

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 401
Παρασκευή
21 Απριλίου 1989
Δρχ. 150

ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗΣ

ΛΟΥΒΑΡΗΣ

ΤΟΜΠΡΑΣ

ΚΑΜΠΑΝΗΣ

ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΠΟΥΡΓΙΤΑΚΙΑ (Για παιδιά από 5-10 ετών)

Τζέιμς Κρους **Μελισσούλα - Σούλα - Φροσουάλα**
Νημίτερ Ινκίοφ **Η κούκλα που ήθελε να αποκτήσει ένα μωρό**
Ο μικρός κύνηγός / Η Μυρτώ και ο λήσταρχος Καραμπούμ
Οι ιστορίες μιας αυτόματης γιαγιάς

ΣΥΛΛΟΓΗ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ (Για παιδιά από 9-12 ετών)

Καλλιόπη Σφαέλλου **Για τον πατέρα**
Τζιάννι Ροντάρι **Ο πλανήτης των χριστουγεννιάτικων δέντρων**
Λότη Πέτροβιτς - Ανδρουτσοπούλου
Για την άλλη πατρίδα / Σπίτι για πέντε
Ρενέ Γκιγιό **Ο κύριος των ελεφάντων**
Ζακλίν Χελντ **Ο γάτος του Κοντοπαρεούλη**
Έρικ Καϊσνερ **Ο Αντώνης και η Κουκιδίτσα**
Ο Αιμίλιος και οι ντέτεκτιβ
Ανδρέας Αγγελάκης
Μια αλεπού στην πλατεία Βάθης / Το τελευταίο φάντασμα

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ (Για παιδιά από 9-16 ετών)

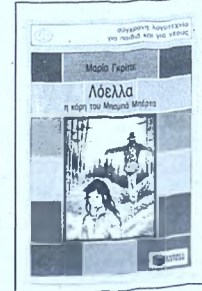
Μισέλ Τουρνιέ **Ο Παρασκευάς ή η πρωτόγονη ζωή**
Μαρία Γκρίπε **Λόελλα, η κόρη του Μπαμπά Μπέρτα**
Ρομπέρ Εσκαρπί **Οι δημοσιογραφικές επιτυχίες του Ρουλταμπός / Οι διακοπές του Ρουλταμπός**
Λότη Πέτροβιτς - Ανδρουτσοπούλου
Ο μικρός αδελφός / Στο τσιμεντένιο δάσος
Γαλάτεια Γρηγοριάδου - Σουρέλη
Παιχνίδι χωρίς κανόνες / Πριν από το τέρμα
Μαρία Αβρααμίδου **Γράμμα στο μοναχικό αδερφό μου**
Λίτσα Ψαραύτη
Το διπλό ταξίδι / Το αίνιγμα της πέτρινης γενειάδας
Ζωρζ Σαρρή **Τα Χέγια**

Ρένα Καρθαίου - Κατερίνα Μάνου-Πασσά
ΧΑΡΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΣΧΑ

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ**

Σύγχρονα βιβλία με σεβασμό στην υπεύθυνη γνώση

ΚΑΘΑΡΣΗ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΙΣΧΥΡΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΠΡΕΠΕΙ, επιτέλους, να κατανοηθεί ότι το αίτημα της «κάθαρσης» έχει βαθύτατο πολιτικό περιεχόμενο και δεν περιορίζεται απλώς στην ποινική τιμωρία των ενόχων. Δεν αρκεί να πάνε φυλακή όσοι χρηματίστηκαν ή έκλεψαν. Πρέπει να εξαλειφθεί ο «Κοσκωτάς» ως πολιτικό φαινόμενο, ως προσπάθεια να χειραγωγηθεί ο Τύπος, η κοινή γνώμη, η οικονομία της χώρας, το ίδιο το Κοινοβούλιο, με μεθόδους που δεν τόλμησαν να χρησιμοποιήσουν, σε άλλες χώρες, ούτε τα πλέον βάρβαρα μονοπώλια. Πρέπει οριστικά και αμετάκλητα να τεθεί έξω από τους κανόνες του πολιτικού ανταγωνισμού η εξαγορά αντιπάλων εφημερίδων, η χρησιμοποίηση των φανατικών φιλάθλων για πολιτικούς σκοπούς, η θέσπιση νόμων χάριν του πρώτου πλειοδότη, η δημιουργία οικονομικών αυτοκρατοριών στην υπηρεσία του Αρχηγού. Το ζήτημα δεν είναι να προφυλαχτούμε από τους κλέφτες — το ζήτημα είναι να συνεχίσουν να έχουν οι δημοκρατικοί θεσμοί ουσιαστικό περιεχόμενο. Κι αυτό πρόκειται να κριθεί στις επερχόμενες εκλογές.

Η ΚΑΘΑΡΣΗ προϋποθέτει λοιπόν την αποφασιστική καταδίκη του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές, απομάκρυνσή του από την εξουσία, διότι, η ηγεσία του αποπειράθηκε τα παραπάνω και το κόμμα (με τιμητικές εξαιρέσεις) τα ανέχθηκε ή τα ευνόησε. Ήττα του ΠΑΣΟΚ σημαίνει απλά και ξάστερα νίκη της δημοκρατίας. Είναι ολοφάνερο όμως από την άλλη μεριά πως την ήττα

του ΠΑΣΟΚ δεν πρέπει να την καρπωθεί η συντηρητική παράταξη, η ΝΔ, διότι, δεν αντιτάχθηκε αλλά προσπάθησε, ανεπιτυχώς, να συμμαχήσει με τον «Κοσκωτά», ελπίζοντας πως αυτά που έσπερνε το ΠΑΣΟΚ θα τα θέριζε η ίδια. Και γιατί δεν πρέπει οι συντηρητικές ιδέες να κυριαρχήσουν στην ελληνική κοινωνία, να θέσουν στο περιθώριο τις ιδέες της χειραφέτησης της αλληλεγγύης, της συλλογικότητας; δεν πρέπει να εξαφανίσουν τις ελπίδες για δικαιότερες, δημοκρατικότερες, πιο δημιουργικές, πιο ανθρώπινες, περισσότερο ισότιμες κοινωνικές σχέσεις.

Η ΚΑΘΑΡΣΗ λοιπόν, όπως εδώ την περιγράψαμε, σημαίνει να ενισχυθεί η Αριστερά, να σταθεί στα πόδια της, να αντιμετωπίσει το ΠΑΣΟΚ από θέση ισχύος. Ο Συνασπισμός δεν είναι η «Αριστερά των ονείρων μας» αλλά μόνο αυτός μπορεί να παίξει αυτόν το ρόλο. Όσοι προσπαθούν να δημιουργήσουν σχήματα ανάμεσα στο ΠΑΣΟΚ και το Συνασπισμό πρέπει να συνειδητοποιήσουν πως παίζουν το παιχνίδι του ΠΑΣΟΚ, πως μόνο μαζί με το Συνασπισμό θα αποφύγουν να γίνουν τα αυριανά απορρυπαντικά όσον ανέχονται και στηρίζουν τον «Κοσκωτά», τον Κουρή, τον Α. Παπανδρέου. Κι όσοι βρίσκονται αριστερότερα, ας αναρωτηθούν, ακόμη μια φορά, αν ο Συνασπισμός, πράγματι, δεν τους χωράει. Καιρός να αναλάβουμε όλοι τις μικρές ή τις μεγάλες μας ευθύνες: οι εκλογές πρέπει να αναδείξουν μια ισχυρή αριστερά, ικανή να εκσυγχρονιστεί, ικανή να αντιμετωπίσει δυναμικά τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο και τη ΝΔ. Για να μην περάσει ο νεοφιλελευθερισμός, για να μην υπάρξουν μετεκλογικά ούτε πλυντήρια, ούτε απορρυπαντικά, ούτε δεκανίκια.

αντι

περι
εχο
μενα

- Περίοδος Β'
- Χρόνος 16ος
- Τεύχος 401
- Παρασκευή 21^η Απριλίου 1989
- δρχ. 150

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

Η δίκη του «ΑΝΤΙ»	10
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Πέραν του «καλού» και του «κακού» ΠΑΣΟΚ	12
Μ. ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΣ	
Νυν υπέρ ενός ο αγών	14
ΤΕΤΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	
Η κυνικότητα του ΠΑΣΟΚ	16
Σειρά για τον ανακριτή...	18
Γ. ΚΡΟΝΤΗΡΗΣ	
Οι αγροί της ΚΥΔΕΠ	20

Ν. ΚΥΡΙΑΖΙΔΗΣ	
Η «πίττα» στον Τύπο	22
Β.Κ.	
22 χρόνια μετά τη χούντα	24
ΜΠΟΣΤ	
Απίστευτα και όμως αληθινά	30
ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ '89	32-39
Π. ΤΖΩΝΟΣ	
Φοιτητές - Πανεπιστημιακή ζωή	42

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Το μήνυμα του Συνασπισμού...	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	11
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	19
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	26
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	46
Κινηματογράφος, Εικαστικά, Μουσική	
ΒΙΒΛΙΟ	52
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	55

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

πολιτικό 15ήμερο

Το μήνυμα του Συνασπισμού...

ΤΗΝ ΙΔΙΑ περίπου ώρα που οι δυο «σωματοφύλακες» του Κοσκωτά (οι «τρεις σωματοφύλακες», ως γνωστόν, είναι έργο του Δουμά...) εξηγούσαν στα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής το πώς «συσκευάζονταν» οι διαβόητες χρηματοποστολές — 10 εκατομμύρια στον Πέτσο, 90 εκατομμύρια στον Λούβαρη, 150 εκατομμύρια στον κ. «Χ» — η κυβέρνηση τοποθετούσε ως νέο προϊστάμενο στην Εισαγγελία Εφετών Αθηνών τον κ. Δημ. Ευθυμιάδη. Ενώ μια εβδομάδα πριν, ο υπουργός Δικαιοσύνης Ι. Σκουλαρίκης κατέθετε στη Βουλή τροπολογία («φωτογραφική τροπολογία» — χαρακτηρίστηκε), για την προαγωγή του προϊσταμένου της Εισαγγελίας Πλημμελειοδικών Αθηνών κ. Ι. Γαβρίλη σε εισαγγελέα Εφετών. Για όσους δεν θυμούνται, ο κ. Γαβρίλης ενοχλήθηκε ιδιαιτέρως από την πανηγυρική αθώωση του «ΑΝΤΙ» (και του εκδότη του Χρήστου Παπουτσάκη) από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο και άσκησε έφεση, θεωρώντας την κρίση των δικαστών του Πλημμελειοδικείου «εσφαλμένη»...

Η ΑΘΩΩΣΗ του «ΑΝΤΙ» και η έφεση Γαβρίλη είναι ένα από τα γεγονότα του δεκαπενθημέρου. Και το «συμβάν» δεν θα είχε, ίσως, ευρύτερη σημασία, αν δεν ήταν γνωστή η φιλοκυβερνητική «τάση» των δυο αυτών δικαστικών και αν δεν υπήρχε η υποψία ότι η τοποθέτηση του κ. Ευθυμιάδη αποβλέπει στην αφαίρεση του φακέλου Κοσκωτά από τα χέρια του εισαγγελέα Εφετών κ. Δ. Δωρή...

ΚΑΙ ΜΙΑ και ο λόγος περί Δικαιοσύνης, δεν είναι δυνατόν να παροραθεί το «μήνυμα» Σαρτζετάκη προς δικαστικούς και που το βαθύτερο περιεχόμενό του ήταν: «Μη πτοηθείτε. Μη φοβάσθε από κανένα - Το παρακράτος δεν περνά, όπως δεν πέρασε και στην υπόθεση Λαμπράκη»!

Αλλά το μήνυμα του προέδρου της Δημοκρατίας ήταν, ταυτόχρονα και απάντηση στα όσα είπε ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου στην Κοζάνη ότι δηλαδή, ναι μεν υπάρχουν οι θεσμοί, αλλά πάνω από τους θεσμούς, υπάρχει ο λαός — ο κυρίαρχος λαός!

ΤΟ ΤΙ εννοούσε ο πρωθυπουργός με την τοποθέτησή του αυτή, έχει επισημανθεί και από τα κόμματα και από ορισμένους αναλυτές: Την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης σέβεται το ΠΑΣΟΚ... Αλλά όταν η δικαιοσύνη αυτή αρχίζει και φυλακίζει όλους τους ανθρώπους «μας» — τον Τόμπρα, τον Λούβαρη, τον Μαντζουράνη κλπ. — έπεται ότι η δικαιοσύνη αυτή δεν είναι πλέον ανεξάρτητη... Συνεπώς, ο «κυρίαρχος λαός» — που είναι πάνω από θεσμούς — θα μπορούσε, ενδεχομένως να αποφυλακίσει, με την ψήφο του, τους αδικώς διωχθέντες και φυλακισθέντες!

ΣΤΗΝ πραγματικότητα, η πρωθυπουργική ομιλία ήταν ένα είδος «δοκιμαστικού ασκού», για να σφυγμομετρηθεί η αντίδραση της κοινής γνώμης, στην περίπτωση που το ΠΑΣΟΚ αποφάσιζε να θέσει σε εφαρμογή ένα σχέδιο εμπνευσμένο από τις δύσκολες — και επικές — ώρες της Αριστεράς. Η σύλληψη του σχεδίου ήταν απλή: Όπως η Αριστερά, στα πρώτα μετεμφυλιοπολεμικά χρόνια, όριζε, ως υποψήφιους βουλευτές, στελέχη της που βρίσκονταν στις φυλακές ή, στις εξορίες, το ίδιο μπορεί να κάνει και το ΠΑΣΟΚ! Κοντολογίς: Ο Τόμπρας, ο Λούβαρης και οι άλλοι «αγωνιστές της αλλαγής» μπορούν να αποφυλακισθούν αν το «κίνημα» τους ορίσει υποψήφιους βουλευτές και ο λαός, με την ψήφο του, τους εκλέξει αντιπροσώπους του! Στην περίπτωση αυτή, όλη η «σκανδαλογία», η «σκανδαλοθηρία», η «σκανδαλοκατασκευή» θα καταπέσουν και οι «μη ανεξάρτητοι δικαστές» (όπως λ.χ. ο κ. Δωρής...) θα καταπιούν τη γλώσσα τους. Τότε πια θα αποδειχθεί ότι «σκάνδαλο Κοσκωτά δεν υπάρχει» και ότι η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δεν φέρει ούτε πολιτική, ούτε ποινική ευθύνη για όσα συνέβησαν επί των ημερών της.

(Τελικά, το «σχέδιο» έμεινε στα μισά του δρόμου. Τελικά, βρέθηκαν στελέχη του ΠΑΣΟΚ που είπαν: «Ε, όχι και να παραλλήλίζουμε τον στρατηγό Σαράφη ή τον Γλέζο με τον Τόμπρα και τον Λούβαρη»! Τελικά, παρενέβη ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Σωτήρης Κωστόπουλος για να πει ότι η ομιλία του πρωθυπουργού «παρανοήθηκε» και ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν έκανε τίποτε άλλο παρά να αναφερθεί στο πρώτο άρθρο του Συντάγματος που λέει ότι «όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον λαό» — και πέραν ου!).

Από την Κοζάνη στο Περιστέρι...

ΚΑΙ ΕΝΩ αυτά συνέβησαν στην Κοζάνη (όσο και αν η σύλληψη του «σχεδίου» έγινε στην Αθήνα), ο ηγετικός πυρήνας του

ΠΑΣΟΚ απεφάνθη ότι η επόμενη ομιλία του πρωθυπουργού έπρεπε να γίνει σε μια λαϊκή συνοικία της Αθήνας, το Περιστέρι... Και αυτό για να αποδειχθεί — όπως έγραφε, σε αβρό, όπως πάντα ύφος η «Αυριανή» — ότι «όλα αυτά που λένε οι διάφοροι χαραιοφάνηδες ότι τάχα οι διάφοροι παρουσιάζει πτώση στις μεγαλουπόλεις είναι αηδίες και ψευτιές»! Από την πλευρά του ο «ΡΙζοσπάστης» σημείωσε ότι είναι η πρώτη φορά που ο «πρωθυπουργός της Εκάλης» επισκέπτεται μια από τις δυτικές συνοικίες της Αθήνας και ότι η αιφνίδια αυτή ευαισθητοποίησή του δεν είναι άσχετη με τη δεινή θέση στην οποία έχει περιέλθει τόσο ο ίδιος, όσο και η κυβέρνησή του. (Το «ΑΝΤΙ» αδυνατεί να καλύψει τη συγκέντρωση στο Περιστέρι σε αυτό το τεύχος. Συνεπώς επιφυλάσσεται).

ΜΕ ΤΗΝ άποψη αυτή — ότι, δηλαδή, ο Α. Παπανδρέου έχει περιέλθει σε δεινή θέση και ότι έχει ουσιαστικά τεθεί θέμα διαδοχής του — δεν φαίνεται να συμφωνεί ο υπουργός Εργασίας Γ. Γεννηματάς, ο οποίος μιλώντας στη Νέα Ιωνία, την περασμένη Τρίτη, δήλωσε ότι «ο Ανδρέας Παπανδρέου θα είναι και την επόμενη τετραετία μαχόμενος πολιτικός, πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και πρωθυπουργός». Δεν παρέλειψε, ωστόσο, να προσθέσει ότι, κατά την άποψή του, «το μελλοντικό βήμα για τον εκσυγχρονισμό όλων των κομματιών πρέπει να είναι μια συλλογική ηγεσία, όπου θα συμμετέχει ολόκληρη η οργάνωση στη χάραξη των αποφάσεων». Το ερώτημα, ωστόσο, που θέτουν, σήμερα, στελέχη του ΠΑΣΟΚ στους λογής «έντιμους» (υπουργούς ή μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου) είναι ένα: Πώς θα γίνει η κάθαρση όταν εξακολουθούμε να θεωρούμε «σάρκα εκ της σαρκός μας» αυτούς που λεηλάτησαν το δημόσιο χρήμα, τους αποδέκτες των «πάμπερ», τους συνδαιτημένους του Κοσκωτά, τους συνεισφέροντες της μεγάλης απάτης, του μεγάλου σκανδάλου; Και πού διαφορίζεσθε από τις επιλογές και πρακτικές ενός αρχηγού που, χωρίς ντροπή, επιμένει ακόμα να κυβερνά, λέγοντας ότι δεν υπάρχει καμία ευθύνη και, συνεπώς, ούτε γάτα ούτε ζημιά!

ΚΑΙ ΕΝΩ οι λεγόμενοι «έντιμοι» (υπουργοί και μέλη του Εκτελεστικού του ΠΑΣΟΚ) εξακολουθούν να σιωπούν όταν δεν ενθουσιάζονται από τις «απογειώσεις» του αρχηγού τους, δύο τέως υπουργοί — οι Γ.Α. Μαγκάκης και Α. Τρίτσης — επιχειρούν να διαμορφώσουν ένα νέο πολιτικό σχήμα, πέρα από τον Συνασπισμό. Αρχικά, μάλιστα, έδωσαν την εντύπωση ότι στις διενέργειες μετέχει και ο πρώην υπουργός Απ. Λάζαρης, ο οποίος όμως, έσπευσε, αμέσως, να διευκρινίσει ότι «ο Συνασπισμός εκφράζει τις γενικότερες ανησυχίες του προοδευτικού κόσμου» και ότι «είναι ανεδαφικό σε αυτή τη φάση, να μιλάμε για κάποιο άλλο ανεξάρτητο σχήμα».

Πόσο προχωρεί ο Συνασπισμός;

ΠΕΡΑ, όμως, από την προσπάθεια Μαγκάκη - Τρίτση για τη δημιουργία νέου σχήματος, πόσο προχωρεί ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου; Η τελευταία είδηση — Τετάρτη βράδυ — είναι η απόφαση του (κεντρώου) πρώην υπουργού Γ. Μυλωνά, προέδρου της Δημοκρατικής Ένωσης, να συνεργασθεί με τον Συνασπισμό και να είναι υποψήφιος του Συνασπισμού στα Γιάννενα. Παράλληλα, η γραμματεία της πολιτικής επιτροπής του Συνασπισμού, με ανακοίνωσή της, ανανέωσε την πρόσκλησή της «προς κάθε κίνηση ή προσωπικότητα του αριστερού προοδευτικού χώρου για συμμετοχή ή συνεργασία με τον Συνασπισμό». Αυτή είναι η μόνη πολιτική πράξη — τονίζει η ανακοίνωση του Συνασπισμού — που βγάζει από τα αδιέξοδα του δικομματισμού και «ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παρόντος και του μέλλοντος της χώρας».

Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ αυτή, μαζί με μια σειρά άλλα μέτρα (διακήρυξη προς τους νέους και τις νέες, παραπέρα επεξεργασία του προγράμματος και δημόσια συζήτηση, κ.ά.) θα δώσουν — όπως πιστεύεται — νέα ώθηση στον Συνασπισμό, ο οποίος φαίνεται να ξεπερνά τις πρώτες (αναπόδραστες) δυσκολίες και να κατεβαίνει στις εκλογές με καινούριο αέρα!

ΚΑΙ Ο ΜΕΝ Συνασπισμός θα προχωρήσει. Τι πρόκειται να γίνει, όμως, στις 19 Ιουνίου, αν η Νέα Δημοκρατία δεν είναι σε θέση να σχηματίσει αυτοδύναμη κυ-

βέρνηση; Τότε, ασφαλώς, θα σημάνει η ώρα των συμμαχικών κυβερνήσεων — κεντροδεξιός ή προοδευτικός κατεύθυνσης. Στην πρώτη περίπτωση, συμβαλλόμενα μέρη θα είναι η Νέα Δημοκρατία και οι «καλοί του ΠΑΣΟΚ». (Η ίδια η Νέα Δημοκρατία αναγνωρίζει ότι στο ΠΑΣΟΚ «υπάρχουν και καλοί» ενώ αντίστοιχη αναγνώριση υπάρχει και από πλευράς ορισμένων στελεχών του ΠΑΣΟΚ — διάβαζε Ι. Αλευρά, Κ. Σημίτη, κ.ά.). Στη δεύτερη περίπτωση, ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη — και καθοριστικός παράγοντας — θα είναι ο Συνασπισμός, υπό ορισμένες όμως, προϋποθέσεις. Τις προϋποθέσεις αυτές απαρίθμησε ο Μίμης Ανδρουλάκης, σε ένα από τα τηλεοπτικά πεντάλεπτα του ΚΚΕ. Είναι, λοιπόν, οι προϋποθέσεις αυτές: *Η κοινή αποδοχή ενός προοδευτικού ρεαλιστικού προγράμματος, για την άμεση αντιμετώπιση των επείγοντων προβλημάτων της χώρας. Η ύπαρξη δημοκρατικών κανόνων λειτουργίας της κυβέρνησης. Αξιοπίστα πρόσωπα στην πρωτοπορεία και τα βασικά υπουργεία. Και, φυσικά, «αξιοπίστο πρόσωπο» δεν θεωρείται ο σημερινός αρχηγός του ΠΑΣΟΚ και πρωθυπουργός. «Δεν είναι δυνατόν — είπε ο Μ. Ανδρουλάκης — να καθίσουμε στο ίδιο τραπέζι με πρόσωπα φθαρμένα, με ενόχους σκανδάλων και πρωταγωνιστές μιας χρεοκοπημένης πολιτικής».*

Η ΙΔΙΑ η Νέα Δημοκρατία, όμως, τι λέει; Με βάση μια τελευταία σφυγμομέτρηση της Εταιρείας «Πρόγνωσης» (για λογα-

ριασμό της Νέας Δημοκρατίας), η δύναμή της — «αν γίνει αναγωγή των αναποφάσιστων ψηφοφόρων» — ξεπερνά το 47%. Άλλοι, όμως, αξιωματούχοι του κόμματος δέχονται ότι η σημερινή δύναμή της Νέας Δημοκρατίας μόλις ξεπερνά το «45 + » και ότι «για να γυρίσει ο ήλιος» — για να εξασφαλίσει την αυτοδυναμία — «θέλει δουλειά πολλή». Την αναγκαιότητα αυτή, άλλωστε, επισήμαναν και οι εκπρόσωποι της «Πρόγνωσης», οι οποίοι τόνισαν στους αξιωματούχους του κόμματος ότι «πρέπει να μεγιστοποιηθούν τα ποσοστά» σε μια σειρά νευραλγικούς νομούς, όπως είναι η Αιτωλοακαρνανία, η Ηλεία, η Εύβοια, η Ζάκυνθος, η Μαγνησία, κ.ά.

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, η μάχη για τους «αναποφάσιστους» θα είναι σκληρή για όλα τα κόμματα. Το ΠΑΣΟΚ ελπίζει ότι θα κερδίσει μια «αξιόλογη φέτα» και ότι θα βελτιώσει τα χαμηλά ποσοστά του. Η Νέα Δημοκρατία ισχυρίζεται ότι ο αριθμός των αναποφάσιστων έχει μειωθεί και ότι «επιδεικνύουν, για πρώτη φορά θετική στάση απέναντί τους». Όσο για τον Συνασπισμό επιδιώκει να κερδίσει ένα μεγάλο ποσοστό από τους πρώην οπαδούς του ΠΑΣΟΚ που, πλήρως απογοητευμένοι, ιδιωτεύουν σήμερα. Το μήνυμά του Συνασπισμού παραμένει ένα: Εγγυητές της... αναγέννησης δεν μπορεί να είναι οι καταχραστής του δημοσίου χρήματος, κοινώς οι λωποδύτες.

ΑΝΤΗΝΩ

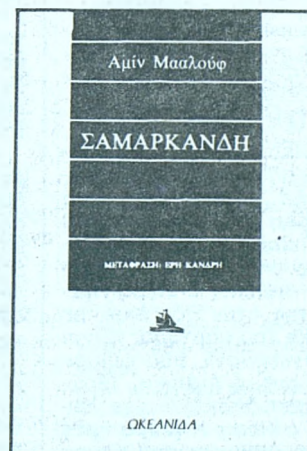

Ανίτα Μπρούκνερ ΚΟΙΤΑΞΕ ΜΕ

Η Φράνσις, μια μοναχική κοπέλα, απλή και διακριτική, λαχταράει την ανθρώπινη ζεστασιά κι όταν πιστεύει πως τη βρίσκει, η καρδιά της ανοίγει σε μια γλυκιά προσμονή φιλίας και έρωτα. Οι φίλοι της όμως αποδείχνονται πλάσματα αδιάφορα κι απίθανα εγωιστικά... Ένα βιβλίο με εξαιρετική ευαισθησία, όπου υπάρχουν σκηνές συγκλονιστικές από τη ζωή των μοναχικών ανθρώπων.

Σαμαρκάνδη, είναι η Περσία του Ομάρ Καγιάμ, ποιητή του κρασιού, των τριαντάφυλλων και του έρωτα. Είναι η φανταστική ιστορία του Ομάρ Καγιάμ και του χειρόγραφου των ποιημάτων του, των περίφημων ρουμπαγιάτ. Μυθιστόρημα με ιστορικό υπόβαθρο και με γνήσιο άρωμα της Ανατολής, είναι ένα βιβλίο γεμάτο ποίηση, αίσθημα και γοητεία.

Αμίν Μααλούφ ΣΑΜΑΡΚΑΝΔΗ

Χαρ. Τρικούπη 49 ΩΚΕΑΝΙΔΑ Τηλ. 3627341 3606137

ημερο δονκτής

ΤΕΤΑΡΤΗ 5.4. — ΤΡΙΤΗ 18.4

ΔΕΥΤΕΡΑ 3.4.89 μέχρι ΤΕΤΑΡΤΗ 5.4./89

Με το **περίστροφο** του **Συνταγματάρχη** **Λιάπκιν** συνεχώς στο χέρι, κλεισμένος σπίτι μου εξασκούμε **πυρετωδώς**. Όρες ατέλειωτες. Όταν το δεξί μου χέρι κουράζεται από το βάρος και το αριστερό από τις στροφές που δίνει στο μύλο, βάζω στο βίντεο τον **Ελαφοκυνηγό**. Παρακολουθώ προσεκτικά τις τέλειες κινήσεις του **Ντε Νίρο** όταν παίζει **ρώσικη ρουλέτα** με τους **Βιετκόνγκ** και με τον φίλο του τον **Νικ**. Είμαι σίγουρος πως, όπως κι αυτός, θα τα καταφέρω. Εδώ ο **Ακριβάκης** γλύτωσε από τη φυλακή, δεν θα μπορέσω να γλυτώσω εγώ από τον **Νέο**;

Τα μηνύματα από τον **έξω κόσμο** είναι **ενθαρρυντικά**. Ο **Αρης** έχασε από την **Μακάμπη**, η **Εθνική** από τη **Γιουγκοσλαβία**, 45.000 έκτακτοι **μονιμοποιούνται**, η **«Βραδυνή»** έκλεισε. Το ηθικό μου **αναπτερώθηκε** πλήρως όταν έμαθα πως, επιτέλους, βγήκε και το **πρόγραμμα του Συνασπισμού**. «Πρέπει να ζήσω για να το διαβάσω», σκέφθηκα. Στο σκοτεινό μου δωμάτιο βλέπω συνεχώς σε **αργό ριπλέ** τις κινήσεις του **Ντε Νίρο**. Συνεχώς τελειοποιούμαι: όλο και πιο συχνά η **μοιραία μοναδική σφαίρα** μένει μακριά από τον **επικρουστήρα**.

ΠΕΜΠΤΗ, 6.4.89

Οι **καμπάνες** της **Μητροπόλεως** χτυπούσαν **πέντε** το **απόγευμα** καθώς περνούσα την **πύλη** του εργοστασίου στην **Πειραιώς 256**, συνοδευόμενος από τον **Συνταγματάρχη** **Λιάπκιν**. Ο **Νέος Ημεροδότης** ήταν ήδη εκεί, με τον δικό του **μάρτυρα**. «Είναι ο **Γιούγκερμαν**», μου ψιθύρισε στ' αυτί ο **Λιάπκιν**. Ίδρωσα. Ρώσο δάσκαλο είχε λοιπόν κι ο **Νέος**; Η **Μάρα** ήρθε σε λίγο. Έβγαλε από **μαύρο φιλντισένιο κουτί** το **περίστροφο** και **δύο μαύρα καντήλια** για να τα **τυλίξουμε** τα **κεφάλια** μας. Θα τα **προτιμούσα** **κόκκινα**, όπως στον **Ελαφοκυ-**

νηγό αλλά δεν **μίλησα**. Αφού έβαλε μέσα μια **σφαίρα**, μου έτεινε το **περίστροφο**. Το πήρα με το **δεξί**, γύρισα τον **μύλο** με το **αριστερό**, το ακούμπησα στον **κρόταφο** και **πάτησα** τη **σκανδάλη** βέβαιος ότι θ' ακουστεί ένα **ξερό κλικ**. Έτσι κι έγινε. Το έδωσα στον **Νέο**. Έκανε τα ίδια —**δυστυχώς**, ξανά **κλικ**. Ξανά εγώ, ξανά εκείνος.

Είχε αρχίσει να **μαζεύεται** **κόσμος**. Κοιτούσαν **περίεργα**. «**Στοιχηματίζω 10.000 πως ο Γέρος θα νικήσει**», είπε **ψυχρά** ο **Λιάπκιν**. «**Το ντέχομαι**», είπε ο **Γιούγκερμαν**. Άρχισαν όλοι να **στοιχηματίζουν**. «**Ακριβώς όπως στον Ελαφοκυνηγό**», σκέφτηκα **γυρίζοντας** ξανά με **σιγουριά** τον **μύλο**. Ήμουν στο **στοιχείο** μου. **Δυστυχώς**, το ίδιο **συνέβαινε** και με τον **Νέο**. Ήταν **ολοφάνερο** πως είχε κι αυτός **εξασκηθεί** στο **γύρισμα** του **μύλου**...

Ο **κόσμος γύρω** **πληθαίνει**. Κατέφθασαν **πλανόδιοι μικροπωλητές** που **μυρίστηκαν** **πελατεία**, **δημοσιογράφοι** που **μας φωτογραφίζουν**, **μουσικοί** που **έπαιζαν απλώνοντας** **δίσκο**, **καταγκιοζοπαίχτες** με τους **μυρνιτέδες** τους. **Σωστό πανηγύρι**. Κι εμείς στη **μέση**, να **δίνουμε** ο ένας στον άλλο το **περίστροφο**. Είχαμε **καταντήσει** **μόνο-**

«Ο **ήλιος έδωσε**», είπε η **Μάρα**. «**Αύριο πάλι**». Της δώσαμε **ξέπνοοι** τα **μαντήλια** και το **περίστροφο**, και **γύρω** το **πλήθος** **αλάλαζε**. **Πανηγύρι** **σωστό** **ακολούθησε**. Πότε **βρέθηκαν** όλα αυτά τα **ποτά**, τα **σουβλάκια**, τα **συγκροτήματα**; Ούτε **οργανωμένο** να ήταν —μέχρι κι ο **Αλευράς** ήρθε... Κι ενώ **τώρα** ο **Νέος** **διασκεδάζει** και **προετοιμάζεται** **ψυχολογικά** για **αύριο**, **Εγώ** **πρέπει** να **σας ενημερώσω** για να **βγάλω** το **ψωμί** μου. Και να **σας** **πω** τι; Ότι ο **Κ. Μητσotάκης** **καταργεί** από **δημάρχους** τους **Ανδριανόπουλο**. Έμπερτ, **Κούβελα** και ότι ο **μεσαίος** **κάνει** **νάζια**; Ή μήπως ότι ο **τιμάρημος** **ψήλωσε** **κατά**

2,7% τον **Μάρτιο**; Ειδηση θα ήταν αν **είχε κοντύνει**. Μήπως όμως **σας ενδιαφέρει** ότι οι **Λάζαρης - Μαγκάκης** **παίρνουν** **αποσπάσεις** από τον **Συνασπισμό**; Κακό του **κεφαλιού** τους. Το **σημαντικότερο** ίσως είναι ότι **καίγεται η Ηλεία**: **20.000 στρέμματα** **έχουν γίνει στάχτη** από την **αρχή της χρονιάς**. Τρέξτε, ίσως **προλάβετε** **κανένα** **οικοπεδάκι**.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 7.4.89

Αβέβαιος ο **Συνασπισμός** για την **έκβαση** της **μονομαχίας** μου με τον **Νέο** δεν με **περιέλαβε** στην **28μελή επιτροπή** του, στην οποία **προεδρεύει** ο **Χαρίλαος** και **γραμματεύει** ο **Λεωνίδας**.

Μου **τηλεφώνησε** ο **Γ. Λούβαρης**: «**Δεν με έκλεισε μέσα σήμερα ο Σκαρλάτος**, αλλά **πρέπει να προετοιμαστώ** **τι θα του πω τη Δευτέρα**. Έτσι, **δεν θα έρθω το βράδυ να σου συμπαρασταθώ**». Τον **ευχαρίστησα** και του **είπα** **πως** μου **αρκούν** οι **ευχές** του.

Περιεργοί αυτοί οι **Ιάπωνες**: τόσο **πλούσιοι**, και **δωροδοκούν** τον **πρωθυπουργό** τους **μόνο** με **80 εκατομμύρια**. Κι **έχουν** την **απαίτηση** να **παραιτηθεί** **ο Κλάος**...

Ο **κ. Έμπερτ** **κατάλαβε** **πως** τα **νάζια** **δεν ταιριάζουν** με τα **κιλά** του και **δέχθηκε** να **παραιτηθεί** από **δήμαρχος** για να **γίνει** **βουλευτής**.

Όταν οι **καμπάνες** της **Μητροπόλεως** **χτυπούσαν** **πέντε** το **απόγευμα** **είμασταν** **ξανά** εκεί, **Πειραιώς 256**. Ξανά **μαύρα** **μαντήλια**, ξανά **περίστροφο**. Να μην τα **πολυλογώ**, **περισσότερος** **κόσμος** **σήμερα**, **μεγαλύτερο** **κέφι**. **Πυροβολισμός** **δεν ακούστηκε** —**κάτι** **απόηχοι** από τη **Μαλακιά** **μόνο**, όπου **άρχισαν** **ξανά** οι **εκρήξεις**. **Αύριο** **πάλι**.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 8.4.89

Η **μαυροντυμένη γύφτισσα** με **περίμενε** και **σήμερα** στη **λαϊκή** της **Καλλιδρομίου**. «**Ασήμωσε και θα στα πω όλα**», είπε. Ομολόγησα **πως** **είμαι** **αδέκαρος**. «**Δεν πειράζει**, **θα σου πω τσάμπα**: **χτύπα** **αριστερά**, **για να σου έρθουν δεξιά**». Κι **ανέβηκε** **γρήγορα** τα **σκαλοπάτια** **προς** το **λόφο** του **Στρέφη**. **Νέα** **ήταν**, **δεν ήξερε** **τι** **έλεγε**.

Και **καλά** η **γυφτοπούλα**. **Αλλά** η **Καντήλα** της **Μονής Ιβήρων** που **εδώ** κι **έξη** **μήνες** **κουνιέται** **συνεχώς** **τι** **κακό** **προμηγνάνει**; **Είχε** να **γίνει**, **λέει**, **τέτοιο πράγμα**, **από τον καιρό** του **Ξεσπασε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος**...

Σήμερα **για πρώτη φορά**, με **κοίταξε** στα **μάτια** η **Μάρα** και **χαμογέλασε**. Μου **έδωσε** η **idia** το **μαντήλι**, **πριν** μου **δώσει** το **περίστροφο**. **Στοιχημάτα**, **συνεχή** **ξηρά κλικ**. Ο

Γιούγκερμαν κι ο **Λιάπκιν** **μεθοκοπάνε**, όπως και το **φιλοθεάμον κοινό**. **Μονότονο** **έχει** **καταντήσει** —**τι** **θα** **έκανε** ο **Ντε Νίρο** στη **θέση** μου;

ΚΥΡΙΑΚΗ, 9.4.89

Βόμβα στο **σπίτι** του **προϊσταμένου** του **Εφετείου** **Αθηνών** **κ. Σαμουήλ**. Τα **λένε** στον **πεθερό** **για να ακούν** οι **νύφες** **Σκαρλάτος - Κρουσταλλάκης**. **Νέα** **κασέτα** **Κοσκωτά** με **λεπτομερή περιγραφή** της **απάτης** του **αιώνα**. Ο **Λούβαρης**, **λέει**, **έμπαινε** και στην **κρεβατοκάμαρα** του **πρωθυπουργού**. Οι **φίλοι** **πάντα** στην **ανάγκη** **φαίνονται**.

50.000 **Αθηναίοι** **έτρεξαν** **γύρω** από την **Αθήνα**. **Ποιος** τους **κηνηγούσε**, **δεν έγινε** **γνωστό**.

30 **Γεωργιανούς** **διαδηλωτές** **σκότωσε** ο **Σοβιετικός** **Στρατός** στην **Τιφλίδα**. **Γλύτωσαν** από το **Γκούλαγκ** του **συμπατριώτη** τους **Στάλιν** **για να** **πάνε** από τον **στρατό** του **Γκορμπατσώφ**;

Συμώσεις: Ο **Μ. Γλέζος** **παραιτείται** και από **πρόεδρος** της **ΕΔΑΣ** του **γιατί** **αρνείται** να **συνεργαστεί** με το **άτιμο** **ΠΑΣΟΚ** που **δεν** τον **έκανε** **υπουργό**. Ο **Μαχητής**, το **ΚΚΕ** **μ-Α**, η **Αριστερή Πολιτική**, η **Εναλλακτική Οικολογική Ένωση Πολιτών** και η **ΟΚΔΕ** **θα διεκδικήσουν** από **κοινού** την **ψήφο** **μας** στις **εκλογές**. **Ενώ** το **ΚΚΕ** **σ-Αν**. **Αρ**. **θέλει** να **βγάλει** **μόνο** του **βουλευτή** στην **Αθήνα**. **Μετά** απ' αυτά, οι **γραμμές** των **αναποφάσιτων** **πληθαίνουν**.

Όσοι **έπαιξαν** την **ΑΕΚ** **σάνταν** στο **Προ-Πο** **χάνουν**. **Μα** **είναι** **ομάδα** **για** **πρωταθλήτρια** **αυτή**;

Κι **ενώ** οι **γνωστές** **καμπάνες** **χτυπούσαν** **πέντε** το **απόγευμα** η **Μάρα** **ήλθε**: «**Σήμερα είναι Κυριακή**, **δεν επιτρέπονται μονομαχίες**». Ήσυχοι **λοιπόν**, **γλένταμε** **ως** **αργά** τη **νύχτα**. **Ακόμη** κι η **μικρή** **τοιγγάνα** της **Καλλιδρομίου** **ήταν** **εκεί**: **τυλιγμένη** στο **τσεμπέρι** της, **κρυφομιλούσε** με τη **Μάρα**. **Τι** **ετοιμάζαν** **άραγε**;

ΔΕΥΤΕΡΑ, 10.4.89

Ο **αξιότιμος** **κ. Κασιδόκωστας** **έχασε** **οριστικά** τη **δημαρχία** της **Βουλιαγμένης**. **καιρός** **ήταν**: **βαρεθήκαμε** **πια** τις **κασέτες** —**ήρθε** η **ώρα** για **φωτογραφίες**...

Μετά 18 **μήνες** **προφυλάκισης**, **αφέθηκαν** **ελεύθεροι** οι **Μαρίνος - Σμυρναίος** και η **δικη** τους **αναβλήθηκε** **λόγω** **απουσίας** «**ουσιωδών μαρτύρων**». **Αναβολή** **για ν'** **απολογηθεί** **μεθαύριο** **πήρε** κι ο **Γ. Λούβαρης**. **Τι** **να** **κάνουμε**; **Υπάρχουν** **και** **καλές** **και** **κακές** **αναβολές**.

Κυκλοφόρησε καθημερινή και απογευματινή η «Εξόρμηση». Μαζί με την «Αυριανή» και την «Επικαιρότητα» θα αποτελέσουν τους «τρεις μεγίστους φωστήρες της πασοκικής θεότητας». Μιάμιση ώρα συζητούσαν Καραμανλής - Μητσotάκης στην Πολιτεία. Το τι είπαν, ο Θεός κι η ψυχή τους.

Το διψασμένο για αίμα πλήθος είχε συρρεύσει στην Πειραιώς 256 πριν ακόμη οι καμπάνες της Μητροπόλεως χτυπήσουν πέντε το απόγευμα. Η μικρή τσιγγάνα δίπλα στη Μάρα. «Θέλω να δω τη μοίρα σας», είπε. Της έδωσε το χέρι της καρδιάς και το μελέτησε προσεκτικά. Μετά, αμίλητη, πήρε το ίδιο χέρι του Νέου. Το κράτησε αρκετή ώρα, σα να το χαϊδεύε. Μετά η Μάρα έκανε τα γνωστά. Στον κρόταφό μου ακούστηκε επίσης το γνωστό «κλικ». Έδωσε το περιστροφικό στον Νέο. Το πήρε με το δεξί, σήκωσε το αριστερό να γυρίσει τον μύλο. Τότε πρόσεξα πως είχε κιτρινίσει, ιδρώτας έσταζε από το πρόσωπό του. «Μούδιασε το αριστερό μου χέρι, είπε, έχασα τον έλεγχό του» — και λιποθύμησε. Θεέ μου! Του χτύπησε το αριστερό χέρι για να μου έρθουν όλα εμένα δεξιά! Έψαξα να την βρω, είχε εξαφανιστεί. Η Μάρα χαμογελούσε, ο Νέος ήταν κατάκοιτος, σαν πεθαμένος. Ο Γιούγκερμαν ζήτησε αναβολή για αύριο. Παρά τις διαμαρτυρίες μου το κοινό που γύρω παραληρούσε, συμφώνησε: βιαζόταν να το ρίξει στο πιστό και το φαί.

ΤΡΙΤΗ, 11.4.89

Συγκινημένος ακόμη και ο Α. Παπανδρέου από το δράμα που κάθε βράδυ παίζεται στην Πειραιώς 256 γύρισε από την Ελούντα όπου παρανοϊξιάτιζε μετά της κ. Δ. Λιάνη.

Πεπελάσης και Παναγόπουλος απειλούν με παραίτηση γιατί οι Εμπορική και η Εθνική τους καλούνται να πληρώσουν τα σπασμένα της Τράπεζας Κρήτης.

Πληθύς εγγράφων που αποδεικνύουν τα πάρε-δώσε Μαντζουράνη - Μένιου κατακλύζουν τις εφημερίδες. Και οι τελευταίες απορίες λύνονται.

Αναβάλλεται η δική για την έκδοση του «Ρασίντ» λόγω ασθενείας αρεοπαγίτη δικαστή του. Καίρως να πάρουν και οι δικαστικοί επίδομα ανθυγιεινής εργασίας.

Γνωρίζω όμως ότι εσείς αγωνιάτε να μάθετε τη συνέχεια. Στο γνωστό μέρος, την καθορισμένη ώρα όλοι οι πρωταγωνιστές είμασταν εκεί. Ξεκίνησα πρώτος κι όλα πήγαν καλά. Έδωσα στο Νέο το περιστροφικό. Το χέρι του έτρεμε, ιδρώτας έτρεχε, με κοιτούσε ικετευτικά στα μάτια. Ήταν ολοφάνερο ότι δεν είχε συνέλθει από το άγγιγμα της μικρής τσιγγάνας. Δεν τόλμησε να υψώσει το περιστροφικό ως τον

Η άνοδος και η πτώση του Γ. Λούβαρη.

κρόταφό του. «Δεν μπορώ, παραιτούμαι», ψέλλισε. Κανείς δεν προσπάθησε να τον μεταπείσει. Έφυγε μαζί με τον Γιούγκερμαν με σκυμμένο κεφάλι.

Το πλήθος ζητωκραύγαζε, οι μουσικές παίδνιζαν, ο Λιάπκιν χόρευε κοζάκι, τα ζευγάρια στροβιλιζόνταν στην πίστα, ο καμπανίτης έρεε, ο Γερο-ημεροδότης χόρευε με τη Μάρα. Επιτέλους, ο Νέος έχει ξεφύλλσει οριστικά. Κάπου στο βάθος η σωτήρια τσιγγάνα με το σκούρο δέρμα, τα κατάμαυρα μαλλιά, τα σπινθηροβόλα σεϊκνίητα μάτια, μας παρατηρούσε προσεκτικά...

ΤΕΤΑΡΤΗ, 12.4.89

Κοιμόμουν ως αργά το απόγευμα για να συνέλθω από το γλέντι, την αγωνία, το οινόπνευμα, το σώμα της Μάρας, τα μάτια της γυφτοπούλας. Κι έτσι δεν κατάφερα να συμπαρασταθώ στον Γ. Λούβαρη που πήρε την άδουσα προς Κορυδαλλό.

Υπέρ της αποτέφρωσης των νεκρών αγωνιζόμαστε το νέο σωματείο «Οδύσσεια». Έχω μείνει πλέον σχεδόν μόνος ν' αγωνιζόμαι υπέρ της σωτηρίας των ψυχών.

Ο κ. Τρίτης και ο κ. Πρόεδρος συναντήθηκαν και αντήλαξαν ανησυχητικές απόψεις για την τύχη του χριστεπωνύμου πληρώματος.

ΠΕΜΠΤΗ, 13.4.89

Η ΔΑΠ σαρώνει στις φοιτητικές εκλογές με 40%. Πολύ πίσω οι Συνασπισμένοι με 30% κι ακόμη πιο πίσω οι Πασόκοι με 15%. Γερνούν πρόωρα οι νέοι σήμερα.

Κατά των καθαρών μικρών αυτοκινήτων και υπέρ των «βελτιωμένων» ρυπογόνων ετάχθη το ΤΕΕ. Λαμπρά. Το λόμπυ των πολιτικών μηχανικών θα οικοπεδοποιεί τα πάντα και μετά το λόμπυ των μηχανολόγων θα τα ρυπαίνει. Λυπηθείτε μας κ. Λιάσκα...

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 14.4.89

Το τσίρκο Δ. και Γ. Λιάνη περιοδεύει στην Κοζάνη και κάνει χρυσές δουλειές επιδεικνύοντας τον Α. Γ. Παπανδρέου μέσα σε γυάλα.

Ο Κ. Μητσotάκης παρουσιάζει την πολιτική του βιογραφία γραμμένη δια χειρός Δ. Δημητράκου και προλογιζόμενη από τον Μ. Θεοδωράκη. Και των τριών η νιότη έδειχνε πως θα γίνονταν άλλοι...

Δεν αποτελούσε περιύβριση αρχής το εξώφυλλο του «Αντί» που έγραφε «κυβέρνηση απατεώνων», απεφάνθη το δικαστήριο. Μα τι πρέπει να πούμε για να βρίσουμε και να ξεθυμάνουμε, επιτέλους;

ΣΑΒΒΑΤΟ, 15.4.89

Η γνωστή σας γυφτοπούλα μου χαμογέλασε με τα φωτεινά της

μάτια στη λαϊκή της Καλλιθρομίου «Σ' ευχαριστώ, μ' έσωσες», της είπα. «Δεν άντεχα να χαθείς και συ μαζί με το Μανώλη Αγγελόπουλο», απάντησε απλά — και μ' έπιασαν τύψεις που δεν γράφω λέξη για το θάνατο του Μεγάλου Γύφτου.

100 νεκροί στην Αγγλία στον αγώνα Λίβερπουλ-Νότιγχαμ. Στην Αθήνα, το συνέδριο της ΓΣΕΕ δεν προβλέπεται να έχει θύματα.

Η οικογένεια Λιάνη συνεχίζει την περιοδεία της στη Μακεδονία. Από την εποχή του «Θιάσου» έχει να γνωρίσει μπουλούκι τόσο δημοσιότητα. Ο Σαραβάκος επιτρέφει στον Επίτροπο Καμάρα τα 100 εκατομμύρια που είχε πάρει από τον Κοσκωτά αλλά δεν αποκαλύπτει πόσα πήρε από τον Βαρδινογιάννη.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 16.4.89

Ησυχία σήμερα. Κι αν έγινε και κάτι σημαντικό, εγώ δεν το έμαθα.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 17.4.89

Η τροπολογία για τη ρύθμιση των οφειλών της Τράπεζας Κρήτης αποσύρεται. Κάποιος πρέπει να έδωσε περισσότερα από αυτόν που αρχικώς βόλευε η εν λόγω τροπολογία.

Η «Αλληλεγγύη» νομιμοποιείται στην Πολωνία παρά τις αντιρρήσεις της ΚΝΕ. Για να την παρηγορήσουν, Φλωράκης - Μαρσάι ξεκινούν κοινό αγώνα κατά της ΕΟΚ από το Παρίσι.

ΤΡΙΤΗ, 18.4.89

Συνεργασία εκλογική αναγγέλλουν οι κ. Μαγκάκης - Τρίτης - Αρσένης. Για να κόψουν ψήφους από το Συνασπισμό;

Παρά τις φιλότιμες προσπάθειες του κ. Παγορόπουλου, ο σωματοφύλαξ του Κοσκωτά Γρυλλάκης παραδέχεται στην Εξεταστική Επιτροπή ότι συσχεύαζε πεντοχιλίαρα για Πέτσο, Λούβαρη, κτλ.

«Απολύεσαι», μου είπε το Αφεντικό. «Μα νίκησα τον Νέο», ψέλλισα. «Και ποιος νοιάζεται γι' αυτό; Δεν βλέπεις τα ερωτηματολόγια που έρχονται; Ούτε τη βάση δεν πιάνεις στη βαθμολογία!».

«Μην ανησυχείς, θα φροντίσει ο θεός μου», με παρηγόρησε η Μάρα.

Το απόγευμα έγινε γνωστό ότι ο Εισαγγελέας κ. Γαβριήλ άσκησε έφεση κατά της απόφασης που αθώωνε τον Χρ. Παπουτσάκη για τον τίτλο «Κυβέρνηση απατεώνων». Η εκδίκαση είναι νοστιμότερη όταν σερβίρεται ζεστή.

Ο ΜΕΤΕΞΕΤΑΣΤΕΟΣ
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ

ΑΝΤΙ ΔΕΣΕΙΣ

Καλό Πάσχα

Στο τεύχος αυτό που κρατάτε στα χέρια σας ίσως μας βρείτε λίγο κουρασμένους από το ΑΝΤΙ-φεστιβάλ, που διέτρεξε τη δική του πορεία από τις 6 ως τις 11 Απριλίου. Και εκεί μεν, δηλαδή, στο παλιό εργοστάσιο της οδού Πειραιώς 256, τα πράγματα πήγαν καλά και εμείς σχεδόν ξεχαστήκαμε μέσα στο υποβλητικό σκηνικό του χώρου, στις συζητήσεις, τις νυχτερινές μουσικές, τα πάρτυ και τις οиноποσίες.

Να όμως που κι αυτή η γιορτή —όπως όλες, άλλωστε— τελείωσε γρήγορα...

Άντε λοιπόν, πίσω πάλι στα γεγονότα με τις εξεταστικές επιτροπές της Βουλής, τους Λουβαριούς, τους Κοσκωτάδες τους πολιτικούς φίλους τους και τα παρεπόμενά τους...

Και στο βάθος του ορίζοντα να διακρίνεται η κάλη της 18ης Ιουνίου, που όλο και περισσότερο πλησιάζει.

Ευτυχώς στην ευθεία προς το εκλογικό παραβάν υπάρχει η μικρή ανάπαυλα της Ανάστασης και της Λαμπρής. Ας πάρουμε, λοιπόν, μια βαθιά αναπνοή τις μέρες που έρχονται με την ευκαιρία του Πάσχα.

Ας βρεθούμε μεταξύ μας με φίλους και συγγενείς, ας ξεσκάσουμε από τη βαριά ατμόσφαιρα που μας περιβάλλει.

Γιατί το Πάσχα θα περάσει γρήγορα και μετά θα μπορούμε στην προεκλογική ευθεία για τα καλά...

Καλή Ανάσταση, λοιπόν, και γλεντέϊστε το όσο γίνεται περισσότερο!

Ο κ. προϊστάμενος

Αισθανόμαστε ευχάριστα από την επίδειξη ευαισθησίας του κ. Γαβρίλη και τη μέριμνά του να διαλευκάνεται κάθε δικαστική εκκρεμότητα μέχρι τέλους· κι αυτό εξαιτίας της έφεσης που άσκησε για την αθώωση του ΑΝΤΙ με το εξώφυλλο «Κυβέρνηση Απατώνων».

Ανυπομονούμε νά βρεθούμε και πάλι στην ευχάριστη θέση να υπερασπίσουμε

την αλήθεια μας και το δικαίωμα της ελευθεροτυπίας. Δεν μπορούμε όμως παρά να εκφράσουμε με την ευκαιρία αυτή, την απορία μας για την έλλειψη ευαισθησίας που έδειξε ο κ. προϊστάμενος για πολλές περιπτώσεις· τυχαία αναφέρουμε λ.χ. ότι ο κ. Γαβρίλης παρέλειψε να ασκήσει δίωξη για ψευδορκία εναντίον του «δρα» Κοσκωτά όταν «έχανε» το διαβατήριό του στις ΗΠΑ. Το «ΑΝΤΙ» τον είχε τότε εγκალέσει —και μαζί είχε εγκალέσει και τον τότε προϊστάμενό του Μένιο και τον κ. Κ. Παπούλια— αλλά ο «προσεκτικός αναγνώστης» του ΑΝΤΙ κ. Γαβρίλης παρέλειψε... Όλοι κρίνονται σήμερα.

Ο άσχετος

Σε επείγουσα ερώτηση πριν τρεις ημέρες αναπτύχθηκε από την κ. **Βιργινία Τσουδερού** η άποψη ότι δυο είναι τα θέματα που οφείλει να μελετήσει η κυβέρνηση προκειμένου να αντιμετωπισθεί το νέφος: α) το αυτοκίνητο και β) η ρυπαίνουσα —αλλά με δυνατότητες να αποδειχθεί «σανίδα σωτηρίας»— περιοχή του Ελαιώνα. Στην απάντησή του και την δευτερολογία του ο αναπληρωτής υπουργός Περιβάλλοντος κ. **Κτενάς** δεν ανέφερε λέξη περί του Ελαιώνας...

Και όταν η επερωτούσα ζήτησε από τον κ. υπουργό να τοποθετηθεί αυτός απάντησε:

— Δεν το γνωρίζω το θέμα. Δεν είναι της αρμοδιότητός μου!

Αλήθεια, τόσο άσχετος ο κ. Κτενάς, τι αρμοδιότητα μπορεί να έχει; Γενικώς αναρμόδιος είναι· απλώς υπουργός του κ. Παπανδρέου είναι ο άνθρωπος. Δεν αρκεί;

ΓΣΕΕ: Να ελπίζουμε;

Τέλος καλό (;) όλα καλά. Το 25ο Συνέδριο της ΓΣΕΕ που τέλειωσε την Κυριακή το βράδυ, έστειλε επί τέλους ένα μήνυμα αισιοδοξίας σε μια χώρα που βρίσκεται εδώ και επτά μήνες βυθισμένη στο μεγαλύτερο οικονομικό και πολιτικό σκάνδαλο.

Όλες οι συνδικαλιστικές παρατάξεις και οι εκπρόσωποι των κομμάτων που μίλησαν στο Συνέδριο της ΓΣΕΕ απέφυγαν διακριτικά να πολιτικολογήσουν αφήνοντας επί τέλους για μια και μόνη φορά τους συνδικαλιστές να τα βρουν μόνοι τους.

Τα πρώτα μηνύματα που στέλνει το 25ο Συνέδριο της ΓΣΕΕ είναι: Πρώτον πέρασε πια η εποχή που η εκάστοτε κυβέρνηση έπαιρνε σαν προίκα και τη ΓΣΕΕ: 1974 - 1981 η Νέα Δημοκρατία, 1982 - 1988 το ΠΑΣΟΚ. Δεύτερον η αντιπροσωπευτική διοίκηση είναι ο μόνος τρόπος να υπάρξει ένα «Modus vivendi» με τον ταξικό αντίπαλο: τις παραγωγικές τάξεις προς όφελος αμφοτέρων των μερών.

ΚΑΝΤΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Θα είστε «out» στις πασχαλινές διακοπές σας αν δεν εμφανιστείτε στο χωριό σας με «μπλουζάκι» του ΑΝΤΙ. Μπορείτε να βρείτε ένα στα γραφεία του περιοδικού ή στα αρωματοπωλεία, αν πιστέψουμε στο σκίτσο του Γιώργου Σεργάκη.

Γιατί το 1992 και το άνοιγμα της αγοράς δεν είναι μακριά.

Φυσικά η επιβίωση της νέας αντιπροσωπευτικής διοίκησης της ΓΣΕΕ θα εξαρτηθεί και από τη βούληση της νέας κυβέρνησης εφ' όσον βέβαια υπάρξει αυτοδυναμία. Γιατί αν συμβεί το αντίθετο τότε πλέον θα χαθεί και η τελευταία πιθανότητα να υπάρξει στο μέλλον μια ΓΣΕΕ και θα ακολουθήσει σταδιακά και η χώρα μας το ιταλικό ή το γαλλικό πρότυπο.

Τέλος αυτό που μπορεί να συμπεράνει κανείς με θλίψη από το 25ο Συνέδριο είναι ότι από το σύνολο των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα μόνο το 1/3 περίπου καλύπτεται συνδικαλιστικά και από αυτό το ποσοστό σημαντικό μέρος καλύπτουν οι εργαζόμενοι στον Κοινή Ωφέλεια (Τράπεζες, ΔΕΗ, ΟΤΕ κλπ.).

Η προεκλογική τακτική του ΠΑΣΟΚ

«Η χώρα μας χρειάζεται την πολεμική βιομηχανία, για να μην έχει εξάρτηση σε κρίσιμες στιγμές από άλλες χώρες. Όμως, για να σταθεί μια πολεμική βιομηχανία πρέπει να λειτουργήσει με τους όρους της παγκόσμιας αγοράς. Λυπούμαι, φυσικά, που αυτό έρχεται σε αντίθεση με το ιδεώδες του αφοπλισμού και της ειρήνης» (από την ομιλία του Α. Παπανδρέου στην Α' Στρατιά).

Πως να σχολιάσουμε, άραγε, τις απίθανες δηλώσεις του Ανδρέα Παπανδρέ-

ου. Τι μπορεί να πει κανείς όταν ο ίδιος ο «αγγελιαφόρος της Ειρήνης» ομολογεί ότι η πολεμική βιομηχανία πρέπει «να λειτουργεί με τους όρους της παγκόσμιας αγοράς»; Να δίνει δηλαδή «μίζες», να διαφθείρει συνειδήσεις και αξιωματούχους, να εξαγοράζει υπουργούς και πρωθυπουργούς, να μην ενδιαφέρεται αν τα προϊόντα της προορίζονται για παιδιά, ή αγωνιστές της ελευθερίας;

Δεν υπάρχει τίποτα άλλο από θράσος στις δηλώσεις αυτές. Μαζί με τη γνωστοποίηση της προεκλογικής τακτικής που θα ακολουθήσει το ΠΑΣΟΚ. «Ναι, χρησιμοποιήσαμε τη χώρα και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της για προσωπικούς μας λόγους. Δεν μπορούμε να λειτουργούμε έξω από τους νόμους της παγκόσμιας αγοράς. Αλλά μαζί μ' εμάς ωφέληθηκαν κι εσείς. Ψηφίστε μας λοιπόν για να μην μας τα πάρουν οι άλλοι».

Η θανατική ποινή

Στο πλαίσιο της παγκόσμιας εκστρατείας της Διεθνούς Αμνηστίας για την κατάργηση της θανατικής ποινής, που θα αρχίσει στις 25 Απριλίου και θα διαρκέσει ως το τέλος του 1989, το ελληνικό τμήμα της διοργάνωσε ένα συνέδριο για το θέμα αυτό, το Σάββατο 15 και την Κυριακή 16/4, στο ΕΒΕΑ.

Όλοι οι εισηγητές που εκπροσωπούσαν ένα ευρύ φάσμα, τόνισαν την αναγκαιότητα κατάργησης της εσχάτης των ποινών κάλυψαν το θέμα από όλες τις πλευρές. Επρόκειτο για τους κ. *Ι. Γεωργιάκη*, καθηγητή, ακαδημαϊκό και πρόεδρο του Ιδρύματος Ωνάση, *Αριστ. Μάνεση* καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου, *Εμ. Ρούκουνα* καθ. Διεθνούς Δικαίου, *Ι. Γιαννιδη* επίκουρο καθ. Ποινικού Δικαίου, *Κων. Δεσποτόπουλο* ακαδημαϊκό - καθ. Παντείου, *Φαίδ. Βεγλερή* καθ. της Νομικής Αθηνών, *Χρ. Γιανναρά* καθ. Φιλοσοφίας Παντείου Σχολής, *Φ. Κουβέλη* πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, *Κ. Κούτρα* υπεύθυνο σεμιναρίων ασκουμένων δικηγόρων Δ.Σ.Α., *Π. Κωστάκο* πρόεδρο της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελών, *Ν. Κουράκη* αναπληρωτή καθ. Εγκληματολογίας, *Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου* καθ. Παντείου και πρόεδρο του Ιδρύματος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, *Σ. Σπύρογλου* νευρολόγο-ψυχίατρο φυλακών Κορυδαλλού, *Ηρώ Βαρσαμή* εκπρόσωπο ιατρικών ομάδων Διεθνούς Αμνηστίας, *Γ.Α. Μαγκάκη* καθ. Ποινικού Δικαίου Πανεπιστημίου Αθηνών - βουλευτή, *Παύλο Αθανασόπουλο* μέλος της Κ.Ε. της ΕΑΡ - υπεύθυνο τμήματος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και *Σέφη Αναστασάκο* δικηγόρο και βουλευτή του ΠΑΣΟΚ.

Η ελληνική κυβέρνηση με την υπογραφή του Ειδικού Πρωτοκόλλου ΣΤ' της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει δεσμευθεί να μην εφαρμόζει τις θανατικές ποινές αλλά να τις μετατρέπει σε ισόβια. Οι εκπρόσωποι των κομμάτων που συμμετείχαν (ΕΑΡ, ΠΑΣΟΚ) δεσμεύτηκαν να πιέσουν την κυβέρ-

νηση να προχωρήσει στην επικύρωση του άνωθεν πρωτοκόλλου. Μόνο, τότε, θα τεθούν εκτός ισχύος οι σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου περί εφαρμογής θανατικής ποινής, μέθοδος που θεωρείται από το ΠΑΣΟΚ, τουλάχιστον, προσηγοριότερη από την ψήφιση ανάλογου νομοσχεδίου.

Το ΑΝΤΙ θα αναφερθεί εκτενέστερα για το θέμα αυτό στο μέλλον και θα δημοσιεύσει πρακτικά από το συνέδριο.

Μια επανόρθωση

● Από τον αρχαιολόγο κ. Γρ. Κωνσταντινόπουλο πήραμε την ακόλουθη επανορθωτική επιστολή:

Αγαπητέ μου κύριε Διευθυντά,
Σας παρακαλώ θερμά να δημοσιεύσετε την επιστολή μου αυτή με την οποία ανακαλώ την τελευταία φράση μου στην υποσημείωση 1 του Β' μέρους του δημοσιεύματός μου «Ξεθάβοντας και θάβοντας το παρελθόν μας», τχ. 399. Όπως πληροφορούμαι ο νυν δήμαρχος Ηρακλείου κ. Καρέλης ήταν τότε έγκλειστος στις φυλακές της χούντας γεγονός το οποίο δεν εγνώριζα. Με στεναχωρεί ιδιαίτερα η παρεμβολή της ανακρίβειας αυτής, επειδή πρώτα απ' όλα σέβομαι τους Έλληνες αγωνιστές από οποιοδήποτε χώρο και αν αγωνίζονται για την πρόοδο του τόπου μας.

Η ανακαλούμενη φράση είναι: «Ίσως γι' αυτό δεν θυμάμαι να είχε διαμαρτυρηθεί ο ιδιοκτήτης δήμαρχος των αρχαίων όταν ο Πατακός γκρέμιζε τη βενετσιάνικη - γοτθική εκκλησία στο Ηράκλειο. Προς Θεού τι θυμήθηκα τέτοιες στιγμές».

Ευχαριστώ

Γρηγόρης Κωνσταντινόπουλος

Απαντήστε! Είναι ακόμα καιρός

Μεγάλη η ανταπόκριση των αναγνωστών μας στο ερωτηματολόγιο της αντιέρευνας που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 399. Από τους υπόλοιπους που δεν φρόντισαν να απαντήσουν μέχρι σήμερα ζητάμε να μην μένουν αδρανείς, να πάρουν ένα μολύβι και το 399 τεύχος και να συμπληρώσουν τις ερωτήσεις. Όλες οι απόψεις — οι κριτικές περισσότερο — έχουν μεγάλη σημασία για μας. Θα μας δείξουν το στίγμα σας αλλά και σε σας το στίγμα των αναγνωστών του περιοδικού, αφού η έρευνα θα δημοσιευτεί.

Αν και αυτή τη φορά δεν σας πείσαμε ξεπεράστε το, και κάντε το για χάρη μας. Αν δεν μας συμπαθείτε καθόλου είναι η καλύτερη ευκαιρία να μάθουμε το γιατί.

Όσα περισσότερα ερωτηματολόγια λάβουμε τόσο πιο πλήρης θα είναι η εικόνα για εσάς τους αναγνώστες μας. Περιμένουμε λοιπόν και άλλες απαντήσεις στη διεύθυνση του περιοδικού: ΑΝΤΙ: Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα, και σας ευχαριστούμε ξανά εκ των προτέρων.

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ G.S. KIRK

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 115 21, τηλ. 72.49.300

Θέσεις

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΩΝ ΤΑΣΕΩΝ

Η Αριστερά της καπιταλιστικής
αναδιάρθρωσης

Της Σύνταξης: Η Αριστερά της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης

Η. Ιωακείμογλου, Τ. Κυπριανίδης, Α. Μαυρομάτη, Γ. Μηλίδης, Μ. Σπαθής: Χρήμα και πολιτική

Ανέστης Ταρμπάγκος: Το αριστερό αντικαπιταλιστικό κίνημα απέναντι στη μεταρρυθμιστική Συμπράταξη

Ν. Πουλιαντζής - Η. Weber: Το κράτος και η μετάβαση στο σοσιαλισμό

Γιώργος Σταμάτης: Αγροτικό πλεόνασμα, παραγωγική και μη παραγωγική εργασία, άνιση ανταλλαγή και παρασιτικονομία: Η θανασιτή καριέρα ορισμένων εννοιών της μαρξικής πολιτικής οικονομίας

Χρήστος Τυροβούζης: Για την ιστορική διάσταση του Μακεδονικού

Βασίλης Φιοραβάντης: Μοντερνισμός και μεταμοντερνισμός, ή προς μια ριζοσπαστική κριτική του μεταμοντερνισμού

Αποστόλης Ανδρέου: Σχέδια νόμου για την Εκπαίδευση 1870-1880

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 1989 27

Η «ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΑΠΑΤΕΩΝΩΝ»... ΞΑΝΑ ΣΤΟ ΕΔΩΛΙΟ

Αθώθηκε το «ΑΝΤΙ» για τον τίτλο «Κυβέρνηση απατεώνων» στο έκτακτο τεύχος της Παρασκευής 11 Νοεμβρίου.

Το Τριμελές Πλημμελειοδικείο της Αθήνας με σκεπτικό ότι το «ΑΝΤΙ» δεν είχε στόχο την κυβέρνηση ως συντεταγμένο πολιτειακό θεσμό αλλά στρεφόταν κατά συγκεκριμένων προσώπων που μετέχουν στο κυβερνητικό σχήμα στα οποία ασκούσε δριμύτατη κριτική χάριν του δημοσίου συμφέροντος με βάση αντικειμενικά δεδομένα που είχαν προκύψει ή προέκυπταν αθώωσε τον εκδότη του περιοδικού που κατηγορούνταν για περιύβριση αρχής.

Η απόφαση αυτή πάρθηκε την Παρασκευή 14 Απριλίου. Την Τρίτη 18 Απριλίου ο προϊστάμενος της εισαγγελίας Πλημμελειοδικών της Αθήνας κ. Ιωάν. Γαβρίλης άσκησε έφεση κατά της ομόφωνης απόφασης του Πλημμελειοδικείου με αποτέλεσμα η «κυβέρνηση απατεώνων» να καθίσει και πάλι στο εδώλιο του κατηγορουμένου... Τις προηγούμενες μέρες η «Αυριανή» και ο «Δημ. Λόγος» είχαν κάνει τις σχετικές συστάσεις.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η ομόφωνη αθωωτική απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου είχε σχολιαστεί θετικά από νομικούς κύκλους αλλά και θεωρείται ως δικαίωση και αναγνώριση του δικαιώματος του Τύπου να ασκεί κριτική στην εξουσία όταν αυτή με τις πράξεις της ντροπίζεται και υπονομεύει τους θεσμούς.

Πρώτος κατέθεσε ο μάρτυρας κατηγορίας κ. Σπινέλης καθηγητής του Ποινικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Θράκης. Ο κ. Σπινέλης είπε ότι δεν ήθελε να πει την προσωπική του κρίση για το δημοσίευμα γιατί αγνοούσε τα πραγματικά περιστατικά δεν αμφισβήτησε όμως το κύρος του περιοδικού και των δημοσιευμάτων του.

Ο άλλος μάρτυρας κατηγορίας, Μ. Σταθόπουλος πρύτανης του Πανεπιστημίου δεν προσήλθε να καταθέσει.

Πώς μπορούμε να μιλάμε για τους θεσμούς και για την περιύβριση τους, όταν αυτοί που εκπροσωπούν τους θεσμούς δεν τους σέβονται, είπε ο δικηγόρος Μ. Ζούβελος μάρτυρας υπεράσπισης του «ΑΝΤΙ». Τα γεγονότα δικαιολογούν τον τίτλο του περιοδικού υπογράμμισε ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΚΚΕ Κ. Κάππος μάρτυρας υπεράσπισης, ενώ έκανε και εκτεταμένη αναφορά στις καταθέσεις των ΔΕΚΟ στην Τράπεζα Κρήτης.

Μάρτυρες υπεράσπισης επίσης ήταν ο κοσμητάρης της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθήνας κ. Γ. Κριμπάς και ο συγγραφέας κ. Πάυλος Ζάνας που αναφέρθηκαν στο δικαίωμα του Τύπου να α-

Η απόφαση Β' Τριμελούς Πλημμελειοδικείου

«Το δικαστήριο από τη διαδικασία που έγινε εδώ στο ακροατήριο, δεν πείστηκε ότι ο κατηγορούμενος έχει διαπράξει το αδίκημα που του αποδίδεται.»

Δέχεται ότι, το περιοδικό του βάζοντας στο πρώτο φύλλο τον τίτλο «κυβέρνηση απατεώνων» πραγματικά αποτελεί εκδήλωση κριτικής που στρέφεται κατά των αποτελούντων το συγκεκριμένο θεσμό προσώπων, εν όψει των αντικειμενικών δεδομένων που πράγματι στο χρόνο που γράφηκε η σχετική φράση και εκδόθηκε το περιοδικό, των αντικειμενικών δεδομένων και καταστάσεων που επικρατούσαν ή που είχαν αρχίσει να αναφαίνονται.

Δεν θεωρεί ότι, πραγματικά ο κατηγορούμενος είχε σκοπό να πλήξει την αυθεντία και το κύρος της συγκεκριμένης συντεταγμένης εξουσίας του κράτους, και συνεπώς κηρύσσεται αθώος».

σκεί κριτική και μαάλιστα οξύτατη, αλλά και στο χρέος της εξουσίας να διαθέτει πολιτική ευαισθησία.

Δικαίωμα του Τύπου είναι να σχολιάζει και να κατακρίνει, είπε η εισαγγελέας της έδρας κ. Ειρήνη Αποστόλου. Τόνισε ότι όπως προέκυψε από την ακροαματική διαδικασία, οι χαρακτηρισμοί του «ΑΝΤΙ» δεν υπολείπονταν σε αυστηρότητα όσων λέγονταν εκείνες τις ημέρες και πρότεινε την αθώωση του κατηγορουμένου.

Ο συνήγορος του «ΑΝΤΙ» κ. Ν. Κωνσταντόπουλος τόνισε ότι το δημοσίευμα, για το οποίο κατηγορείται ο εκδότης του «ΑΝΤΙ» επισημαίνει νοσηρές πλευρές της δημόσιας ζωής και αποκαλύπτει τα πρόσωπα εκείνα που τη διαμόρφωσαν και, στη συνέχεια την εκμεταλλεύτηκαν με προσωπικά ιδιοτελή κίνητρα.

Το κύρος των θεσμών, είπε στην αγόρευση του ο κ. Κωνσταντόπουλος, το καταξιώνουν ή διασύρουν με τη συμπεριφορά τους οι φορείς που τους εκπροσωπούν. Στη συγκεκριμένη περίοδο που περνάμε, αποκαλύπτονται μεθοδολογίες των φορέων της κυβέρνησης, που διαχειρίστηκαν τη λαϊκή εντολή, όχι για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, αλλά για την πραγματοποίηση των προσωπικών τους επιδιώξεων.

Ο τίτλος «κυβέρνηση απατεώνων», είπε ο πρόεδρος του Δικαστηρίου κ. Μαρκάκης κατά την εκφώνηση της απόφασης, ήταν εκδήλωση κριτικής κατά ορισμένων μελών της που βασίστηκε σε αντικειμενικά δεδομένα που υπήρχαν τότε (το Νοέμβριο) ή άρχισαν να διαμορφώνονται.

Οι άλλοι δύο δικαστές της έδρας ήταν ο πρωτοδικής κ. Παπαθεοδώρου και η πρωτοδικής κ. Μουρίκη.

Η αθωωτική αυτή απόφαση για το «ΑΝΤΙ» θεωρήθηκε «εσφαλμένη» από τον κ. Γαβρίλη ο οποίος, όπως αναφέραμε στην αρχή, άσκησε έφεση.

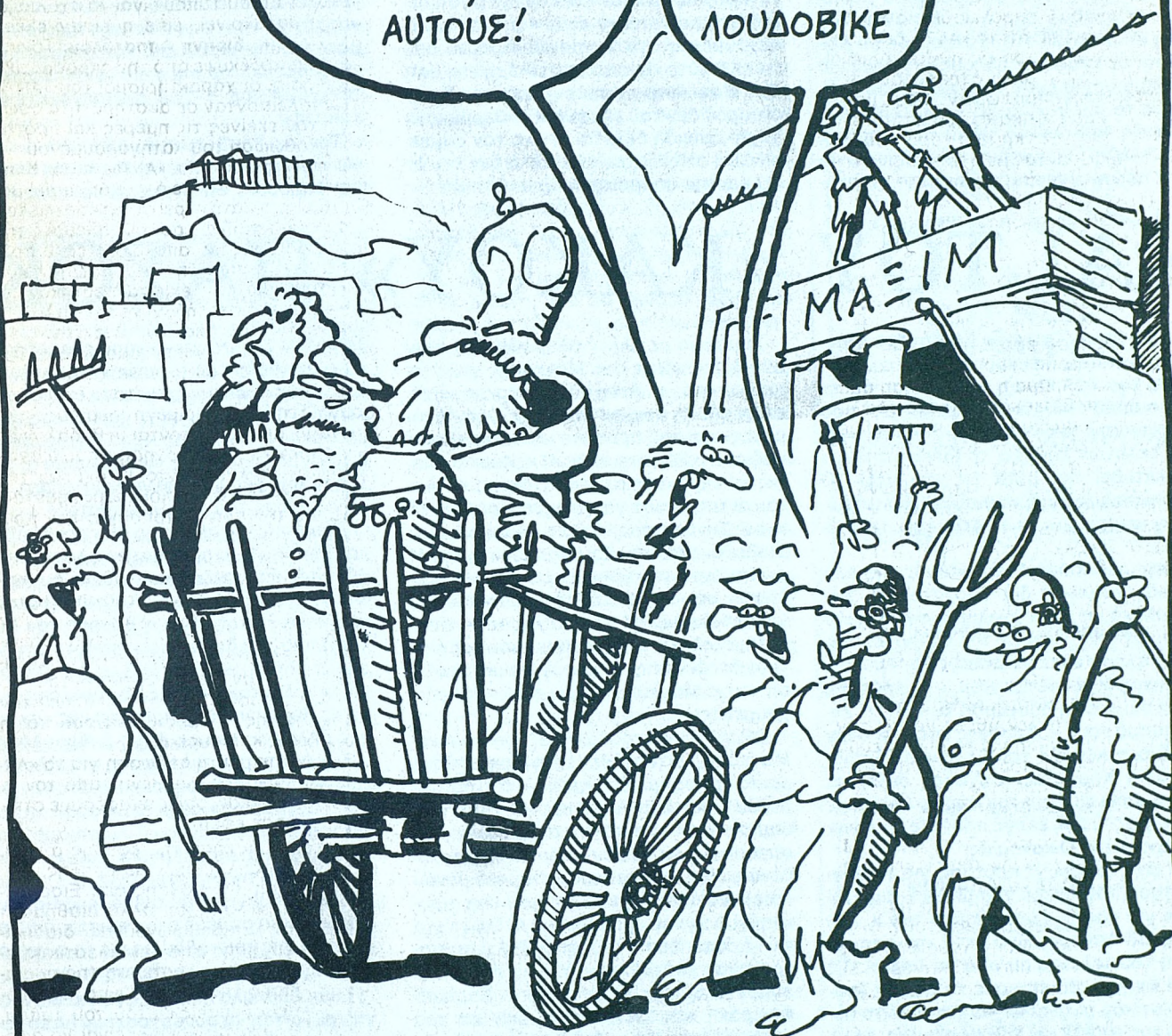
Μετά την άσκηση της έφεσης ο κ. Ν. Κωνσταντόπουλος δήλωσε τα εξής:

«Η άσκηση της έφεσης από Εισαγγελία προκαλεί λύπη και άλλα αισθήματα δυσάρεστα. Επιβεβαιώνει τις διαδικασίες παρέμβασης της εκτελεστικής εξουσίας για την αχρήστευση της ουσιαστικής κρίσης της Δικαιοσύνης. Οι δικονομικές μεθοδεύσεις αυτού του τύπου, το μόνο που καταφέρνουν είναι να αφήνουν εκτεθειμένα τα πρόσωπα και τα υπουργεία. Η μόνη που δεν είναι εκτεθειμένη είναι η συνείδηση των δικαστών και της εισαγγελέως που έκριναν την υπόθεση, σύμφωνα με τον ουσιαστικό νόμο και στο όνομα του ελληνικού λαού».

Ξανά λοιπόν στο εδώλιο —όταν καθοριστεί η δικάσιμος— η «Κυβέρνηση των απατεώνων». Οψόμεθα...

ΡΕ ΠΑΙΔΙΑ
ΕΓΩ ΟΤΑΝ ΕΛΕΓΑ
ΟΤΙ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΙΑ
ΘΕΣΜΟΙ..., ΕΝΟΟΥΣΑ
ΑΥΤΟΥΣ!

ΑΣ ΤΟ
ΞΕΚΑΘΑΡΙΖΕΣ
ΛΟΥΔΟΒΙΚΕ

17.4.89

10/11/89

του Γιάννη Ιωάννου

του
Βασίλη Ζήση

ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ «ΚΑΛΟΥ»

Και αίφνης, εν μέσω των κασετών με τη φωνή του Κοσκωτά, των εμβασμάτων στο όνομα του «Μένιου», των τραγελαφικών συμβάντων στην Κοζάνη και τη Φλώρινα, αλλά και της αυξανόμενης σε επικίνδυνο βαθμό αδιαφορίας, μας προέκυψε και ένα νέο... κόμμα.

Μιλώντας την Τετάρτη από το ραδιοφωνικό σταθμό SKY ο κ. **Αντώνης Τρίτσης** αποκάλυψε στους ακροατές ότι βρίσκεται σε επαφή με άλλους *έντιμους* για τη δημιουργία ενός νέου πολιτικού σχήματος το οποίο «μπορεί να κατέβει στις εκλογές κρατώντας ψηλά τις σημαίες του ΠΑΣΟΚ». Η σύγκριση που δημιούργησε ο πρώην υπουργός Παιδείας εντάθη-

σχέσεις του κ. Λάζαρη, του κ. Μαγκάκη και του κ. Τρίτση με το Συνασπισμό.

Ως κύρια αιτία των «δυσχερειών» με τον κ. Λάζαρη αναφέρθηκαν η «ευνοϊκή» μεταχείριση του κ. **Στόθη Γιώτα** από την ηγεσία του Συνασπισμού και άλλα θέματα πρωτοκαθεδρίας.

Όσον αφορά τον κ. Αντώνη Τρίτση αυτός δεν φαίνεται να είναι και τόσο καλοδεχούμενος στο Συνασπισμό, ούτε από το ΚΚΕ, ούτε και από τα στελέχη της ΕΑΡ. Ο κ. **Μαγκάκης** παραπονείται ότι ο Συνασπισμός δεν του επεφύλαξε «θερμή υποδοχή», επειδή δέχεται μεν να τον συμπεριλάβει στις λίστες του, αλλά δεν του δίνει και την απαραίτητη προμοδότηση.

αμό, αλλά έχει αποφασίσει να μην εκθέσει υποψηφιότητα ως βουλευτής, παρέχοντας παράλληλα την ηθική του υποστήριξη προς την Αριστερά».

Η διστακτικότητα και τα «προβλήματα» του κ. Λάζαρη με το Συνασπισμό φαίνεται ότι προκύπτουν αφενός από τη μειωμένη εμπιστοσύνη του προς «τις δυνατότητες και τις ικανότητες της Αριστεράς» και αφετέρου από την εκτίμηση ότι «δεν πρέπει να αποκοπεί εντελώς από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ, περιμένοντας τις κάλπες».

Τον ίδιο προβληματισμό έχουν και οι κ. Μαγκάκης και Τρίτσης, οι οποίοι παρά τις δημόσιες δηλώσεις τους περί «τέ-

ΚΑΙ ΤΟΥ «ΚΑΚΟΥ» ΠΑΣΟΚ

κε από τον κ. **Γεώργιο Αλέξανδρο Μαγκάκη**, ο οποίος διευκρίνισε από τα μικρόφωνα του TOP FM ότι «πρόκειται για τη δημιουργία πολιτικού σχήματος που παίρνει την πρώτη μορφή του εν όψει των εκλογών και έχει τη δυνατότητα να προεκταθεί και μετά τις εκλογές». Ο πρώην υπουργός Δικαιοσύνης δήλωσε ότι «η ιστορία με το ΠΑΣΟΚ έχει τελειώσει».

Παρ' όλο που ο Συνασπισμός της Αριστεράς έσπευσε δια στόματος **Μ. Ανδρουλάκη** να προεξοφλήσει την εκλογική συνεργασία του με το νέο σχήμα, πολύ γρήγορα οι κ. Μαγκάκης και Τρίτσης έμειναν μόνοι τους, καθώς ο κ. **Λάζαρης** επιβεβαίωσε τη δέσμευσή του με το Συνασπισμό και ο κ. **Αρσένης** επέμενε στην αυτόνομη κάθοδο του Ελληνικού Σοσιαλιστικού Κόμματος. «Όποιος θέλει να διαχωρίσει τη θέση του από το ΠΑΣΟΚ ας έρθει μαζί μου», έλεγε προχτές ο πρώην «τσάρος» της Οικονομίας.

Τι είχε συμβεί; Η πρόταση για τη συγκρότηση του «νέου σχήματος» συζητήθηκε για πρώτη φορά μεταξύ των κ. **Αρσένη** και **Λάζαρη**, λίγο μετά την αποχώρηση του τελευταίου από το ΠΑΣΟΚ. Το «νέο σχήμα» θα έπαιρνε τη μορφή «σοσιαλιστικού μετώπου» και θα εκινείτο μεταξύ του ΠΑΣΟΚ και της Αριστεράς. Αλλά ο κ. **Λάζαρης** δεν συμφώνησε, προσχώρησε στο Συνασπισμό και το «νέο σχήμα» έμεινε σχήμα λόγου για κάποιο χρονικό διάστημα.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες του «ΑΝΤΙ» ο κ. **Αρσένης** ανέσυρε από το συρτάρι του την ιδέα του «νέου σχήματος» μετά τις «δυσχέρειες» που προέκυψαν στις

Σύμφωνα με άλλες πληροφορίες, πριν από λίγες μέρες ο κ. Μαγκάκης γνωστοποίησε στον κ. **Λεωνίδα Κύρκο** τις «κινήσεις» για τη συγκρότηση του «νέου σχήματος» και του πρότεινε να συνεργαστεί μαζί του ο Συνασπισμός. Ο κ. Κύρκος διαφώνησε με την πρόταση Μαγκάκη και του αντιπρότεινε να ενταχθεί προσωπικά στον Συνασπισμό, χωρίς όμως να τον διαβεβαιώσει ότι θα σταυροδοτηθεί. Η στάση αυτή του γραμματέα της ΕΑΡ εξελήφθη ως «απροθυμία του Συνασπισμού να τον υποδεχθεί στις τάξεις του». Αντίθετα, στελέχη του Συνασπισμού βεβαίωνουν ότι δεν υπήρξε παρόμοια μεταχείριση του κ. Μαγκάκη και ότι είναι «καλοδεχούμενος».

Τελικά η «τετράδα» Λάζαρη-Αρσένη-Μαγκάκη-Τρίτση, δεν γονιμοποιήθηκε και το νέο σχήμα θα μπει πάλι στο συρτάρι του κ. **Αρσένη**, λόγω κυρίως της απροθυμίας του κ. **Λάζαρη** να ακυρώσει τη δέσμευσή του με το Συνασπισμό. Προηγουμένως είχε διαρρεύσει ότι προκειμένου να εξομαλυνθεί η ένταση που είχε προκληθεί από την επιλογή του κ. **Γιώτα** για την πρώτη θέση του ψηφοδελτίου επικρατείας, προτάθηκε στον κ. **Λάζαρη** να συμμετάσχει, μαζί με τους κ. **Χαρίλαο Φλωράκη** και **Λεωνίδα Κύρκο** σε μια «τρίκα» που θα καθοδηγήσει το Συνασπισμό στην τελική φάση του προεκλογικού αγώνα.

Αντίθετα, συνομιλητές του πρώην υπουργού Προεδρίας επιμένουν ότι ο κ. **Λάζαρης** δεν είναι διατεθειμένος να ενεργοποιηθεί περισσότερο στα πλαίσια του Συνασπισμού. «Ο κ. **Λάζαρης** θεωρεί τον εαυτό του δεσμευμένο στο Συνασπι-

λους του ΠΑΣΟΚ» δεν έχουν σταματήσει να φλερτάρουν με το πρώην κόμμα τους και να επιδιώκουν μια μετεκλογική συνεργασία μαζί του, στην περίπτωση που επανεκλεγούν βουλευτές. Αυτός ακριβώς είναι και ο λόγος για τον οποίο συζητήσαν με τους κ. **Αρσένη** και **Λάζαρη** τη συγκρότηση του «νέου σχήματος».

Πέρα από τις αιτιάσεις που προβλήθηκαν επισήμως, ο πραγματικός λόγος που οδήγησε στις συζητήσεις για τη συγκρότηση της «τετράδας» Λάζαρη-Αρσένη-Μαγκάκη-Τρίτση είναι η άρνηση του Συνασπισμού να δεσμευτεί επισήμως ότι θα συνεργαστεί μετεκλογικά με το ΠΑΣΟΚ και οι τελευταίες εξελίξεις γύρω από αυτό το θέμα, όπως οι προχτεσινές «σκληρές δηλώσεις» του κ. **Μίμη Ανδρουλάκη**.

Μιλώντας στο τηλεοπτικό πεντάλεπτο του ΚΚΕ ο κ. **Ανδρουλάκης** διασαφήνισε περισσότερο από κάθε άλλη φορά τη μετεκλογική πολιτική του Συνασπισμού, απέκλεισε μια μετεκλογική κυβερνητική συνεργασία της Αριστεράς με ένα κόμμα του οποίου θα ηγείται ο **Ανδρέας Παπανδρέου** και πρόσθεσε ότι η αριστερά θα αναλάβει την πρωτοβουλία για τη συγκρότηση προοδευτικών κυβερνήσεων.

Είναι δύσκολο λοιπόν στους κ. Μαγκάκη και Τρίτση να συνεργαστούν με το Συνασπισμό, εφόσον δεν θέλουν να αποκοπουν οριστικά από τον ομφάλιο λώρο του ΠΑΣΟΚ. Βρέθηκε έτσι η λύση του «νέου σχήματος» το οποίο θα συμπαρατασσόταν αρχικά με το Συνασπισμό, αλλά μετεκλογικά θα μπορούσε να διαφοροποιηθεί και να συνεργαστεί με το «καλό» ΠΑΣΟΚ. Το γεγονός ότι τόσο ο κ. **Ανδρουλάκης** δημοσίως, όσο και άλλα κορυφαία

στελέχη του Συνασπισμού, ιδιωτικώς κα-
λώσθρισαν την ίδρυση του νέου σχήμα-
τος με τον ισχυρισμό ότι «έτσι θα εκφρα-
σθεί και η σοσιαλιστική τάση μέσα στην
αριστερά» αποδεικνύει μόνο την παρα-
μονή των ...συμπλεγμάτων στην αριστε-
ρά και την εμμονή της στο να ανακαλύ-
πτει «σοσιαλιστικές τάσεις» μέσα στο
πασοκογενές συνονθύλευμα.

★ ★ ★

Παρ' όλη τη δυστοκία τους, οι συνεχι-
ζόμενες επαφές των «εντίμων» με το Συ-
νασπισμό έχουν προκαλέσει έντονες α-
νησυχίες στο Εκτελεστικό Γραφείο του
ΠΑΣΟΚ το οποίο καταφεύγει σε εκκλη-
σεις και σενάρια περί «αλλαγής της Αλ-
λαγής» για να εμποδίσει την περαιτέρω
διεύρυνση του Συνασπισμού στον «πα-
σοκογενή» χώρο και την επιστροφή των
αριστερών ψηφοφόρων στην κοιτίδα
τους.

Σύμφωνα με ένα από αυτά τα σενάρια,
«έχει ήδη βρεθεί συμβιβαστική φόρμου-
λα μεταξύ των κ. Σημίτη, Γεννηματά και
Λαλιώτη, για τη συλλογική ανάληψη της
ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, μετά τις εκλογές και
την αποχώρηση του Ανδρέα Παπανδρέ-
ου». Υποτίθεται ότι για να εξευρεθεί η
«φόρμουλα», ο κ. Σημίτης προτίθεται να
προσθέσει και ολίγον «σοσιαλισμό» στη
«σοσιαλδημοκρατική» του παιδεία, ενώ
οι κ. Γεννηματάς και Λαλιώτης υποσχέ-
θηκαν να εγκαταλείψουν τις «τρίτοκοσμι-
κές» τους κορώνες. Ως απόδειξη των
δραματικών αυτών εξελίξεων στο κόμμα
του Ανδρέα Παπανδρέου αναφέρονται οι
«συχνές τελευταία» αναφορές του κ. Ση-
μίτη στον όρο «σοσιαλισμός». Σύμφωνα
με τους σεναριογράφους, η «κίνηση Ση-
μίτη» βρίσκει σύμφωνο τον κ. Γιάννη Α-
λευρά και έχουν μνηθεί οι άρτι εκδιω-
χθέντες κ. Μαγκάκης και Τρίτσης, οι ο-
ποίοι «δεν βιάζονται και περιμένουν τις
μετεκλογικές εξελίξεις».

Άλλα, παρόμοια, σενάρια, αναφέρουν
ότι «το Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ
θέλει εκλογική συνεργασία με Λάζαρη
και Αρσένη», ή ότι «ειδοποίησαν τον Τρί-
τση να περιμένει λίγο ακόμα, γιατί θα υ-
πάρξουν εξελίξεις».

Ως απάντηση σε σενάρια όπως τα
προηγούμενα, θα έφθανε ίσως να παρα-
φράσουμε κάποια γνωστή λαϊκή ρήση
και να πούμε «εδώ ο κόσμος καίγεται και
το ΠΑΣΟΚ αναζητεί συγκλίσεις μεταξύ...
σοσιαλδημοκρατίας και σοσιαλισμού». Λες
και τίποτα δεν συνέβη τόσους μήνες.
Λες και ο ηγέτης κάποιου άλλου κόμμα-
τος ενέχεται μαζί με τους φίλους και συ-
νεργάτες του σε φοβερά σκάνδαλα, λες
και κάποιο άλλο κόμμα τον δέχθηκε ως
αρχηγό του, *συνεμορφώθη πλήρως*
προς τας υποδείξεις του. Τελικά, σενάρια
σαν κι αυτά αποσκοπούν μόνο στην
παρεμπόδιση της διεύρυνσης του Συνα-

σπισμού της Αριστεράς και με άλλους εκ-
των «εντίμων».

★ ★ ★

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημά-
νουμε και κάτι άλλο. Τις τελευταίες ημέ-
ρες γινόμαστε μάρτυρες μιας πρωτοφα-
νούς και εκπληκτικής σε αφέλεια αντιμε-
τώπισης του φαινομένου «ΠΑΣΟΚ». Σύ-
σσωμος ο Τύπος καταδικάζει τον Ανδρέα
Παπανδρέου και το «περιβάλλον» του,
τους φίλους του και τους συνεργάτες
του στα σκάνδαλα. Κανείς όμως δεν αγ-
γίζει και το κόμμα του Ανδρέα Παπα-
νδρέου, το φυτώριο μέσα στο οποίο καλ-
λιεργήθηκε και αναπτύχθηκε αυτός που
σήμερα απειλεί με αναρθρα λόγια τους
θεσμούς και καλεί ως άλλος Φύρερ το
«λαό».

Αντίθετα, οι σελίδες του Τύπου κατα-
κλείζονται από «πληροφορίες» για τις «ι-
διαίτερες επαφές του κ. Σημίτη», για την
ανακάλυψή του... «λαϊκισμού» και της
διάστασης «ύφους και ήθους» από τον ι-
διο, για τον αν πήγε ή όχι ο Λαλιώτης
στην Εκάλη, για το ποιους είδαν και
ποιους δεν είδαν τα μέλη του Εκτελεστι-
κού Γραφείου.

Είναι προφανές ότι η στάση αυτή του
Τύπου πηγάζει από την αντίληψη περί
«καλού» ΠΑΣΟΚ και «κακού» Ανδρέα Πα-
πανδρέου. Μέχρι πριν λίγο διαβάζαμε τα
αντίστροφα: «Καλός ο Ανδρέας», «κακό
το ΠΑΣΟΚ και οι πρασινοφρουροί...».

Αλλά ποιο μπορεί να είναι αυτό το «άλ-
λο», το «καλό» ΠΑΣΟΚ; Μπορεί να είναι ά-
ραγε ο κ. Γεννηματάς ο οποίος αποκαλύ-
πεται ως το γνησιότερο αντίγραφο του
Ανδρέα Παπανδρέου μέσα στο ΠΑΣΟΚ;
Μπορεί να είναι το πρώην «παιδί-θαύμα»,
ο κ. Κώστας Λαλιώτης, ο κ. Σκανδαλίδης
και όλοι εκείνοι που τόσα χρόνια υπέθαλ-
παν και αναπαρήγαγαν την πολιτική των
σκανδάλων, του ρουσφετιού και της υπό-
κλισης στις επιθυμίες και τις επιλογές
του Μεγάλου Αρχηγού;

Ένα τέτοιο ΠΑΣΟΚ δεν υπάρχει. Υπάρ-
χει μόνο το ΠΑΣΟΚ «εικόνα και ομοίωση
του Ανδρέα Παπανδρέου». Η αειμνηστη
εκείνη «Διακήρυξη της 3ης του Σεπτέμ-
βρη» δεν ενδιαφέρει κανέναν πλέον. Ό-
πως και κανέναν δεν ενδιαφέρουν τα υ-
ποτιθέμενα «μεγάλα έργα» και οι όποιες
«λαϊκές κατακτήσεις» της επταετίας ΠΑ-
ΣΟΚ. Ούτως ή άλλως όσα έγιναν και ό-
πως έγιναν, ήταν υπερώριμα αιτήματα
και ανάγκες και μπορούσε να τα υλοποι-
ήσει μια οποιαδήποτε άλλη κυβέρνηση.

Το μόνο που ενδιαφέρει σήμερα αυτόν
τον τόπο είναι αν θα απαλλαγεί από τους
απατεώνες και τους συνεργάτες του και
αν θα εκλείψουν οι δομές που τους παρά-
γουν. Και αυτό μόνο η Αριστερά μπορεί
να το εγγυηθεί και να το επαγγελλθεί. Ό-
ποιος αναζητεί άλλες λύσεις, δυστυχώς
κοπιά αδικώς. □

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΕΙΣ»

Κυκλοφορούν:

Μίκη Θεοδωράκη
ΑΝΤΙΜΑΝΙΦΕΣΤΟ

Θανάση Βακαλιού
**ΚΡΙΣΙΜΗ ΩΡΑ
ΤΟΥ ΥΠΑΡΚΤΟΥ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ**
Προλογίζει ο Α. ΚΥΡΚΟΣ

Γιάννη Θεοδωράκη
**ΥΠΕΡ ΒΩΜΩΝ
ΚΑΙ ΑΣΤΕΙΩΝ**

Αλέχο Καρπεντιέρ
ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΜΠΑΡΡΟΚΟ

Δ. Σάντσεζ Χουλιάο
**ΟΜΩΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ
Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ**

Εουλόχιο Σουάρες
49 ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
Προλογίζει ο Γ. ΡΙΤΣΟΣ

Και σύντομα:

Μίκη Θεοδωράκη
ΠΟΥ ΠΑΜΕ;

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
«ΓΝΩΣΕΙΣ»**

**Χ. Τριχούπη 22
106 79 Αθήνα**
Τηλ.: 36 27 153 - 36 19 138

Εκδόσεις ΔΩΡΙΚΟΣ

Μαυρομχήλη 64, Τηλ. 36.29.675

Βιβλία που ξεχωρίζουν

ΑΝΔΡΕΑ ΛΕΝΤΑΚΗ

- Είναι η γυναίκα κατώτερη από τον άντρα ή πώς κατασκευάζεται η γυναίκα
- Παλατινή Ανθολογία

ΕΛΒΙΝ ΠΡΑΪΣ & ΤΖΕΪ ΠΑΡΡΥ

- Πώς θα ενισχύσετε την αυτοπεποίθηση του παιδιού σας

ΛΕΩΝΙΔΑ ΣΟΛΟΒΙΟΦ

- Ο Ναστρεδίν Χότζας
- ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΛΟΧΟΦ
- Ο ήρεμος Ντον (τομ. 2)

ΑΛΜΠΕΡΤΟ ΜΟΡΑΒΙΑ

- Οι αδιάφοροι
- ΦΡΑΝΣΟΥΑΖ ΝΤΟΡΕΝ
- Μονά κρεβάτια

ΜΕΡΣΕ ΡΟΝΤΟΡΕΝΤΑ

- Η Πλατεία των διαμαντιών
- ΑΓΚΟΥΣΤΙΝ ΓΚΟΜΕΖ-ΑΡΚΟΣ
- Άνα Νον

ΚΑΡΛΟ ΣΓΚΟΡΛΟΝ

- Η τελευταία κοιλάδα

ΙΑΝ ΤΕΡΛΟΟΥ

- Πώς να γίνεις βασιλιάς

ΜΙΣΕΛ ΜΑΖΟΝΟ-ΤΙΕΡΙ ΖΟΛΙ

- Οι 1000 πρώτες μέρες της ζωής

ΤΖΑΗΜΣ ΚΑΡΓΟΥΝΤ

- Ο Γκρίζλυ

- ΚΡΗΤΗ: Ιστορία και Πολιτισμός (τ. 2)

ΙΒ ΜΑΡΓΚΕΡΙΤ

- Η Σεξουαλική ζωή των παιδιών σας

ΤΕΑ ΜΠΕΚΜΑΝ

- Σταυροφορία των παιδιών

Εκδόσεις ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

Ερεσσού 9, Τηλ. 36.04.161

ΒΙΛΧΕΛΜ ΡΑΪΧ

- Άκου ανθρωπάκο

ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ

- Ελληνική νομαρχία

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΥ

- Η πανούκλα
- Ο ξένος

ΕΡΝΕΣΤ ΧΕΜΙΝΓΟΥΑΙΗ

- Ο γέρος και η θάλασσα

ΜΠΕΤΥ ΣΜΙΘ

- Ένα δέντρο μεγαλώνει στο Μπρούκλιν

ΛΟΥΪ ΤΖΙ ΚΑΝΚΡΙΝΙ

- Τοξικομανίες

ΣΤΑΝΤΑΛ

- Το κόκκινο και το μαύρο

ΛΟΥΪ ΤΖΙ ΠΙΡΑΝΤΕΛΛΟ

- Ο Μακαρίτης Ματτία Πασκάλ

ΝΥΝ ...ΥΠΕΡ ΕΝΟΣ

Με τη «λαϊκή συγκέντρωση νίκης» στο Περιστέρι και το «προσκλητήριο για επιστροφή» όσων αποχώρησαν ή διαγράφηκαν ολοκληρώθηκε η εικόνα από τις τρεις αντεπιθέσεις και εξορμήσεις του Α. Παπανδρέου και των «συν αυτώ» παρατρεχάμενων εκτελεστικών και κυβερνητικών. Εικόνες λαϊκισμού, στείρας αντιδεξιάς εμμονής και εμπορίας των ερείπων του εμφύλιου πολέμου, παλαιοκομματικής ρουσφετολογίας, φυγής από την πραγματικότητα.

Προσωπικά ο Α. Παπανδρέου τόσο στις δημόσιες όσο και στις ιδιωτικές εμφανίσεις του, όπως εκείνες από την Κοζάνη και τον Αμύνταιο, επιβεβαίωσε ότι βρίσκεται εκτός πραγματικότητας, ότι έχει ένα είδος έλλειψης επικοινωνίας με το περιβάλλον, την περιρρέουσα ατμόσφαιρα της οδυνηρής πραγματικότητας.

Δεν είναι μόνο τα σκάνδαλα, που τον αγγίζουν προσωπικά. Δεν είναι μόνο η καπηλεία του αίματος του εμφύλιου, που αποκαλύπτει την αδυναμία για οποιαδήποτε νέα σύλληψη και επεξεργασία. Δεν είναι μόνο η εμμονή στην αυτοδυναμία, που επιβεβαιώνει την εμμονή στο διμέτωπο κομματικό πατριωτισμό του ΠΑΣΟΚ. Είναι και η ίδια η άμβλυνση της αρχηγικής του εικόνας. Μιας εικόνας, που συρρικνώνει τη δημόσια εικόνα και διογκώνει τη διάσταση του ιδιωτικού, του καταγέλαστου ιδιωτικού.

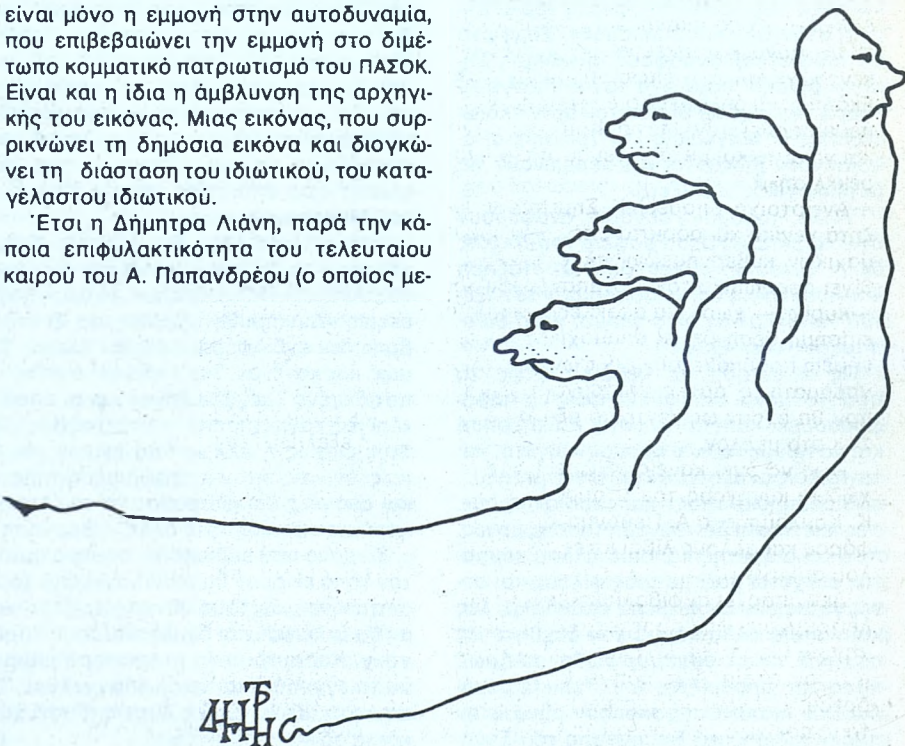
Έτσι η Δήμητρα Λιάνη, παρά την κάποια επιφυλακτικότητα του τελευταίου καιρού του Α. Παπανδρέου (ο οποίος με-

τά από συστάσεις μέσω τρίτων του κ. Ιωάν. Αλευρά είχε αποστασιοποιηθεί από ορισμένους της «αυλής της Εκάλης»), τελικά επέβαλε τις προτιμήσεις και επιλογές της.

Τη συνόδευσε η κ. Ρούλα Βλαχοπούλου (υποαπασχολούμενη αεροσυνοδός όπως και οι «αργούσες» Δ. Λιάνη και Β. Κοτοπούλη), ενώ στην συντροφιά προστέθηκε ο Γ. Πέτσος και η σύζυγός του Ντενίζ, ταυτόχρονα με τις κενές νοήματος διαβεβαιώσεις από την «γυάλα» ότι πρόκειται να υπάρξει κολασμός των ενόχων του σκανδάλου Κοσκωτά και δεν θα υπάρξει καμιά συγκάλυψη. Διαβεβαιώσεις από τον κατ' εξοχήν, πολιτικά υπεύθυνο του σκανδάλου Α. Παπανδρέου.

Η πολιτική ευθύνη είναι συλλογική και μάλιστα κατανέμεται ανάλογα με την ιεραρχία στην κυβέρνηση και το κόμμα, ανάλογα με το βαθμό εξουσίας και την ευχέρεια επιλογής συνεργατών και άσκησης πολιτικής.

Αυτές τις απόλυτες εξουσίες, τον αρχηγισμό σε όλες τις αποκρουστικές του εκδηλώσεις εξακολουθούν να στηρίζουν —όπως αποδείχθηκε τον τελευταίο καιρό της «αντεπίθεσης»— οι κάθε είδους πιστοί και «αιρετικοί». Από τον Γ. Γεννηματά και τον Κ. Σκανδαλίδη έως τον Κ. Σημίτη και Ελ. Βερυβάκη.

Ο ΑΓΩΝ...

του Μ. Προνομιούχου

Όλοι άσκησαν και ασκούν μια οριακή κριτική, που σε τελευταία ανάλυση είτε αποτελεί άλλοθι για τον ίδιο τον Α. Παπανδρέου για καθαρά προεκλογικούς και προσωπικούς σκοπούς είτε αποτελεί καθαρά οπορτουμιστική συμπεριφορά, για λόγους καθαρά προσωπικής ιδιοτέλειας και μόνο.

Μόνο με βάση την οπτική αυτή μπορεί να ιδωθούν και να εκτιμηθούν σωστά οι διαφοροποιήσεις ορισμένων «εντίμων» του ΠΑΣΟΚ, που δεν παύουν να στηρίζουν τον πρώτο και κύριο υπεύθυνο του σκανδάλου Κοσκωτά - τον Α. Παπανδρέου.

Δεν παύουν να στηρίζουν τον αυταρχισμό, την ιδιοποίηση της κυβερνητικής και κομματικής εξουσίας, τη γελοιοποίηση εννοιών, διαδικασιών και θεσμών. Η αλήθεια είναι διαφορετική πίσω από τις περίτεχνες διατυπώσεις και δημοσιογραφικές υπερβολές.

Για παράδειγμα, ο Κ. Λαλιώτης μπορεί να επικαλείται δημόσια ότι διαφωνεί με το «ύφος Τόμπρα», αλλά —όπως συμβαίνει στις συσκέψεις στην Εκάλη— να τάσσεται υπέρ της υποψηφιότητας του Τόμπρα ως βουλευτή και να ασπάζεται το πρωθυπουργικό «επιχείρημα» ότι κριτής της ενοχής του Τόμπρα θα είναι ο ...λαός.

Ο Γ. Γεννηματάς μπορεί δημόσια να δηλώνει ότι το σκάνδαλο Κοσκωτά δεν είναι «μόνο κατασκεύασμα των ξένων κέντρων», αλλά —όπως συμβαίνει στην Εκάλη— να δηλώνει ότι δεν μπορεί να υπερασπισθεί τον Μένιο Κουτσόγιωργα και γι' αυτό και μόνο κάνει αυτή την «παρέκκλιση».

Αντίστοιχα, μπορεί ο Κ. Σημίτης να συζητά γενικά και αόριστα υπέρ των «συμμαχικών κυβερνήσεων» αλλά χωρίς να θίγει προσωπικά τον Α. Παπανδρέου και —κυρίως— χωρίς να αποκλείει από την επίσημη θέση ότι οι συμμαχικές κυβερνήσεις προϋποθέτουν συμφωνία σε προγραμματικές αρχές και συναντιλήψεις, που θα έχουν ως κεντρικό άξονα το ΠΑΣΟΚ στο μέλλον.

Πώς να έχει κανείς αξιώσεις από αγχώδεις κυνηγούς του σταυρού, όπως ο Κ. Κουλούρης, ο Α. Πεπονής, ο Γ. Κασιφάρας και άλλους λιβανιστές του «μεγάλου αρχηγού»;

Δεν υπάρχει αμφιβολία πλέον ότι όλοι λειτουργούν ως παρατρεχάμενοι του αρχηγού προς το μεγάλο πολιτικό κατήφορο, τον οποίο τους οδηγεί ο Α. Παπανδρέου, υπονομεύοντας μαζί με το δικό τους πολιτικό μέλλον και το μέλλον του ίδιου του ΠΑΣΟΚ. Εκείνου του κομματι-

κού σχηματισμού, που ταυτίζεται όλο και περισσότερο με ανομίες, αυταπάτες, εξαπατήσεις και προδομένες ελπίδες, που βαρύνουν ανάλογα και στην κοινή γνώμη.

Το ΠΑΣΟΚ μετατρέπεται σε σκιά του άλλοτε εαυτού του.

Γι' αυτό άλλωστε το μόνο «κεντρικό» πρόβλημα των διαφοροποιήσεων και περιτεχνών διατυπώσεων κάθε είδους ήταν σταδιακά ο ρόλος, το πρόσωπο και οι προοπτικές του Μένιου Κουτσόγιωργα. Γι' αυτό και τα ομιχλώδη προσκλητήρια περί «επιστροφής» αφενός έχουν να κάνουν με την τοποθέτηση στη λίστα κάποιων επώνυμων (Λάζαρης, Αρσένης, Τρίτσης, Μαγκάκης) και αφ' ετέρου —και κυρίως— χωρίς να συζητηθούν καν τα προβλήματα και οι κάθε είδους αιτίες, που τους οδήγησαν στην αποχώρηση ή τη διαγραφή.

Στο όνομα της προσωπικής ψηφοθηρίας γίνεται προσπάθεια να συγκαλυφθεί η αποκρουστική πραγματικότητα και προκαλείται —όπως συμβαίνει με τις συζητήσεις στην Εκάλη— η απόλυτη ικανοποίηση του Α. Παπανδρέου, για την εικόνα της «απόλυτης ενότητας, που δίνεται προς τα έξω».

Όσο για τις επιμέρους διαφοροποιήσεις ο Α. Παπανδρέου τις ανέχεται ως προσπάθειες προσωπικών υποθηκών για το απώτερο μέλλον, εφόσον όχι μόνο δεν θίγουν τη δική του ισχύ και προοπτική, αλλά και επειδή δίνουν την εντύπωση, την τόσο απαραίτητη προεκλογικά, ότι το ΠΑΣΟΚ δεν είναι μονολιθικό, αλλά «πολιτικός χώρος με αναζητήσεις, διαφοροποιήσεις και προβληματισμούς γενικότερους».

Τα όρια λοιπόν της διαφοροποίησης είναι τα όρια της απόλυτης νομιμότητας, που οδηγεί τους κάθε είδους πιστούς και αιρετικούς όχι στην μετεκλογική τους επιβίωση αλλά στο ξεζούμισμά τους από τον Α. Παπανδρέου ως συνενόχων κάθε είδους και κάθε μορφής.

Με βάση τα δεδομένα αυτά η μετεκλογική εξέλιξη, δεν μπορεί να είναι «κάποιο άλλο ΠΑΣΟΚ» αλλά το ανυπόληπτο, συρρικνούμενο και χρεωκοπημένο ΠΑΣΟΚ σε έναν πόλεμο αλληλεξόντωσης ανάμεσα σε συνενόχους και συνυπεύθυνους κάθε αυταρχισμού και προσωπικής ιδιοτέλειας (δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι οι πάντες φιλοδοξούν να εκλεγούν βουλευτές)..

Το αποκαλύπτει η έως τώρα στάση τους, στάση μικροπολιτική, χωρίς κανένα αίσθημα πολιτικής, κοινωνικής, αλλά και κομματικής ευθύνης. □

ΔΑΙΔΑΛΟΣ - Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΕΛΕΤΕΣ

J.-P. VERNANT-P. VIDAL-NAQUET

Μύθος και τραγωδία
στην αρχαία Ελλάδα
(τόμ. Α')

M.L. WEST

Κριτική των κειμένων
και τεχνική των εκδόσεων
Μετάφραση: Γ. ΠΑΡΑΣΟΓΛΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

Έλένη

Εισαγωγή - Μετάφραση - Σχόλια
ΕΡ. ΧΑΤΖΗΑΝΕΣΤΗΣ

ΗΣΙΟΔΟΣ

Θεογονία - Έργα και Ήμέραι
Άσπις Ήρακλέους - Ήοϊαι
Εισαγωγή - Μετάφραση - Σχόλια
Π. ΛΕΚΑΤΣΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΖΟΝΣΟΝ

Μετάφραση: ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ
Οί φημισμένοι κουρσάροι

P.A. ΣΤΗΒΕΝΣΟΝ

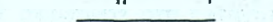
Μετάφραση: ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ
Τό νησί μέ τό θησαυρό

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ «ΤΙ ΞΕΡΩ;»
(«QUE SAIS-JE?»)

M.-F. GUYARD

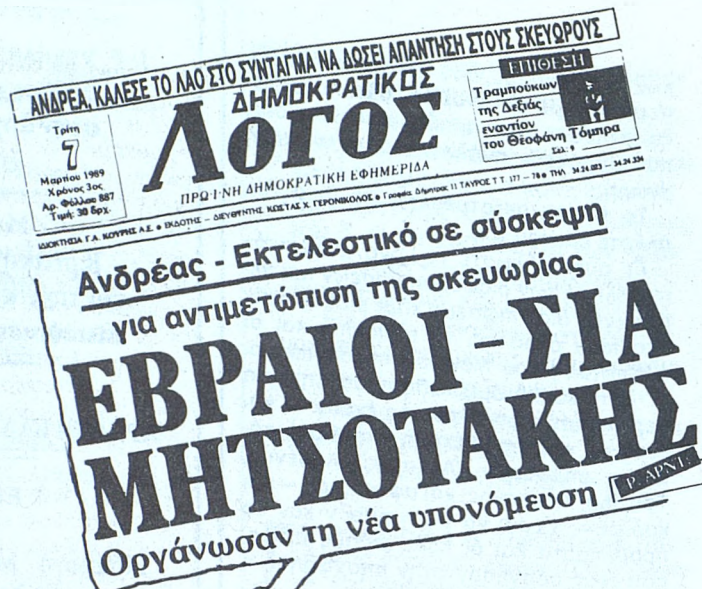
Ή συγκριτική γραμματολογία

PIERRE GUIRAUD

Ή σημειολογία

ΑΡΣΑΚΗ 6, 105 64 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 3233271

Η ΚΥΝΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΟ

Ενώ επιφανή κυβερνητικά στελέχη και στενοί πρωθυπουργικοί φίλοι βρίσκονται στις φυλακές Κορυδαλλού, ενώ τα τραπεζικά έγγραφα του περίφημου λογαριασμού των 2.000.000 δολαρίων αποδεικνύουν περίτρανα τον χρηματισμό του κ. Κουτσόγιωργα, ενώ... ενώ... το ΠΑΣΟΚ συνεχίζει τις ...κραυγές διαμαρτυρίας:

Ξένα κέντρα, ξένες υπηρεσίες, ξένες δυνάμεις συνωμοτούν εναντίον του ΠΑΣΟΚ. Το αμερικανικό κατεστημένο, ιδιαίτερα αυτό, επιδιώκει να σπילώσει τον Ανδρέα Παπανδρέου, να μειώσει το κύρος του, να υπονομεύσει τη «δυναμική» της Αλλαγής. Διεθνείς πλεκτάνες και σκευωρίες εξυφαίνονται για να πληξουν το βαρυσήμαντο έργο της ελληνικής «σοσιαλιστικής» κυβέρνησης. Το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται στο στόχαστρο του... *Τάιμ* και της CIA. Οι ξένοι πράκτορες και υπονομευτές των δημοκρατικών θεσμών έχουν βρει συνεργάτες στο εσωτερικό της χώρας και από κοινού απεργάζονται ανώμαλες λύσεις. Αλλά ο υπερήφανος ελληνικός λαός θα κατατροπώσει κ.λπ. κ.λπ...

Με αυτό το χονδροειδέστατο και ψυχροπολεμικής έμπνευσης «σκεπτικό» ερ-

μηνεύει το ΠΑΣΟΚ —από τον πρωθυπουργό, τον κυβερνητικό εκπρόσωπο, το Εκτελεστικό Γραφείο ως τον «έγκυρο» κυβερνητικό Τύπο, και, φυσικά, την τηλεόραση— το τεράστιο πολιτικοοικονομικό σκάνδαλο Κοσκωτά. Αποθέωση της αποποίησης των ευθυνών. Ανάλογο προηγούμενο δεν υπάρχει σε καμιά χώρα με κοινοβουλευτικό πολίτευμα. Κατόπιν αυτού θα πρέπει να συμπληρωθεί το περίφημο σύνθημα του ΠΑΣΟΚ ως εξής: *Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες, αλλά για όσα συμβαίνουν στην Ελλάδα ευθύνονται οι Αμερικανοί ή η CIA, πάντως όχι η κυβέρνηση.*

Σε μνημειώδη ανακοίνωση (6 Μαρτίου) το Εκτελεστικό Γραφείο, στο οποίο ως γνωστόν συμμετέχουν οι «ιδεολόγοι» και υπερασπιστές του τίμιου αγωνιστή κ. Τόμπρα, αποκαλύπτει την πολιτική πλεκτάνη εναντίον του ΠΑΣΟΚ και του κ. Παπανδρέου. Τα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου πρέπει πολύ να κοπίασαν μέχρι να κατορθώσουν να συντάξουν ένα κείμενο τόσο αφελές και ταυτοχρόνως τόσο κυνικό. Ενδεικτικό απόσπασμα:

Υπάρχουν δυνάμεις μέσα και έξω από την Ελλάδα που σχεδιάζουν και συντονί-

ζουν τις κινήσεις και τις δέθεν αποκαλύψεις του φυγόδικου μεγαλοαπατεώνα (...). Οι δυνάμεις αυτές, ντόπιες και ξένες, επιδιώκουν να συγκαλύψουν και να αποσείσουν τις ευθύνες για τη γέννηση και την εξέλιξη του σκανδάλου και του φαινομένου Κοσκωτά.

Δεν φθάνουν όμως οι ξένες δυνάμεις και οι πράκτορες γενικώς και αορίστως. Η πρωινή εφημερίδα του ΠΑΣΟΚ, *Δημοκρατικός Λόγος*, θεωρεί υπεύθυνους και τους ...Εβραίους. Έως τώρα μόνον ακροδεξιά έντυπα και θλιβερά παρεκκλησιαστικά φυλλάδια εξέφραζαν απροκάλυπτα τον αντισημιτισμό τους. Με τεράστια γράμματα στην πρώτη σελίδα (7 Μαρτίου) ο *Δημοκρατικός Λόγος* μας «πληροφορεί» ότι οι Εβραίοι (εκτός της CIA και του κ. Μητσοτάκη) *οργάνωσαν τη νέα υπονόμευση*. Το λιγότερο που μπορεί να πει κανείς είναι ότι ένας τέτοιος τίτλος αρμόζει σε εφημερίδα με φασίζουσες απόψεις. Τι λένε οι «έντιμοι» και «ιδεολόγοι» του ΠΑΣΟΚ για την ...εβραϊκή συνωμοσία; Κουβέντα, ως συνήθως.

Η ΔΕΗ, ο ΟΤΕ και...

το Στέιτ Ντιπάρτμεντ

Ο έγκλειστος στις φυλακές Σάλεμ, και μέχρι πρότινος πολυαγαπημένος της κυβέρνησης, «δόκτωρ» Γιώργος Κοσκωτάς καταγγέλλεται τώρα ως πράκτορας της CIA. Αλλά τα ερωτήματα παραμένουν ακέραια είτε ήταν και πράκτορας και απατεώνας είτε είχε μόνον τη δεύτερη ιδιότητα.

Η CIA ή η κυβέρνηση τον προστάτευσε το 1987, όταν επέστρεψε στην Ελλάδα μετά τη σύλληψή του στις Ηνωμένες Πολιτείες και την κατακράτηση του διαβατηρίου του από τις αμερικανικές αρχές. Όλοι γνώριζαν ότι είχε εξαπατήσει το προξενείο: ότι είχε ψευδώς δηλώσει πως έχασε το διαβατήριό του για να λάβει ταξιδιωτικό έγγραφο. Ουδείς ωστόσο τον ενόχλησε.

Άραγε η CIA και τα ξένα κέντρα «αποσταθεροποίησης» εμπόδισαν να γίνει έγκαιρα ο έλεγχος στην Τράπεζα Κρήτης;

Μήπως το αμερικανικό κατεστημένο και το Στέιτ Ντιπάρτμεντ επέβαλλαν στα ΕΛΤΑ, τη ΔΕΗ, τον ΟΤΕ, την Ολυμπιακή Αεροπορία και τους λοιπούς δημόσιους οργανισμούς και επιχειρήσεις να προβούν σε σωτήριες καταθέσεις δισεκατομμυρίων στην Τράπεζα Κρήτης όταν είχε ήδη διαφανεί το μέγεθος του σκανδάλου;

Ευθύνεται η Μοσσαντ και η Ιντέλλιντζενς Σέρβις για την υποβολή στη Βουλή και την ψήφιση της τροπολογίας η οποία

ΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

της Τέτας Παπαδοπούλου

θα μείνει ιστορική ως «Κουτσονόμος»; Αν είναι δυνατόν. Δεν μένει παρά να ακούσουμε, καθώς ο κλοιός στενεύει, ότι και ο κ. Κουτσόγιωργας ήταν πράκτορας της CIA στρατολογηθείς προ τριακονταετίας με αποστολή να αποκτήσει την εμπιστοσύνη και να γίνει ο στενότερος συνεργάτης του Ανδρέα Παπανδρέου.

Κομίζει γλαύκας όποιος πει πως οι μεγάλες δυνάμεις ή οι πολιτικές και στρατιωτικές συμμαχίες προωθούν, συχνά τα συμφέροντα τους στις μικρές χώρες με μεθόδους κάθε άλλο παρά διαφανείς. Φυσικά υπάρχει, και η CIA και η KGB και τόσες άλλες «αξιόλογες» υπηρεσίες οι οποίες στιγμή δεν παραμελούν τα ...διεθνή τους καθήκοντα. Από το σημείο αυτό ως την πρακτορολογία, τη συνωμοσιολογία και την πλεκτανολογία υπάρχει κάποια διαφορά. Πως είμαστε κοινωνία πολιτικά υπανάπτυκτη δεν χωρά αμφιβολία. Δεν είναι όμως απαραίτητο να μεταβληθεί και αυτή η υποτυπώδης πολιτική ζωή, η οποία υπάρχει, σε κατασκοπευτικό σήριαλ τρίτης επιλογής.

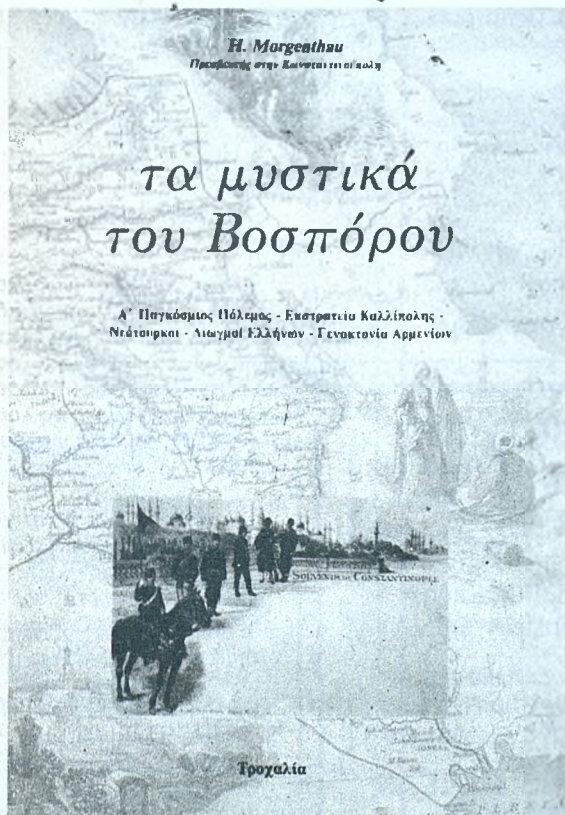
Ο παγκόσμιος τύπος συνωμοτεί

Ο κ. Παπανδρέου στο τηλεοπτικό «διάγγελμα» του στις αρχές Μαρτίου, ούτε λίγο ούτε πολύ ισχυρίστηκε ότι τα διεθνή κέντρα της αντίδρασης επιδιώκουν να τον σπιλώσουν. Τεκμήριό του το οκτασέλιδο αφιέρωμα του περιοδικού *Τάιμ* με τη διάσημη πλέον συνέντευξη του «δόκτωρα» Κοσκωτά. Το μεν *Τάιμ* ο πρωθυπουργός το χαρακτήρισε περιοδικό του *αμερικανικού κατεστημένου* το δε δημοσίευμα *αθλιότητες*. Μα από τον περασμένο Σεπτέμβριο ο παγκόσμιος Τύπος συνεχώς ασχολείται με το οικογενειακό μελόδραμα του κ. Παπανδρέου, το σκάνδαλο Κοσκωτά, τις ευθύνες του πρωθυπουργού και των στενών συνεργατών του. Άπειρα άρθρα, εξίσου ...σπιλωτικά, έχουν δημοσιευθεί σε εφημερίδες όπως π.χ. η *Μοντ*, η *Λιμπερασιόν*, η *Γκάρντιαν*, η *Ρεπούμπλικα*, η *Ελ Παΐς*. Αυτά δεν έθιξαν τον κ. Παπανδρέου; Αφού ωστόσο θεωρεί το δημοσίευμα του *Τάιμ* συκοφαντικό, δεν μένει παρά να

δούμε ποιο θα είναι το αποτέλεσμα της αγωγής του εναντίον του περιοδικού.

Το «επιχείρημα» ξένα κέντρα και ξένες δυνάμεις συνωμοτούν εναντίον μας, δεν είναι, δυστυχώς, αποκλειστική επινόηση του κ. Παπανδρέου και του ΠΑΣΟΚ. Από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους, το 1832, για ό,τι κακό μας συμβαίνει σχεδόν πάντα φταίνε οι άλλοι, οι ξένοι (οι Άγγλοι, οι Αμερικανοί, οι Τούρκοι, οι πολυεθνικές). Όλο μας καταδιώκουν, μας εξαπατούν, μας υπονομεύουν. Εμείς —ο υπερήφανος ελληνικός «λαός», οι πολίτες, οι κυβερνήσεις, οι πολιτικές παρατάξεις— δεν φταίμε σε τίποτα.

Η αυτογελοιοποίηση και η ανευθυνότητα έχει φθάσει στις μέρες μας σε τέτοιο βαθμό ώστε ακόμα και τα οικονομικά σκάνδαλα, οι δωροδοκίες, οι κλοπές, οι απάτες, ακόμα και οι λογαριασμοί στην Ελβετία να αποδίδονται σε σκευωρία των ξένων και σε πράκτορες της CIA. Τούτο είναι προσωπικός άθλος του ΠΑΣΟΚ. Του ανήκει 100%. □

H. Morgenthau
Πρεσβευτής στην Κωνσταντινούπολη

τα μυστικά του Βοσπόρου

Α' Παγκόσμιος Πόλεμος -
Εκστρατεία Καλλίπολης - Νεότουρκοι -
Διωγμοί Ελλήνων - Γενοκτονία Αρμενίων

Ένα αποκαλυπτικό βιβλίο από τον συγγραφέα που έχει τιμηθεί με την ονοματοθεσία κεντρικών δρόμων από τέσσερις δήμους (Βύρωνα, Υψηττού, Νίκαιας, Θεσσαλονίκης).

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **τροχαλία** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Γριβαίων 5 (πάροδος Σκουφά 64) - 106 80 Αθήνα
τηλ. 3646426

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟ ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΚΡΙΤΗ...

Η προφυλάκιση του, κατά επανειλημμένη δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου, φίλου του πρωθυπουργού **Γιώργου Λούβαρη** και η κατάθεση του σωματοφύλακα και οδηγού του Κοσκωτά **Μανούσου Γρυλλάκη** στη Βουλή προσδίδουν έναν οριακό χαρακτήρα, στην πορεία των εξελίξεων γύρω από το σκάνδαλο Κοσκωτά. Και τούτο γιατί το επόμενο βήμα τόσο για τους βουλευτές-μέλη της επιτροπής, όσο και για τον ανακριτή δεν μπορεί παρά να είναι να κρούσουν την εξώθυρα της πρωθυπουργικής κατοικίας στην Εκάλη.

Ο ανακριτής δεν είναι δυνατόν να αγνοήσει ότι στα πραγματικά περιστατικά που συνθέτουν την πρώτη εικόνα των αξιοποιούνων πράξεων που κατηγορείται ότι διέπραξε ο **Γ. Λούβαρης** εμπλέκεται σαφώς ο πρωθυπουργός **Α. Παπανδρέου**! Το λιγότερο, λοιπόν που μπορεί να ειπωθεί για τον Ανδρέα Παπανδρέου είναι ότι αποτελεί ουσιώδη μάρτυρα —αν μη τι άλλο— για την όλη υπόθεση. Οπότε πρέπει να κληθεί από τον ανακριτή να καταθέσει. Και ο ανακριτής θα κρίνει. Και μην σπεύσουν ορισμένοι να αντιτείνουν ως «διαδικαστική ένστα-

ση» ότι δεν είναι δυνατή η κλήτευση του πρωθυπουργού. Το άρθρο 215 παρ. 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 25 του ν. 663/1977, δίνει τη δυνατότητα στον ανακριτή, που χειρίζεται την υπόθεση, να ζητήσει την μαρτυρία του πρωθυπουργού, σύμφωνα με ειδική διαδικασία που προβλέπει την εξέτασή του «κατ' οίκον».

Και βεβαίως ο κ. Α. Παπανδρέου θα προκαλέσει αλγεινότατες εντυπώσεις στην κοινή γνώμη αν αρνηθεί να δώσει σχετική κατάθεση, με την επίκληση του άρθρου 61 παρ. 3 του Συντάγματος, το οποίο τον συμβουλεύουν να χρησιμοποιήσει οι νομικοί του σύμβουλοι.

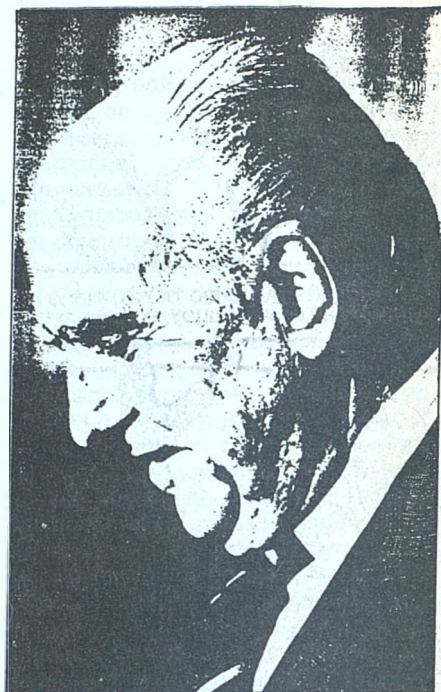
Συμπερασματικά, λοιπόν, η υπόθεση Λούβαρη οδηγεί πλέον με μαθηματική ακρίβεια τον ανακριτή στην Εκάλη (τέως Καστρί).

Αλλά και το δεύτερο σκέλος των εξελίξεων των τελευταίων ημερών ωθεί τα πράγματα προς την ίδια κατεύθυνση.

Η κατάθεση του σωματοφύλακα και οδηγού του Κοσκωτά **Μανούσου Γρυλλάκη** στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής εμπλέκει σαφώς τον κ. Α. Παπανδρέου από μια άλλη πλευρά στο ίδιο σκάνδαλο.

Ο Γρυλλάκης, επαναλαμβάνοντας τα στοιχεία που είχε καταθέσει στον ανακριτή, ανέφερε ότι πήγε ο ίδιος τον Κοσκωτά στο σπίτι του **Μ. Ζιάγκα** στην Πεντέλη, όπου κατά το ρηθέντα από τον τότε μεγαλοτραπεζίτη της Αλλαγής στη γνωστή κασέτα, πραγματοποιήθηκε μια από τις συναντήσεις του με τον πρωθυπουργό.

Μάλιστα, όπως διευκρίνισε ο Γρυλλά-

κης ο Ζιάγκας τον συνάντησε ένα βράδι πριν, πίσω από το Καστρί, για να του δείξει το δρομολόγιο που θα ακολουθούσε. Ενώ ο Κοσκωτάς βγαίνοντας από τη συνάντησή του σπιτιού της Πεντέλης είπε στον οδηγό του ότι «είδε τα αφεντικά».

Να, λοιπόν, που η άκρη του «μίτου» οδηγεί πάλι στον πρωθυπουργό. Όχι μέσω της δημοσιογραφικής γραφίδας και του ρεπορτάζ, αλλά μέσω ενόρκων μαρτυρικών καταθέσεων, οι οποίες όπως γνωρίζουν και οι πρωτοετείς φοιτητές της Νομικής αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία. Αναμένουμε ως εκ τούτου τις περαιτέρω ενέργειες παντός αρμοδίου...

BBC ENGLISH VIDEO COURSES

ΣΕΙΡΕΣ για: αρχάριους προχωρημένους, ειδικά θέματα

ΝΕΑ ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

"MUZZY IN CONDOLAND"

Για παιδιά 5-9 ετών
Μαθαίνουν Αγγλικά διασκεδάζοντας
— Μόνιμη έκθεση —
Τηλ. 36.45.608

ΑΓΓΛΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

BIBΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

ΟΔΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ 11
τηλ. 36.23.673

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

ΠΛΟΥΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΕ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ & ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΠΙΣΗΣ: BBC ENGLISH COURSES
Σ' όλο τον κόσμο η επιτυχία του BBC στη
διδασκαλία Αγγλικών είναι αναγνωρισμένη

BBC ENGLISH COURSES HELLAS

ΑΜΕΡΙΚΗΣ 9 - ΑΘΗΝΑ 106 72

BBC ENGLISH AUDIO COURSES

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ
"FINANCIAL ENGLISH"

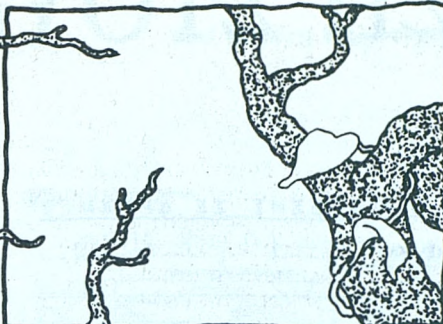
Ειδικοί Επιστήμονες
ετοίμασαν αυτή τη σειρά με
τη συνεργασία του
περιοδικού "ECONOMIST".
Ένα βιβλίο και δύο
κασσέτες, εξηγούν την
Οικονομική Ορολογία με
ζωντανά παραδείγματα.

Ποιος παγίδευσε τον Ρότζερ Ράμπιτ

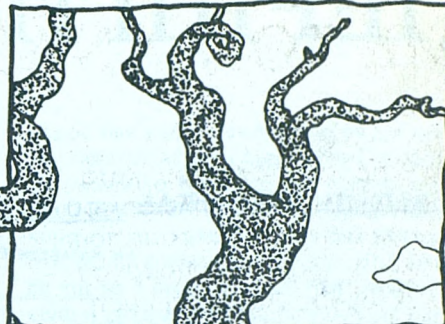
του Δημήτρη Χαντζόπουλου

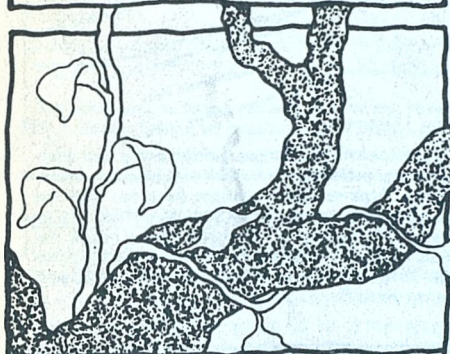
ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ ΤΑ ΖΩΑ, ΟΙ ΠΙΟ ΚΑΛΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, ΤΟΝ ΕΦΑΓΑΝ.

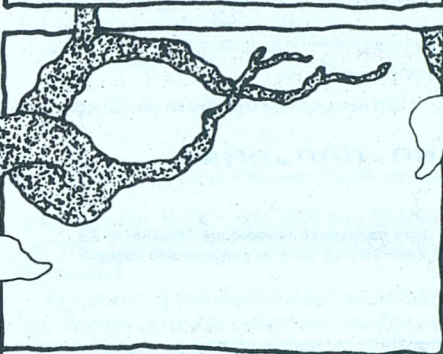
ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΦΑΓΑΝ ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΝΕ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΣΗ ΤΟΥΣ.

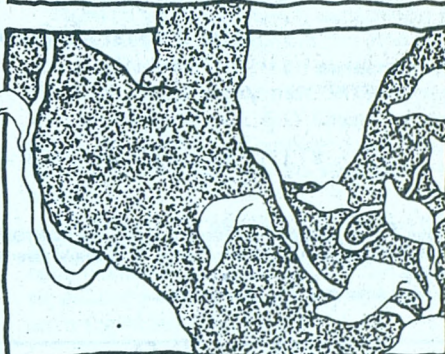
ΤΑ ΄ΒΑΖΕ ΝΑ ΝΤΥΝΟΝΤΑΙ, ΝΑ ΜΙΛΑΝΕ, ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΚΟΜΜΑΤΑ, ΤΑ ΨΗΦΙΖΕ,...

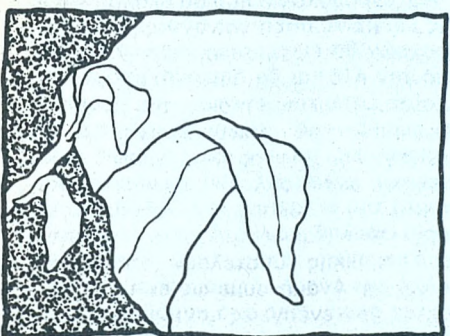
...ΤΑ ΄ΣΤΕΛΝΕ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΕΚΑΝΕ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟ ΠΑΝΩ.

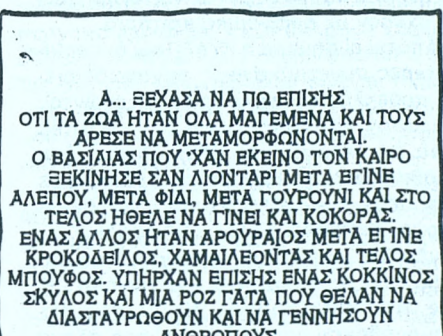
ΗΤΑΝ ΔΗΛΑΔΗ ΕΝΑΣ ΚΑΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ ΤΟΝ ΕΦΑΓΑΝ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΙΟ ΤΟΥΣ.

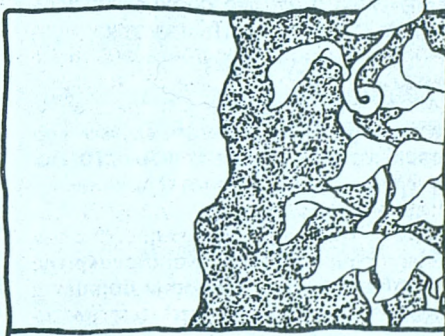
ΚΙ ΟΠΩΣ ΗΤΑΝ ΦΥΣΙΚΟ Η ΧΑΡΑ ΞΑΝΑΓΥΡΙΞΕ ΣΤΗ ΖΟΥΓΚΛΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΚΑΡΔΙΕΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

ΚΙ ΟΠΩΣ ΗΤΑΝ ΚΑΙ ΑΝΟΙΞΗ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ ΤΑ ΚΑΛΟΥΣΕ ΣΤΟ ΧΟΡΟ ΤΗΣ, ΞΕΣΑΛΩΣΑΝ.

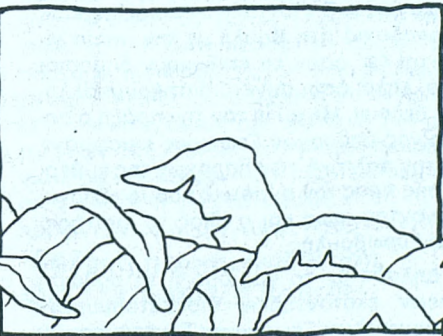
Α... ΞΕΧΑΣΑ ΝΑ ΠΩ ΕΠΙΣΗΣ ΟΤΙ ΤΑ ΖΩΑ ΗΤΑΝ ΟΛΑ ΜΑΓΕΜΕΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΡΕΣΕ ΝΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΙ. Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΠΟΥ ΄ΧΑΝ ΕΚΕΙΝΟ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΣΑΝ ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΜΕΤΑ ΕΓ΄ΙΝΕ ΑΛΕΠΟΥ, ΜΕΤΑ ΦΙΔΙ, ΜΕΤΑ ΓΟΥΡΟΥΝΙ ΚΑΙ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΗΘΕΛΕ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΚΑΙ ΚΟΚΟΡΑΣ. ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΣ ΗΤΑΝ ΑΡΟΥΡΑΙΟΣ ΜΕΤΑ ΕΓ΄ΙΝΕ ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΣ, ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ ΜΠΟΥΦΟΣ. ΥΠΗΡΧΑΝ ΕΠΙΣΗΣ ΕΝΑΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΣΚΥΛΟΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΡΟΖ ΓΑΤΑ ΠΟΥ ΘΕΛΑΝ ΝΑ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΘΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΓΕΝΝΗΣΟΥΝ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ.

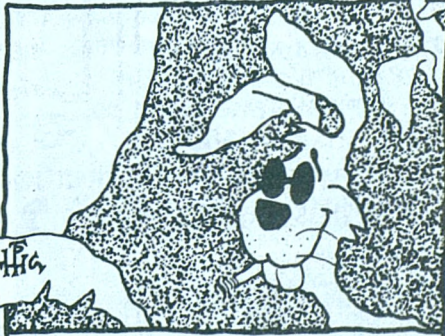
ΞΕΣΑΛΩΣΑΝ ΛΟΙΠΟΝ ΚΑΙ ΘΕΛΑΝ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΑ ΒΛΑΜΜΕΝΑ.

ΕΓΩ ΛΙΑΖΟΜΟΥΝ ΚΑΙ ΓΕΛΑΓΑ ΜΕ ΤΗ ΒΛΑΚΕΙΑ ΠΟΥ ΕΔΕΡΝΕ ΤΟ ΖΩΙΚΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ.

ΞΑΦΝΙΚΑ ΑΚΟΥΩ ΠΙΣΩ ΜΟΥ ΤΗ ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΤΙΓΡΗΣ: «ΚΑΙ ΄ΣΥ ΠΟΙΟΣ ΕΙΣΑΙ!»

«ΕΓΩ... ΕΝΑΣ ΛΑΓΟΣ ΠΟΥ ΔΕΕΙ ΚΑΙ ΚΑΜΙΑ ΜΑΛΑΚΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΑΣΕΙ Η ΩΡΑ».

ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΑΓΡΟΥΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ

Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ Τ. Γεωργίου Ν. Κ.

ΗΜΕΡ.	ΩΡΑ	ΚΑΤ. Τ.	Α/Α	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ	ΠΟΣΟ ΠΙΣΤΩΣΗΣ	ΑΘΡ.
01/03/88	11:40:30	167A	A197	15562157345 AB	3.000.000,00 ΠΠ	1

ΤΡΕΦΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ

ΕΙΣ ΠΡΑΧΘΗΚΕ *** 3.000.000,00 ***

Ποσό 3 εκατ. δραχμών κατέθεσε η ταμία της ΠΟΝΤΟΣ ΑΕ στον προσωπικό λογαριασμό 1556215745 AB του προϊσταμένου της κ. Αναστ. Τερζή. Το ερώτημα είναι γιατί κατατέθηκαν αυτά τα χρήματα στο λογαριασμό του.

Φυσικά κάθε ένας έχει την τιμή του....

Και πλοιοκτήτης - επιχειρηματίας εκτός από συνεταιριστής, στέλεχος του ΠΑΣΟΚ κλπ. είναι ο κ. Αναστ. Τερζής. Φέρεται κύριος μέτοχος μετά του υιού του της ναυτιλιακής εταιρείας PASCAL MARITIME LTD με έδρα τη Μάλτα σκοπός της οποίας είναι η αγορά, πώληση, ναύλωση, ενοικίαση κλπ. σκαφών. Μήπως το καράβι αυτό μετέφερε με άκρως ευνοϊκούς όρους φορτία της ΚΥΔΕΠ;

Μπορεί το σκάνδαλο στην Τράπεζα Κρήτης να φαίνεται μεγάλο και το ποσό της υπεξαίρεσης από αυτήν — περίπου 35 δισεκ. δραχμές — τεράστιο· η μεγαλύτερη όμως επιχείρηση απάτης που έχει στήσει η κυβέρνηση είναι τα σκάνδαλα των Γεωργικών Συνεταιρισμών με κυρίαρχο πρωταγωνιστή την περίφημη ΚΥΔΕΠ ενώ γύρω απ' αυτήν κινούνται μια σειρά άλλων όπως η γνωστή ΑΓΡΕΞ θυγατρική της Αγροτικής Τράπεζας και άλλες καθαρά συνεταιριστικές οργανώσεις όπως ΣΠΕ, ΣΠΕΚΑ, ΣΕΚΑΠ, ΣΥΝΕΡΓΑΛ, ΣΕΚΟΒΕ και το σύνολο σχεδόν των δευτεροβάθμιων Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Επίκεντρο του σημερινού κειμένου θα είναι η ΚΥΔΕΠ η οποία λόγω του μεγέθους της (τζίρος άνω των 500 δισεκ. δραχμών) μπορεί να επηρεάζει θετικά ή αρνητικά ένα μεγάλο μέρος του α-

γροτικού κόσμου και φυσικά μια μεγάλης μάζας ψηφοφόρων από το εκλογικό σώμα η οποία δύσκολα μετακινείται και πάντα σχεδόν με οικονομικά κριτήρια.

Αποτελεί σήμερα η ΚΥΔΕΠ και οι περισσότερες συνεταιριστικές οργανώσεις ένα προεκλογικό ατού του κυβερνώντος κόμματος το οποίο, αφού τα τελευταία μετά τις εκλογές του 1985 χρόνια, διασπάθισε εκατοντάδες δισεκ. δραχμές σε άσκοπες ή παράνομες επιδοτήσεις διορισμούς, άσκοπες εμπορικές πράξεις, επενδύσεις αμφίβολης σκοπιμότητας σήμερα έρχεται να χαρίσει ένα μεγάλο μέρος των κολοσσιαίων χρεών που δημιουργήθηκαν και να δώσει χάρη στους δημιουργούς τους (εννοούμε τις διοικήσεις). Και φυσικά δεν πρέπει να αγνοήσουμε την πολιτική πράξη του υπουργού Γεωργίας κ. Γ. Ποττάκη ο οποίος πέρασε τροπολογία στη Βουλή με την οποία γίνονται εφ' όσον το επιθυμούν δημόσιοι υπάλληλοι όσοι συνεταιριστικοί υπάλληλοι θέλουν. Με αυτή του την πράξη ο σημερινός υπουργός Γεωργίας επισφράγισε την πολιτική των παροχών της κυβέρνησης προς τον αγροτικό κόσμο εξαργυρώνοντας ίσως και ο ίδιος το εισιτήριο της Ευρωβουλής.

Δηλαδή με το χαρισμό ή τη ρύθμιση χρεών εκατοντάδων δισεκατομμυρίων δραχμών των Γεωργικών Συνεταιρισμών και τη μονιμοποίηση στο Δημόσιο χιλιάδων Συνεταιριστικών Υπαλλήλων που διορίστηκαν για να καλύψουν κομματι-

κές ανάγκες η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ πέτυχε με ένα «σμπάρο δυο τριγώνια».

Αφ' ενός επηρεάζει το εκλογικό σώμα της επαρχίας υπέρ της αφού νέα δάνεια δραχμών θα εισρεύσουν ως νέα δάνεια από την ΑΤΕ και θα δημιουργήσουν νέο πλούτο έστω και δανεικό — και πρόσκαιρο φυσικά — αφ' ετέρου δε καλύπτει τις παρανομίες, πολλές των οποίων είναι ποινικώς κολάσιμες από το μεγάλο φαγοπότη της οκταετίας του ΠΑΣΟΚ από το οποίο ωφεληθήκαν κατά κύριο λόγο ανώτερα και ανώτατα κομματικά στελέχη της πολλά των οποίων δημιούργησαν ατράνταχτες περιουσίες από καράβια, σπιτία, ξενοδοχεία, επιχειρήσεις, αυτοκίνητα και έκαναν τον βουλευτή του ΠΑΣΟΚ κ. Γ. Παπαδημητρίου να διαμαρτύρεται με επιστολή του προς τον πρωθυπουργό για τους οικονομισάριους που «προκλητικά έχουν αλλάξει τρόπο ζωής» και δημιουργούν τα νέα τζάκια του ΠΑΣΟΚ.

Πρωταγωνίστρια με αρκετές επερωτήσεις στη Βουλή σε μια σειρά σκανδάλων είναι η γνωστή πλέον σε όλους ΚΥΔΕΠ της οποίας το λογιστήριο εξακολουθεί να αγνοεί πού, πόσο και γιατί χρωστάει και φυσικά αγνοεί τότε η ΚΥΔΕΠ θα επιστρέψει στην Αγροτική Τράπεζα τα δανεικά και αγύριστα.

Λόγω της επικαιρότητας του σκανδάλου Κοσκωτά στο σημερινό κείμενο θα ασχοληθούμε μόνον με μια από τις αδιαφανείς δραστηριότητες της κορυφαίας, από οικονομικής τουλάχιστον πλευράς,

του Γιάννη Κροντήρη

[illegible]

Τον καπνό του, το ούισκι του κλπ. χρέωνε στη συνεταιριστική ΠΟΝΤΟΣ ΑΕ το επίλεκτο στέλεχος του ΠΑ-
ΣΟΚ κ. Αναστ. Τερζής ως πρόεδρος της ΠΟΝΤΟΣ ΑΕ.

[illegible]

συνεταιριστικής οργάνωσης η οποία διαχειρίζεται ένα μεγάλο μέρος του μόχθου του Έλληνα αγρότη. (Σιτηρά - βαμβάκια και σπόροι). Όπως είναι γνωστό η ΚΥΔΕΠ έχοντας προφανώς μεγάλη ρευστότητα και θέλοντας να καθετοποιήσει τη δραστηριότητά της αγόρασε μέσω της θυγατρικής της εταιρείας ΠΟΝΤΟΣ ΑΕ τη βαμβακοουργία Χίου από τη σύζυγο του κ. Κοσκωτά αντί του ποσού των 460 εκατομ. δραχμών.

Βέβαια η εξήγηση που δίνει μέσω των συνεντεύξεών του ο μεγαλοαπατεώνας για την «πανάκριβη» πώληση των μετοχών της βαμβακουργίας Χίου στην ΚΥ-ΔΕΠ δεν είναι παρά ο κομματικός έλεγχος εκατοντάδων ψηφοφόρων μέσος των οποίων θα εργαζόταν στο εργοστάσιο ώστε να βαγαίνει από το ΠΑΣΟΚ ο μοναδικός βουλευτής του νησιού! Ας δούμε όμως τι συνέβη μετά την εξαγορά της βιομηχανίας αυτής που ζήτημα είναι αν θα επιζηήσει μετά τις εκλογές λόγω των τεράστιων ζημιών που έχει.

Πρόεδρος του ΔΣ της εταιρείας διορίστηκε το 1988 το γνωστό κομματικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ Αναστά. Τερζής ο οποίος μαζί με άλλα στελέχη της εταιρείας επιδόθηκε σε μια άνευ προηγουμένου λεηλασία της με αποκορύφωμα την απώλεια (;) 200 εκατομμυρίων δραχμών που οδήγησε τελικά στην αποπομπή του κ. Τερζή και την ανάληψη της διοίκησης της εταιρείας από τον ίδιο τον πρόεδρο της ΚΥΔΕΠ κ. Κ. Διαμαντή, ο οποίος προσπάθη τώρα να καλύψει το σκάνδαλο και να μην διαρρεύσει στις εφημερίδες.

Αφού λοιπόν εγκαταστάθηκε στη νέα βιομηχανία - απόκτημα της ΚΥΔΕΠ ο κ. Τερζής μαζί με το υπόλοιπο διοικητικό συμβούλιο και άρχισε το εργοστάσιο να παράγει διαπιστώθηκε μετά από ελέγ-

χους τον Οκτώβριο του 1988 ένα έλλειμμα της τάξεως των 200 εκατομμυρίων δραχμών!

Σε επιστολή του προς το ΔΣ της ΚΥΔΕΠ της οποίας είναι και μέλος ο κ. Τερζής ρίχνει τα βάρη στην υπεύθυνη πωλήσεων και ταμιά της εταιρείας κ. Ν. Λιάγκου η οποία κατά τον ίδιο:

- Ανακυκλώνει τις τραπεζικές επιταγές, ενώ εισπράττει και πληρώνει υποχρεώσεις της εταιρείας «από μνήμης» χωρίς δηλαδή να κόβει αποδείξεις. Φυσικά ο κ. Τερζής δεν αποκαλύπτει πως ο ίδιος «χαρτζηλικάνεται» από την κ. Λιάγκου που ίδιος διόρισε μέσω του προσωπικού του λογαριασμού.

Παράλληλα ο κ. Τερζής μετά την απομάκρυνσή του από το ΔΣ της εταιρείας με προσωπική του επιστολή προς τον πρόεδρο του ΔΣ της ΚΥΔΕΠ τον κατηγορεί ότι τα όσα απευθύνονται εναντίον του έχουν πολιτικά κίνητρα — ο κ. Διαμαντής είναι άνθρωπος του Γιωργάκη Παπανδρέου, ενώ ο κ. Τερζής άνθρωπος του Μένιου— και στοχεύουν στην κατασκοφάντησή και το δισυρμό του. Φυσικά στην επιστολή του ο κ. Τερζής δεν παραλείπει να κατηγορήσει το σημερινό πρόεδρο της ΚΥΔΕΠ και επίδοξο βουλευτή του ΠΑΣΟΚ κ. Κ. Διαμαντή ότι οι πράξεις του στοχεύουν στο κλείσιμο των εταιρειών της Πόντος ΑΕ —Βαμβακουρ-χίου Χίου και Βόλου— και στην εκποίηση σε χαμηλές ή εξευτελιστικές τιμές των προϊόντων τα οποία αυτές παράγουν.

Αφθονη η χρηματοδότηση από την Τράπεζα Κρήτης

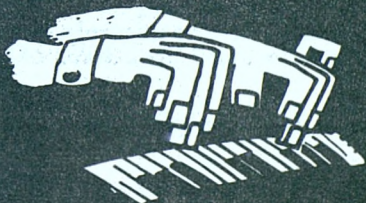
Εκατοντάδες εκατομμύρια δραχμές
φέρεται να δανείστηκε η ΠΟΝΤΟΣ ΑΕ από
την Τράπεζα Κρήτης σύμφωνα με στοι-
χεία του ΑΝΤΙ. Μάλιστα το μεγαλύτερο

μέρος των χρημάτων φέρεται σε χρέωση της ΠΟΝΤΟΣ ΑΕ όταν έχει πλέον ξεπάσει το σκάνδαλο Κοσκωτά και θθάνει στις 23-12-88 το 1.254.213.254 δραχμές: Η διακύμανση της χρέωσης είναι 691 εκατομ. στις 5-5-88 θθάνει τα 914 εκατ. στις 28-6-88 και το 1 δισεκ. στις 28-7-88. Ανάλογη είναι η χρέωση της Βαμβακουργίας Χίου η οποία μέρη τις 22-7-88 φέρεται χρεωμένη με 393 εκατομ. δραχμές στην Τράπεζα Κρήτης.

Περίττο να πούμε πως η κυβέρνηση ή με άλλα λόγια η πλειοψηφία του διοικητικού συμβουλίου της ΚΥΔΕΠ σε πρόσφατη συνεδρίαση της αποφάσισε τη συνέχιση της λειτουργίας των δυο εργοστασίων μέχρι τις εκλογές με χρήματα και πρώτες ύλες (βαμβάκι) που θα «δανείσει» η ΚΥΔΕΠ.

Ας περιμένουν λοιπόν οι Έλληνες φορολογούμενοι το λογαριασμό που θα τους στείλει η επόμενη κυβέρνηση μετά τις εκλογές για να καλυφθούν τα ελλείμματα της «κρατικής» ΚΥΔΕΠ. ☐

**JAZZ
BAR**
ΤΣΑΚΑΛΩΦ

**ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΗ
ΜΟΥΣΙΚΗ**

ΥΠΕΡΟΧΟ ΦΑΓΗΤΟ

ΤΣΑΚΑΛΩΦ 10·1ος ΟΡΟΦΟΣ
3605889

Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ

του Νίκου Κυριαζίδη

Συνεχίζεται στον Τύπο, με γοργούς ρυθμούς, η μεγάλη αναδιανομή της πίτας, που είχα επισημάνει στο τεύχος 398 (24 Μαρτίου 1989) του ΑΝΤΙ.

Τα στοιχεία μου στηρίζονται στα δελτία της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων για τις πανελλήνιες κυκλοφορίες των καθημερινών και των κυριακάτικων εφημερίδων τον Ιανουάριο του 1988, τις αθηναϊκές το Φεβρουάριο και το Μάρτιο, και το καθημερινό δελτίο που δίνουν τα πρακτορεία στις εφημερίδες.

Όπως δείχνει ο Πίνακας 1, τον Ιανουάριο, σε σχέση με τον αντίστοιχο περσινό μήνα, είχαμε:

1. Μία γενική αύξηση των κυκλοφοριών των εφημερίδων κατά 33 περίπου χιλιάδες φύλλα ή 3,5%.

2. Το ποσοστό της πίτας των κεντροδεξιών εφημερίδων παραμένει αναλλοίωτο, ενώ οι αριστερές κερδίζουν μία ποσοστιαία μονάδα και οι κεντροαριστερές και πασοκικές χάνουν μία.

3. Εσωτερικά, σε κάθε παράταξη, πραγματοποιούνται πολύ σημαντικές αλλαγές.

Καθημερινές εφημερίδες

Αναλυτικότερα:

● Εφημερίδες κεντροαριστερές και του ΠΑΣΟΚ

Χάνουν φύλλα το «Έθνος» (πτώση 24,8%), τα «Νέα» (πτώση 14,5% που το Μάρτιο, στην Αθήνα περιορίζεται σε 5,1%), η «Ελευθεροτυπία» (πτώση 6,9% αλλά το Μάρτιο στην Αθήνα έχει αύξηση 0,9%).

Κερδίζουν φύλλα οι «ακραίφνειες» πασοκικές εφημερίδες που πουλιούνται όλες πολύ πιο φτηνά, όπως δείχνει ο Πίνακας. Η «Αυριανή» παρουσιάζει μια αύξηση 19 χιλιάδων φύλλων ή 19,5% και ο «Δημοκρατικός Λόγος» 1.400 ή 11,5%.

Στο χώρο αυτόν εμφανίστηκε, από πέρσι, μια νέα εφημερίδα, επίσης «α-

Η διάλυση της κοσκωτικής «Γραμμής» και η οξεία κριτική αντιπαράθεση του ανεξάρτητου Τύπου με την κυβέρνηση είναι οι αιτίες μιας αναδιανομής του αναγνωστικού κοινού. Η αναδιανομή αυτή έχει σχέση με την εντεινόμενη πώληση αλλά και τις συνολικές προτιμήσεις του αναγνωστικού κοινού. Η αύξηση που σημειώθηκε στα καθαρά πασοκικά έντυπα (Εξόρμηση, Επικαιρότητα, Αυριανή, Δημ. Λόγος) δεν σημαίνει τίποτα περισσότερο από τη συσπείρωση των φανατικών του Ανδρέα. Το μελαγχολικό για την κυβέρνηση συμπέρασμα είναι ότι το σύνολο σχεδόν των αναγνωστών παραμένει πιστό στις εφημερίδες που την αμφισβητούν. Και παραμένει μόνο το γεγονός ότι μερικοί εγκαταλείπουν την «Αυριανή» και προσφεύγουν στην «Εξόρμηση».

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

(Πανελλήνιες κυκλοφορίες)
Ιανουάριος

ΟΝΟΜΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ	1988	1989	Διαφορά	%
Κεντροαριστερές και φιλο-ΠΑΣΟΚ				
ΕΘΝΟΣ	156935	118015	-38920	-24,8%
ΑΥΡΙΑΝΗ (30)	98079	117169	+19090	+19,5%
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ	125307	116696	-8611	-6,9%
ΤΑ ΝΕΑ	121162	103601	-17561	-14,5%
ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ (30)	—	55163	+55163	—
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ (30)	11928	13302	+1374	+11,5%
Σύνολο	513411 54%	523964 53%	+10535	+2,1%
Κεντροδεξιές εφημερίδες				
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ	139708	181245	+41537	+29,7%
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ	88679	80443	-8236	-9,3%
ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ	32782	28320	-4462	-13,6%
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ (20)	—	21451	+21451	—
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ	26910	19971	-6936	-25,8%
Η ΒΡΑΔΥΝΗ	46012	19831	-26181	-56,9%
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ (50)	11778	6916	-4862	-41,3%
Σύνολο	345869 37%	358177 37%	+12308	+3,6%
Αριστερές εφημερίδες				
Η ΠΡΩΤΗ (50)	31398	42988	+11590	+36,9%
ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ (50)	43260	42223	-1037	-2,4%
Η ΑΥΓΗ (50)	5087	4477	-610	-12,0%
Σύνολο	79745 8%	89688 9%	+9943	+12,4%
Ακροδεξιές εφημερίδες				
ΕΣΤΙΑ (50)	6577	6517	-60	0,1%
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ	1131	1363	+232	+20,5%
Σύνολο	7708 1%	7880	+172	+2,2%
Γενικό σύνολο	946733 100%	979691 100%	+32958	+3,5%

Η τιμή των εφημερίδων είναι 70 δρχ. Εξαιρούνται εκείνες που την τιμή τους γράφουμε με παρένθεση, πλάι στο όνομά τους.

κραιφνής» και επίσης φτηνή — η «Επικαιρότητα» που ήδη τον Ιανουάριο πουλούσε 55 χιλιάδες φύλλα. Πριν, όμως, από λίγες μέρες έγινε καθημερινή και η «Εξόρμηση» — η επίσημη κομματική εφημερίδα του ΠΑΣΟΚ. Η κυκλοφορία της πήγαινε να σταθεροποιηθεί τις πρώτες μέρες στις 15 περίπου χιλιάδες. Και σχεδόν όλα της τα φύλλα φαίνεται να τα αφαιρεί κυρίως από την «Αυριανή», το «Δημοκρατικό Λόγο», την «Επικαιρότητα» και τα «Νέα».

● Κεντροδεξιές εφημερίδες

Εδώ κερδίζει φύλλα μόνο μία, ο «Ελεύθερος Τύπος» ο οποίος φτάνει τις 181 χιλιάδες φύλλα. Παρουσιάζει, δηλαδή, μία αύξηση περίπου 30% (το Μάρτιο στην Αθήνα 58%) και σταθεροποιεί τη θέση του σαν πρώτη ελληνική εφημερίδα, με πολύ μεγάλη διαφορά από τη δεύτερη (63 χιλιάδες φύλλα). Όλες οι άλλες χάνουν, ιδιαίτερα εκείνες που τις άγγιξε το «μιάσμα» του Κοσκωτά («Καθημερινή» μείον 25,8%, με μία μικρή, αλλά όχι ουσιαστική βελτίωση τελευταία και «Βραδυνή» μείον 56,9% που τελικά έκλεισε).

Μία νέα εφημερίδα που πουλιέται 20 δρχ., ο «Ελεύθερος», έχει επίσης κατορθώσει να αποκτήσει εδώ, μια κάποια θέση υπό τον ήλιον με κυκλοφορία 21 χιλιάδες φύλλα.

● Αριστερές εφημερίδες

Οι παραδοσιακές εφημερίδες των δύο ΚΚ εξακολουθούν να πέφτουν, λιγότερο ο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» (−2,4%), περισσότερο η «Αυγή» (−12,0%).

Την κατάσταση εδώ σώζει η «Πρώτη», που ανεβαίνει από 31 χιλιάδες σε 43 χιλιάδες φύλλα, μέσα σε ένα χρόνο, δηλαδή κατά 37%. Μάλιστα, το Μάρτιο στην Αθήνα η αύξηση έφτασε τα 46%.

● Ακροδεξιές εφημερίδες

Το μόνο εκπληκτικό εδώ είναι το πώς επιζεί η «Ελεύθερη Ώρα» με τόσο χαμηλή κυκλοφορία και το πώς η «Εστία» εξακολουθεί, χρόνια τώρα, να έχει τον ίδιο αριθμό αναγνωστών.

Κυριακάτικες εφημερίδες

Δεν υπάρχουν μεγάλες διαφορές στις διαπιστώσεις που ήδη κάναμε για τις καθημερινές εφημερίδες και, όπως δείχνει ο Πίνακας 2:

1. Το σύνολο της αγοράς των κυριακάτικων ανέβηκε το 1988 κατά 75 χιλιάδες φύλλα ή 9%.

2. Το ποσοστό της πίτας των κεντροδεξιών εφημερίδων αυξήθηκε κατά 4 μονάδες — από 27 σε 31%.

3. Εσωτερικά, σε όλες τις παρατάξεις πραγματοποιούνται μεγάλες αλλαγές.

Αναλυτικότερα:

● Εφημερίδες κεντροαριστερές και του ΠΑΣΟΚ

Ανοδο έχουν κι εδώ οι «ακραφνείς»: «Αυριανή» (9.500 φύλλα) και «Δημοκρατικός Λόγος» (6.300-φύλλα). Αλλά η κατάσταση μάλλον θα αλλάξει σημαντικά και γιατί η άλλη «ακραφνής», η «Επικαιρότητα» έβγαλε τώρα κυριακάτικο φύλλο και η «Εξόρμηση» έχει κάνει την «εξόρμηση» της — με εντολή στα στελέχη να την αγο-

ράζουν υποχρεωτικά.

Η «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» εξακολουθεί να ανεβαίνει (+ 8,1%) και μάλιστα να πουλάει περισσότερα φύλλα από την καθημερινή.

Το «Έθνος» διολισθαίνει προς τα κάτω και το «Βήμα» εξακολουθεί να παραμένει πρώτη κυριακάτικη εφημερίδα, με τάσεις, όμως, ελαφρώς πτωτικές (−2%).

● Κεντροδεξιές εφημερίδες

Εδώ έγινε μία μεγάλη αλλαγή με την έκδοση του «Τύπου της Κυριακής» — της έβδομης εφημερίδας του «Ελεύθερου Τύπου». Από την αρχή κατόρθωσε να πάρει, πανελλήνια, τη δεύτερη θέση (137.700 φύλλα), αμέσως μετά το «Βήμα». Όλες οι άλλες εφημερίδες αυτού του χώρου, παρουσιάζουν αρκετά σημαντική πτώση και μια από αυτές, η «Βραδυνή της Κυριακής» έκλεισε.

● Αριστερές εφημερίδες

Βρίσκονται σε συνεχή πτώση.

● Ακροδεξιές εφημερίδες

Κι αυτές βρίσκονται σε συνεχή πτώση.

Γενικό συμπέρασμα: Η αγορά των εφημερίδων εξακολουθεί να μεγαλώνει και όσο πλησιάζουμε προς τις εκλογές θα γίνεται ακόμα μεγαλύτερη. Στις κεντροαριστερές και τις «ακραφνείς» πασοκικές εφημερίδες, γίνεται μια αναδιανομή, υπέρ των δεύτερων, αν και οι επικριτικές της σημερινής ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, εξακολουθούν να είναι μεγάλες εφημερίδες. Στις κεντροδεξιές, το συγκρότημα του «Ελεύθερου Τύπου» βασιλεύει ασυναγώνιστο και μάλιστα είναι, πανελλήνια, πρώτο στις καθημερινές εφημερίδες και δεύτερο στις κυριακάτικες. Στις αριστερές υπάρχει μία συνεχής πτώση, με εξαιρεση την «Πρώτη» που πάει πάρα πολύ καλά. □

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

(Πανελλήνιες κυκλοφορίες)
Ιανουάριος

ΟΝΟΜΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ	1988	1989	Διαφορά	%
Κεντροαριστερές και φιλο-ΠΑΣΟΚ				
ΤΟ ΒΗΜΑ	150489	147477	−3012	−2,0%
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ	116978	126511	+ 9533	+ 8,1%
ΕΘΝΟΣ	137673	124636	−13037	−9,5%
ΑΥΡΙΑΝΗ (30)	91117	116414	+ 25297	+ 27,8%
ΔΗΜ. ΛΟΓΟΣ (30)	9098	15350	+ 6252	+ 68,7%
Σύνολο	505355 61%	530388 59%	+ 25033	+ 5,0%
Κεντροδεξιές εφημερίδες				
ΤΥΠΟΣ	—	137701	+ 137701	—
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ	92009	77799	−14210	−15,5%
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ	45956	36652	−9304	−20,2%
ΒΡΑΔΥΝΗ	50018	16878	−33140	−66,2%
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ (50)	15895	9158	−6737	−42,4%
ΕΒΔΟΜΗ	16974	—	−16974	—
Σύνολο	220852 27%	278188 31%	+ 57336	+ 26,0%
Αριστερές εφημερίδες				
ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ (50)	84465	78526	−5939	−7,0%
ΑΥΓΗ (50)	8511	7203	−1308	−15,4%
Σύνολο	92976 11%	85729 9%	−7247	−7,8%
Ακροδεξιές εφημερίδες				
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ	6752	4078	−2674	−39,6%
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ	2116	1978	−138	−6,5%
Σύνολο	8868 1%	6056 1%	−2812	−31,7%
Γενικό σύνολο	828051 100%	903361 100%	+ 75310	+ 9,1%

Η τιμή των εφημερίδων είναι 70 δρχ. Εξαιρούνται εκείνες που την τιμή τους γράφουμε σε παρένθεση πλάι στο όνομά τους.

22 ΧΡΟΝΙΑ

σωπικού και πολιτικού δράματος. Και μπορεί μεν η Αριστερά να οικτίρει και να καταπολεμά την τάση αντιπαράθεσης και σύγκρουσης των δυο μονομάχων εφ' όσον αυτομάτως τίθεται εκτός πεδιάς. Ωστόσο η λύση του δράματος αυτού —και η καθαρότητά του— μας ενδιαφέρει άμεσα: εμάς τους απλούς πολίτες, τη χώρα στο σύνολό της.

Διότι το σκηνικό της αναπαραγωγής του δράματος στήνεται με κύριο υπεύθυνο το ΠΑΣΟΚ που η ιστορική του εξέλιξη και η συγκυρία το υποτάσσουν αμείλικτα στην εξυπηρέτηση των προσωπικών πλέον αναγκών του αρχηγού του. Δεν έχει καμιά σχέση με τα προβλήματα του παρόντος, με τις απαιτήσεις του μέλλοντος που προϋποθέτει έναν πολιτισμένο, ήπιο, σοβαρό και μεστό πολιτικό διάλογο: μια πολιτική αντιπαράθεση επί της ουσίας και υπό τυπικούς όρους που χαρακτηρίζουν την πολιτική διαμάχη πολιτικά ώριμης, ευρωπαϊκής χώρας. Αντίθετα γίνεται το παν για να θολωθεί η ρασιοναλιστική πολιτική κρίση και οι ιδεολογικές συντεταγμένες αντικαθιστώμενες από συστηματικές προσπάθειες να αναξεστούν πληγές επουλωμένες, να υποδουλιστούν πάθη, να στρατευθεί η «πολιτική ανάμνηση» με όλες της τις συναισθηματικές φορτίσεις στην υπηρεσία αδιαφανών σημερινών πολιτικών σκοπιμοτήτων που ωστόσο είναι μια και μοναδική: η άφεση αμαρτιών για τους κυβερνώντες σήμερα, η παραμονή στην εξουσία κάτω από οποιοδήποτε πολιτικό σχήμα, με οποιαδήποτε ανταλλάγματα. Τότε θα επέλθει και ο εξαγνισμός, στα της ψήφου του λαού. Τι χρειαζόμαστε άλλων μαρτύρων, αποδείξεων κλπ. θα έχουμε, τι χρειαζόμαστε άλλων θεσμών και διαδικασιών για την απόδοση δικαιοσύνης και την τιμωρία των ενόχων εφόσον η λαϊκή ψήφος θα αποφασίσει τελεσίδικα; Θα δικαιωθούν συνάμα και τα κρατικά μέσα μαζικής ενημέρωσης που συνεπικουρούμενα από κομματικά και άλλα κρατικά έντυπα κάνουν ό,τι μπορούν για να συσκοτίσουν τα σημερινά πραγματικά προβλήματα της χώρας. Στο όνομα ορισμένων ιδεολογικών αρχών, προσφιλών σ' όλη την Αριστερά, που έχουν προσλάβει πλέον χαρακτήρα μύθων, προτρέπονται κυβερνώντες και κυβερνώνμενοι σε πρότυπα πολιτικής συμπεριφοράς που υποσκάπτουν το ίδιο το δημοκρατικό πολίτευμα της χώρας.

Γιατί δεν είναι τυχαίο ότι η πολιτική συμπεριφορά των κομμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου 1964-1967 συμπεριλαμβανομένων και της Αριστεράς (τη νόμιμη ΕΔΑ και την ηγεσία του ΚΚΕ στο ε-

Οι πολιτικοί, οι χαμηλού επιπέδου, μέτριοι πολιτικοί, δεν έχουν αίσθηση της ιστορίας. Κυρίως οι Έλληνες πολιτικοί. Επικαλούνται την ιστορία οσάκις βρίσκονται σε αδυναμία να λύσουν τα προβλήματα του παρόντος ή να εμπνεύσουν προοπτικές για το μέλλον. Καταφεύγουν τότε σε ιστορικά γεγονότα —κυρίως της πρόσφατης ιστορίας ώστε η μνήμη των ταλαιπωρων υπηκόων να είναι αρκούντως νωπή για χειραγωγή— τα οποία και ερμηνεύουν κατά το δοκούν. Τα ιστορικά γεγονότα αποκτούν τότε «διδασκτική» αξία ανυπολόγιστης πολιτικής αξίας στα χέρια των πολιτικών όχι τόσο επειδή οι πρωταγωνιστές της πολιτικής σκηνής (ακολουθούμενοι κατά πόδας από όσους επωμίστηκαν δεύτερους ρόλους και από το ανώνυμο πλήθος της άλλοτε λαλίστατης αλλά σήμερα σιωπηλής μάζας των κομπάρσων) προσπαθούν να δικαιώσουν τον προσωπικό τους ρόλο στα διαδραματισθέντα —πράγμα ανθρωπινό, κατανοητό και εν πολλοίς πολιτικά θεμιτό— όσο επειδή τα γεγονότα αυτά επιβάλλονται σαν πλαίσια αναφοράς για τις σημερινές πολιτικές διαμάχες.

Από τα ίδια τα γεγονότα αντλούνται κατά παραδειγματική αναλογία οι βασικοί και κρίσιμοι παράμετροι της σημερινής πολιτικής και εκλογικής αντιπαράθεσης. Και θα ξεμπέρδευε κανείς εύκολα μ' αυτό το φαινόμενο καταφεύγοντας στις πρώτες φράσεις της 18ης Μπριμάιρ του Μαρξ, ότι δηλαδή τα ιστορικά γεγονότα αναπαράγονται μόνο

σαν κωμωδία και φάρσα, αν δεν επρόκειτο για τους ίδιους πρωταγωνιστές που όχι μόνο επέζησαν της καταστροφής που επέφερε το στρατιωτικό πραξικόπημα της 21ης Απριλίου του 1967 αλλά αντιπαρατάσσονται σήμερα σε μια μάχη ζωής και θανάτου.

Μοιραία η διαμάχη Παπανδρέου-Μητσοτάκη αποκτά τις διαστάσεις προ-

ΜΕΤΑ ΤΗ ΧΟΥΝΤΑ

ξωτερικό και στο εσωτερικό) αποτέλεσε έναν από τους σοβαρούς παράγοντες που προλείαναν το έδαφος για την επιβολή του στρατιωτικού πραξικοπήματος στις 21/4/67. Δεν υπάρχει βέβαια αμφιβολία ότι μονιμότεροι δομικοί παράγοντες (όπως π.χ. η δομή του κράτους που οικοδομήθηκε μετά τον εμφύλιο πόλεμο, η άτυπη ισχύς του στρατού μέσα στην ιεραρχική διάταξη των πολιτειακών θεσμών, γενικά το σύστημα των τρόπων πολιτικής κυριαρχίας κλπ.) προδιέγραφαν και περιέγραφαν με αρκετή σαφήνεια τα όρια, την εμβέλεια των δυνατών λύσεων της παρατεταμένης πολιτικής κρίσης του 1965-67. Οι δομικοί αυτοί παράγοντες όμως δεν προσδιόριζαν και τη συγκεκριμένη «λύση» που τελικά επικράτησε.

Δεν πρόκειται για εξίσωση θύτη και θύματος. Ο ηγετικός πυρήνας της ομάδας των αξιωματικών που πραγματοποίησαν το πραξικόπημα, καθώς και η «συνωμοτική» τους οργάνωση ήταν προϊόν του πολιτικού συστήματος που οικοδομήθηκε πάνω στα ερείπια του εμφυλίου πολέμου. Εξετράφη και ανδρώθηκε μέσα στο θερμοκήπιο των κρατικών μηχανισμών καταστολής και μυστικών υπηρεσιών, των βασικών μοχλών και πυλώνων του τότε συστήματος. Αλλά συνάμα διευκολύνθηκε αφάνταστα από δυο παράγοντες που αποτελούν αποκλειστική ευθύνη της τότε ηγεσίας των πολιτικών κομμάτων: από τη μια μεριά την εξαχρείωση των πολιτικών αξιών, την κατάρρευση του κύρους της Βουλής, τη διάβρωση και κατάρρευση των πολιτικών θεσμών· κι από την άλλη την αδυναμία των πολιτικών κομμάτων να έρθουν σε μια έγκαιρη, ανοιχτή μπροστά στο λαό συνεννόηση ώστε να αποτραπεί η κατολίσθηση προς τις αυταρχικές λύσεις.

Οι ηθικές-πολιτικές αξίες ενός περιοριστικού και ημι-αυταρχικού πολιτικού συστήματος υπέστησαν ανεπανόρθωτο πλήγμα από τις απροσχημάτιστες βασιλικές επεμβάσεις, από την ευκολία με την οποία έγινε ο κατακερματισμός του τότε κυβερνήσαντος κόμματος της Ένωσης Κέντρου, από την εξαγορά βουλευτικών και άλλων συνειδήσεων, από τον πολιτικό κυνισμό. Μέσα σε αυτό το κλίμα εκμηδενίζεται σχεδόν και η βαρύτητα οποιασδήποτε επιχειρηματολογίας ηγετικών στελεχών της Ένωσης Κέντρου, όπως του κ. Μητσotάκη, που επικαλούνται καθαρά πολιτικούς λόγους για την αποχώρησή του από το κόμμα, πράξη που χαρακτηρίστηκε σαν αποστασία. Όσο

βάσιμοι κι αν είναι οι λόγοι των πολιτικών πράξεων, όσο αψεγάδιαστα τα προσωπικά κίνητρα, η δικαίωσή τους προϋποθέτει ένα σύστημα αξιών που λειτουργεί σαν πλαίσιο νομιμοποίησής τους και που επιτρέπει την αποτελεσματική (πολιτικά) έκφραση κι εφαρμογή τους.

Από την άλλη μεριά η τότε σκληρή αντιπαράθεση μεταξύ της Ένωσης Κέντρου υπό τον Γεώργιο Παπανδρέου και της Εθνικής Ριζοσπαστικής Ένωσης (ΕΡΕ) υπό τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο, ο πολιτικός φανατισμός, η ιδεολογική και πολιτική πόλωση, η αδιάλλακτη και ασυμφιλίωτη κομματική διαμάχη κατέστησε αδύνατη πρακτικά μια έγκαιρη συνεννόηση μεταξύ των κομμάτων που θα διασφάλιζε ομαλή δημοκρατική διέξοδο από την πολιτική κρίση. Όταν αυτή η συμφωνία μεταξύ Παπανδρέου-Κανελλόπουλου επήλθε την ύστατη στιγμή σχετικά με τη μετεκλογική συνεργασία των δυο κομμάτων ώστε να αμβλυνθεί εκατέρωθεν ο φόβος της μονοκομματικής επικράτησης και να απομακρυνθεί ο κίνδυνος δικτατορίας, παρέμεινε μυστική. Και ορισμένα σημεία της παραμένουν ακόμα (!), εφόσον η πλευρά Παπανδρέου δεν έχει δημοσιοποιήσει κανένα σχετικό κείμενο, την ύπαρξη του οποίου όμως έχει δημόσια παραδεχθεί πριν το θάνατό του ο Π. Κανελλόπουλος επιβεβαιώνοντας μάλιστα και την πιστότητα απόδοσης ορισμένων σημείων της που παρουσιάστηκαν σε διάφορα δημοσιεύματα.

Προφανώς οι δυο ηγέτες δεν διανοήθηκαν να δημοσιοποιήσουν τη μυστική συμφωνία τους που θα ανατινάζε στον αέρα ολόκληρο το οικοδόμημα της πολιτικής αντιπαράθεσης που είχε επιμελώς ανεγερθεί στην προηγούμενη περίοδο. Μοιραία, παραμένοντας μια μυστική συμφωνία κορυφής, η κίνηση εκείνη δεν μπόρεσε να αλλάξει το πολιτικό σκηνικό ούτε τους όρους της πολιτικής διαμάχης, ούτε φυσικά να αποτρέψει την επέλευση της δικτατορίας. Έλειψε το πολιτικό θάρρος ανάληψης ευθυνών ανοιχτά, ενώπιον της κοινής γνώμης. Έλειψε η πολιτική βούληση να «εκπαιδευθεί» η κομματική γνώμη σε ένα διαφορετικό είδος πολιτικής συμπεριφοράς που θα είχε αποφασιστική επίδραση στην εξέλιξη των πραγμάτων και στην τελική τους έκβαση. Τα αποτελέσματα είναι γνωστά και συντελέστηκαν σε βάρος ολόκληρου του ελληνικού λαού που υπέστη της συνέπειες του εφτάχρονου στρατιωτικού καθεστώτος.

Όσο για την Αριστερά τότε περιττό να τονιστεί ότι πλειοδότησε σε αδιάλλαξη

στην πράξη και ότι παραδόθηκε αμαχητί στο πολιτικό κλίμα αντιπαράθεσης που επεκράτησε. Χρειάστηκε να περάσουν τόσα χρόνια για να ακούσει κανείς την ηγεσία του ΚΚΕ να ομιλεί περί χειραφέτησης λόγω της στάσης του κόμματος στις δημοτικές εκλογές του 1986, που θεωρείται προφανώς, έστω και εκ των υστέρων, αποφασιστικό βήμα προς την συνάντηση των 4 κομμάτων της αντιπολίτευσης το 1989, ιστορικής σημασίας, όπως χαρακτηρίστηκε, ακριβώς λόγω της προίστορίας αυτής.

Στην 22η επέτειο του στρατιωτικού πραξικοπήματος του 1967 τα πολιτικά κόμματα σήμερα θα τοποθετηθούν βέβαια σύμφωνα με τις ανάγκες του διεξαγόμενου προεκλογικού αγώνα. Για να συσπειρώσουν τους οπαδούς τους, να τονώσουν την παγιωμένη ιστορική μνήμη και να νουθετήσουν τους σχετικά αδαείς. Αλλά αν οι πολιτικοί ηγέτες, σαν διαχειριστές της τέχνης του εφικτού, μπορούν εκ του ασφαλούς να επικαλούνται την ωριμότητα ή μη των συνθηκών για τις δικές τους πράξεις και παραλείψεις, αν το δόγμα αυτό μπορεί να έχει κάποια ισχύ για την περίοδο του 1964-67, σήμερα η προσφυγή σε αυτό καμιά αξία δεν μπορεί να έχει.

Μέσα σε συνθήκες βαθύτατης πολιτικής κρίσης, κατάρρευσης των ηθικών και πολιτικών αξιών, πλήρους κατεδάφισης του κύρους της χώρας στο εξωτερικό, η κακόγουστη αναπαράσταση του πολιτικού σκηνικού του 1965-67, ο τρόπος και το πλαίσιο αναφοράς μέσα στο οποίο τοποθετείται κάθε συζήτηση, αποτελεί ολοφάνερα κίνηση αποπροσανατολισμού και αντιπερισπασμού. Ελάχιστη είναι η σχέση με τη σημερινή πολιτική πραγματικότητα της χώρας, με τα προβλήματά της και το μέλλον της.

Γι' αυτό όσο το γρηγορότερο εισέλθουμε στη μετα-Παπανδρεϊκή και μετα-Μητσοτακική εποχή τόσο το καλύτερο. Θα εκλείψουν εκατέρωθεν τα προσχήματα και τα αμοιβαία επικαλούμενα αλλοθι, ιστορικά και προσωπικά.

Όταν αφαιρεθεί το ιστορικό αυτό περιβλήμα θα φανεί ίσως γυμνή η αλήθεια: η ανεπάρκεια των πολιτικών κομμάτων να συζητήσουν θέματα ουσίας σε βάθος και η ανικανότητά της να εμπεδώσουν ένα αίσθημα εμπιστοσύνης ότι πραγματικά μπορούν να αρθούν στο ύψος των απαιτήσεων της χώρας...

Δυστυχώς, δεν αντέχουμε να παρακολουθήσουμε την επανάληψη των ιστορικών γεγονότων ούτε σαν φαρσοκωμωδία. Εξέλιπε και ο καθαρτήριος γέλωτας.

Β.Κ.

αντι δεσσεις στον κόσμο

ΠΟΛΩΝΙΑ

Ιστορικές αποφάσεις

Θεσμικό πρότυπο για τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης θα γίνει η Πολωνία μετά την εφαρμογή των πρόσφατων συμφωνιών της κυβέρνησής με την αντιπολίτευση και με την εκκλησία.

Έτσι θα επιβεβαιωθεί για άλλη μια φορά ότι η εκάστοτε πολωνική ηγεσία, όχι μόνο υποτάσσεται πλήρως στις βουλές της Μόσχας, αλλά είναι πάντοτε βασιλικότερη του βασιλέως. Το 1950, στην ακμή του σταλινισμού, δήμεισε ολόκληρη την εκκλησιαστική περιουσία. Το 1981, στην παντοδυναμία του νεο-σταλινισμού, κατέστειλε το μαζικότερο εργατικό κίνημα στη νεότερη ευρωπαϊκή ιστορία. Σήμερα, στην ανατολή της περεστρόικα, προλαβαίνει την Ουγγαρία και αποδέχεται ρυθμίσεις αδιανόητες και για την ίδια την ΕΣΣΔ.

Ύστερα από θυελλώδεις συζητήσεις στα ανώτατα κομματικά όργανα, ανακοινώθηκε στις 5 Απριλίου η πλήρης νομιμοποίηση του εργατικού συνδικάτου Αλληλεγγύη, που λειτουργούσε παράνομα επί επτά χρόνια, καθώς και η διεξαγωγή ελεύθερων εκλογών τον Ιούνιο. Οι πολίτες της χώρας θα εκλέξουν τη νέα Βουλή και τη Γερουσία, που θεσμοθετείται για πρώτη φορά. Η Γερουσία θα αναδειχθεί με πλήρη ελευθερία υποβολής υποψηφιοτήτων και κανένα περιοριστικό όρο, όπως ακριβώς στις δυτικές χώρες, ενώ από τις έδρες της Βουλής, το 65% προορίζεται για τα μέλη του κόμματος και το υπόλοιπο 35% θα βγει από ελεύθερες εκλογές με συμμετοχή, βέβαια, υποψηφίων της αντιπολίτευσης.

Η παραχώρηση της Αλληλεγγύης ήταν ότι δέχτηκε να αφαιρέσει τα άρθρα του καταστατικού της που δεν συμβιβάζονταν με τον αυταρχικό νόμο περί συνδικαλιστικής λειτουργίας του 1992, αλλά αναμένεται ότι η νέα Βουλή θα αναθεωρήσει το νόμο και θα τον προσαρμόσει στην πραγματικότητα των ευρύτερων πολιτικών αλλαγών. Εν τω μεταξύ, αντιπροσωπείες της εργατικής και της αγροτικής Αλληλεγγύης άρχισαν συνομιλίες για τον ορισμό των υποψηφίων τους στις εκλογές.

Εξίσου ριζική είναι και η αναθεώρηση των σχέσεων του κράτους με την εκκλησία. Η εκκλησία θα νομιμοποιηθεί για

πρώτη φορά μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και θα επανακτήσει μεγάλο μέρος της δημιουργμένης περιουσίας της. Με τη συμφωνία θα ανοίξει ο δρόμος προς τη σύσταση διπλωματικών σχέσεων μεταξύ της Πολωνίας και του Βατικανού. Εκκλησιαστικές πηγές προβλέπουν ότι η Πολωνία του γερά ριζωμένου καθολικισμού θα χρησιμοποιήσει ως γέφυρα στην προσέγγιση του Βατικανού με τις υπόλοιπες σοσιαλιστικές χώρες της Ευρώπης.

Οι αλλαγές αυτές θεωρούνται θετικές ακόμη και από εκείνους που δεν βλέπουν με καλό μάτι την παρέμβαση της εκκλησίας στις πολιτικές εξελίξεις. Ίσως μάλιστα αποδυναμωθεί ο πολιτικός ρόλος της εκκλησίας μετά τη νομιμοποίησή της και τη συνολική δημοκρατική μεταρρύθμιση στην Πολωνία, κάτι που ήδη συζητείται με φόβο στους εκκλησιαστικούς κύκλους.

Η διαρκώς επαναλαμβανόμενη επισημάνση ότι η εξουσία προβαίνει σε δημοκρατικά ανοίγματα προκειμένου να εξασφαλίσει την ανοχή του λαού σε ζητήματα οικονομικής πολιτικής, αφορά και στην περίπτωση της Πολωνίας. Ανησυχητικές ελλείψεις βασικών καταναλωτικών αγαθών, χαμηλό βιοτικό επίπεδο, αποξένωση του εργαζομένου από την εργασία και το προϊόν της εργασίας του, μεγάλο εξωτερικό χρέος - τα γνωστά προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει η περεστρόικα, τα οποία ταυτόχρονα είναι και οι προϋποθέσεις για την ενίσχυσή της.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα της Πολωνίας είναι από τα πιο ανυπόληπτα στην ανατολική Ευρώπη και εύλογα αναρωτιέται κανείς ως ποιο σημείο μπορεί να «σπρώξει» την περεστρόικα του. Πολυφωνία σημαίνει αμφισβήτηση και σύγκρουση, σημαίνει ανατροπή του κατεστημένου. Στην Πολωνία οι δυνάμεις της ανατροπής κάνουν καθημερινά όλο και πιο έντονη την παρουσία τους και υπενθυμίζουν ότι θα έλθει και η ώρα της αναμέτρησης, παρ' όλο που σήμερα φαίνεται μακρινή.

NAMIMPIA

Τέλος στην ξένη κατοχή

Η 1η Απριλίου θα μπορούσε να κηρυχτεί εθνική γιορτή στη Ναμίμπια, καθώς σηματοδοτεί την έναρξη της διαδικασίας προς την ανεπεξέργασή της από το νοτιοαφρικανικό ζυγό.

Η συμφωνία που υπέγραψαν το Δεκέμβριο στη Νέα Υόρκη η Νότια Αφρική, η Κούβα κι η Αγκόλα, προβλέπει τη σταδιακή αποχώρηση των 50.000 Νοτιοαφρικανών στρατιωτών από τη Ναμίμπια και την ταυτόχρονη αποχώρηση των ισάριθμων Κουβανών στρατιωτών από την Αγκόλα. Η Ναμίμπια θα αποκτήσει πλήρη ανεξαρτησία το Νοέμβριο του 1989, με τη διεξαγωγή των πρώτων ελεύθερων βουλευτικών εκλογών στην ιστορία της. Έως τότε θα έχει διαλυθεί ολόκληρος ο μηχανισμός πολιτικής επικυριαρχίας της Νότιας Αφρικής στην πρώην γερμανική αποικία.

Αυτά, στα χαρτιά. Στην πράξη, ο ΟΗΕ μάλλον τα έκανε θάλασσα, καθώς ο Λαϊκός Οργανισμός της Νοτιοδυτικής Αφρικής (ΣΟΥΑΠΟ), το ΕΑΜ της Ναμίμπια, προβάλλει σοβαρές αιτιάσεις ως προς την εφαρμογή της συμφωνίας. Τα σημεία στα οποία έχει ορίσει ο ΟΗΕ να παρουσιαστούν οι αντάρτες της ΣΟΥΑΠΟ για αναγνώριση βρίσκονται υπό τον έλεγχο των Νοτιοαφρικανών και ελάχιστοι αντάρτες δέχονται να παρουσιαστούν. Ακόμη κι έτσι όμως, ο αρχηγός του μετώπου κάλεσε τους μαχητές του να τερματίσουν τις εχθροπραξίες για να εφαρμοστεί όσο το δυνατό καλύτερα η συμφωνία.

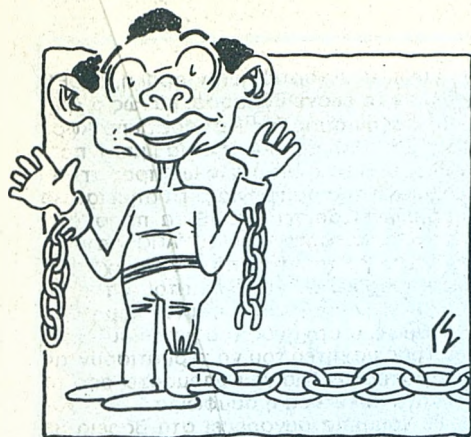
Η Ναμίμπια συνορεύει στα βόρεια με την Αγκόλα και στα νότια με τη Νότια Αφρική. Από το 1915, που αποχώρησαν οι αποικιοκράτες, ο λαός της ζει υπό τη στυγνή εκμετάλλευσή του καθεστώτος της Πρετόρια. Οι ρατσιστές έσπευσαν να εγκατασταθούν εκεί, όταν διαπίστωσαν πόσο πλούσια είναι σε μεταλλεύματα και φρόντισαν να οργανώσουν καλά τις διαπλοκές τους. Παρά τις επανειλημμένες παρεμβάσεις του ΟΗΕ, η Νότια Αφρική κράτησε τον έλεγχο και προσπάθησε να τον νομιμοποιήσει κιόλας με μια εκλογική παρωδία, το 1978, που δεν έπεισε τη διεθνή κοινότητα και πολύ περισσότερο το λαό της Ναμίμπια.

Η ΣΟΥΑΠΟ συνέχισε τον ένοπλο αγώνα που άρχισε το 1966 με στόχο την αποβολή του ρατσιστικού καρκινώματος. Από το αίμα των αγωνιστών της φύτεψε το δέντρο της ελευθερίας. Η διεθνής κοινότητα δεν μπόρεσε να αντέξει άλλο την πίεση και με τη μεσολάβηση των ΗΠΑ υπογράφηκε η συμφωνία της Νέας Υόρκης.

Ο δεύτερος παράγοντας που οδήγησε στη συμφωνία ήταν η παρουσία των κουβανικών στρατευμάτων στην Αγκόλα, που εγκαταστάθηκαν ύστερα «από αίτημα της κυβέρνησής». Στην πραγματικότητα ήταν κίνηση της ΕΣΣΔ για να σταματήσει την εξάπλωση της νοτιοαφρικανικής και αμερικανικής κυριαρχίας στο νότιο τμήμα της αφρικανικής ηπείρου. Η αντάρτικη οργάνωση Ουνιτά θα ήταν το αντίστοιχο ΣΟΥΑΠΟ για την Αγκόλα, αν είχε μεγαλύτερη επιρροή, αν δεν χρηματοδοτούσε τόσο απροκάλυπτα από την Δύση και αν αποκλειστικός σκοπός της ήταν η ελευθερία του λαού και όχι η επιβολή φιλελεύθερης ολιγαρχίας.

Εν πάση περιπτώσει η παρουσία δυο τόσο ισχυρών αποικιοκρατικών στρατών, του κουβανικού και του νοτιοαφρικανικού, δεν μπορούσε να παραταθεί επ' αόριστο, γιατί εγκυμονούσε σοβαρούς κινδύνους για την ασφάλεια των λευκών στην περιοχή. Οι λευκοί είναι μειοψηφία. Στη Ναμίμπια π.χ., είναι 80.000 σε συνολικό πληθυσμό 1.252.000 κατοίκων. Η κατάργηση του αποικιοκρατικού καθεστώτος φαινόταν αναπόφευκτη και συνεπώς έπρεπε να επέλθει κατά τον πλέον ανώδυνο τρόπο για τα δυτικά συμφέροντα, που δεν είχαν ούτε έχουν σκοπό βέβαια να παραιτηθούν από την οικονομική εκμετάλλευση της περιοχής.

Η συμφωνία του περασμένου Δεκεμβρίου βασίζεται στην απόφαση 435 του ΟΗΕ, που ψηφίστηκε το 1978. Ο ΟΗΕ έχει στείλει στη Ναμίμπια 4.650 άνδρες της ειρηνευτικής του δύναμης. Είναι η πολυ-

πληθέστερη ειρηνευτική επιχείρηση όλων των εποχών. Παρά τα προβλήματα, δεν προδικάζεται ανακοπή της διαδικασίας για την απελευθέρωση της Ναμίμπια. Η σύγκρουση θα είναι μάλλον πολιτική. Το ΣΟΥΑΠΟ έχει κιόλας την υποστήριξη της πλειοψηφίας του λαού, αλλά χρειάζεται 67% των ψήφων στις εκλογές για να έχει δικαίωμα να φτιάξει το Σύνταγμα που θέλει.

Εκεί ακριβώς θα κριθεί η έκβαση των εξελίξεων. Το ΣΟΥΑΠΟ επιθυμεί την απεμπλοκή της χώρας από την ξένη οικονομική εξάρτηση. Αν κατορθώσει να την εξασφαλίσει έστω θεσμικά, θα έχει γίνει το δεύτερο μεγάλο βήμα προς την ανεξαρτησία της Ναμίμπια.

ΓΕΩΡΓΙΑ

Αυτονομιστικές εξεγέρσεις

Η χρονική σύμπτωση του απολογισμού των γεγονότων στη Σοβιετική Δημοκρατία της Γεωργίας με την έκδοση του τεύχους αφήνουν περιθώριο μόνο για ορισμένες πολύ βιαστικές παρατηρήσεις.

α) Η εξέγερση στη Γεωργία είναι διαφορετική από τις εθνικιστικές ταραχές στην Αρμενία. Στη Γεωργία το αίτημα είναι από την αρχή, αυτονομία.

β) Στην περίπτωση της Γεωργίας η περεστρόικα δεν επέδειξε την απαιτούμενη γκλασιόσκι. Με άλλα λόγια, τα επίσημα μέσα ενημέρωσης έκαναν έξι ολόκληρους μήνες για να μεταδώσουν ότι είχε αναπαύσει αυτονομιστικό κίνημα και ότι γίνονταν συλλαλητήρια.

γ) Η καταστολή των λαϊκών κινητοποιήσεων θύμισε περιόδους στυγνού ολοκληρωτισμού και καμιά σχέση δεν έχει με τις εξαγγελίες του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ. Οι 19 νεκροί, που ανεπίσημες πηγές τους ανεβάζουν σε δεκάδες, καθώς και οι 328 συλληφθέντες μέσα σε ένα εικοσιτετράωρο στην Τυφλίδα, αποκαλύπτουν ότι η αντιπαράθεση με τις δυνάμεις ασφαλείας ήταν ακραία.

δ) Φάνηκε καθαρά ότι η Μόσχα είναι διατεθειμένη να ανεχτεί πολλά, αλλά από ένα σημείο κι έπειτα, δεν θα υποχωρήσει βήμα. Το αίτημα για αυτονομία καμιά σοβιετική περεστρόικα δεν πρόκειται να το ικανοποιήσει.

ε) Η παραίτηση του ηγέτη του Κόμματος της Γεωργίας Ντζούμπερ Πατισιασβίλι τροφοδοτεί τις φήμες ότι οι υπέρμαχοι των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων εκεί

συναντούν σφοδρότατες αντιδράσεις από τα απομεινάρια του σταλινισμού, ίσως σφοδρότερες από ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη σοβιετική Δημοκρατία.

στ) Στις κινητοποιήσεις πήρε μέρος μικρό τμήμα του πληθυσμού. Καμιά συγκέντρωση δεν ξεπέρασε τις 50.000.

ζ) Παρ' όλα αυτά, οι κινητοποιήσεις, θα επαναληφθούν, αν η Μόσχα δεν προβεί σε τολμηρά ανοίγματα προς το λαό της Γεωργίας.

ΙΑΠΩΝΙΑ

Τεράστιο οικονομικό σκάνδαλο

Η λαϊκή αγανάκτηση για τη συμμετοχή κυβερνητικών στελεχών στο σκάνδαλο της εταιρείας Ρικρούτ Κόσμος δεν είναι αρκετό μέσο πίεσης προς την κυβέρνηση της χώρας του ανατέλλοντος ηλίου να παραιτηθεί.

«Θέλω να παραιτηθεί (ο πρωθυπουργός Νομπόρου Τακεσίτα) και να προκηρύξει αμέσως βουλευτικές εκλογές», δηλώνει ένας επιχειρηματίας του Τόκιο. «Το σκάνδαλο επιβεβαιώνει ότι ποτέ δεν ξέρει κανείς τι κάνουν οι πολιτικοί», συμπληρώνει μια φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Σόφια.

Ένας άλλος φοιτητής, προφανώς απληροφόρητος σχετικά με τις πρόσφατες εξελίξεις στην Ελλάδα, τονίζει ότι σε άλλη χώρα η αποκάλυψη τέτοιου σκανδάλου θα είχε καταλήξει σε κυβερνητική αλλαγή. «Τα κόμματα της αντιπολίτευσης όμως», λέει ο φοιτητής, «είναι άχρηστα όταν πρόκειται να αναλάβουν εξουσία. Δεν ακούν επικοινωνιακή πολιτική και αδυνατούν να συμφωνήσουν μεταξύ τους σε συγκεκριμένα θέματα ώστε να συγκροτήσουν συνασπισμό».

Αυτά τα λένε σήμερα στο Τόκιο άνθρωποι που δεν είχαν ξανακούσει στην πατρίδα τους για τέτοιο σκάνδαλο. Η αποκάλυψη έγινε το περασμένο καλοκαίρι κι έρριξε κατακόρυφα το κύρος του κυβερνώντος Φιλελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος.

Η Ρικρούτ Κόσμος είναι οικονομικό συγκρότημα, που ασχολείται με εκδοτικές επιχειρήσεις και με τις τηλεπικοινωνίες. Πριν μπει στο χρηματιστήριο ως ανώνυμη εταιρεία, πούλησε παράνομα μετοχές της, αξίας πολλών εκατομμυρίων γιεν, σε 160 πολιτικούς, επιχειρηματίες και στελέχη δημοσίων επιχειρήσεων. Εκείνοι τις ξαναπούλησαν αργότερα στο χρηματιστήριο σε τιμές πενταπλάσιες και μέσα σε μια νύχτα έγιναν πλούσιοι. Την περασμένη εβδομάδα ο Τακεσίτα ομολόγησε στην επιτροπή προϋπολογισμού της Βουλής ότι μεταξύ 1985 και 1987 η εταιρεία χρηματοδότησε το κόμμα του, αλλά αρνήθηκε ότι ο ίδιος πήρε χρήματα.

Ο πολιτικός κόσμος της Ιαπωνίας προσπαθεί τώρα να αποδείξει ότι η δημοκρατία λειτουργεί. Τριάντα βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος συγκρότησαν ομάδα πίεσης με αίτημα να καταθέσουν αμέσως στη Βουλή όσοι πολιτικοί ενέχονται στο σκάνδαλο και δήλωσαν ότι αν δεν γίνει πράξη η απαίτησή τους για θε-

σμικές αλλαγές, θα ζητήσουν την παραίτηση του πρωθυπουργού τους. Από την άλλη πλευρά, σύσσωμη η αντιπολίτευση έχει ουσιαστικά επιβάλει διακοπή των εργασιών του Κοινοβουλίου, ζητώντας να καταθέσει ο Τακεσίτα για το σκάνδαλο.

Αυτός όμως, όχι μόνο δεν απαντά στις καταγγελίες, αλλά εξακολουθεί να κυβερνά. Πρόσφατα επέβαλε φόρο κατανάλωσης 3% και ξεσήκωσε νέο κύμα αγανάκτησης. Ο κόσμος θεωρεί τουλάχιστον προκλητικό να πληρώνει τα σπασμένα άλλων.

Παρά την παραίτηση τριών υπουργών του Τακεσίτα, που ομολόγησαν ότι εξακολούθησαν να δωροδοκούνται από την εταιρεία και μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου και τη φυλάκιση ως τώρα δεκαεσσάρων ατόμων, η γενική πεποίθηση είναι ότι η κυβέρνηση δείχνει πρωτοφανή αναλγησία και ότι στις εκλογές του προσεχούς Αυγούστου θα ανατραπεί πανηγυρικά.

Ακόμη κι έτσι όμως, έσπασε πια το είδωλο της Ιαπωνίας των τίμιων και εργατικών ανθρώπων, ανεξαιρέτως ταξικής προέλευσης, που μοχθούν για την ανάπτυξη της χώρας τους. Αποδείχτηκε ότι και στην Ιαπωνία, εκείνοι που μπορούν να μην είναι τίμιοι πρέπει να ελέγχονται. Το σκάνδαλο της Ρικρούτ Κόσμος θέτει υπό αμφισβήτηση, όπως παρατήρησε ο βουλευτής Κάντζι Καβασάκι, την ποιότητα της δημοκρατίας στην Ιαπωνία.

Θέτει επίσης υπό αμφισβήτηση τις βάσεις του περιφημού οικονομικού θαύματος, που συντελείται στα πλαίσια πρωτοφανούς ομοφωνίας και θαυμαστής κοινωνικής συναίνεσης για τα δυτικά δεδομένα. Το Φιλελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα κυβερνά συνεχώς τα τελευταία τριάντα τέσσερα χρόνια. Παρά τη σημερινή αναταραχή, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι ενδεχόμενη διαδοχή του θα σημάνει ριζοσπαστικές αλλαγές προς όφελος ενός καθεστώτος διευρυνόμενου δημοκρατικού ελέγχου.

Παντελής Μούτουλας

Books and comics from USA.

at very cheap prices

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

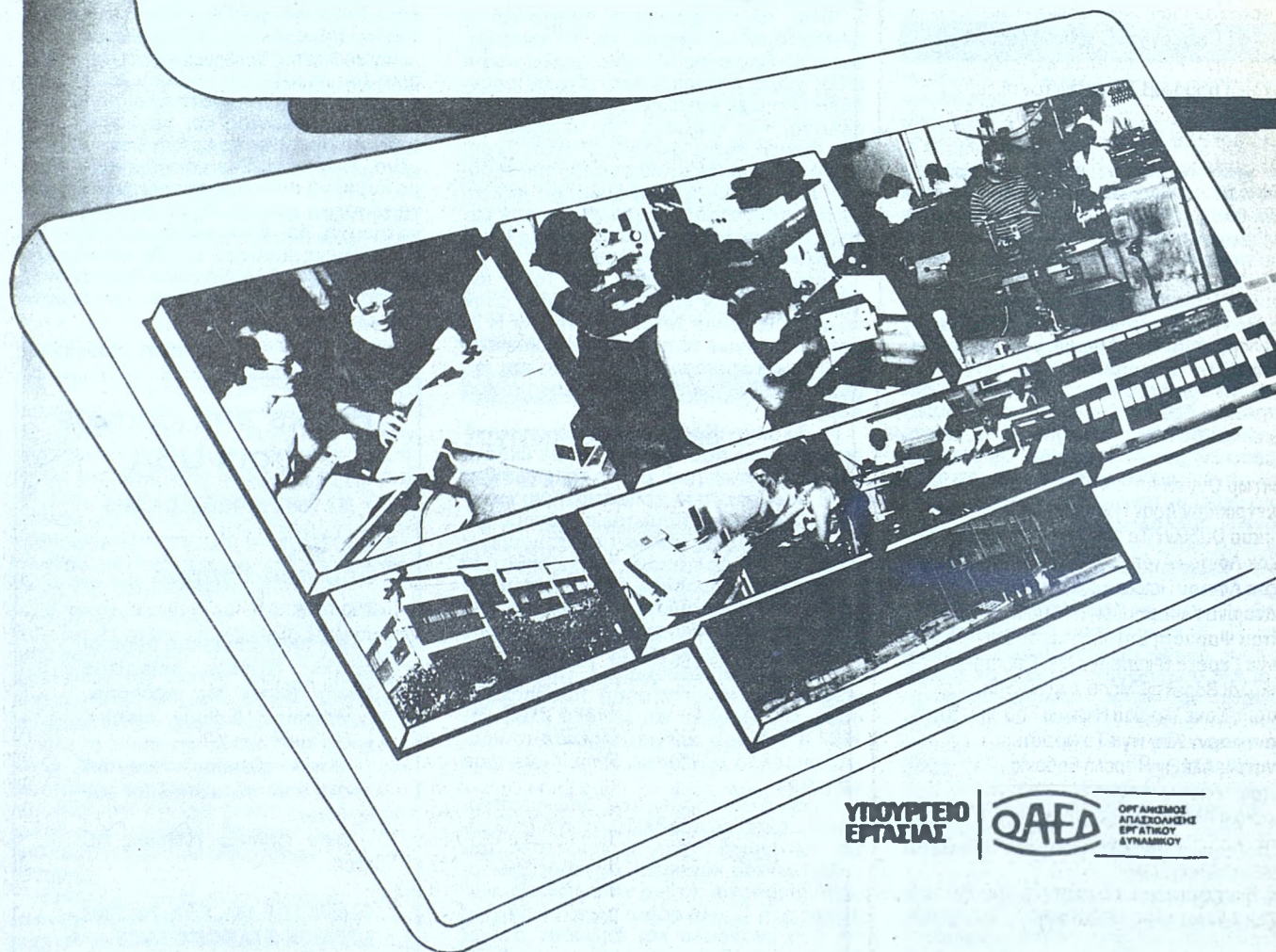
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, εφόδιο ενάντια στην ανεργία

Ο ΟΑΕΔ με 55 σχολές του καλύπτει το μεγαλύτερο κομμάτι της παρεχόμενης τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνει σήμερα ο Οργανισμός στην εκπαίδευση νέων στις ειδικότητες που προήλθαν από την εξέλιξη της τεχνολογίας.

Κάθε χρόνο εκπαιδεύονται 5.500 νέοι στις σχολές Μαθητείας και 2.500 νέοι και ενήλικες στα Τμήματα Ταχύρρυθμης Κατάρτισης του Οργανισμού.

Πληροφορίες: Διεύθυνση Εκπαίδευσης τηλ.: 9942810 τηλ. 9942810 - εσωτ. 115, 121.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ
ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΝΕΑΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Επιλεγμένα βιβλία για παιδιά και νέους

Βιβλία για παιδιά από 8 ετών και άνω

Ζωρζ Σαντ Ιστορία ενός αγαθούλη 400	Ι. Δ. Ιωαννίδης Ένα καράβι στη βιτρίνα 500
Φώντας Λάδης ΑΛΚΗΣ Ο ΨΕΥΤΗΣ. Ο γαίδαρος που νίκησε το σκυλόψαρο και άλλες ιστορίες 400	Ότφριντ Πρόισλερ Ο Νερούλινος, το πνεύμα της λίμνης 400
Όσκαρ Ουάιλντ Ο ευτυχισμένος πρίγκιπας 500	Ελένη Σαραντίτη-Παναγιώτου Ο κήπος με τ' αγάλματα 400
Μάνος Κοντολέων Ο Εέ από τ' άστρα 500	Χάρης Σακελλαρίου Ο Σπιθοβολάκης 400
Αθηνά Παπαδάκη Παλιές ιστορίες του κόσμου (Ευρώπη) 500	Ντίνος Δημόπουλος Αν όλα τα πιτσιρίκια του κόσμου 600
Αθηνά Παπαδάκη Παλιές ιστορίες του κόσμου (Ασία) 500	Όσκαρ Ουάιλντ Ο εγωιστής γίγαντας 500
Μαρία Μιχαήλ-Δέδε Ινδιάνικοι θρύλοι 400	Νίνα Θεοχαρίδου Ασημένιος ελέφαντας 400
Αλέξανδρος Δουμάς Ιστορία ενός καρυσθαυστή 500	Λάμπρος Πετσίνης Ρωσικά λαϊκά παραμύθια 700
Αλφόνς Ντυντέ Ο Ταρταρέν της Ταρασκόν 500	Φιλίσα Χατζηχάνα Η Ντιντόν, ο Παβλάκης μου κι εγώ 700
Ιφιγένεια Αλμπανοπούλου Χόπιτι-Χοπι 300	Α. Α. Μιλν Το σπίτι στη γωνιά του Πουφ 500
Μαρία Μιχαήλ-Δέδε Θρύλοι των ιθαγενών της Αυστραλίας 500	Γιάννης Καλατζόπουλος Τα ρούχα του βασιλιά 400
Έλλη Αλεξίου Μύθοι του Αισώπου 500	Αδελφοί Γκριμ Διαλεχτά παραμύθια 500
Ντίνος Δημόπουλος Ο μαστρο-Πολύξενος κι η παλιοπαρέα του 500	Χανς Κρίστιαν Άντερσεν Διαλεχτά παραμύθια 500
Ι. Δ. Ιωαννίδης Τα τρία παιδιά 500	Σοφία Μιχαλοπούλου Ο Μήσης και η Μίση 500

Βιβλία για παιδιά από 10 ετών και άνω

Έλλη Αλεξίου Ρωτώ και μαθαίνω 800	Ειρήνη Μάρρα Μια ιστορία για δύο 500
Τζων Στάνμπεκ Το κόκκινο αλογάκι 500	Σοφία Φιλντισή Ορέστης 500
Ε. Σαραντίτη-Παναγιώτου Ιόλη, ή Τη νύχτα που ξεχείλισε το ποτάμι 500	Χάρης Σακελλαρίου Διηγήματα των Χριστουγέννων 800
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη Ο μικρός περιηγητής Τόμος Α' 600	Ευγενία Παλαιολόγου-Πετρώνα Στη χώρα των Φαραώ 500
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη Ο μικρός περιηγητής Τόμος Β' 600	Σοφία Φιλντισή Το Ρηνάκι και άλλα διηγήματα 400
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη Ο μικρός περιηγητής Τόμος Γ' 700	Νίτσα Τζώρτζογλου Περπατώντας στους αιώνες 700
Νίτσα Τζώρτζογλου Ο χρυσός δαρεϊκός 500	Μαρία Πυλιώτου Τα δέντρα που τρέχουν 500
Ράντγιαντ Κίπλινγκ Απίθανες ιστορίες 500	Σώτη Χριστογιάννη Μύθοι και θρύλοι της Νορβηγίας 500
Νικολάι Βορόνοβ Το κυνήγι των περιστέρων 500	Ανν Τουέιτ Επιχείρηση «Κόκκινη Άμμος» 600
Νίτσα Τζώρτζογλου Το τσίρκο της Ίρμας 500	Πέτερ Χέρτλινγκ Ο Μπεν αγαπάει την Άννα 500
Ρόμπερτ Λούις Στήβενσον Το νησί των θησαυρών 800	Ντοντάρ Ντουμπάντζε Εγώ, η γιαγιά, ο Ιλίκο και ο Ιλαρίων 700
Αλέξανδρος Δουμάς Η μαύρη τουλίπα 800	Λούκας Χάρτμαν Άννα-αννα 950
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη Μύθοι και θρύλοι της Ρώμης 600	Ι. Δ. Ιωαννίδης Καβάλα στο Χρονοδιαβήτη 500
Κάρολος Ντίκενς Χριστουγεννιάτικη ιστορία 500	Λεονάρ ντε Βρις Το βιβλίο των πειραμάτων 600
Ι. Δ. Ιωαννίδης Το άσπρο αλογό 500	Λεονάρ ντε Βρις Το δεύτερο βιβλίο των πειραμάτων 600
Ι. Δ. Ιωαννίδης Η ιστορία με το γαλάζιο μολύβι 500	Λεονάρ ντε Βρις Το τρίτο βιβλίο των πειραμάτων 600
Κιτσκοπούλου Μαίρη Ιστορίες των δερβισιάδων 500	Μ. Ε. Σαλτικόβ — Στσέντριν Πατέρας και γιος 600
Άντον Τσέχωφ Αστείες ιστορίες 500	Ιούλιος Βερν Οι πειρατές του Αιγαίου 600
Γιάννης Μπάρτζης Άργειος Εσπερινός 500	Ντίνος Δημόπουλος Τα δελφινάκια του Αμβρακικού 700
Νίτσα Τζώρτζογλου Τα Τρία Σίγμα 500	Ι. Δ. Ιωαννίδης Το παράξενο δώρο 500

Βιβλία για παιδιά από 12 ετών και άνω

Βίκτωρ Ουγκώ Απ' όσα έχω δει 600	Κίρα Σίνου — Ελένη Χουκ-Αποστολοπούλου Το χέρι στο βυθό 500
Χέντρικ Βαν Λουν Η ιστορία της ανθρωπότητας 900	Άλμπερτ Λιχάνοφ Η έκλειψη του ήλιου 500
Όσκαρ Ουάιλντ Το φάντασμα του Κάντερβιλ 500	Ιβάν Τουργκένιεφ Οι αφηγήσεις ενός κυνηγού 500
Τζακ Λόντον Αγάπη για τη ζωή 500	Μαρκ Τουέιν Οι περιπέτειες του Χακ Φιν 950
Τζακ Λόντον Πειρατικές ιστορίες 500	Αιμέ Σόμερφελτ Το χαμένο όνειρο 500
Κατερίνα Γλυκοφρύδη Μελησίππος 700	Μανόλης Κορνήλιος Πολύ ωραίο τ' όνομά σου, Ελευθερία! 500
Λίτσα Ψαραύτη Στα βήματα του Σαμοθήριου 500	Γιώτα Φωτιάδου-Μπαλαφούτη Ποτέ ξανά 400
Άννα Γκρέτα Βίνμπεργκ Μια Πέμπτη του Οκτώβρη 600	Λέων Τολστόι Ιστορίες 700
Νικολάι Βορόνοβ Μάσα, ένα σύγχρονο κορίτσι 500	Γκούντρον Μερμς Το παιδί της Κυριακής 400
Χάρης Σακελλαρίου Η φωτιά που δε σβήνει 500	Ράντγιαντ Κίπλινγκ Δαίμονες των κυμάτων 700
Ράντγιαντ Κίπλινγκ Το ωραιότερο διήγημα του κόσμου 500	Τζακ Σέφερ Σέιν, ο άνθρωπος της χαμένης κοιλάδας 600
Ανατόλι Αλέξιν Η τρελή Ευδοκία 500	Μαρκ Τουέιν Οι περιπέτειες του Τομ Σόγιερ 950
Νίτσα Τζώρτζογλου Σοξ — Κίνδυνος 500	Κίρα Σίνου Συνάντηση στους Δελφούς 500
Ανατόλι Αλέξιν Τηλεφωνήστε κι ελάτε 500	Βίκτωρ Ουγκώ Οι Άθλιοι Α' Τόμος 950
Ράντγιαντ Κίπλινγκ Η εταιρεία Στάλκι & Σία 800	Βίκτωρ Ουγκώ Οι Άθλιοι Β' Τόμος 950
Έρνεστ Χεμινγκγουέι Ο γέρος και η θάλασσα 400	Βίκτωρ Ουγκώ Οι Άθλιοι Γ' Τόμος 950
Τζ. Μιντ Φόκνερ Μούνφλιτ (Το μυστήριο του θρυλικού διαμαντιού) 700	Βίκτωρ Ουγκώ Οι Άθλιοι Δ' Τόμος 950
Τζακ Λόντον Ο Ασπροδόντης 900	Βίκτωρ Ουγκώ Οι Άθλιοι Ε' Τόμος 950

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα
Ζωοδόχου Πηγής 3, 106 78 Αθήνα, ☎ 360.32.34 — 360.13.31

Εμαθα μίαν θαυμάσιον εἰδησιν πού κυριολεκτικὸς μὲ ἀναστάτο- σεν. Στὸ Νοσοκομεῖον "Λαϊντς" τῆς Βιέννης, 4 νοσοκόμες ἐκαθάρισαν 49 ἡλικιωμένους γριές, δίνοντάς τους διάφο- ρα βλαπτικὰ φάρμακα. Ὁ Διεφθνητής τῆς Κλινικῆς πού δὲν εἶχε ἀνησηχῆσει ὅ- ταν εἶχαν ἐξαφανισθῇ οἱ 48 γριές, ἐφνι- δῶς ἐδραστηριοποιήθη ὅταν ἀπέθανεν ἡ 49η, διότι τοῦ ἐφάνη ὅτι κατὰ ὑποπτον συμβένει. Ἐκάλεσεν λοιπὸν τὰς 3 ἀδελ- φὰς νοσοκόμας ἐκ τῶν τεσσάρων, (ἡ 50οῦτης Μάυερ καταζητεῖται), ἤτοι τὴν Βάγκνερ 30 ἐτῶν, τὴν Λάντολφ 27 καὶ τὴν Γκρούμπερ 25 ἐτῶν καὶ τοὺς εἶπε:

— Κορίτσια, σὰς ἐκάλεσα ἐδῶ, ἐπειδὴ ἀ- πό τὰς 50 γριὰς πού ἐνοσηλέβαμε, μὰς λείπουν 49. Εἶναι ἐφχάριστον βέβαια πού ἡ Ἀφστρεῖα ἐπαφῆσε νὰ εἶναι χώρα γερόντων, ἀλλὰ θελο νὰ ἐξέβρω μὲ ποῖον τρόπον ἐξαφανίσθησαν. Ἐρχονται οἱ συγγενεῖς τῶν 49 τὴν ἡμέραν τοῦ ἐπισκε- πτηρίου καὶ ἐμφανίζομεν μονίμως τὴν 50ὴν γριάν πού πάσχει δισταχὸς καὶ ἀ- πό ἀμνησίαν καὶ πού εἰς τὰς ἐροτήσεις τῶν ἐπισκεπτῶν ἀδυνατεῖ νὰ δώσει συγ- κριμένους ἀπαντήσεις διὰ τὴν ἡγίαν τῶν ὑπολοίπων 49. Ἐρωτῶ λοιπὸν πρό- τον ἐσένα Γκρούμπερ, ὡς μικρότερα, διότι ὁπος λέγει καὶ μία Ἀφστριακὴ πα- ροιμία, ἀπὸ μικρὸ καὶ ἀπὸ τρελὸ μαθήνης τὴν ἀλήθεια. Πέσμου λοιπὸν μικρὸ μου κοριτάκι, τί γνорίζεις;

Μόλις εἰπόμενος ἀφτοῖς οἱ λόγοι, παγε- ρὰ σιωπὴ ἐπεκράτησεν εἰς τὸ δωμάτιον. Μόνον ὁ ἦχος ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ γαλά- ζιου Δουνάβεως ἠκούετο εἰς τὴν Κλινι- κὴν καὶ ὁ φλοῖστος ὁλγῶν πτηνῶν ἀπὸ τὸ δάσος τῆς Βιέννης.

Πρώτη ἐσπασεν τὴν σιωπὴν ἡ ὀρέα 25χρονης Γκρούμπερ.

— Κήριε διεφθνητά, ἔχω τήψεις. Διὰ τὸν θάνατον τῆς μιᾶς γριᾶς, εἶμαι ἐνοχος. Τῆς ἀνήγγειλα ἀποτόμως, ὅτι ἐβηθίσθη ἐν Ρωσικὸν ὑποβρύχειον καὶ ἐπνίγησαν 42 νάφται. Ἰσως ἀφτὴ ἡ εἰδήσις νὰ τὴν ἄφθην εἰς τὸν τόπον.

— Ἐν τάξει Γκρούμπερ, τὸ δέχομαι. Εἶ- νε μία δικεολογία. Ἀλλὰ τὸ ὑποβρύχιον

ἦτο ἓνα καὶ αἱ ἄλλαι νοσηλεβόμεναι γρέ- αι 48. Μὴ μοῦ πῆς ὅτι εἰς ὅλας ἀνήγγει- λες τὴν ἴδια ἱστορία, διότι δὲν θὰ τὸ πι- στέψω.

Εἰς τὸ σημεῖον ἀφτό ἐπετάχθη ἡ Βάγ- κνερ.

— Κήριε διεφθνητά, ἐγὼ εἶμε ὑπέφθη- νος διὰ τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 47 γριάν.

Διὰ τὰς ἄλλας γριὰς, δὲν γνорίζο.

— Τί τῆς ἐδοσε;

— Τίποτε. Ἀπλῶς τῆς ἐδοσα τὴν πληρο- φορίαν ὅτι ἐγένεν τρομερὸς σεισμός εἰς τὴν Ἀρμενείαν μὲ χιλιάδας θύματα.

— Δεκτόν καὶ ἀφτό. Ἀλλὰ ἐδῶ μὰς λεί- πουν γριὰι ἀπὸ τὸ 84. Πῶς ἐξαφανίσθη- σαν ἀφταί; Ἀπὸ τὸ 84 ἕως τὸ 89, δὲν εἶ- χαν ἄλλας μεγάλας καταστροφὰς πού νὰ δικαιολογοῦν συγκοπὰς καὶ ἐμφράγ- ματα.

— Ἐ, πῶς δὲν εἶχαμε, ἐπενέβη ἡ Λάν- τολφ, πού ἕως ἐκείνην τὴν στιγμὴν δὲν εἶχαν ὁμιλήσῃ. Δὲν εἶχαμε τὸ Τσερνο- μίλ καὶ τὰς Δημοτικὰς ἐκλογὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ὅλοι οἱ μεγάλοι Δῆμοι ἀ- πό σκευωρίας τῶν ξένων Κέντρων περι- ἤλθον εἰς χεῖρας τῶν Δεξιῶν; Λίγα ἐμ- φράγματα ἐσημιόθησαν τότε;

— Κορίτσια, λυποῦμαι, διότι αἱ δικεολο- γίαι σας εἶνε πεδαριόδης καὶ ὑποπτοι. Δι' ἐμὲ εἴσατε "Ἀδελφαί τοῦ Θανάτου". Δια- σύρατε διεθνῶς τὴν χώραν καὶ μὲ τὰς πράξεις σας ἀφτάς, γονατίζετε οἰκονο- μικῶς τὴν Ἀσφτρεῖαν. Ἡ Ἑλληνικὴ Κη- βέρνησις ἔχει τὴν ἐβρεσιτεχνίαν τῆς Ἑ- ταιρίας Δολοφόνων. Ἐάν μὰς κάνη μὴ- νησιν ὁπος εἰς τὸ ΤΑ'Ι'Μ, διὰ κλοπὴν πνευματικῆς ἰδιοκτησίας καὶ ζητήσῃ καὶ ἀπὸ μὰς ἀποζημίωσιν 100 ἑκατομυρίων δολαρίων, τὸ ἔθνος καταστρέφεται. Ἡ- δὴ ὁ Πρόεδρος τῆς χώρας μὰς ἔχει κα- τηγορηθῇ διὰ ἐξόντωσιν Ἑβρέων καὶ σεῖς σήμερον μὲ τὴν ἐξόντωσιν γρεῶν, ἐ- νισχύετε τὴν ἀποψιν ὅτι εἶμεθα ἔθνος δολοφόνων. Πηγένετε καὶ παρακαλῶ, νὰ μὴν ἐπαναληφθοῦν ἀφτά τὰ νοσηρὰ φε- νόμενα. Ἐγὼ δὲν εἶμε δικαστὴς διὰ νὰ σὰς δικάσω. Θὰ κυτάξω τῶρα διὰ τὸ συμ- φέρον τῆς Κλινικῆς νὰ σκεπῶ τὴν ἡπό- θεσιν μὲ κάποιον κουτσονόμον. Δὲν σὰς ἀπολύω, διὰ νὰ μὴν τὸ μάθουν οἱ γέρον- τες γονεῖς σας καὶ μείνουν εἰς τὸν τόπον. Ἐνα μόνον ζητῶ ἀπὸ σὰς διὰ τὸ κύρος τοῦ Ἰδρύματος «Λαϊντς». Εἰς ὅτι σὰς ἐ- ροτοῦν, νὰ ἀπαντᾷτε «ἀφτά εἶναι ἀθλιό- τητες» πού σκοπὸν ἔχουν νὰ βλάψουν τὴν φήμην τῆς Κλινικῆς». Διότι ἂν πέσῃ πανικός, ὅσοι συγγενεῖς μὰς κατέθεσαν ἐδῶ τοὺς ἀσθενεῖς τῶν θά τρέξουν νὰ ἀ- ποσύρουν τοὺς νοσηλεβόμενους.

★ ★ ★

Πολὴ ληπημένος ἀπὸ τὰς φρικτὰς ἀ- φτὰς εἰδήσεις (ἤδη αἱ ἀνακρίσεις ἀνεβά- ζουν τίς χαμένες γριὰς εἰς 200) πῆγα νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν πλουσία Πλακίωτισσα θεία μου, τῆς ὁποίας εἶμαι μοναδικὸς κληρο- νόμος. Μὲ ἀνησηχεῖ τελεφετῶς ἡ ἡγεία

τῆς, διότι ἐνῶ ἐκλείσεν τὰ 84 καὶ πηγένει διὰ τὰ 85, ὅσον περνᾷ ὁ κερὸς καλητερέ- βει.

Μπῆκα εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ἦτο κατὰ- κοιτος καὶ ἀφού τὴν καλημέρισα τῆς εἶπα ἀποτόμως.

— Θεῖα, 42 νάφται ἐπνίγησαν εἰς ἐν Ρω- σικὸν ὑποβρύχειον.

— Ναί, τὸ ἄκουσα εἰς τὴν τηλεόρασιν, εἶ- πεν ἡ βαθυπλουτος θεῖα μου χωρὶς νὰ ταραχθῇ.

— Ἐ, τότε, ἄκουσε καὶ ἓνα ἄλλο. Εἰς τὴν Ἀρμενείαν ἐγένεν τρομακτικὸς σεισμός μὲ 30.000 νεκρούς.

— Καὶ ἀφτό τὸ ἄκουσα.

— Μάθε ἐπίσης, θεῖα, ὅτι ἀφτὴν τὴν στιγμὴν 5 ἑκατομύρια Ἰνδοὶ πεθαίνουσιν ἀπὸ πείναν, δὲν σέ συγκλονίζει ἀφτό;

— Μὲ συγκλονίζει, ἀλλὰ τί νὰ κάνω κατὰ- κοιτος ὁπος εἶμαι. Νὰ πάω στὰς Ἰνδίας καὶ νὰ ταῖζω ὅλους τοὺς Ἰνδοὺς μὲ τὸ κουταλάκι;

— Θεῖα, δὲν ἀντιδρᾷς φησιολογικὰ καὶ ἀ- φτό εἶνε πού μὲ ἀνησηχεῖ. Ἐγὼ ὁπος ξέ- ρεις, σέ ἀγαπῶ χωρὶς ἀνιδιοτέλειαν. Σοῦ φέρνω τὰς εἰδήσεις, γιὰ νὰ μὴν ἀγορά- ζεις ἐφημερίδες καὶ ξεοδέβεσε.

— Κι ἐγὼ παιδί μου σέ ἀγαπῶ. Γι' ἀφτό καὶ ὅσα ἔχω καὶ ὅσα βλέπης, ἅμα κλίσω τὰ μάτια μου, ὅλα ἀφτά δικά σου θὰ εἶ- ναι.

— Ἀφτό θεῖα, τὸ ἀκούω χρόνια καὶ μὲ προσβάλετε. Ἐγὼ μέρα, νύκτα ἐσὰς σκέ- πτομε... Κε ἐσκέφθην ὅτι ἡ Πλάκα, δὲν εἶ- ναι κατάληλον μέρος γιὰ σὰς. Πρέπει νὰ μεταφερθῇτε σ' ἓνα περιβάλλον πιὸ ὑγιει- νόν.

— Καὶ πού νὰ πάω, πεδάκι μου;

— Τί θὰ λέγατε νὰ πάμε στὴν Βιέννη;

— Στὴν κατάστασιν πού εἶμαι, πῶς νὰ πάω σέ ταξίδια. Κάτι μπορῶ νὰ πάθω, κατὰ μὲν νὰ μοῦ συνβῇ.

— Γι' ἀφτό σὰς προτίνω τὴν Βιέννη. Ἀκρι- βῶς ἀπέναντι ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο πού θὰ καταλύσομαι, ὑπάρχει ἡ περίφημος Κλι- νικὴ «Λαϊντς» μὲ εἰδικευμένους νοσοκό- μας. Προχείρωσ σὰς ἀναφέρω τὴν 25 ἐ- τῶν Γκρούμπερ, τὴν Λάντολφ 27 ἐτῶν καὶ τὴν Βάγκνερ 30 ἐτῶν. Μόνον ἐπειδὴ δὲν ἔχω ψιλὰ ἐπάνω μου, δώστε μου 150 χιλιάδες διὰ νὰ βγάλω ἐγκαίρως δύο ἀε- ροπορικὰ εἰσιτήρια διὰ τὴν Ἀφστρεῖαν, διότι λόγω Πάσχα προμηνύεται μεγάλη τουριστικὴ κίνησις.

— Καλὰ, ἀφρῆσέ με νὰ τὸ σκεφθῶ. Ἐλα ἄβριο διὰ τὰ χρήματα.

— Σκεφθῇτε τὸ θεῖα μου μὲ τὴν ἡσηχία σας. Τίποτε δὲν μὰς βιάζει. Καλημέρα σας.

— Καλημέρα πεδί μου.

Ἐφύγα ἀνησηχος ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη Μου θεῖα. Καὶ εἰς ὅλον τὸν δρόμον ἐσκε- πτόμουν «Ἐχει γούστο ἡ γριὰ νὰ μοῦ πῇ "Δέν πάω"». Μοιραῖα τὸν λόγον θὰ ἔχη ὁ πλάστης τῆς κουζίνας.

★ ★ ★

ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΑ

Στήν άρχεάν Σπάρτην, όταν ένα πεδί ήτο έλατοματικόν, οί γονείς του τό έριπταν εις τόν Καιάδα. 'Η διάγνοσις συνέβενε ως έξής: Μόλις τό άρτιγέννητον έξήρχετο έκ της μήτρας, εισήρχετο ό μαιεφτήρ της Κηβερνήσεος κέ άφτός κρατών τό νεογέννητον έμπροσθεν του ήλιου, έλεγεν εις τήν λεχώ μετά τήν άκτινογραφίαν. «Διάβλέπο έλάτομα εις τό νεογνόν. Τό πεδί έχει παχύ έντερον κέ πρόορον παχηδερίαν. Τοῦτο δέν είνε καλόν. 'Ετοιμάσατε άλλο κέ θά επανέλθω μετά 9 μήνας».

Μετά τήν άναχώρησιν του ίατροῦ, ή μητέρα έτοποθέτει τό μορόν έξοθι της οίκιας διά τά τό παραλάβη τό άποριματοφόρον όχημα της Σπάρτης πού έμάζεβε κέ τά άλλα έλατοματικά πεδιά της συνοικίας κέ τά επήγαινε εις τόν Καιάδα. 'Όταν τά όχήματα συγκομιδής είχαν άπεργία, τότε αί μητέρες τών έλατοματικών στρατιωτών τά εκράτουν εις τό σπίτι κέ παρά τάς κραβγάς τών νεογνών ούδέποτε τά έθήλαζαν, άφού οὔτως ή άλλως μετά τήν λήξιν της άπεργίας θά έθανατόνοντο. 'Η Σπάρτη ήτο πτοχή χώρα κέ ό νομοθέτης Λυκούργος είχαν άπαγορέφ-ση τάς σπατάλας εις γάλα.

Μέγας έχθρός της Σπάρτης, ήσαν αί 'Αθηναι. Αί δύο πόλεις διέφεραν πολύ. 'Η Σπάρτη ήτο όλιγαρχική κέ συντηριτική κέ αί 'Αθηναι είχαν Δημοκρατικόν πολιτεβμα πού έγγιζεν τόν σοσιαλισμόν. Τό μόνον κοινόν σημείον τών δύο πόλεων, ήτο ή διάρκεια του τοκετού. Εις 9 μήνας έγένα ή Σπαρτιάτις κέ 9 μήνας έγκυμοσύνης είχαν ή 'Αθηναία. Κέ παρόλας τάς προσπάθιας του Σόλονος νά περιορισθί τό χρονικόν όριον, τό χάσμα της έγκυμοσύνης παρέμεινεν άγεφύρωτον. Καί μία άπόδειξις ότι καταγόμεθα από τούς άρχέους προγόνους μας είνε ή διαδεδομένη σήμεραν έγκυμοσύνη πού άπαιτεί από όλας τάς γυνέκας της 'Ελλάδος, 9μηνον διάστημα.

Τό υγιές πεδί της Σπάρτης, μέχρι ηλικίας 7 έτών, παρέμενε πλησίον τών γονέων του. Κατόπιν παρεδίδετο εις τό Κράτος, διά νά γίνη καλός στρατιότης. 'Εκεί του έδίδετο μέλας ζωμός κέ τό έκτυπούσαν άνεφ αίτίας πολλάς φοράς διά νά σκληραγογηθί. Του επέτρεπαν οιοπηρός κέ νά κλέπτη διά νά συμπληρόνη τήν τροφήν του, αλά όταν άνεκαλύπτετο ή κλοπή του κέ έριπτεν τάς εφθύνας εις άλλους, όλοι τόν έπεριφρόνουν κέ έθεωρείτο βλάξ πού δέν εκλεπτεν έξυπνα. 'Αλά κέ κατά τήν διανομήν του μέλανος ζομού έγίνετο άφστηρός έλεγχος από τήν δεφτεροβάθμιον έπιτροπήν. 'Όποιο πεδί έβλεπαν οί έφοροι ότι τρώγει μέ μεγάλην λαίμαργίαν κέ είχαν τάσεις καταβροχθήσεως, από φόβον μήν γίνη τραπεζίτης ή

*Τήν μέθοδον της σκληραγωγίας χρησιμοποιούν σήμεραν οί βουλευτά κ. Σούπρας καί Παπαγιάννης δερόμενοι μεταξύ των.

δημόσιος λειτουργός, έδιναν διαταγή νά εξαφανισθί, ώστε νά μήν ύπάρχουν καταχρασταί τών Σπαρτιατικών ιδεών, αλά μόνον ιδανικοί στρατιόται.

'Εδω πρέπει νά άνοιξομεν μίαν παρένθεσιν κέ νά τονίσομεν ότι καί ή μορφολογία τών 'Αθηνών ήτο διαφορετική κέ δι' άφτό έλλείπει καταλήλων βαράθρων όπος είχαν ό Ταῦγετος, ή ύπαρξις κλεπτών κέ λοποδύτων ήτο σύνθηρες φενόμενον εις τήν περιφέρειαν 'Αττικής κέ μάάλιστα βλακών πού εκλεβαν άγαρμπα κέ άκόμη πιά άγαρμπα έδικαιολογούντο.

'Όταν ό νέος Σπαρτιάτης, πού έπιζούσε από όλας αύτάς τάς δοκιμασίας έφθανεν εις ηλικίαν 20 έτών, έλάμβανε κέ μίαν στοιχιόδη μόρφωσιν μέ άποστήθησιν από όλίγων 'Όμηρον (όπος έμείς σήμεραν άποστηθίζομεν όλίγην 'Αβριανήν διά νά έχομεν έπιχειρήματα εις τόν πόλεμον ιδεών) κέ ή μητέρα του του έδιδε μίαν άσπίδα μέ τήν εφχήν Η ΤΑΝ Η ΕΠΙ ΤΑΣ διά νά πολεμήση κέ νά πεθάνη. Οι Σπαρτιάται τοιοιτοτρόπως έγέγοντο άριστοι στρατιόται κέ υπερέφανοι μαχηταί. Είχον δέ τόσον ύψηλόν φρόνημα κατά τούς Περσικούς Πολέμους, ώστε ό Λεωνίδας θεορήσας ντροπή νά τόν βοηθήσουν στρατιόται άλλων περιοχών ειπεν εις τάς Θερμοπύλας, «'Αφήστε, καθαρίζο μόνος μου» καί οί Πέρσαι τόν εκαθάρισαν.

'Αφτά κάνουν δησυχούς αί άφτοδυναμιαί. Καί άφτά τά γράφο διά νά δηναμόση ό Συνασπισμός. Καί έπειδή σήμεραν συνηθίζεται οί καλλιτέχνην νά δίνουν συμβουλάς, ως συγγραφές έχω νά πώ τά έξής: Δέν είναι όρθόν νά λέγομεν «κατεβένω μόνος μου άνεξάρτητος κέ άφτοδύναμος» διότι εις τήν μεγάλην μάχην θά έχομεν τήν τύχην του Λεωνίδα. Πρέπει νά βάλομεν κατά μέρος τήν υπερεφάνειαν κέ νά προσφέρομεν βοήθειαν συσπειρώνόμενοι υπερπηδώντες πικρίας, καί κυρίως νά μήν άφιμταλαντεβόμεθα τάς παρμονάς μιάς συράξεως. 'Ακόμη καί αί νοσοκόμαί της Βιέννης συνασπίσθησαν. Δέν έκαναν μόναι των τήν δουλιά.

'Αφτά είχα νά πώ διά τήν Σπάρτην όσον πιά λακωνικά μπορούσα.

★ ★ ★

Εις όλα τά πακέτα τών τσιγάρων, άναγράφεται τελεφτώως ή προειδοποίησης ότι ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΒΛΑΠΤΗ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΙΑ.

Τό κείμενον είνε γραμένον μέ στοιχεία ύψους δύο χιλιοστών ώστε ή προειδοποίησης νά μάς έντυπώνεται. 'Εμένα όμως έντυπώνονται πιά πολύ οί μεγάλες άφίσεις τών 5 μέτρων πού μέ καλούν εις τάς διαφόρους γεύσεις νά δοκιμάσω κέ νά απολάψω τό τσιγάρο, κοντά εις έξωτικά άκρογιάλια μέ φοίνικας ή όρμητικούς καταράκτας συντροφία μέ μιά ήλιοκαμένη καλονή κέ τότε ή τάσις μου διά καπνισμόν άφξάνει. Γιά νά κόψω τό κάπνισμα, δύο πράγματα μου χρειάζονται.

'Η νά μεγαλόςουν τά γράματα τών πακέτων ή νά σμικρύνουν αί δελεαστικά γιγαντοαφίσαι. Μέ τά δύο μαζί υπερδέβομαι. Τό τσιγάρο βλάπτει, αλά ποτέ ή συντροφία μιάς ωραίας γυναίκας γύρω από μιά φωτιά δέν είναι βλαβερή. Τό τσιγάρο μάς φέρνει πιά κοντά. Πώς νά πιστέψω τό άψυχον κουτί ότι τό κάπνισμα βλάπτει, όταν όλοι πού καπνίζουν σταθμεβμένοι εις άπαστράποντα αυτοκίνητα ή κότερα είναι ροδοκόκιναι καί σφύζουν από ύγίαν; Καμία δέν μου δίνη τήν έντύποσιν φυματικής ή ότι πάσχει από δύσπνοϊαν. Μιά χαρά κοπέλες είναι όλες. Κι άν καμιά φορά έμφανίζονται μέ σωματικές ατέλειες, άφτό δέν όφείλεται εις τό κάπνισμα, αλά εις τήν άπροσεξίαν καί βιασύνην του άφισοκολητού.

Μήν τά ρίχνομαι λοιπόν όλα εις τό κάπνισμα. 'Ανθρωπος είναι καί ό άφισοκολητής καί γιά νά εξασφαλίση τό μεροκάματο καί τά τσιγάρα του είναι φυσικόν νά βιάζεται γιά νά τελιόνη μιά ώρα γρηγορότερο τήν δουλειά πού άνέλαβε, ώστε νά κάνη τσιγάρο. □

«Μικρή Βιβλιοθήκη Ηρόδοτος»

ΤΑΣΟΣ ΛΙΓΝΑΔΗΣ

ΤΟ ΖΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΡΑΣ

11×18 εκ. - 216 σελ. - 800 δρχ.

ΓΙΑΓΚΟΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ κ.ά.

**Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ**

11×18 εκ. - 288 σελ. - 600 δρχ.

Εκδόσεις Ηρόδοτος

Μαυρομιχάλη 7 - GR 10679 Αθήνα

Τηλ.: (01) 36.30.903

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

ΛΕΙΤΕΙΝΑΙ Η ΠΑΝΟΡΑΙΑ

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΡΟΛΛΑΣ

Τώρα σε βιβλίο

αντι ΦΕΣΤΙΒΑΛ '89

400 ΤΕΥΧΗ

Σε πείσμα των καιρών και των... αντιξοοτήτων (για να δηλώσουμε επιεικώς τις αδυναμίες μας) το ANTI-ΦΕΣΤΙΒΑΛ '89 είναι παρελθόν. Για έξι συνεχείς ημέρες το ANTI εγκατέλειψε τις συνηθισμένες δημοσιογραφικές ασχολίες του και καταπιάστηκε με πολιτικές συζητήσεις και τη διοργάνωση συναυλιών ροκ, με εικαστικές εκθέσεις και «μαγικά» θέατρα, με πολυθεάματα και σουβλάκια. Στόχος να αποδείξουμε ότι σε αυτές τις δύσκολες για τον τόπο ώρες μπορούμε να πάρουμε μια ανάσα γέλιου, να παρακολουθήσουμε μια καλή θεατρική παράσταση, να ακούσουμε μουσική, να χορέψουμε, να πιούμε ένα κρασί με τους φίλους μας και —γιατί όχι— να ξανασυζητήσουμε πολιτικά.

Αν το κατορθώσαμε θα το πείτε όσοι επισκεφθήκατε το Φεστιβάλ, στο παλιό εριουργίο του Συκιαρίδη, στην οδό Πειραιώς 256. Να μας το πείτε μόνο κομψά. Εμείς πάντως πιστεύουμε ότι τα καταφέραμε, παρόλες τις αδυναμίες που δημιουργήθηκαν στην πορεία από το φιλόδοξο του εγχειρήματος.

Ο μεγάλος πρωταγωνιστής του ANTI - Φεστιβάλ '89 ήταν ο ίδιος ο χώρος. Το παλιό εργοστάσιο διαμορφώθηκε κατάλληλα, με κοπιαστική νυχτοήμερη δουλειά δέκα ημερών και εξοπλίστηκε με εγκαταστάσεις που του ξαναδώσανε ζωή όχι μόνον για έξι μέρες, αλλά για όσο χρειαστεί. Ο διοικητής της Εμπορικής Τράπεζας —στην οποία ανήκει ο χώρος— κ. Αδ. Πεπελάσης υιοθέτησε την πρόταση του ANTI να συνεχίσει να λειτουργεί ο χώρος σαν κέντρο πολιτιστικών εκδηλώσεων «ως είναι και ευρίσκεται» και μέχρι την ώρα της οριστικής του ανάπλασης. Θα είναι έτσι δυνατόν να οργανώνονται πολιτιστικές συναντήσεις από όσους μαζικούς και άλλους φορείς, ή ιδιώτες, το ζητήσουν. Από τη μεριά του το ANTI άφησε το χώρο όπως τον διαμόρφωσε, έτοιμο, με όλες τις εγκαταστάσεις και διαμορφώσεις που απαιτούνται για τη διοργάνωση οποιασδήποτε πολιτιστικής εκδήλωσης. Την τελευταία ημέρα του Φεστιβάλ ο εφοπλιστής κ. Ανδρέας Ποταμιάνος κατέθεσε το ποσό του ενός εκατομμυρίου δραχμών για τη σύσταση ειδικού ταμείου που θα καθιστά δυνατή τη λειτουργία του χώρου.

Στις σελίδες που ακολουθούν θα διαβάσετε για το τι ακριβώς —ή περίπου— έγινε εκείνες τις έξι ημέρες. Για την πολιτική συζήτηση των εκπροσώπων όλων των κομμάτων και την επιθεώρηση που έγραψε ο Μποστ ειδικά για το Φεστιβάλ, για το πλούσιο και χορευτικό μουσικό πρόγραμμα και την έκθεση των νέων εικαστικών δημιουργών, για το άφρο-ρέγκε και τον Ροκ Νταιηλυ, για το κουκλοθέατρο του Οτέλο Σάρτζι και το «πολυθέαμα» της Τζένης Μαρκέτου, για την ταβέρνα και το «βιντεο-γουόλ», για... για...

Με λίγα λόγια θυμηθήκαμε και μεις ότι υπάρχει και μια άλλη ζωή, μακριά από το Μένιο και τη φωνή του Κοσκωτά, χωρίς σκάνδαλα, διαφθορά και απατεώνες να απειλούν την κοινή ησυχία με ηχορύπανση και ηθορύπανση.

Αλλά ήταν μόνο ένα διάλειμμα. Από σήμερα επανερχόμαστε στους κανονικούς μας ρυθμούς και σε όλα εκείνα που συνηθίσαμε...

Ραντεβού ξανά σε ένα άλλο ANTI-ΦΕΣΤΙΒΑΛ... Ίσως στα 500 τεύχη, ίσως στα 499 ή τα 599...

Ο ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΡΩΜΕΝΑ

Ο «μέγας πρωταγωνιστής» του ANTI-ΦΕΣΤΙΒΑΛ, αναδείχθηκε ο εργοστασιακός χώρος. Ανάμεικτος σε χαρακτήρα (από νεοκλασικά κτίρια ως σύγχρονα) με εναλλαγές στις προοπτικές και τη μορφή των επιμέρους χώρων, υπέβαλλε και δημιουργούσε από μόνος του μια ιδιόζουσα ατμόσφαιρα.

Στην προοπτική μας να ολοκληρώσουμε το πρόγραμμα που σχεδιάσαμε απλώθηκαμε σε πολλούς χώρους. Πρώτα-πρώτα ήταν το ύπαιθρο με το υποβλητικό του περιβάλλον, χώρος όπου «έδρασαν» οι ηθοποιοί του «Μαγικού Θεάτρου» και η ομάδα της «εφήμερης τέχνης» και χαρακτηρίστηκε από τα πάνω των Βεντικού - Παυλόπουλου - Σωτηρίου.

Η πιτσιρικάρια παίζει με τους φουσκωτούς σωλήνες σε ένα από τα «συμβάντα» που οργάνωσε ο Άγης Κελεπέκης με τους συνεργάτες του Νίκο Κασσαβέτη, Άκη Τσάβερη, Λάμπρο Τσάμη, Διώ Καγγελάρη και φίλους...

Το διώροφο νεοκλασικό χρησιμοποιήθηκε σαν εκθεσιακός χώρος, χώρος συζητήσεων για οικολογικά θέματα, συναντήσεις φίλων, «στρατηγείο» του ANTI-ΦΕΣΤΙΒΑΛ και εδώ απλώθηκαν τα πανώ για τις δραστηριότητες του ANTI και τα πρωτοσέλιδα του Τύπου. Η μεγάλη σάλα ήταν η «αλάνα» του Φεστιβάλ: Εδώ έγιναν οι πιο πολλές συζητήσεις, οι μουσικές βραδιές, εδώ στεγάστηκαν η ταβέρνα και το μπαρ, ενώ το θεαματικό σκηνικό του video-wall των Α. Κοντοβά και Β. Πιέτρα που πρόβαλε συνεχώς δείγματα video-art και ντοκουμαντάρ και των Monitor (της Hantarex) με τα video-text (της Sofragem) τάρασσε κάθε βραδιά η «εισβολή» των ξυλοπόδαρων του «Μαγικού Θεάτρου» που διέκοπταν τις σοβαρές συζητήσεις και εισήγαγαν το κοινό στο κλίμα της μουσικής ρέγγε και του καυστικού χιούμορ του Μποστ.

Μια άλλη μικρότερη σάλα είχε διαμορφωθεί σε θεατράκι με κερκίδες. Γνώρισε δόξες με την συριακή μουσική, τον Ροκ Νταιηλυ, τον Πήτερ Κόβαλντ, τον Καραγκιόζη, το κουκλοθέατρο και τις μεταμεσονύχτιες κινηματογραφικές προβολές.

Τέλος σε δυο συνεχόμενες αίθουσες στεγάστηκαν τα καθαρά εικαστικά γεγονότα του ANTI-ΦΕΣΤΙΒΑΛ: Τα περιβάλλοντα και το φωτοχητικό χάπενινγκ «Κοτοπούλη».

Ήλθαν, είδαν και μας έκριναν...

Μια από τις όπως πάντα καλές πρωτοβουλίες του «ΑΝΤΙ». Πολλά τα ενδιαφέροντα, ιδιοφυής η θεατρική πρόταση του Γιάννη Προεστάκη, Δευτέρα 10/4. Τολμηρή και επιτυχής η επιλογή του χώρου. Μακάρι να αποτελέσει μια πρώτη προσπάθεια για την αξιοποίησή του με ανάλογες εκδηλώσεις, αλλά χωρίς αναμορφώσεις από κρατικούς οργανισμούς, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλη ηχηρά καταστροφικά.

Ρούσσος Ι. Κούνδουρος

Δυστυχώς έμεινα πολύ λίγο και το μόνο πράγμα που μπορώ να πω ήταν ότι μ' άρεσε πολύ η ατμόσφαιρα.

Ζυλ Ντασέν

Μου άρεσε πολύ. Και το μέρος ήταν μια ανακάλυψη. Καλό είναι να ξαναγίνονται αυτά τα πράγματα και μάλιστα, στο ίδιο μέρος.

Κώστας Ζουράρις

Δυστυχώς δεν μπόρεσα να το παρακολουθήσω όλο. Ήρθα μόνο μία μέρα. Πιστεύω ότι ήταν πολύ σημαντικό και όλη η διαρρύθμιση του χώρου ήταν εκπληκτική. Οι συζητήσεις, οι μουσικές εκδηλώσεις ήταν πολύ ωραίες. Ο κόσμος ξαναβρέθηκε στο χώρο αυτό και λειτούργησε η κοινωνικότητά του.

Κίττυ Αρσένη

Καταρχήν δεν μπορώ να έχω ολοκληρωμένη άποψη, παρά μπορώ να μιλήσω για ένα βράδυ στο οποίο παραβρέθηκα. Είναι θετικό ότι ένα περιοδικό και όχι μια κομματική νεολαία οργάνωσε μια πολιτιστική και πολιτική γιορτή σαν αυτή. Η αισθητική που μπόρεσε να περάσει το «ΑΝΤΙ» ήταν σαφώς, καλύτερη από εκείνη που μας έχουν συνηθίσει οι νεολαίες. Εντύπωση μου έκανε ότι το μεγαλύτερο μέρος του κοινού αποτελείτο από νέους ανθρώπους. Το πρώτο και καθοριστικό θετικό στοιχείο η εκλογή του χώρου, το οποίο το «ΑΝΤΙ» κατάφερε να το φέρει σε πρώτο πλάνο δημοσιότητας. Οι εκδηλώσεις που παρακολουθήσα τη Δευτέρα το βράδυ μου δώσανε την εντύπωση ότι τις είχα ξαναδεί στο παρελθόν. Δεν υπήρχε ίσως, μια νέα πρόταση στα πολιτιστικά, αλλά μπορεί να φταίει ο προϋπολογισμός που δεν ήταν υψηλός. Εμένα μου έμεινε ότι είδα τον κόσμο να έχει κέφι και αυτό είναι το σημαντικότερο.

Πέτρος Κωστόπουλος (Υπεύθυνος του περιοδικού «ΚΛΙΚ»)

Όσα είδα και άκουσα στη σύντομη περιήγησή μου της μιας βραδιάς, δεν με έπεισαν ότι υπήρχε μια καινούργια αντίληψη για το πώς μπορεί να σταθεί ένα φεστιβάλ στο τέλος της δεκαετίας του '80. Ίσως φταίει η δεκαετία αυτή που τιμώρησε πολλά από τα όνειρα και τα ιδανικά μας. Δεν μπορούμε, πάντως, να μένουμε με ίδια ρούχα και δανεικές χειρονομίες. Χρειάζεται μια καινούργια πολιτιστική άποψη, και, επομένως, το ΑΝΤΙ μένει χρωμένο με ένα μελλοντικό φεστιβάλ. Μπορεί να μην είναι καν φεστιβάλ. Γιατί, ίσως, δεν χωρούνε στη ζωή μας άλλα φεστιβάλ.

Μένης Κουμανταρέας

Αληθινά μια πολιτιστική πρόκληση. Γιατί, ενώ ακριβώς έκανε μια παρουσίαση των τωρινών μας προβλημάτων στο κοινωνικό, πολιτικό και πνευματικό μας πεδίο, δεν είχε καμιά συμβατικότητα. Ο τόπος που διαλέχτηκε να γίνουν οι εκδηλώσεις, οι εκδηλώσεις οι ίδιες και το περιεχόμενό τους με τα μηνύματά τους έδειξαν πως πραγματικά, ένα φεστιβάλ για να μπορεί να λειτούργησει σαν τέτοιο, πρέπει να είναι αντι-φεστιβάλ. Θερμά συγχαρητήρια σε όλους όσους σκέφτηκαν και δούλεψαν για να πετύχει αυτή η οργάνωση.

Γ. Α. Μαγκάκης

Οφείλουμε να συγχαρούμε την πρωτοβουλία του περιοδικού «ΑΝΤΙ», που σηματοδοτεί, οπωσδήποτε, κάποιες νέες κατευθύνσεις προς τις οποίες πρέπει να κινηθεί και ο ευρύτερος τομέας του Τύπου. Επαινετές είναι οι προσπάθειες που γίνονται από τη μεριά του ΑΝΤΙ, που μας έχει συνηθίσει σε τέτοιου είδους σημαντικές προσπάθειες τόσο για το περιβάλλον και την οικονομία όσο και για τα ευρύτερα ζητήματα τρέχουσας πολιτικής στον τόπο μας. Συγχαρητήρια στους ισυνεργάτες του περιοδικού και ευχόμαστε πάντα το περιοδικό να βρίσκεται στις επάλξεις των αγώνων του λαού.

Γιάννης Μυστακόπουλος (Δήμαρχος Αιγάλεω)

Παρακολούθησα το εικαστικό μέρος του αντι-φεστιβάλ. Θέλω να πω ότι αν κάθε φεστιβάλ με τις εκδηλώσεις που πραγματοποιεί, διαμορφώνει ή προσπαθεί να διαμορφώσει μια άποψη μ' ενδιαφέρει αυτή του αντι-φεστιβάλ. Κι αυτό, γιατί η παρουσία των έργων στο εικαστικό μέρος δεν είχε το συνηθισμένο τυπικό ρόλο, αυτόν που συνηθίζεται στα περισσότερα φεστιβάλ, να έχουν δηλαδή και μια έκθεση ζωγραφικής. Σε ορισμένες περιπτώσεις έχεις την εντύπωση πως μεταχειρίζονται τα έργα με τη λογική της γλάστρας δηλαδή για να διακοσμούν το χώρο. Αυτό που προσέφερε η έκθεση του αντι-φεστιβάλ ήταν η δουλειά δέκα νέων καλλιτεχνών με το σημαντικό χαρακτηριστικό ότι δεν ήταν δουλειά εμπορική, δουλειά για να πουληθεί —πέραν του λόγου που ήθελαν ν' αρθρώσουν με τα έργα τους οι καλλιτέχνες.

Η άποψη που διαμορφώνεται από την έκθεση αυτή με αυτά τα βασικά χαρακτηριστικά, παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον για μένα, ειδικά αυτή την εποχή, περισσότερο απ' ό,τι η τεχνοκριτική με τον τυπικό της τρόπο αναφέρθηκε σ' αυτά.

Γιώργος Νικολαΐδης (Πρύτανης ΑΣΚΤ)

Είναι αρκετά προχωρημένη μορφή έκφρασης αυτού του τύπου οι εκδηλώσεις, τις οποίες μου φαίνεται δύσκολο να παρακολουθήσει η σημερινή ελληνική κοινωνία. Ιδιαίτερα, όταν οι πρωταγωνιστές της πολιτικής και των ΜΜΕ δεν έχουν διαπαιδαγωγήσει την κοινωνία προς τέτοια κατεύθυνση. Αντίθετα, προσφέρουν μια υποκουλτούρα και βέβαια, το φεστιβάλ του «ΑΝΤΙ» απέχει πολύ από αυτό το κυρίαρχο είδος.

Ηλίας Ευθυμιόπουλος

(Διευθυντής Σύνταξης της «Νέας Οικολογίας»)

ΚΑΙ Ο ΤΥΠΟΣ...

Το «Αντι-Φεστιβάλ» αν μη τι άλλο, και χυμούς έχει και τι» εμπειρείαν την πρόταση οργανώσεως ως σήμερα το «Αν-τι» όμως που δι- για την αξιοποίηση χώρων εν-καίανει τον ορισμό του «Αντι» καταλειμμένων που από μό-σιν οικιαστικά αριστερό π- νοι τους έχουν τη δυνατότητα βασής του σ' όλα τα επίπεδα να υπάρξουν φυσιογνωμικά. αρα και του πολιτισμού, είναι ασφαλώς οι χώροι τους ο- Πρώτα το Παγοποιείο Φιέ, με- ποίους επιλέγει για να στεγάσει τώ- τα ο Ελαιώνας της Αθήνας και- και να διοχετεύσει τις ιδέες του. τώρα ο εγκαταλειμμένος κώ- κριση. Και τα τρία «φεστιβάλ» που χώρος των υφαντουργιών Σι-

«ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» 11 Απριλίου 1989. Από το άρθρο της Μαρίας Μαραγκού: «ΑΝΤΙΦΕΣΤΙΒΑΛ - Μια αριστοτέρ παρέμβαση»

ΟΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

Στην διάρκεια του εξαήμερου ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ έγιναν μια σειρά από συζητήσεις. Πολιτική, Τύποι, Θεσμικά, Οικολογικά. Η πλήθωρα της ύλης δε μας επιτρέπει να τις καταχωρήσουμε στο σύνολό τους. Δημοσιεύουμε στο σημερινό τεύχος μια σύντομη αναφορά στη συζήτηση για τον Τύπο και την πολιτική συζήτηση με τους εκπροσώπους των κομμάτων.

Στο επόμενο τεύχος θα δημοσιεύσουμε περιλήψεις από τις συζητήσεις για τα θεσμικά και οικολογικά ζητήματα μετά την πλήρη απομαγνητοφώνισή τους θα εκδοθούν σε δυο χωριστούς τόμους.

Ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Ι. Αλευράς ήρθε στο «Αντι-φεστιβάλ» και παρενέβη στη συζήτηση για τον Τύπο και την πολιτική κρίση, με επαινετικά λόγια για το ρόλο του Τύπου στην αποκάλυψη του «σκάνδαλου Κοσκωτά».

ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Πέμπτη 6 Απριλίου

Το «Αντι-φεστιβάλ» άρχισε ουσιαστικά με τη συζήτηση για τον Τύπο και την πολιτική κρίση. Συμμετείχαν οι διευθυντές των εφημερίδων κ. Ν. Νικολάου («Καθημερινή»), Ν. Τσαγκρής («Πρώτη»), Σερ. Φυντανίδης («Ελευθεροτυπία»). Συντονιστής ήταν ο Δ. Ψυχogiός.

Ο Ν. Νικολάου αντιμετώπισε το ζήτημα της παρέμβασης του Τύπου στην πολιτική κρίση από τη σκοπιά της «πλουραλιστικής σχολής», εκθέτοντας κυρίως τη σημασία της σύγκρουσης για το σκάνδαλο Κοσκωτά από τη σκοπιά της ανεξαρτησίας του Τύπου. Ο Ν. Τσαγκρής τόνισε κυρίως, εντασσόμενος στο ρεύμα της «κριτικής σχολής», την εξάρτηση του Τύπου και ειδικότερα των δημοσιογράφων από τα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα των εκδοτών. Αντίθετα, για τον Σ. Φυντανίδη η σημασία της παρέμβασης του Τύπου στο σκάνδαλο Κοσκωτά, έγκειται στο ότι απελευθέρωσε εφημερίδες από τις κομματικές δουλειές και ανέπτυξε δημιουργικές ικανότητες των δημοσιογράφων —με τρόπο που να μπορούμε να μιλάμε για μια «εθνική ψυχανάλυση».

Στη συζήτηση παρενέβη και ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Ι. Αλευράς που εξήρε το ρόλο του Τύπου κατά την τελευταία περίοδο και τάχθηκε υπέρ της έκδοσης εφημερίδων από «εταιρείες συντακτών», ώστε ν' αποφευχθεί η υποδούλωση του Τύπου από τα ισχυρά οικονομικά συγκροτήματα.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΕΣ '89

Διαπιστώσεις και προοπτικές

Κυριακή 9 Απριλίου

Στη συζήτηση αυτή έλαβαν μέρος εκπρόσωποι κομμάτων και ανεξάρτητοι. Συντονιστής της συζήτησης ήταν ο Σοφιανός Χρυσοστομίδης.

Τα βασικότερα σημεία των απόψεων που εξέφρασαν οι συζητητές είναι τα εξής:

Ο κ. Απόστολος Λάζαρης χαρακτήρισε σταυροδρόμι τις ερχόμενες εκλογές για το λαό και υπογράμμισε ότι αυτές θα κρίνουν αν οι εξελίξεις θα πάνε στη μια κατεύθυνση ή την άλλη. Η μια να γίνει αυτοδύναμη κυβέρνηση από ένα από τα δύο μεγάλα κόμματα και μάλλον τη ΝΔ ή άλλη να γίνει κυβέρνηση από την προοδευτική παράταξη σαν σύνολο. Και τις δυο λύσεις ο όμιλητής προοδίδρισε ως προσωρινές.

Αναρωτήθηκε επίσης πως μπορεί να κάνει το ΠΑΣΟΚ αυτοκάθαρση και τόνισε ότι η ΝΔ στην προσπάθειά της να κάνει εκείνη την κάθαρση, εάν πάρει τις εκλογές, θα μπει σε μια διαδικασία ξεκαθαρίσματος λογαριασμών με την προοδευτική παράταξη.

Στιγμιότυπο από τη συζήτηση «Ο Τύπος και η πολιτική κρίση». Ν. Νικολάου («Καθημερινή»), Δ. Ψυχogiός συντονιστής, Σεραφείμ Φυντανίδης («Ελευθεροτυπία») και Ν. Τσαγκρής («Πρώτη»).

Σχετική με θέματα Τύπου ήταν η έκθεση «Πρώτη Σελίδα» με εφημερίδες από τις αρχές του αιώνα ως τις ημέρες μας, ενδεικτική της προβολής των κυρίων θεμάτων στις εφημερίδες. Την έκθεση επιμελήθηκε ο Νίκος Χίος.

Μια άλλη έκθεση με φωτογραφικά, «ενσταντανέ» όπως εμφανίζονται στον Τύπο και με τις ενότητες «Η Αλλαγή», «Η Απαλλαγή» και «Οι Τυποποιημένες του Τύπου» είχε επιμεληθεί η Λήδα Καζαντζάκη και ο Πέτερ Μπράουν.

Υπάρχει υπογράμμιση άμεση συμμετοχή κυβερνώντων στη συγκάλυψη του σκανδάλου Κοσκωτά.

Ο κ. Μίμης Ανδρουλάκης, εκπρόσωπος του ΚΚΕ, αναφέρθηκε στα βαθύτερα αίτια της κρίσης που δεν προσδιορίζονται μόνο από το ύψος και το ήθος της πολιτικής. Η κρίση συνδέεται με τον εκφυλισμό της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ τόνισε. Στη συνέχεια αναφερόμενος στη ΝΔ είπε ότι δεν μπορεί να προσφέρει τον ριζικό εκσυγχρονισμό της χώρας και θα είναι βραχυκυκλωμένη από μικρά και μεγάλα συμφέροντα.

Αυτό που έχει ανάγκη ο τόπος κατέληξε είναι να υπάρξουν ισχυρές συμμαχικές κυβερνήσεις προοδευτικών δυνάμεων.

Ο Παντελής Οικονόμου εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ τόνισε ότι πρέπει να γίνει διάλογος μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων, αφού πρώτα αφοπλίσουν όλα τα κόμματα τις λαϊκιστικές πτέρυγές τους. Η ΝΔ κινείται στο επίπεδο της παραπολιτικής είπε και για το ΠΑΣΟΚ υπογράμμισε ότι η στρατηγική της αυτοδυναμίας είναι υποχρεωτική σε αυτή τη φάση. Από τις εκλογές μπορεί να προκύψει είτε αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ είτε της ΝΔ κατέληξε, ενώ ακόμη έκανε κριτική αναφορά στο μέχρι τώρα κυβερνητικό έργο.

Ο κ. Γιάννης Βαρβιτσιώτης, εκπρόσωπος της ΝΔ είπε ότι εκτός από την πολιτική κρίση υπάρχει και κρίση των θεσμών. Υπογράμμισε την ανάγκη αναθεώρησης του Συντάγματος με κατεύθυνση την ενίσχυση του ρυθμιστικού ρόλου του προέδρου της δημοκρατίας. Η ΝΔ υπογράμμισε ο κ. Βαρβιτσιώτης θα έχει αυτοδυναμία. Η σημερινή κρίση δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί από συμμαχική κυβέρνηση. Οι συμμαχικές κυβερνήσεις δεν επιβιώνουν σε οξύτερες αντιθέσεις. Μόνο η ΝΔ κατέληξε είναι σε θέση να κάνει την κάθαρση.

Ο κ. Γρηγόρης Γιάνναρος εκπρόσωπος της ΕΑΡ αναφέρθηκε στο σκάνδαλο Κοσκωτά και τις ευθύνες του ΠΑΣΟΚ. Μιλώντας για το πρόγραμμα του Συνασπισμού της Αριστεράς είπε ότι προσπαθεί να συλλάβει την πολυπλοκότητα της κοινωνίας μας και δίνει απαντήσεις. Δεν είναι τυχαία είπε η αναφορά του στους θεσμούς και τη δημοκρατία. Τέλος έκανε κριτική στις θέσεις της ΝΔ.

Ο κ. Γεράσιμος Αρσένης, πρόεδρος του ΕΣΚ πρότεινε ανοιχτό διάλογο των πολιτικών δυνάμεων του προοδευτικού χώρου. Τόνισε την ανάγκη ανασύστασης του σοσιαλιστικού χώρου, ενώ έκανε κριτική στο πρόγραμμα του Συνασπισμού. Δεν βλέπω νίκη της συντηρητικής παράταξης είπε, ενώ σε περίπτωση συμμαχικής κυβέρνησης τόνισε ότι αυτή θα πρέπει να έχει μέσα βουλευτές του ΠΑΣΟΚ.

Ο Βασίλης Κωτούλας, εκπρόσωπος του ΚΚΕ εσ.-Αν. Αρ. τόνισε ότι η μεγαλύτερη ζημία που έκανε το ΠΑΣΟΚ είναι ότι έφθειρε την ιδέα του σοσιαλισμού. Η μαρξιστική αριστερά τόνισε δεν πρέπει να γίνει μετεκλογικά δεκανίκι για τη διατήρηση της ηγεμονίας του ΠΑΣΟΚ.

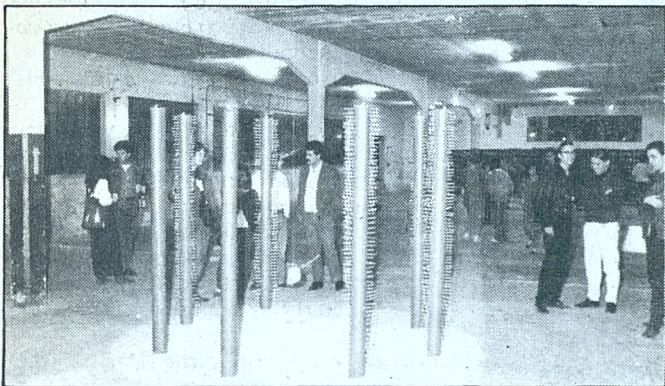
Μιλώντας για την ενότητα της Αριστεράς είπε ότι αυτή δεν πρέπει να γίνει μέσα από την αποσιώπηση του παρελθόντος.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ - ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΔΕΚΑ ΝΕΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Σε μια μεγάλη υπόστυλη αίθουσα 10 νέοι καλλιτέχνες με την συνδρομή και την επίβλεψη της Άννας Καφέτση έστησαν τα έργα τους. Τα έργα αυτά δεν ήταν βέβαια ζωγραφική τελάρου ή γλυπτικά έργα με τη συμβατική του όρου έννοια. Οι καλλιτέχνες αυτοί δουλεύουν χρησιμοποιώντας απλά υλικά και οργανώνουν χώρους, περιβάλλοντα. Η αντίληψη αυτή ήταν πλήρως εναρμονισμένη με την ιδέα του ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ και οι «απόπειρες» των νέων μας καλλιτεχνών βρήκαν την ανταπόκριση και την αποδοχή του κοινού - που βέβαια δεν είναι οικειωμένος με αυτές τις αντιλήψεις για την τέχνη. Ο κατάλογος, που εκδόθηκε για την έκθεση αυτή και το σχετικό κείμενο της Άννας Καφέτση απομνημονεύει το γεγονός και βοήθησε τους επισκέπτες να κατανοήσουν τα έργα των καλλιτεχνών μας.

Σαν ελάχιστη αναγνώριση της σημαντικής αυτής έκθεσης αναφέρομε ότι πρόκειται να μεταφερθεί σύντομα στη Θεσσαλονίκη και να επιδειχθεί εκεί ύστερα από το ενδιαφέρον που έδειξε το «Μακεδονικό Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης».

Η έκθεση στο εργοστάσιο της Αγγλοελληνικής Εργοστασίας σηματοδοτεί, πιστεύουμε, την πορεία των δέκα νέων καλλιτεχνών μας αλλά καταγράφει και το επίπεδο της σύγχρονης τέχνης στη χώρα μας. Οι συμμετέχοντες ήταν: **Ν. Αλεξίου, Ελ. Ζαφειρίου, Μαν. Ζαχαριουδάκης, Αντ. Μιχαηλίδης, Μάριος Σπηλιόπουλος, Νίκος Τρανός, Κ. Φωτόπουλος, Παντ. Χανδρής, Πάνος Χαλαράμπους και Μανώλης Χάρος.**

Στην ίδια αντίληψη με τα περιβάλλοντα που δημιουργήσαν οι δέκα νέοι καλλιτέχνες, τρεις ταλαντούχοι σπουδαστές της ΑΣΚΤ (εργαστήριο Ν. Κεσανλή), η Ιουλία Βεντίκου, ο Τάκης Παυλόπουλος και ο Θανάσης Σωτηρίου επιζωγράφισαν με πολύ ευαισθησία τα διαφημιστικά πανώ που διαμόρφωναν την εσωτερική αυλή.

«ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ»

Ένα ταξίδι σε 4 πράξεις

Η ιδέα ξεκίνησε από το φωτογραφικό υλικό του καμμένου θεάτρου «Κοτοπούλη» και αναπτύχθηκε σε μια σχέση αναλογίας με την αφηρημένη ιδέα ενός ιερού χώρου. Έχουμε, δηλαδή, τη μεταφορική αντιστοιχία της ζωής με το θέατρο, μέσα από το συνδυασμό της καταστροφής και της αναγέννησης. Το υλικό, αισθητικό και κατασκευαστικό, συμπληρώνει και δυναμώνει την αρχική ιδέα. Εδώ δεν υπάρχουν ηθοποιοί αλλά η δράση την αναλαμβάνει η σειρά των διαφανειών με ιστορίες ζώων, θρησκευτικών τελετών, θεατρικών παραστάσεων καθώς και με παράλληλη παρουσίαση του καμμένου θεάτρου.

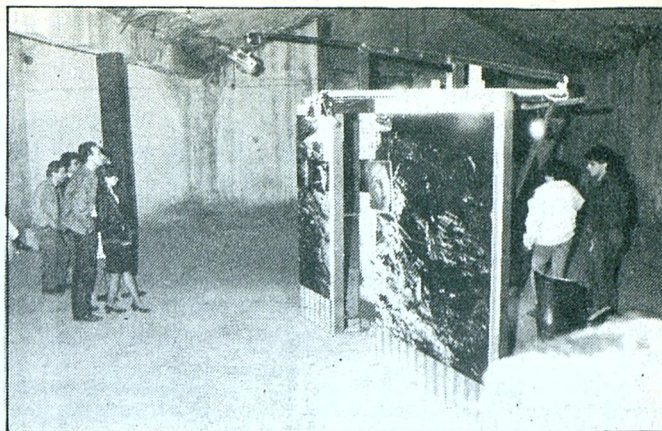
Το φως θεατρικό και οι ήχοι παρμένει από τις φωνές της ιστορίας των Ίνκας, ολοκληρώνουν την εμπειρία κολάζ ετερόκλητων θεμάτων και ανασυστήνουν την απολεσθείσα θεατρική δράση. Τα κομμάτια του έργου είναι:

Α. Το καμμένο θέατρο (με πορτραίτο της Μαρίκας Κοτοπούλη).
Β. Το Ταξίδι και οι χαρακτήρες του κόσμου (διαφάνειες).

Γ. Η ώρα της κρίσεως (κολάζ).

Δ. Μετά (καρέκλα από το καμμένο θέατρο «Κοτοπούλη»).

Τζένη Μαρκέτου: φωτογραφίες. (Διαφάνειες από θεατρικές πα-

ραστάσεις Μόσχας, Δελφών και Νέας Υόρκης, από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Νέας Υόρκης και μειονοτήτων της Νέας Υόρκης).

Νίκος Ανέστης, αρχιτέκτων: σχεδιασμός, επιμέλεια κατασκευής και φωτισμός.

Μουσική: αποσπάσματα από ηχογραφήσεις της Yma Sumac.

ΚΤΙΣΜΑΤΑ, ΑΝΘΡΩΠΟΙ, ΜΗΧΑΝΕΣ

Στο ισόγειο του νεοκλασικού κτηρίου εκτέθηκαν μια σειρά πανών με θεματικές ενότητες κατά περιοχή (Λέσβος, Ξάνθη, Πάτρα, Πειραιάς, Εύβοια κλπ.) που περιλάμβαναν φωτογραφικό υλικό, ντοκουμέντα και επεξηγηματικά σχόλια για την ελληνική βιομηχανική αρχιτεκτονική (βλ. σχετικό σχόλιο του Δημ. Φιλίππιδη στο τχ. 399). Όσο και αν η έκθεση αυτή είχε ένα αποσπασματικό χαρακτήρα, αναδεικνυε τα επιτεύγματα της αρχιτεκτονικής μας στον τομέα αυτό δένοντας συγχρόνως την σημερινή εικόνα αποβιομηχάνισης της χώρας. Μια άλλη διάσταση που προβλήθηκε με την έκθεση αυτή ήταν η δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης των χώρων αυτών όχι μόνο για ιστορικούς-μουσειακούς λόγους αλλά και για να υποδεχθούν νέες δραστηριότητες.

Άλλωστε η απόπειρα του ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ στο χώρο ενός από χρόνια εγκαταλελειμμένου και ερειπωμένου εργοστασίου, εντάσσεται στη λογική αυτή.

Για την υλοποίηση της έκθεσης αυτής βοήθησαν οι: **Ντίντα Δεμίρη-Δρουκοπούλου, Φωτεινή Μαργαρίτη, Ν. Μπακουνάκης, Ν. Σηφουνάκης, Στ. Σκοπελίτης, Άννα Σπυράκου, Νατ. ντι Τζιουζέπε, Β. Τσοκόπουλος και το ΕΛΙΑ.**

Στον ίδιο χώρο εκτέθηκαν επίσης μια σειρά από φωτογραφίες του μεγάλου Ιταλού φωτογράφου **Claudio Abate** που με ευαισθησία αποτύπωσε την ερήμωση και τη μοναξιά που πλανάται στο εγκαταλελειμμένο «Σικιαρίδειο». Οι φωτογραφίες αυτές ήταν η συμβολή της **DESTE**.

Το σκίτσο αυτό του τούρκου γελοιογράφου **OGUZ ARAL** εκτέθηκε μαζί με άλλα στην μεγάλη σάλα. Ένας άλλος συμπατριώτης του, ο **TAN ORAL**, γελοιογράφος της **Τζουμχουριέτ** εξέθεσε επίσης μια σειρά από σκίτσα του. Ο **Ταν Οράλ** ήρθε προσκεκλημένος του περιοδικού παρακολούθησε το ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ και την συνέντευξη που μας παραχώρησε, θα δημοσιεύσουμε σε ένα από τα προσεχή τεύχη μας.

ΘΕΑΜΑ ΓΙΑ ΜΙΚΡΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥΣ

ΣΚΕΤΣ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑΣ

Τέσσερις μέρες στο ΑΝΤΙ-Φεστιβάλ με μια «Επιθεώρηση ΑΝΤΙ-πάσης θυσίας, μια επιθεώρηση ΑΝΤΙ-κοινωνική, ΑΝΤΙ-προεκλογική, ΑΝΤΙ-ποσοτική, ΑΝΤΙ-πασοκική, ΑΝΤΙ-πινακίω φακή, μιαν επιθεώρηση πολλαπλής χρήσης. Μια παράσταση ΑΝΤΙ-ΔΩΡΟΝ».

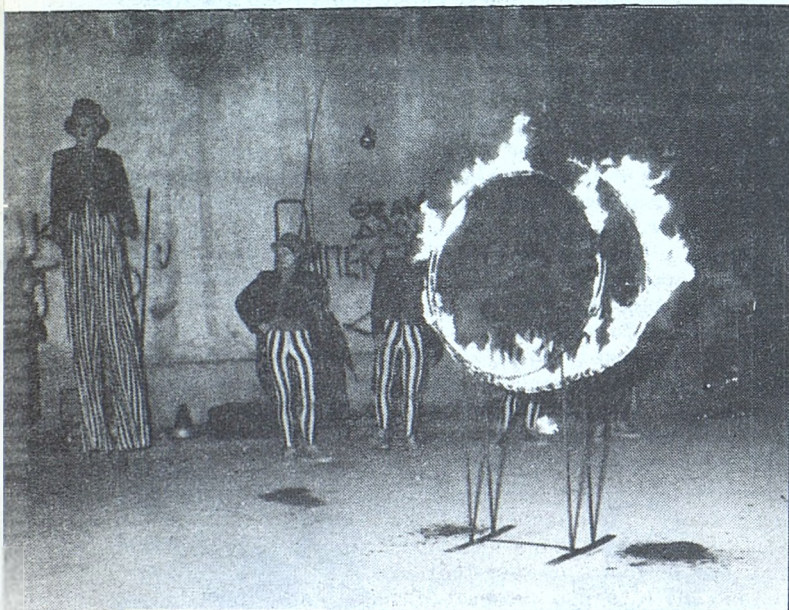
Διάφορα σκετς βγαλμένα από την άμεση επικαιρότητα που σκόρπισαν το γέλιο. Αναφέρουμε ενδεικτικά εκείνο με την αναπαράσταση της επετείου των 250 χρόνων από την γέννηση του Αλή Πασά και το ταξίδι στην Ιαπωνία για την κηδεία του Χιροχίτο.

Τα κείμενα έγραψε ο ΜΠΟΣΤ, τη μουσική ο Λουκιανός Κηλαϊδόνης, τα κοστούμια διάλεξε η Λέα Κούση, τη σκηνοθεσία έκανε ο Γιάννης Κακλέας.

Έπαιξαν οι ηθοποιοί: Βασίλης Βασιλόπουλος, Μόνικα Βέργη, Ελένη Γερασιμίδου, Δημ. Παλαιοχωρίτης, Γιάννης Καλατζόπουλος, Ντενίζ Μπαλτζαβιά, Κατερίνα Λιναρδή και Σοφία Φιλίπιδου.

ΜΠΕΚΕΤΚΛΟΥΝ

Η θεατρική ομάδα του «Μαγικού Θεάτρου» (αποτελούμενη από ηθοποιούς, κλόουν, μουσικούς, ταχυδακτυλουργούς, χορευτές, μίμους και ξυλοπόδαρους) παρουσίασε ένα θέαμα δρόμου με στοιχεία τσίρκου, βασισμένο στα έργα του Σάμουελ Μπέκετ: «Πράξεις χωρίς λόγια» και ένα οπτικό σενάριο από το «Περιμένοντας τον Γκοντό». Η παράσταση που ξεκινούσε με παρέλαση στον υπαίθριο χώρο αποτέλεσε ένα συναρπαστικό πόλο έλξης μικρών και μεγάλων.

Συντελεστές οι ηθοποιοί: Πέτρος Αυγερινός, Στάθης Βούτος, Σταύρος Μαυρίδης, Γρηγόρης Πλαστάρας, Δημήτρης Φιούντας, Μάνος Βιμπράγας, Νίκος Χατζηπαπάς και ο μουσικός Κώστας Μπεβεράκος.

Σκηνικά: Τιτίνα Χαλμαντζή.

ΣΑΜΟΥΕΛ ΜΠΕΚΕΤ «ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΓΚΟΝΤΟ»

Παρουσιάστηκε το α' μέρος της παράστασης του έργου τού Σάμουελ Μπέκετ «Περιμένοντας τον Γκοντό».

Συντελεστές της παράστασης: Κώστας Τσούμας, Γιώργος Σαμπάνης, Χάρης Αναστασίου, Ηλίας Χριστόπουλος, Ελένη Λεμπέση.

Σκηνοθεσία: Μήτσος Ευθυμιάδης.

Σκηνικά: Ναυσικά Μπαλή.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Οι κούκλες του Οτέλο Σάρτζι

Άνθρωποι, όχι ρομπότ

«Όταν βλέπω μια μαριονέτα, ή έναν κούκλο του Οτέλο Σάρτζι στο μυαλό μου δεν πάει αμέσως στο θέατρο, αλλά σε έναν αρχαίο μυστήριο, τραγικό και γκροτέσκο μαζί. Οι μάσκες του Σάρτζι εκρύγνυνται, ξεσπούν σε κλάματα και ουρλιάζουν από μόνες τους και στο τέλος διαλύονται απελευθερώνοντας κίτρινο και μαύρο καπνό. Με λίγα λόγια ζουν και υπάρχουν από μόνες τους... Ο Σάρτζι φτιάχνει τις μαριονέτες του όχι μόνο για να τις κάνει να κινηθούν, αλλά και για να τις μαγειρέψει και να τις φάει και να θάψει τα υπόλοιπα.

Επειδή είναι πράγματα που γεννιούνται και πεθαίνουν — ανθρώπινη ράτσα και όχι ρομπότ ή εξαλαγμένος.

Οι φράσεις αυτές για τον Οτέλο Σάρτζι, «τον μεγαλύτερο Ιταλό μαριονετίστα» γράφτηκαν από το Ντάριο Φο.

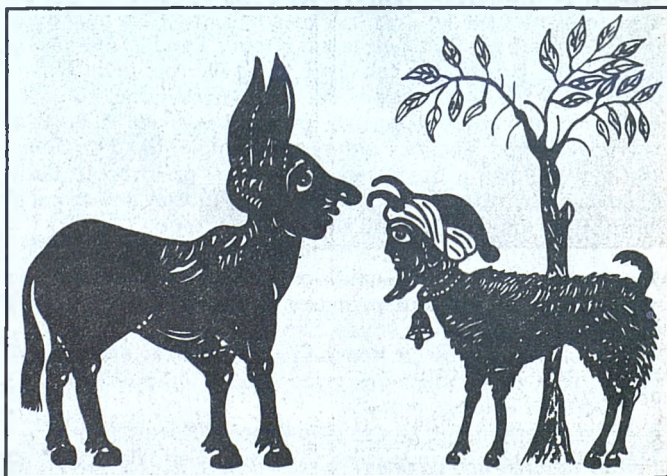
Είδαμε, μικροί και μεγάλοι, το κουκλοθέατρο του και συμφωνήσαμε με το Ντάριο Φο ότι πρόκειται για έργο τέχνης.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Η παραδοσιακή μορφή της λαϊκής τέχνης του θεάτρου Σκιών ο Καραγκιόζης αναβίωσε μέσα από τους θιάσους των Κυριάκου Δεσύλλα, Κώστα Αθανασίου και Σπύρου Καράμπαλη, διασκεδάζοντας και διδάσκοντας μικρούς και μεγάλους. Εκλέχθηκαν έργα του κλασικού ρεπερτορίου του Καραγκιόζη και δόθηκαν οι εξής παραστάσεις:

«Ο Καραγκιόζης και το καταραμένο φίδι» με τον καραγκιοζοπαίκτη Κυριάκο Δεσύλλα την Πέμπτη 6 Απριλίου.

ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΩΜΕΝΟ ΔΕΝΤΡΙ

«Το στοιχειωμένο δεντρί» την Παρασκευή 7 Απριλίου και την επομένη, ημέρα Σάββατο «Τα αινίγματα της Βεζυροπούλας». Και οι δυο αυτές παραστάσεις έγιναν από τον Κώστα Αθανασίου.

«Ο Καραγκιόζης γραμματικός» παίχτηκε την Κυριακή 9 Απριλίου από τον Σπύρο Καράμπαλη.

ΤΟ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΤΑΚΗ ΣΑΡΡΗ

Την Πέμπτη 6 Απριλίου έπαιξε στο μικρό θεατράκι το κουκλοθέατρο του **Τάκη Σαρρή** που έδωσε μια απολαυστική παράσταση για τους μικρούς μας φίλους κάτω από μεγάλο αλεξίπτωτο που γέμισε το χώρο.

Θίασος: «ΣΚΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΥΚΛΕΣ»

στο έργο «Μια ενωμένη οικογένεια»
... μόνο τον μπαμπά λύνουμε να πάει στη δουλειά...
Δευτέρα 10 Απριλίου

Μια μητέρα απειλεί το παιδί της ότι αν δεν φάει όλο του το φαί θα 'ρθει μια κακιά Μάγισσα να το πάρει και να το σηκώσει. Το μωρό δεν τρώει. Η Μάγισσα έρχεται...

«Μια Ενωμένη Οικογένεια» είναι στο πόδι. Όλοι ψάχνουν για το μωρό που πήρε και σήκωσε η Μάγισσα και όλοι επιτέλους βρίσκουν... άλλα πράγματα. Η μητέρα βρίσκει τη χαμένη σκούπα της. Η γιαγιά το ξηλωμένο κουμπάκι της. Ο παπούς απαρηγόρητος βρίσκει μια μπάλα και ξεχνιέται παίζοντας. Ο θείος τρέχοντας στις υπηρεσίες πληροφορείται από τους αρμόδιους ότι... δεν υπάρχει μίας και έχει χάσει την ταυτότητά του. Ο πατέρας του που ήθελε να γίνει «αξιωματικός της αεροπορίας», ετοιμάστηκε να δώσει εξετάσεις στο Πολυτεχνείο, πέρασε φυσικομαθηματική, σπούδασε βιολογία, τελείωσε λογιστής και δουλεύει ταμίας σε σούπερ-μάρκετ... Βρίσκει άλλους ανθρώπους που του απαντάνε σε άλλα ερωτήματα.

Αλλά και τα ίδια τα αντικείμενα ψάχνουν. Μια μπάλα εναν παπού ένα κουμπάκι μία γιαγιά, ένας λαγός, ένα καπέλο ταχυδακτυλουργού.

Η παράσταση λοιπόν είναι ένα ρυθμικό δρομολόγιο με στάσεις στο πρόσωπο ενός παιδιού που ζει στο δικό του αθώο και «άκαρδο» κόσμο.

Η σύγκρουση του κόσμου των μεγάλων, που κάποτε ήταν παιδιά, και που στο έργο αντιπροσωπεύει η Μάγισσα, με τον κόσμο των παιδιών που αντιπροσωπεύει η καλή Νεράιδα, είναι

αναπόφευκτη. Η Μάγισσα «θέλει να μεγαλώσουν γρήγορα τα παιδιά γιατί μεγαλώνοντας μεγαλώνουν και τα προβλήματά τους», προϋπόθεση για να παίρνει δύναμη και να πετάει με τη σκούπα της. Από την άλλη, η καλή Νεράιδα, βασίλισσα των παιχνιδιών, «δεν θέλει να μεγαλώσουν γιατί σταματάνε να παίζουν και τότε τα παιχνίδια νιώθουν μεγάλη μοναξιά».

Η φαντασία, ο σουρεαλισμός και η αφοπλιστική αφέλεια του κόσμου των παιδιών, έρχονται να αντιπαρατεθούν στην ασυνεννοησία, την πιεστική καθημερινότητα και τη συναισθηματική αφέλεια του κόσμου των μεγάλων.

Ηθικόν διδάγμα: Μην απειλείτε ποτέ τα παιδιά σας με φράσεις όπως «θα σε πάρει και θα σε σηκώσει», «χάσου από τα μάτια μου», «άντε πνίξου» κτλ. γιατί ποτέ δεν ξέρετε τι μπορεί να συμβεί.

Η κίνηση των μαριονετών και των ηθοποιών πραγματοποιείται σ' ένα μαύρο σκηνικά κόσμο όπου φωτίζεται ό,τι κινείται ενώ το λόγο στο μεγαλύτερο μέρος της παράστασης υποκαθιστά η μουσική. (Συνδυασμός ζωντανής μπάντας κρουστών και ηχογραφημένης μουσικής από έργα των Νίνο Ρότα, Στράους, Μπρούμπεκ).

Πρωταγωνιστούν κούκλες, μαριονέτες, ηθοποιοί και αντικείμενα καθημερινής και ονειρικής χρήσης.

Σενάριο - Σκηνοθεσία - Κούκλες: **Γιάννης Προεστάκης**

Παίξαν και χειρίστηκαν κούκλες οι ηθοποιοί:

Γιώργος Λαμπάτος, Χρυσούλα Κούστα, Γιάννης Προεστάκης, και Δέσποινα Ψυμάρνου.

ANTI-KINHMATOΓΡΑΦΟΣ. Ένας Μικρός Απολογισμός

Αξίζει να αναφερθούμε σε μερικά αριστουργηματικά δείγματα τα κινηματογραφικής γραφής, που παρακολούθησαμε κατά τη διάρκεια του ANTI-FESTIVAL, έστω και αν το πρόγραμμα προβλεπόταν πιο πλούσιο και πιο αντιπροσωπευτικό από αυτό που τελικά παρουσιάστηκε. Εξάλλου ήταν φανερό από την αρχή, ότι δύσκολα θα αντιμετωπιζόταν ένα πρόγραμμα τόσο ποικιλόμορφο όσο αυτό που είχε αναγγελθεί, και το οποίο θα απαιτούσε ένα αυτόνομο και ιδιαίτερο φεστιβάλ ποιητικού κινηματογράφου και μόνο, ακριβώς γιατί ήταν τέτοια η σημασία, η σπουδαιότητα αλλά και η πολυμορφία του. Όμως το ενδιαφέρον που προκάλεσαν αυτές οι προβολές, μας αφήνει να ελπίζουμε ότι σύντομα θα επανέλθουμε δριμύτεροι.

As δούμε λοιπόν συνοπτικά, ποιες ταινίες προβλήθηκαν. ΠΕΜΠΤΗ βράδυ, πρώτη μέρα του φεστιβάλ, και με την ευγενή παραχώρηση της Ελληνικής Λέσχης Κινηματογράφου, παρουσιάστηκαν τρία σπάνια ντοκυμανταίρ της δεκαετίας του '20:

- Ο *Νανούκ του Βορρά* του **Ρόμπερτ Φλάερτυ**, ένα λυρικό ντοκυμέντο σκληρής επιβίωσης στους πάγους της Αλάσκα.

- *Βερολίνο, Συμφωνία μιας Μεγαλούπολης* του **Βάλτερ Ρούτμαν**. Μια πρώιμη και εκπληκτική απόπειρα μινιμαλισμού στον κινηματογράφο.

- *Τρία Τραγούδια για τον Λένιν* του **Ντζίγκα Βερτώφ**, ένας ύμνος φιλικής ποίησης.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ βράδυ και ο **Σεργκέι Παρατζάνωφ** μας οδηγεί *Στις Σκιές των Ξεχασμένων Προγόνων*, στις μυθοπλαστικές αφηγήσεις της Αρμενίας, ιδιαίτερης πατρίδας του σκηνοθέτη.

ΣΑΒΒΑΤΟ βράδυ και πέρα από κάθε προσδοκία, ο **Ζαν Ρους** παρουσιάζεται με τους *Τρελλούς Άρχοντες* και *Το Κυνήγι του Λιονταριού με Τόξο*, δυο μοναδικά στην καταγραφή τους ντοκυμανταίρ της αφρικανικής περιόδου του σκηνοθέτη. Στη συνέχεια ακολουθεί ο **Αντρέι Ταρκόφσκι** με το μοναδικό *Σολάρις*, μια ταινία που ξεπερνάει το επίπεδο της επιστημονικής φαντασίας, και ανιχνεύει τα όρια της μνήμης και των προσωπικών βιωμάτων.

ΚΥΡΙΑΚΗ βράδυ η ολοκληρωμένη ποιητική δημιουργία *Το Χρυσόμα του Ροδιού* του **Σεργκέι Παρατζάνωφ**.

ΤΡΙΤΗ και τελευταία βραδιά, παρουσιάζεται ένα ιστορικό ντοκυμανταίρ του **Ρόμπερτ Κράμερ**, *Πάγος*, και στη συνέχεια ένα θεαματικό κλείσιμο των προβολών με το *Σταθμό Αποχαιρετισμού* του **Κρις Μαρκέρ**.

Ευχαριστούμε όλους όσους βοήθησαν και όσους με επιμονή παρακολούθησαν αυτές τις μετ' εμποδίων προβολές. Πιστεύουμε ότι άξιζε τον κόπο και το ξενύχτι.

Ο Λουκιανός
Κηληδόνης
«εν δράσει».

Ο Β. Σούκας και ο Ross Daly σ' έναν από τους ανεπανάληπτους ρυθμικούς
συγχρονισμούς.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΟΛΥΧΡΩΜΙΑ

Ο μουσικός «δαίμων» του ANTI-φεστιβάλ κατόρθωσε παρά τις όποιες τυχόν αντιξοότητες —κυρίως τεχνικές— να παραμείνει συνεπής στην εξαγγελία του για πολυχρωμία.

Η μουσική έκφραση προβλήθηκε όσο επέτρεπαν τα πλαίσια,

ενός φεστιβάλ στο πλατύτερο δυνατό φάσμα πολυμορφίας.

Παραδοσιακοί και σύγχρονοι ρυθμοί συμβίωσαν για μερικές μέρες στον ίδιο χώρο, πλάθοντας ο καθένας τη δική του ξεχωριστή ατμόσφαιρα.

Από την μια πλευρά Έλληνες τραγουδοποιοί και συγκροτήματα όπως ο Λουκιανός Κηληδόνης, ο Γιώργος Νταλάρας, οι «Χάνομαι γιατί Ρεμβάζω» παρουσίασαν τα σύγχρονα ρεύματα της ελληνικής μουσικής ενώ το συγκρότημα «Απολιμάκ» μας οδήγησε στους ρυθμούς της λατινικής Αμερικής.

Οι «B.B. James» από το Λονδίνο και οι «Fureys» από την Ιρλανδία έκαναν την έναρξη με τους ρυθμούς της «ρέγγε» και της λαϊκής ιρλανδικής μουσικής. Το κορύφωμα του μουσικού προγράμματος ήταν το ροκ πάρτυ της τελευταίας βραδιάς που συνδιοργανώθηκε με τον «902 - Αριστερά στα FM» και περιλάμβανε τα ελληνικά συγκροτήματα «Villa 21», «No man's land», «South of the North», SAX-X κ.ά.

Ειδική μνεία οφείλουμε στους τζαμαϊκανούς «B.B. James» που αποτέλεσαν τη ραχοκοκκαλιά στις μουσικές εκδηλώσεις κάθε βράδυ. Με το κέφι και το μπριο τους συνέβαλαν στο πρόγραμμα ακόμα και τις δύσκολες στιγμές των τεχνικών ρυθμίσεων όταν οι υπεύθυνοι για την ηχητική κάλυψη (η εταιρεία CVR της Θεσσαλονίκης) είχαν δημιουργήσει προβλήματα με την ποιότητα του ήχου.

Οι τζαμαϊκανοί που έπαιξαν στο ρυθμό της «ρέγγε» είναι: B.B. James τραγουδίστρια, Mark Brown μπάσο, Paul Taylor ντραμς, Alfonso Renford κιθάρα, Janies Renford σαξόφωνο και οι Vincent Graham και Paul Wallace στην κονσόλα.

Ο Peter Kowald με τον Φλώρο Φλωρίδη παρουσίασαν μια «εγκεφαλική» προσέγγιση του ήχου μέσα από την free jazz.

Στο χώρο της παραδοσιακής μουσικής από την άλλη πλευρά, οι Σύριοι Adel Hilal (ούτι), Amer Mari (ντέφι, τραγούδι) και η I-Iham Daoud (τραγούδι), μέλη του συγκροτήματος Φαράχ Σιλάλ πρόσφεραν ένα δείγμα από την πλούσια παράδοση της Ανατολής παίζοντας παραδοσιακά, σύγχρονα πολιτικά και φοκλόρ τραγούδια.

Στον ίδιο χώρο κινούμενος ο Ross Daly με τους συνεργάτες του Περικλή Παπαπετρόπουλο, Amin Alagabu, Tim Powell, Φετί, Ziyad Rajar και τους Βασίλη Σούκα και Μπάμπη Χαιρέτη σε έκτακτη παρουσία, διέγραψαν σε μια πανδαισία μουσικών οργάνων (λύρα, λαούτο, σάζι, ρεμπάμπ, σιτάρ, ταμπούρ, μπεντίρ, ντακαρές, νταραμπούκα, κοντραμπάσο, ούτι, κλαρίνο και μαντολίνο) έναν μοναδικό συνδυασμό ελληνικών και ανατολίτικων ρυθμών αναδεικνύοντας με ιδιαίτερη δεξιότητα τις κοινές καταγωγές και ρίζες.

Το κοινό καθηλωμένο
στους ρυθμούς του
Ross Daly.

ΧΟΡΗΓΟΙ, ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ, ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ...

Η υλοποίηση του ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ έγινε δυνατή χάρις στην πολλαπλή συνδρομή (οικονομική ή τεχνική) πολλών φίλων και εταιρειών. Αναφέρουμε εδώ, όλους αυτούς που ανταποκρίθηκαν θετικά στην πρόσκλησή μας για χορηγία στις εκδηλώσεις που έγιναν στο «Σικιαρίδειο»:

Εμπορική Τράπεζα, «Φοίνιξ» Ασφαλιστική Εταιρεία, Δήμος Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Δήμος Αιγάλεω, Ελληνική Αριστερά, SKY-FM, ANTENNA, 902 Αριστερά στα FM, Ολυμπιακή Αεροπορία, GOLD-ARI (Στ. Γκολέμης), Plotin Travel, Γ. Θεοδωρακόπουλος, Βιομηχανία «Πετζετάκη», Ποτοποιία «Μπουτάρη», Μουσικός οίκος Νάκα, «Σερραία», ΕΛΙΑ, DESTE, 3E (Κόκα-κόλα), HANTAREX, HALF-NOTE, SOFRAGEM, Κοντουβάς και Πιέτρα, Gallerie Bernier, Κέντρο Πομπιντού, Ιταλικό Ινστιτούτο, Ινστιτούτο Γκαίτε, ΝΕΛΚΕΝ, ΒΟΚΤΑΣ, Π. Ζερίτης, Παγωτά ΔΕΛΤΑ και Μαρλέν Γεωργιάδη.

Ευχαριστούμε όλους θερμά.

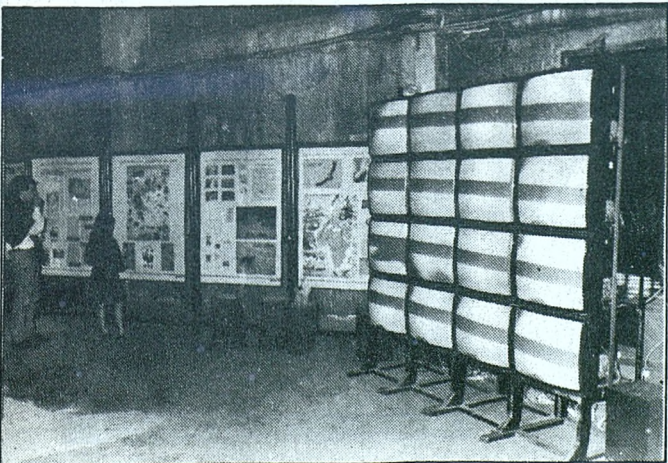
...

Στην φάση της προετοιμασίας αλλά και των μελετών και των κατασκευών πολλοί φίλοι μας βοήθησαν με τις γνώμες, την πείρα, τις συμβουλές και την δουλειά τους. Και από την θέση αυτή θέλουμε να ευχαριστήσουμε τους: Θ. Σαχανά, Ζοζέφ Κοέν, Ν. Κεσανλή, Ν. Κούνδουρο, Ν. Κονταρά, Θ. Παπαγιάννη, Άννα Καφέτση, Λ. Κηληδόνη και Αλ. Φασόη.

...

Ήρωες βέβαια πραγματικοί στάθηκαν οι τεχνίτες και οι εργάτες που για ένα δεκαπενθήμερο δούλεψαν νυχτοήμερα για να υλοποιηθεί όλο αυτό το μικρό θαύμα που συντελέστηκε στο εργοστάσιο της Αγγλοελληνικής Εριουργίας. Είναι οι: Ιορδάνης Κανταρτζής με το συνεργείο των ηλεκτρολόγων, ο μαστρο-Γιάννης Παρίσης, ο Θ. Γεωργίου, ο Μ. Μαλινδρέτος, ο Αγγ. Καραγεωργίου, ο μεταφορέας Κώστας Πάκος και οι βοηθοί του.

Φυσικά εργαστήκαμε και οι συνεργάτες του ΑΝΤΙ. Αλλά δεν ευλογούμε τα γένηια μας...

Μια ματιά στην οικολογική έκθεση και το video wall.

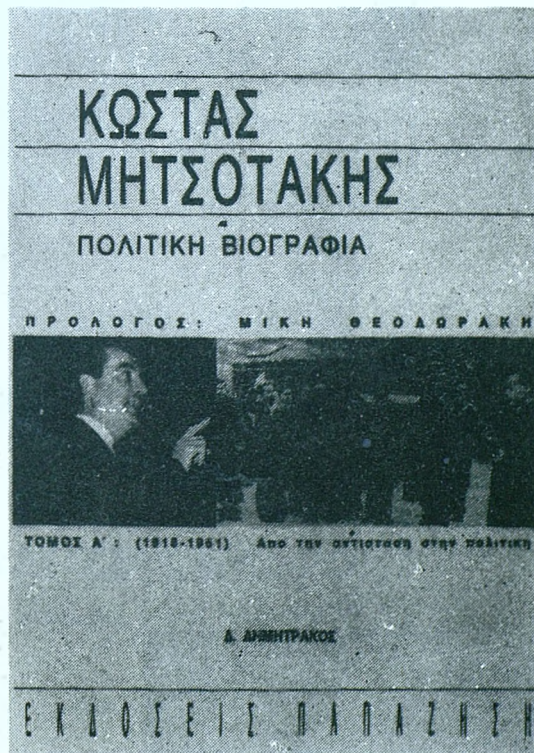

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Δεσποκράτους 131
Αθήνα 115 21, τηλ. 72.48.300

ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ: Ιστορία μιας γραμμής

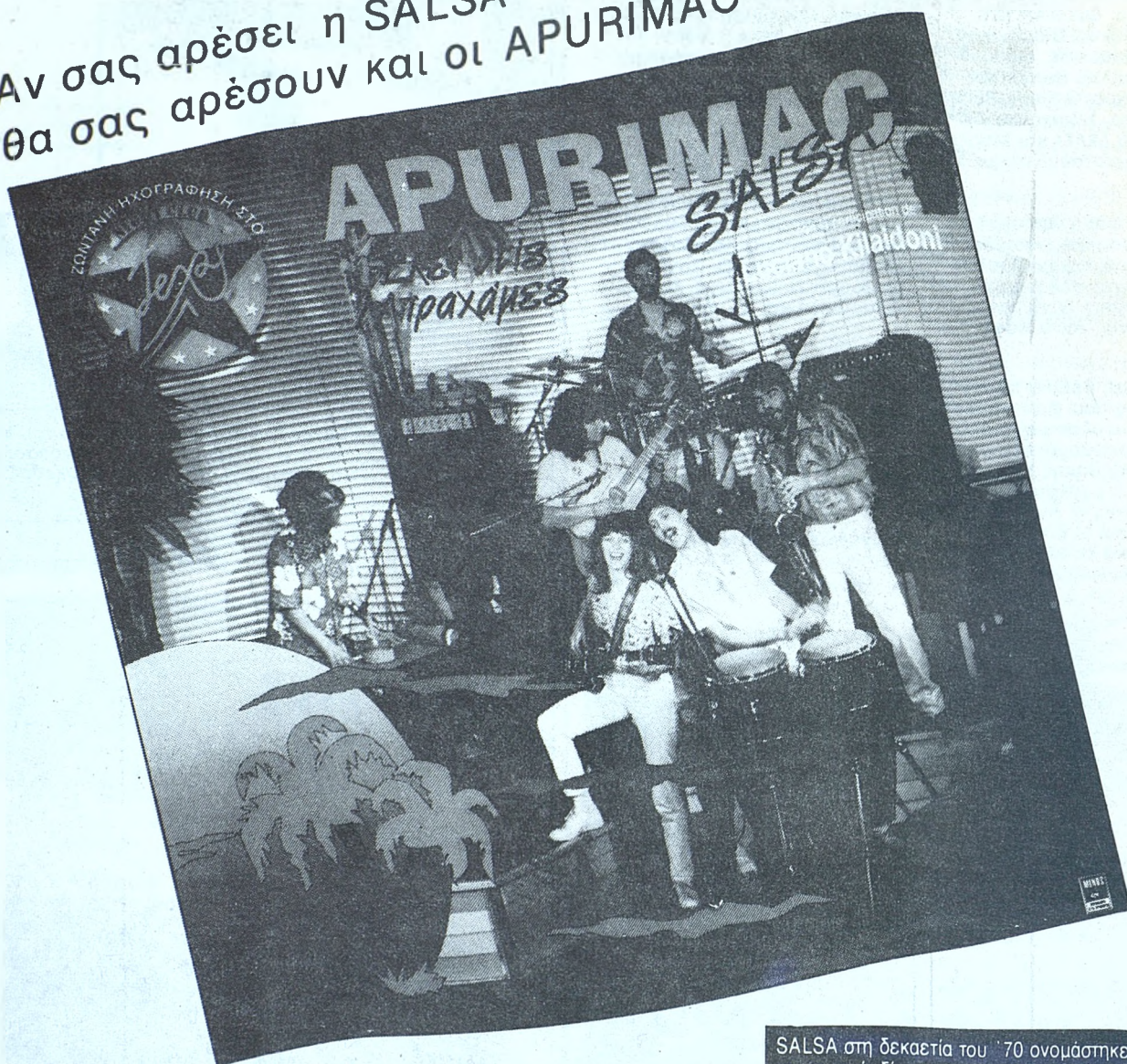
Ευρηματική σειρά τριών βιβλίων —Ο Κύκλος, το Τετράγωνο, το Τρίγωνο— που με τα πολύχρωμα και ωραία σχέδια του Μ. Σκούρα βοηθούν τα μικρά παιδιά να κατανοήσουν τον κόσμο των μορφών. Ένα βιβλίο που διασκεδάει και συγχρόνως διδάσκει.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ Νικητάρ 2

—APURIMAC— Εκεί στις Μπραχάμες

Αν σας αρέσει η SALSA
θα σας αρέσουν και οι APURIMAC

APURIMAC στην ινδιάνικη γλώσσα της Λατινικής Αμερικής σημαίνει, Θεός του Λόγου. Για μας, σημαίνει μια δύσκολη προσπάθεια 5 χρόνων να ακουστεί στην Ελλάδα αυτή η μουσική, όπως παίζεται στις χώρες που γεννήθηκε.

SALSA στη δεκαετία του '70 ονομάστηκε το μουσικό ιδίωμα που προέκυψε από την πρόσμιξη παραδοσιακών μουσικών ακουσμάτων από ισπανόφωνες χώρες (Κούβα - Πουέρτο Ρίκο - κ.ά.) με γνήσια στοιχεία τζαζ και με ενορχηστρωτικά στοιχεία δανεισμένα από τις Βορειοαμερικάνικες Big Bands. Ο συνδυασμός όλων αυτών των ετερόκλητων μουσικών ειδών και στοιχείων σε μια σύγχρονη ενορχήστρωση και εκτέλεση, γέννησε ένα νέο μουσικό ιδίωμα που αγαπήθηκε ιδιαίτερα. Το όνομά του, Salsa, και αυτό δανεικό, από τη γνωστή λέξη σάλτσα.

Γιάννης Ρίτσος ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ
ΡΙΤΣΟΣ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Θ'

ΚΕΔΡΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ
ΡΙΤΣΟΣ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ι'

ΚΕΔΡΟΣ

ΤΟΜΟΣ Θ' (1958-1967)
ΤΟΜΟΣ Ι' (1965-1971)

Δύο νέοι τόμοι με γνωστά
και ανέκδοτα έργα
κυκλοφορούν σύντομα με
την ευκαιρία των
ογδοντάχρονων του
Ποιητή.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3, Τηλ. 36.02.007

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗ

Στην πανεπιστημιακή ζωή όχι μόνο των ελληνικών αλλά και των σύγχρονων δυτικών πανεπιστημίων η ανάμειξη των φοιτητών στα κοινά αντιμετωπίζεται με εκτιμήσεις συχνά διαμετρικά αντίθετες μεταξύ τους — απομυθοποίηση του φοιτητικού κινήματος μέχρι και πλήρη δυσπιστία για τη δυνατότητα δημιουργικής παρέμβασης από την πλευρά της φοιτητικής πρωτοβουλίας. Αλλά ακόμη και σύμφωνα με εσωτερικές του εκτιμήσεις, το φοιτητικό κίνημα και γενικότερα η συμπεριφορά των φοιτητών είναι ένα κατ' εξοχήν ασυνεχές φαινόμενο, με εξάρσεις και κρίσεις, με ποιοτικούς μετασχηματισμούς συχνούς και ξαφνικούς.

Η κατανόηση των χαρακτηριστικών του φοιτητικού παράγοντα, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση και ρύθμιση της όλης πανεπιστημιακής ζωής, θα πρέπει να επιχειρηθεί τόσο από μια ανάλυση των ιδιομορφιών αυτής καθαυτής της ιδιότητας του φοιτητή, όσο και μέσα από μια παρατήρηση της πανεπιστημιακής παρουσίας και λειτουργίας των φοιτητών μέσα στο χρόνο.

Αυτό το κείμενο δεν μπορεί να υποκαταστήσει μια τέτοια σοβαρή μελέτη του κοινωνικού αυτού φαινομένου, παρ' όλα αυτά όμως προσπαθεί στοιχειωδώς να λάβει υπόψη του τις παραπάνω οπτικές.

Δυο στοιχεία προσδιόρισαν τις φετεινές εκλογές στα ΑΕΙ και ΤΕΙ. Το μεγάλο ποσοστό της αποχής και η άνοδος της ΔΑΠ σε αριθμούς ψήφων και ποσοτών.

Η αποχή θα πρέπει να προβληματίσει ιδιαίτερα την Αριστερά η οποία δεν πρέπει να είναι «ευτυχής» από τα αποτελέσματα για δυο λόγους. Πρώτον γιατί η αποχή είναι αποτέλεσμα της μη παρουσίας των φοιτητών σε συλλογικές διαδικασίες και δεύτερον είναι αποτέλεσμα της διαμαρτυρίας μιας μεγάλης μερίδας φοιτητών στο πρότυπο του συνδικαλισμού στα ΑΕΙ. Και τα δυο αποτελούν ενδείξεις όμως ότι ένα αρκετά μεγάλο μέρος των φοιτητών δεν «βλέπει» προς τα Αριστερά.

Σε αυτό βέβαια την ευθύνη έχουν τα κόμματα της Αριστεράς που δεν κατόρθωσαν να ανανεώσουν την παρέμβασή τους, ούτε έδωσαν έγκαιρα σημάδια πολιτικής αμφισβήτησης του συντηρητισμού σε ένα χώρο κατεξοχήν προνομιακής γι' αυτά παρέμβασης. Γ.Φ.

1. Ξεκινώντας με ορισμένα χαρακτηριστικά σύμφωνα με την ιδιότητα του φοιτητή θα πρέπει κανείς να λάβει υπόψη ότι αυτός, έχοντας κλείσει την εφηβεία του, έχει μόλις φθάσει σε ένα επίπεδο προσωπικής ωρίμανσης για να μπορεί να αρχίσει να ασκεί το μυαλό του συνειδητά στην πειθαρχία της επιστημονικής σκέψης. Κατά κανόνα δεν έχει άμεσα βιώματα από την παραγωγή, άρα δεν έχει και προσωπική εμπειρία από την κοινωνικοοικονομική δραστηριότητα, για την οποία προετοιμάζεται. Όσα έμμεσα σχετικά βιώματα ενδέχεται να έχει, π.χ. από τους γονείς του, συσσωρεύονται κυρίως στο επίπεδο της ιδεολογίας. Αυτά συνεπάγονται βέβαια κατά κανόνα και πολύ λιγότερες αναστολές και —καλώς ή κακώς εννοούμενες— ιδιοτέλειες για τυχόν αντιδράσεις του για όσα γύρω του συμβαίνουν, από έναν, π.χ., εργαζόμενο οικογενειάρχη. Το γεγονός ότι ενδεχόμενες ζημιές από τέτοιες αντιδράσεις του (π.χ. η συχνή αντικατάσταση του μαθήματος από γενικές συνελεύσεις με θέματα πανεπιστημιακής ή και γενικότερης πολιτικής) δεν είναι άμεσα εμφανείς, πολύ πιο διαθέσιμο και ευκίνητο για προβληματισμό και κινητοποίηση.

Αυτά ίσως ισχύουν λιγότερο για συστηματικά εργαζόμενους φοιτητές ή για φοιτητές που εργάστηκαν κατά τα μαθητικά τους χρόνια. Τέτοιοι φοιτητές όμως στην Ελλάδα και τη Δ. Ευρώπη αποτελούν τη μειοψηφία κι επιπλέον σπάνια έχουν την όποια έστω εμπειρία από την παραγωγή στο αντικείμενο της σπουδής τους. Έτσι δεν μπορούμε να δεχθούμε ότι οι φοιτητές αυτοί χαρακτηρίζουν το φοιτητικό σύνολο.

Βέβαια οι προοπτικές ένταξης των φοιτητών στην παραγωγή, έστω και σαν έμμεσο βίωμα, είναι καθοριστικές για το

κλίμα των σπουδών: π.χ. είτε η προοπτική σίγουρης «επαγγελματικής αποκατάστασης» είτε η πιθανότητα ανεργίας διαμορφώνουν αποφασιστικά ένα κλίμα, η πρακτική έκφραση του οποίου έχει και πάλι να κάνει με τις ποιοτικές απαιτήσεις που η παραγωγή θέτει στον απόφοιτο:

Αν αυτές είναι υψηλές σε συνδυασμό με πιθανότητα ανεργίας («ο καλύτερος θα βρει ευκολότερα δουλειά», όπως συμβαίνει στις βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες) τότε αυτό εκφράζεται σε σκληρό ανταγωνισμό για πραγματική μάθηση και βαθμούς. Το άκρο αντίθετο συμβαίνει όταν οι απαιτήσεις της παραγωγής είναι χαμηλές με παράλληλη προοπτική ανεργίας (όπως συμβαίνει για ορισμένους κλάδους σε βιομηχανικά λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες). Φυσικά ισχύουν και όλοι οι ενδιάμεσοι συνδυασμοί (χαμηλές απαιτήσεις της παραγωγής με καλές προοπτικές απασχόλησης, κ.ο.κ.) με τις αντίστοιχες εκφράσεις τους στη συμπεριφορά των φοιτητών.

Από την άλλη μεριά, παρά την ενδεχόμενη ισχυρή συναισθηματική σύνδεση του φοιτητή με το πανεπιστήμιο, ο φοιτητής, ως περαστικός και μη επαγγελματικά εργαζόμενος σε αυτό, φυσικό είναι να μην ταυτίζεται με αυτό εργασιακά. Ο εργαζόμενος στο πανεπιστήμιο σε κάθε του ενέργεια συνεκτιμά και το γεγονός των πιθανών συνεπειών της στα επόμενα 10, 20 ή 30 χρόνια της ζωής του εκεί, με όλες τις θετικές ή αρνητικές πλευρές της συνεκτίμησης αυτής, ενώ ο φοιτητής σπάνια ζυγιάζει με τον ίδιο τρόπο την επιστημονική ζωή πέντε χρόνια μετά την αποφοίτησή του.

Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι ο φοιτητής είναι κατά κανόνα ένα άτομο με πλήρη ανάπτυξη των διανοητικών ικανοτήτων του για αυτόνομη σκέψη και χω-

ρίς προσωπική και εφαρμοσμένη κοινωνική εμπειρία.

2. Συνεπώς με τα παραπάνω εγγενή χαρακτηριστικά είναι και η ατομική ή συλλογική συμπεριφορά των φοιτητών.

Οι φοιτητές, σε περιόδους έξαρσης γενικότερων κοινωνικών ή πανεπιστημιακών ζητημάτων, όπου δηλαδή οι γενικότερες εναλλακτικές πολιτικές επιλογές είναι σαφώς διατυπωμένες, κατά κανόνα εύκολα ευαισθητοποιούνται. Επίσης μπορούν να χρησιμοποιήσουν με επάρκεια τη γενική κοινωνική τους εμπειρία και διαίσθηση, καθώς γι' αυτό τους αρκεί η ήδη πλήρως ανεπτυγμένη τους ευφυΐα και κρίση. Οι (σε σχέση με τους εργαζόμενους) λιγότερες αναστολές λόγω σκοπιμοτήτων επιβίωσης, σταδιοδρομίας κλπ., τους επιτρέπουν να αναλαμβάνουν περισσότερα ρίσκα. Η, στο κοινωνικό πάντα επίπεδο, συνειδησιακή ανεξαρτησία και ανιδιοτέλεια, τους επιτρέπουν να γίνονται ευαίσθητοι εκφραστές συλλογικών αιτημάτων σε εθνικό ή πανεπιστημιακό επίπεδο. Χαρακτηριστικό είναι ότι και στην εκλογική του συμπεριφορά το φοιτητικό σώμα κατά κανόνα τοποθετείται «αριστερότερα» από το εκλογικό σώμα, αν και δεν έχουμε επαρκή στοιχεία για την σύγκριση της εκλογικής συμπεριφοράς φοιτητών και κοινωνικών στρωμάτων από τα οποία προέρχονται. Η όλη αυτή τυπική συμπεριφορά των φοιτητών έχει παρατηρηθεί και ασφαλώς αναγνωριστεί, είτε πρόκειται για τους επαναστατημένους φοιτητές στα πανεπιστήμια των νέων ευρωπαϊκών εθνικών κρατών του 19ου αιώνα, είτε για τους φοιτητές του Berkeley, του Παρισινού Μάη του '68 και του Βερολίνου είτε βέβαια για τους φοιτητές του 1-1-4 και του Πολυτεχνείου.

Από την άλλη μεριά, σε περιόδους

ΜΙΑΚΗ ΖΩΗ

του Πάνου Τζώνου

σχετικής στασιμότητας κοινωνικών εξελίξεων, όταν η διαχείριση κάποιων κεκτημένων ή η προώθηση μικρομεταρρυθμίσεων έχουν τον πρώτο λόγο, με όλη τη βραδύτητα και τη δυσκολία που έχουν οι διαδικασίες αυτές, δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά ο φοιτητικός χώρος. Τα εγγενή αυτά χαρακτηριστικά του εμφανίζονται με διάφορες μορφές ανάλογα πάντα με τις γενικότερες συνθήκες, με κοινό πάντως χαρακτηριστικό την ανεπάρκεια για παρέμβαση στα κοινά. Έτσι σε περίπτωση που επικρατεί μια ισορροπία μεταξύ πανεπιστημίου και παραγωγής, δηλαδή, κοινωνικών απαιτήσεων και ζήτησης ως προς αυτό, και το πανεπιστήμιο λειτουργεί εύρυθμα, οι φοιτητές συνήθως προσελκύονται από το αντικείμενο της σπουδής τους, τείνοντας να αδιαφορούν για τα ευρύτερα, και άλλωστε όχι πολύ εντυπωσιακά πανεπιστημιακά ζητήματα. Σε περίπτωση, αντίθετα, ανισορροπίας, η αντικειμενική αδυναμία ουσιαστικής παρέμβασής τους στην καθημερινότητα τους απογοητεύει, με συνέπεια και πάλι την απομάκρυνσή τους από τα κοινά, τώρα όμως συνδυασμένη και με αδιαφορία για τις σπουδές. Φυσικά και πάλι υπάρχουν αντίστοιχα όλες οι ενδιάμεσες δυνατότες αποχρώσεις του φαινομένου.

Θα σταθώ για λίγο στην τελευταία αυτή περίπτωση, γιατί νομίζω ότι μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα, καθώς εμφανίστηκε για μια λιγότερο ή περισσότερο σύντομη περίοδο μετά τις γνωστές εξάρσεις της πανεπιστημιακής έντασης στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες κατά το τέλος της δεκαετίας του '60 και εξακολουθεί και ισχύει σήμερα για τη χώρα μας. Θα απομονώσω δύο σχετικά ενδιάμεσες πλευρές της.

● **Φοιτητές - πανεπιστημιακή διοίκηση:** Μια από τις σημαντικές συνέπειες της γενικότερης πανεπιστημιακής αναταραχής της τελευταίας 20ετίας υπήρξε η συμμετοχή των φοιτητών στη διοίκηση, μετά από συνήθως σκληρές διαπραγματεύσεις για την κατοχύρωση στον κάθε φορά νόμο-πλαίσιο του ποσοστού συμμετοχής τους. Κοινή διαπίστωση υπήρξε ότι η κατάκτηση αυτή ατόνησε μετά από ένα χρονικό διάστημα από μόνη της, ή ανακλήθηκε με διορθωτική νομοθετική παρέμβαση. Αυτό φαίνεται να οφείλεται στους εξής λόγους: Η λήψη αποφάσεων επάνω σε όλα τα τρέχοντα μικρότερα ή μεγαλύτερα ζητήματα της πανεπιστημιακής ζωής είναι χρονοβόρα, επίπονη και προϋποθέτει μια σημαντική επαγγελματική εμπειρία.

Οι φοιτητές γρήγορα αντιλαμβάνονται ότι για τα μικρότερα από αυτά δεν αξίζει τον κόπο να σπαταλούν τις δυνάμεις τους, ενώ για τα μεγαλύτερα οι δυνάμεις τους δεν επαρκούν, σε σύγκριση με τους «επαγγελματίες» στην τρέχουσα διοίκηση διδάσκοντες. Ο φοιτητικός συνδικαλισμός, σε αντίθεση με τον επαγγελματι-

κό, δεν έχει μνήμη στη διάρκεια του χρόνου. Η φυσική αδυναμία των φοιτητών για επιχειρησιακή εξειδίκευση γενικότερων στόχων, που οφείλεται στην έλλειψη εποπτείας και στο εύρος των διαθέσιμων μηχανισμών και μέσων και στις τεχνικές των διαδικασιών, τους αναγκάζει να παραμένουν σε γενικεύσεις, όπου συχνά μπορεί να έχουν το δικίο τους αλλά να μην μπορούν να το βρουν.

Η συνειδητοποίηση αυτής της φυσικής μειονεκτικότητας απογοητεύει τους φοιτητές, αλλά παράλληλα η δικαιολογημένη προσπάθεια των πιο ενδιαφερόμενων από αυτούς για ανάμιξη στην τρέχουσα διοίκηση κουράζει και απογοητεύει τους διδάσκοντες, οι οποίοι αισθάνονται ότι, παράλληλα με την επιστημονική εκπαίδευση, πρέπει να εκπαιδεύουν συνεχώς και διοικητικούς, οι οποίοι κάποτε, και προτού μάθουν την δουλειά εντελώς, την εγκαταλείπουν. Η κόπωση από τις δευτερεύουσες μεν, όμως φθοροποιές εντάσεις μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών για το ζήτημα αυτό είναι γνωστές. Έτσι οι φοιτητές εμφανίζονται στα όργανα διοίκησης μόνο σε ορισμένα, κατά την κρίση τους, ζητήματα αιχμής, ενώ στα περισσότερα απουσιάζουν, αυξάνοντας έτσι την απόστασή τους από μια εποπτεία στα σύνθετα ζητήματα της συλλογικής τους επιστημονικής ζωής. Σε αυτά πρέπει να προστεθεί και η αναγκαστική δυσκαμψία των εκπροσώπων των φοιτητών στη Γ.Σ. του Τμήματος, που μεταφέρουν απόψεις φοιτητικών Γ.Σ. τις οποίες είναι και υποχρεωμένοι να υπερασπιστούν μέχρι τέλους, ενώ συζητούν με διδάσκοντες, οι οποίοι λειτουργώντας ως άτομα, διαθέτουν μεγαλύτερη ευλυγισία και προσαρμοστικότητα στη συζήτηση.

● **Φοιτητικές παρατάξεις - πολιτικά κόμματα:** Οι περισσότερες φοιτητικές παρατάξεις στα δυτικοευρωπαϊκά και στα ελληνικά πανεπιστήμια αντιστοιχούν σε πολιτικά κόμματα ή σε διαμορφωμένες πολιτικές δυνάμεις, που παίζουν κάποιο ρόλο στην πολιτική ζωή της χώρας. Καθώς η παιδεία είναι ένα από τα μείζονα κοινωνικά ζητήματα, γύρω από τα οποία αναπτύσσεται ο πολιτικός διάλογος και η αντιπαράθεση των κομμάτων, φυσικό είναι οι φοιτητικές παρατάξεις να συν-λειτουργούν με τα αντίστοιχα κόμματα και εξίσου φυσικό η συν-λειτουργία αυτή να υπερβαίνει το επίπεδο των καθαρά πανεπιστημιακών ζητημάτων.

Για τη σχέση τώρα, μιας φοιτητικής παράταξης με το αντίστοιχο κόμμα, λογικό είναι να παίζουν ρόλο τα ίδια εγγενή χαρακτηριστικά του φοιτητικού χώρου, που προσδιορίζουν και το είδος της σχέσης των φοιτητών με την πανεπιστημιακή διοίκηση. Έτσι το κόμμα αισθάνεται την υποχρέωση να αναλαμβάνει την πολιτική καθοδήγηση της φοιτητικής του παράταξης, καθώς προφανώς δεν πι-

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΒΙΤΟ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ - ΖΩΗ ΒΑΛΛΗΣ

Διαλέγουμε διβλία για παιδιά

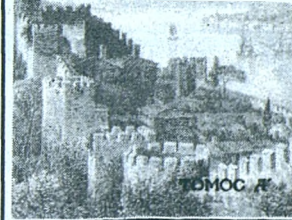
ΓΙΑ ΜΙΑ ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

GUTENBERG

ΑΥΓΗ ΠΑΠΑΚΟΥ-ΛΑΓΟΥ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ Α' ΚΟΜΝΗΝΟΣ Ο "ΦΙΛΟΛΑΟΣ"

Gutenberg
ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤΑΜΕΛΟΣ

ΤΟ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ και ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ μας ΤΡΑΓΟΥΔΙ

GUTENBERG

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Gutenberg

στεύει ότι οι φοιτητές θα μπορούσαν μόνοι τους να συλλάβουν και να εφαρμόσουν στο σύνολο και στις λεπτομέρειές της μια πανεπιστημιακή πολιτική. Το ίδιο βέβαια συμβαίνει περισσότερο στους άλλους τομείς της πολιτικής των κομμάτων, πράγμα που δεν σημαίνει ότι, για λόγους που ήδη αναφέρθηκαν στην αρχή, σε ορισμένες ιστορικές στιγμές τα κόμματα δεν έτυχε να ξεπεραστούν από τη φοιτητική δραστηριότητα.

Τα κόμματα δείχνουν να γνωρίζουν τους εγγενείς περιορισμούς των νεότερων οπαδών τους, και δεν προβλέπουν υψηλή συμμετοχή της νεολαίας τους στα υψηλά κομματικά όργανα. Γνωρίζουν επιπλέον, συχνά από τη δική τους πείρα και ιστορία, τους κινδύνους διάστασης μεταξύ κόμματος και φοιτητικής παράταξης, όταν, ιδίως τα κόμματα εξουσίας, αλλά όχι μόνον αυτά, οδηγούνται κατά το πολιτικό παιχνίδι σε συχνούς συμβιβασμούς ή ελιγμούς που οι φοιτητές και οι νέοι γενικότερα δεν είναι διατεθειμένοι να παρακολουθήσουν, παραμένοντας «αριστερά» από τέτοιες σκοπιμότητες.

Το ζήτημα λοιπόν εντοπίζεται στο ποια είναι και πώς προωθείται η πανεπιστημιακή πολιτική των κομμάτων μιας

χώρας. Για να αναφερθώ στο παράδειγμα της Ιταλίας, όπου υπήρξε συστηματικά επεξεργασμένη πολιτική των κομμάτων για τα πανεπιστήμια, αυτή κυρίως προωθήθηκε και προωθείται από κομματικά στελέχη που ταυτόχρονα κατέχουν και υψηλά πανεπιστημιακά αξιώματα ή θέσεις. Έτσι υπήρξε ενότητα στη σύλληψη και την προώθηση της κομματικής πολιτικής και δεν χρησιμοποιήθηκαν για την προώθησή της κυρίως οι φοιτητικές παρατάξεις, το αντίθετο μάλιστα, έφθασαν και στο σημείο να καταργηθούν από τα κόμματα. Στην Ελλάδα δεν φαίνεται να υπάρχει από τα κόμματα σφαιρικά και λεπτομερειακά επεξεργασμένη πανεπιστημιακή πολιτική, και εννοώ πάντοτε όχι στο επίπεδο των διακηρύξεων, αλλά στο επίπεδο της επιχειρησιακής υλοποίησης.

Καθώς μάλιστα ούτε η παραγωγή, με την ευρύτατή της έννοια, ήταν σε θέση να παίξει τον έστω και για λογαριασμό της κυβέρνηση, ρυθμιστικό-παραμβατικό ρόλο, ούτε υπήρχε επαρκής εκπροσώπηση των κομμάτων στο χώρο των καθηγητών, τα κόμματα στήριξαν την παρέμβασή τους για τον πολιτικό έλεγχο του πανεπιστημίου κατά μεγάλο μέρος στις φοιτητικές παρατάξεις.

Οι φοιτητικές παρατάξεις υποβαθμίστηκαν σε φορείς μιας ατελώς επεξεργασμένης κομματικής πανεπιστημιακής πολιτικής, την οποία δεν παράγουν οι ίδιες, ούτε και μπορούν να μετασχηματίσουν επιχειρησιακά. Έτσι η θεμιτή και ωφέλιμη πολιτική αντιπαράθεση εκφυλίζεται σε παραταξιακή αντιπαλότητα, η οποία συχνά περιστρέφεται σε εξωπανεπιστημιακά, πολιτικά ζητήματα. Αυτό μειώνει την εγκυρότητα των αντιπαραθέσεων αυτών στο μέσο φοιτητή, και βλέπουμε τα γνωστά φαινόμενα απομαζικοποίησης.

Όπου βέβαια τα παραπάνω φαινόμενα συνδυάστηκαν με φοιτητοπατερισμό, πολιτική κολακεία και δημοσκοπικά τεχνάσματα που πρόβαλαν τη μυθοποίηση του φοιτητικού κινήματος εν γένει, με μέτρο ορισμένες πραγματικά υψηλές ή και ηρωικές περιόδους του, κι όλα αυτά για συγκεκριμένους σκοπούς και σκοπιμότητες, εκεί έχουμε ήδη μπροστά μας τον φαύλο κύκλο μεταξύ του τι πραγματικά μπορούν να κάνουν οι φοιτητές στην πανεπιστημιακή ζωή, για το οποίο είναι πραγματικά πολύτιμοι και αναντικατάστατοι, και του τι στην πράξη εξωθούνται να κάνουν.

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ είναι η πυξίδα για όποια χώρα ταξιδεύετε σε όποια εποχή και για όποιο λόγο.

Είναι οι πιο έγκυροι ταξιδιωτικοί οδηγοί στον κόσμο. Περιέχουν στοιχεία Γεωγραφίας, Αρχαιολογίας, Ιστορίας, Φιλολογίας, Γλώσσας, Πολιτισμού και καθημερινής ζωής.

Είναι οι οδηγοί ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ για κάθε χώρα και κάθε πόλη και αποτελεί πολύτιμη πηγή γνώσεων ακόμα και όταν δεν ταξιδεύετε.

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ σας ξεναγούν υπεύθυνα και μεθοδικά ώστε να αξιοποιείτε καλύτερα το χρόνο σας. Περιέχουν χάρτες, σχεδιαγράμματα, αναλυτικά δρομολόγια, πίνακες και ΜΙΚΡΟ ΛΕΞΙΚΟ για κάθε χώρα.

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ
οι προσωπικοί σας ξεναγοί

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΤΟΜΟΙ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Εκδόσεις ΓΙΑΛΛΕΛΗ. Αποκλειστική διάθεση ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 3. ΤΗΛ.: 36.41.249, 36.41.120

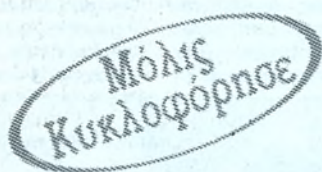
Τα βιβλία της «γνώσης»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»
βιβλία που ξεχωρίζουν

ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ

ΤΟ ΕΚΚΡΕΜΕΣ ΤΟΥ ΦΟΥΚΩ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Ο εκδότης με χαρά
αναγγέλλει ότι έρωας,
πάθος, θάνατος,
σατανισμός, σωτηρία (κάτω
από τα φοινικόδεντρα του
Τζιμ της Κάνναβης)
συνυφαίνονται σ' αυτό το
βιβλίο που στέρησε τον
ύπνο του συγγραφέα του.

Τα πράγματα όμως είναι
πολύ πιο περίπλοκα.

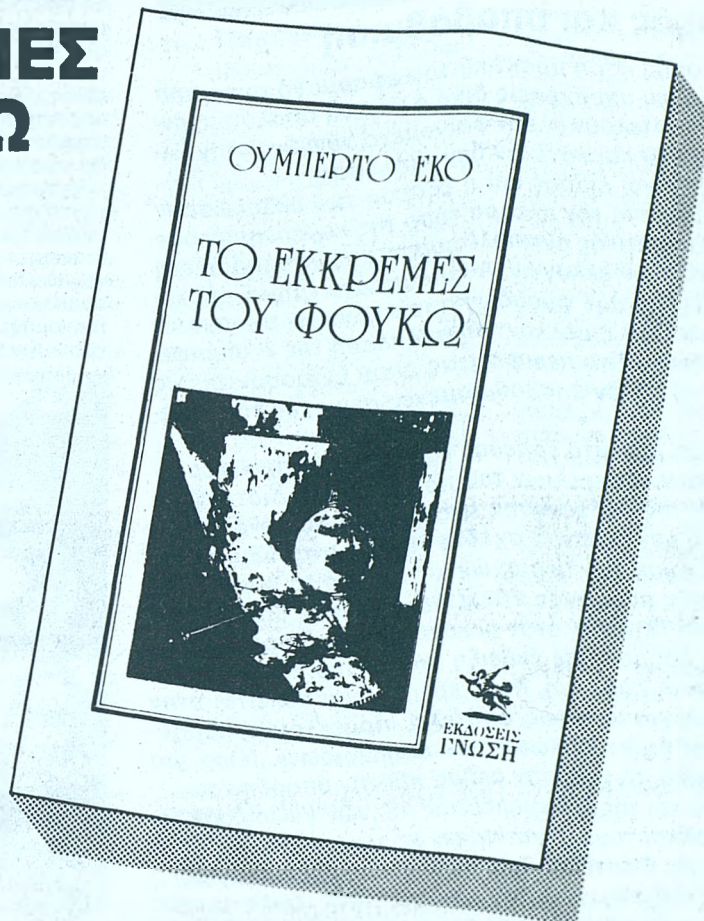
Το Εκκρεμές του Φουκώ κυκλοφόρησε!

... και σηματοδοτεί το 1989 αλλιώς και το 2000.

Εξελήσσεται από τον 2ο μ.Χ. αιώνα μέχρι τις μέρες μας μέσα από το
σχέδιο των Ναϊτών και των Ροδόσταυρων για την κατάκτηση του
κόσμου, σ' ένα χωριουδάκι μεταξύ Λανγκ και Μομφεράτου.

Εξελήσσεται στο Ίδρυμα Τεχνών και Επιτηδευμάτων των Παρισίων και...
και... και... και...

Το Εκκρεμές του Φουκώ κυκλοφορεί και κατακτά όλο τον κόσμο!!!

εκδόσεις «γνώση»

Ζωοδόχου Πηγής 29, 106 81 Αθήνα, Τηλ. 3620941 - 3621194 - 7786441

ΕΠΙ
σημαί
νουμε

Λαϊκισμός και υποβάθμιση

Ο λαϊκισμός και η πρακτική του εφαρμογή μέσα από μεγαλόστομες υποσχέσεις δίχως κανένα απολύτως αντίκρουσμα αποτελούν πλέον φαινόμενο σύνθετες στην Ελλάδα του 1989 και κανέναν δεν εκπλήσσει.

Σύνηθες είναι επίσης και η έξαρση των εκδηλώσεων δημαγωγίας από την πλευρά τόσο της κυβέρνησης όσο και της αξιωματικής αντιπολίτευσης, καθώς πλησιάζει η ημερομηνία των εκλογών. Αναπόσπαστο τμήμα της καθημερινότητας των φρούδων προεκλογικών υποσχέσεων αποτελεί και η μελλοντική ανάπλαση της Β' περιφέρειας Αθηνών. Της περιφέρειας όπου εντάσσονται, ως γνωστόν, οι πλέον υποβαθμισμένες περιοχές του λεκανοπεδίου.

Το ΠΑΣΟΚ μάλιστα έσπευσε να αποδείξει την αφερέγγυότητα των εξαγγελιών του προεκλογικά. Διότι ενώ ο πρόεδρος της κυβέρνησης ανακοίνωνε προ ενός περίπου μηνός μεγαλόπνοα σχέδια για την αναβάθμιση και απελευθέρωση των περιοχών αυτών από το νέφος, ο αναπληρωτής υπουργός ΥΠΕΧΩΔΕ κ. Κτενάς δήλωσε την περασμένη Τετάρτη, όταν οι κάτοικοι του Πειραιά έκλειναν τους δρόμους σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την ατμοσφαιρική ρύπανση, ότι η κριτική που ασκείται στην κυβέρνηση για το νέφος, αποτελεί «προεκλογική προπαγάνδα και διαστρέβλωση των εφημερίδων». Όσο για τον Ελαιώνα, αγνοούσαν ακόμα και την ύπαρξή του.

Οι κάτοικοι της Β' περιφέρειας Αθηνών γνωρίζουν καλά ότι πολλοί τους «ηγάπησαν» λόγω των ψήφων τους αλλά κανείς δεν τους «ερωτεύθηκε» και μετεκλογικά.

Η υποβάθμιση της προσωπικής τους ζωής μπορεί πλέον να ανακοπεί μόνο με την προσωπική ενεργοποίηση και κινητοποίηση.

Οι εκδηλώσεις στον Πειραιά δεν ήταν κάποιο τέχνασμα της αντιπολίτευσης, εξέφραζαν την αγωνία των κατοίκων για την υγεία τους και το μέλλον αυτής της πόλης που μπορεί να επιβιώσει αν και οι κάτοικοί της μπορούν να αναπνέουν.

ΚΙΝΗ
ματο
γράφος

Για τους μικρούς γραβιάδες της Βομβάης

Από την εποχή της Ναργκίς μέχρι ακόμη και σήμερα, ο ινδικός κινηματογράφος είναι ο περισσότερο παραγωγικός του κόσμου. Στην Ινδία παράγονται κάθε χρόνο περισσότερες ταινίες ακόμη κι από την Αμερική του Χόλλυγουντ! Παρεπόμενο του υπερπληθυσμού; Πάντως, η φυσιογνω-

μία του ινδικού κινηματογράφου διαμορφώνεται από την ύπαρξη πολλών στούντιο παραγωγής και από την κατασκευή πολλών λαϊκών ταινιών, η πλειοψηφία των οποίων είναι δακρύβρεχτα μελοδράματα στα οποία παίζουν οι ίδιες και οι ίδιες βεντέτες, καταξιωμένες στη συνείδηση του χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις κοινού. Μια τέτοια πραγματικότητα, που επιπλέον ορίζεται από την καθυστέρηση εισαγωγής των νέων μέσων (βίντεο κλπ.) βοηθάει στο να ακμάζουν οι κινηματογραφικές αίθουσες, όταν στον υπόλοιπο κόσμο όλο και λιγοστεύουν, ενώ η Ινδία συνεχίζει να είναι μια αρκετά σημαντική κινηματογραφική αγορά, την οποία λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους οι ανά τον κόσμο διανομείς κινηματογραφικών ταινιών, εσχάτως μάλιστα την ανακάλυψαν και οι υπηρεσίες διανομής του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου. Εκεί-

λησε να καταπιαστεί με τα προβλήματα της διαπλεκόμενης την πολιτική της θέση, τις επιρροές της από τον αμερικανικό κινηματογράφο, αλλά και ορισμένα από τα στοιχεία του έργου του Ραϊν και του ιταλικού νεοραλισμού.

Η πρώτη της ταινία αποσκοπεί στην περιγραφή της μύησης στη σκληρότητα της επιβίωσης σε ένα πολυάνθρωπο άστυ —στη Βομβάη— μια ομάδα μικρών γραβιάδων, υποχρεωμένων προκειμένου να επιβιώσουν να δουλεύουν πλάνητες, σε διάφορες δουλειές του ποδαριού, να συναγελάζονται με εκπρόσωπους του υποκόσμου —πόρνες, προαγωγούς, εμπόρους ναρκωτικών— να γίνονται υποχείρια διαφόρων και ετερόκλητων ορέξεων, μέχρι που τελικά να καταλήξουν να ενσωματωθούν σε αυτή την κοινωνία του χάους, κακοποιοί από ανάγκη και εθισμό. Οι άθλιοι του καιρού μας.

Μικροί γραβιάδες χαμένοι στη μεγαλούπολη, στην πρώτη ταινία της Μίρα Ναϊρ «Σαλάμ Μπομπάη».

νο, βέβαια, που παραμένει ζητούμενο είναι η παραγωγή ενός «άλλου» κινηματογράφου, την ύπαρξη του οποίου εκπροσωπεί, μόνος σχεδόν, ο Σατγιαζίτ Ραϊν.

Η Ινδία, μια χώρα με τρομακτικές κοινωνικές αντιθέσεις, με τεράστιο το πρόβλημα της υπεργεννητικότητας που δεν μπόρεσε να ανακόψει η κρατική πολιτική του ελέγχου των γεννήσεων, με πληγές όπως ο αναλφαριθμητισμός, η ανεργία, η πορνεία, τα ναρκωτικά, με τη θρησκόληψία σε έξαρση, είναι σήμερα μια ανοιχτή πληγή. Γι' αυτή την κοινωνία, ως δρώσα συνείδηση, ενδιαφέρθηκε η νέα κινηματογραφίστρια Μίρα Ναϊρ, σπουδασμένη στην Αμερική, που θέ-

Πρόκειται για μια σύνθεση που αντλεί πολλά στοιχεία από την καθόλου ρόδινη πραγματικότητα. Χωρίς να είναι ντοκυμανταίρ, επιχειρεί τη μυθοπλαστική αναπαράσταση του κοινωνικού πλαισίου και προσπαθεί να διεκδύσει στις δομές που συνιστούν την κοινωνική πραγματικότητα, αλλά και να προδιαγράψει τις σχέσεις που μια τέτοιας μορφής κοινωνία ορίζει. Η σκηνοθετική απαρνείται επιδεικτικά την κυρίαρχη αντίληψη για τον κινηματογράφο στην Ινδία, με το να αρνηθεί να χρησιμοποιήσει επαγγελματίες ηθοποιούς, χρησιμοποιώντας αντίθετα ερασιτέχνες και πολλά παιδιά (εναρμονιζόμενα, όμως, με μια κυρίαρχη τά-

ση του παγκόσμιου κινηματογράφου στους καιρούς μας, ο οποίος χρησιμοποιεί κατά κόρον παιδιά ως ηθοποιούς σε μια προσπάθεια ανανέωσής του) και με το να απαρνηθεί το στούντιο, κυκλοφορώντας αντίθετα με την κινηματογραφική μηχανή μες στους δρόμους. Επιφανειακά, τουλάχιστον, είναι διάφανες οι συγγένειες με τον ιταλικό νεορεαλισμό.

Όμως, ο νεορεαλισμός δεν χαρακτήρισε την εποχή του από τα επιφαινόμενα. Η Ναϊρ μένει σε αυτά και, επειδή ενδιαφέρεται να συγκινήσει καταδειχνοντας, χρησιμοποιεί χωρίς παρεκκλίσεις τη φόρμα του κοινωνικού μελοδράματος. Επιθυμώντας να κάνει γνωστή τη στράτευση της γίνεται αναλυτική, τετραγωνίζοντας σε τελική ανάλυση την ταινία της, στερώντας της τις διαφυγές της, αποκλείοντάς την από το ρίσκο της αναμέτρησης με την προσωπική γραφή. Σε αντίθεση με τα πρότυπα της, δεν μεροληπτεί.

Ενδιαφέρεται να περιγράψει μοντέλα κοινωνικών συμπεριφορών παρά ανθρωπίνες οντότητες που αναμετριοούνται με τις δυνάμεις και τα όρια της ψυχής τους, εφαρμόζει ακαδημαϊκά ό,τι έχει οικειοποιηθεί από τις επιρροές της και, κατά βάθος, μεταφέρει απλοϊκά στην οθόνη την πολιτική της θέση, που τη συνθέτει η ηθικοπλαστική καταγγελία της κοινωνικής αδικίας, η τελεολογική ελπίδα που χαρακτηρίζει μια ορισμένη Αριστερά για το αύριο που εν γένει θα ανατείλει καλύτερο, η επιθυμία για συνειδητοποίηση του κοινού απέναντι σε προβλήματα που ίσως και να τα αγνοεί. Όμως δεν φτάνουν αυτά. Στην ταινία απουσιάζουν επιδεικτικά η αποκάλυπτική ματιά, το ρίσκο της αναμέτρησης με τη γλώσσα.

Υποθέτουμε ότι η Ναϊρ εκανε μια ταινία για την αμερικανική αγορά. Έναν ευθύ λόγο που να καταγγέλλει και να καθαίρει μέσω ακριβώς της εμπλοκής του θεατή στην κατά βάθος θέση του συνενόχου. Δεν ξεφεύγει, συνεπώς, από τις νόρμες των μικροαστών του αμερικανικού κινηματογράφου. «Βλέπετε τι παθαίνουν οι άλλοι και να είστε ευχαριστημένοι που εσείς είστε καλά», προτρέπει. «Συγκινήθειτε με τα πάθη αυτών των δυστυχισμένων, λυπηθείτε τους, ανακαλύψτε το βαθμό της ενοχής του κοινωνικού συστήματος, ανακαλύψτε τους και συμπονέστε τους», ηθικολογεί.

Από τη στιγμή όμως, που ο κινηματογράφος γίνεται για τους ψοφοδεείς που προτάσσουν έναν υποκριτικό ανθρωπισμό, το εύρος του, η δυναμική του εξαερώνονται κι η τέχνη μένει μια μετέωρη επιτήδευση. Η γλώσσα (ακριβέστερα: τα κλισέ της) μαθαίνεται, ωστόσο η ψυχή δεν συμμετέχει, η έκφραση γίνεται αυτοσκοπός και η δημιουργία μεταπίπτει σε ένα μέσο που μεταστοιχειώνει τη δυναμική της επικοινωνίας σε κοινωνική ή αναγνώριση - σε τελική ανάλυση, σε αναντίστοιχη σχέση επιβολής.

Απορούμε, γιατί το «Σαλαάμ, Μπομπάη» με όλα αυτά τα «προσόντα», δεν πήρε το Όσκαρ καλύτερης ξένης ταινίας - για το οποίο είναι προφανές ότι κατασκευάστηκε και για την κατάκτηση του σκηνοθέτης και παραγωγοί κοπίασαν πολύ. Αν συνέβαινε αυτό θα ένιωθαν, τουλάχιστον, άξιοι του μισθού τους.

ΥΓ. Επί τη ευκαιρία, δυο κουβέντες για τη λογική των βραβείων Όσκαρ. Για μια φάμπρικα που μεταλλάσσει σε θέαμα την καλλιτεχνική δημιουργία, που μεταφέρει τη συγκίνηση από την οθόνη στο πάλκο και, μέσω της τηλεόρασης, στα πέρατα της γης, που μεταλλάσσει το λόγο της δημιουργίας σε συνταγολόγιο και που προτάσσει τους μηχανισμούς παραγωγής και διανομής — τον οικονομικό παράγοντα — στην ανάγκη της συγκίνησης μέσω της έκφρασης. Είναι γνωστό ότι οι λογιές βραβεύσεις στον κινηματογράφο εξυπηρετούν αλλότρια συμφέροντα, ότι όταν δεν είναι πολιτικά είναι άμεσα οικονομικά (ή μεταφράζονται ευθέως σε οικονομικά), ότι μεταθέτουν την πρωτοβουλία από τους καλλιτέχνες στους συνδικαλιστές, στους οικονομικούς παράγοντες και στους γραφειοκράτες, ότι ως επιδιώκοντα την προσέλευση της μεσότητας, του κύριου καταναλωτικού φορέα που είναι ευεπίφορος στο διαφημιστικό λόγο, αποθεώνουν την παρέλκυση, τη ρηχότητα και κολακεύουν την ανοησία. Κυρίαρχος λόγος τέτοιων βραβείων είναι οι κοινός τόπος. Και γι' αυτό ουδόλως μας άφορουν.

Ηλίας Κανέλλης

ΣΑΛΑΑΜ ΜΠΟΜΠΑΗ ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: MIRA NAIR. ΣΕΝΑΡΙΟ: ΣΟΟΝΙ ΤΑΡΑΠΟΡΕ ΒΑΛΑ - MIRA NAIR. ΜΟΥΣΙΚΗ: Λ. ΣΟΥΜ-ΠΡΑΜΑΝΙΑΜ. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΣΑΝΤΙ ΣΙΣΣΕΛ. ΠΑΙΖΟΥΝ: ΣΑΦΙΚ ΣΙΕΝΤ, ΧΑΝΣΑ ΒΙΤΧΑΛ, ΝΑΝΑ ΠΑΤΕΚΑΡ.

Για και από αφορμή τον Παρθένη

Η έκθεση σχεδίων του Παρθένη στην Πινακοθήκη (ως 31.3.) και η μικρή, πρώτη του είδους της «Συνάντηση» που οργανώθηκε απ' αφορμή της, ήταν από πολλές απόψεις διδακτικές. Έδειξαν:

- πόσο φτωχές είναι ακόμα οι γνώσεις μας γύρω από τα πραγματικά γεγονότα, τα βιογραφικά, τα ιστορικά, τα κοινωνιολογικά, του Κωνσταντίνου Παρθένη, γύρω από την πρώτη διαμόρφωση της τέχνης του, χρονικά από τη στροφή του αιώνα (1895-1910), γεωγραφικά μέσα στον παιδευσιακό χώρο Αλεξάνδρεια - Βιέννη - Παρίσι - Αθήνα:

- πόσο λίγοι οι ιστορικοί της τέχνης έτοιμοι να αναδιφήσουν και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις αυτές, όσο μάλιστα ζουν ακόμα πρόσωπα που πλησίασαν το ζωγράφο, μαθήτεψαν κοντά του, κτλ.

- πόσο αντίθετα πολλοί οι κοινωνιολόγοι και φιλόσοφοι της τέχνης, κι αισθητικοί, έτοιμοι να οικοδομήσουν θεωρίες πάνω ή παράπλευρα προς τ' ανεπαρκή πραγματικά στοιχεία:

- πόσο δυσκολεύει τη δουλειά των μελετητών του Παρθένη, και της ελληνικής σύγχρονης τέχνης, γενικότερα, η έλλειψη:

α) ενός Μουσείου ή Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης,

β) ενός σοβαρού περιοδικού που να ασχολείται επιστημονικά και αποκλειστικά με την κριτική, την ιστορία και την αισθητική της σύγχρονης ελληνικής τέχνης.

Για την πρώτη έλλειψη ευθύνεται το κράτος, από αμέλεια και αδιαφορία — γιατί δεν έχουν λειψεί από το 1974 οι εισηγήσεις, οι προτάσεις και οι προσφορές λύσεων.

Για τη δεύτερη έλλειψη έχει σημαντική ευθύνη η διεύθυνση της Εθνικής Πινακοθήκης που, στα 15 χρόνια που αρχεί αναλλοίωτη, δε βρήκε τρόπο να εκδώσει ένα δελτίο εξαμηνιαίο ή ετήσιο, μιαν επετηρίδα, που να δημοσιεύει μελέτες γύρω από τα έργα τουλάχιστον εκείνα που περιέχει η Πινακοθήκη, γύρω από την ελληνική σύγχρονη τέχνη γενικότερα, από τους επιστημονικά καταρτισμένους υπαλλήλους της, που δεν λείπουν, ή και από ειδικούς εξωτερικούς συνεργάτες. Ακόμα και μιαν ετήσια λογοδοσία που να μην είναι μόνο οικονομικού, αλλά και γενικότερου περιεχομένου, δε στάθηκε ικανή να εκδώσει, ένα έντυπο λιγοσέλιδο όπου να αναφέρονται π.χ. τα ονόματα της εκάστοτε διοίκησης της Πινακοθήκης, του Δ.Σ. του Ιδρύματος Αλεξάνδρου Σούτσου, και του κληροδοτήματος Κουτλιδή, τα τμήματα στα οποία είναι χωρισμένη, και τους υπαλλήλους που στελεχώνουν το καθένα, τα ετήσια πεπραγμένα, πόσες εκθέσεις οργανώθηκαν και ποιες, τα καινούρια αποκτήματα από αγορές, δωρεές, κληρονομίες, για να εκτιμήσει το κοινό, και όχι μόνο το «φιλότεχνο», αλλά όλοι οι φορολογούμενοι πολίτες, τι έργο επιτελεί, τι υπηρεσίες του προσφέρει.

Για να επανέλθω όμως στον Παρθένη θέλω να εξάρω και πάλι την υποδειγματική δουλειά της ιστορικού της τέ-

«Ο περίπατος των Καρυάτιδων», λάδι σε πανί 47X71 εκ.

χνης Άννας Καφέτση, τόσο στο στήσιμο, όσο και στον κατάλογο της έκθεσης. Είναι ευτύχημα που βοηθήθηκε από τα υλικά μέσα της Πινακοθήκης που, αυτή τη φορά διατέθηκαν με το μέγιστο της ωφελιμότητας, και από τη συνεργασία συναδέλφων της, ειδικών και τεχνικών της Πινακοθήκης. Η επιτυχία της προσπάθειας δείχνει τι μπορεί να κάνει η Εθνική Πινακοθήκη όσο περιορισμένα (;) και να είναι τα μέσα της, όταν αποφασίσει να δουλέψει σωστά και να αξιοποιήσει σωστά τα προ-

ση της έκθεσης. Αντίθετα αναφέρει τις δυσκολίες που θα εμπόδιζαν την εφαρμογή τέτοιων κριτηρίων. Οδηγείται έτσι «σε μίαν αντιφατική συμπεριφορά και ανάγνωση...» που καταλήγει «... στην αυτονόμηση του αποσπάσματος και την αξιοποίησή του σαν ανεξάρτητης εκφραστικής δυνατότητας...», και, ουσιαστικά, στην άρνηση κάθε «...μεθοδολογικού ή άλλου λόγου να αποποιηθούμε την ηδονή του αποσπασματικού και του ατελούς που μας επιτρέπουν να δούμε πτυχές οι οποίες

το εμπόριο είναι γνωστά ελάχιστα σχέδια, προφανώς εκείνα που ο δημιουργός τους ή τα παιδιά του είχαν θεωρήσει «τελειωμένα».

Η έκθεση που έχει στήσει η κυρία Καφέτση αποτελεί λοιπόν ουσιαστικά μέρος (το 1/3 σχεδόν) από τα «ευρισκόμενα σχέδια» της δωρεάς Σ. Παρθένη, και όχι από το σύνολο των «ευρισκομένων» του Κ. Παρθένη. Δύσκολα μπορεί λοιπόν να γίνει δεκτή σαν βάση έγκυρης προβολής πάνω στο ύφος και τους τρόπους της όλης δημιουργικής λειτουργίας του Παρθένη. Μήπως αλλάξει την εικόνα που μας προτείνεται σήμερα το «β' μέρος» που προαναγγέλλει ο κ. Παπαστάμος; Στο μεταξύ δεν μας μένει παρά να δεχθούμε το δρόμο που μας προτείνει με τόσο ζήλο η κυρία Καφέτση, αυτή την «επίσκεψη στο εργαστήριο του ζωγράφου» γνωρίζοντας ότι στήνει ένα εσωτερικό, φανταστικό εργαστήριο, μέσα στο οποίο αναδύονται οι ιδέες, οι εικόνες, οι αναμνήσεις του Παρθένη, και δοκιμάζεται η εξωτερικότητά τους με τα σύμμετρα της ζωγραφικής, το μολύβι, τη σινική, το κάρβουνο, το λάδι, τη νερομπογιά.

Τέλος δυο αρνητικές παρατηρήσεις που δεν αφορούν το έργο της κυρίας Καφέτση: 1. Είναι απαράδεκτες αυτές οι άτσαλες γιγαντιαίες σφραγίδες της Πινακοθήκης που παραμορφώνουν χονδροειδώς πολλά από τα σχέδια όπως ιδιαίτερα τους αρ. 48, 51, 63, 68, 69, 71, 78, 80, 157, 188 κ.ά. Δεν μπορούσε τόσα χρόνια να είχε κατασκευασθεί μια μικρή, ελαχίστων χιλιοστών σφραγίδα, ειδική για τα σχέδια, τα χαρτικά κτλ. κατά τα υποδείγματα των Cabinet de dessins στα μεγάλα μουσεία; Άλλα τα υπηρεσιακά έγγραφα, κι άλλα αυτά τα λεπτεπίλεπτα, διάφανα και τόσο φθαρτά φυλλαράκια χαρτιού, που είναι μερικές φορές αριστουργήματα, και των οποίων και η αισθητική και υλική αξία εξοντώνεται από αυτές τις βάρβαρες επεμβάσεις. 2. Δεν θα μπορούσε να είχε τυπωθεί, μαζί με τον πλήρη κατάλογο, και ένα τετρασέλιδο, που να απαριθμεί, δίχως αναλύσεις, αλλά με τα βασικά στοιχεία ταυτότητάς τους και με μικρές φωτογραφίες για το καθένα, τους 11 πίνακες (όλους αδημοσίευτους) της δωρεάς Σοφίας Παρθένη που ορθά συνεκθέτονται, αφού αρκετά από τα σχέδια αποτελούν προεργασία τους;

Η «Συνάντηση» της 22.3. «Ο ΠΑΡΘΕΝΗΣ ΣΗΜΕΡΑ» έμοιαζε οργανωμένη με παραπλήσιες μεθοδολογικές προθέσεις. Από τις επτά ανακρινόμενες «εισηγήσεις (οι τέσσερις από μελετητές εκτός της Πινακοθήκης) μόνο οι τρεις κρατήθηκαν κάπως αυστηρά στο θέμα. Δυο πρόσθεσαν καινούριους πίνακες στον Παρθενικό «κανόνα». Η τρίτη, της κυρίας Καφέτση, εξειδίκευσε κάπως τις απόψεις στις οποίες στήριξε τη θεωρητική δομή του καταλόγου, επιδιώκοντας να εμφανίσει έναν Παρθένη από πρόθεση «νεωτερικό» δηλαδή, μοντέρνο. Δεν υπάρχει κανένα στοιχείο, από όσα τουλάχιστον γνωρίζουμε, που να στηρίζει την άποψη μιας εμπρόθετης επιδίωξης του μεγάλου ζωγράφου να είναι «μοντέρνος», να κάνει «μοντέρνα» ζωγραφική. Μόνη του έγνοια πρέπει να ήταν να εκφραστεί με το ιδίωμα που θα έφτιαχνε ο ίδιος σαν πιο πρόσφορο μέσο για πληρέστερη αυτοέκφραση. Εφόσον ήταν ιδίωμα έκφρασης-επικοινωνίας προς το περιβάλλον του συνέβαλε βέβαια στη διαμόρφωσή του και το γεγονός ότι ζούσε στη συγκεκριμένη εποχή του τέλους του αιώνα και στον συγκεκριμένο κοινωνικό περίγυρο της Βιέννης και λίγα χρόνια αργότερα, του Παρισιού.

Το ιδίωμα αυτό τον έκανε «μοντέρνο» για την Ελλάδα ως το 1940 —σαν τέτοιο τον αντιμετώπισαν οι Έλληνες κριτικοί του, ευνοϊκοί και δυσμενείς, από την πρώτη εμφάνιση έργων του στην Αθήνα το 1900. Μιλώντας με τη γνώση 80 χρόνων θα μπορούσαμε να πούμε ότι στη Βιέννη ως το 1903 λογίζονταν δίχως πρόβλημα «μοντέρνος» (σημερινός τότε) δηλαδή ένας από τους καλλιτέχνες της Σετσσιόν και του Γιούγκεντσταϊλ που άρθρωναν την έκφρασή τους στο ίδιο ιδίωμα, με πολύ

«Τοπίο Αττικής», λάδι σε πανί 26X35 εκ.

σόντα του επιστημονικού προσωπικού της.

Το να διαφωνεί κανείς με την επιστημονική αντίληψη που πρυτάνευσε στην κατάρτιση της έκθεσης και του καταλόγου είναι θεμιτό και εποικοδομητικό. Δεν μειώνει την εγκυρότητα της προσπάθειας, ούτε τη σημασία της, για τα πολλά εναύσματα που προσφέρει για παραπέρα μελέτη του έργου του μεγάλου και τόσο άγνωστου ζωγράφου, τώρα μάλιστα που ένα τόσο σημαντικό τμήμα του έργου του έχει συγκεντρωθεί στην Πινακοθήκη.

Τόσο από τον πρόλογο του κ. Παπαστάμου, όσο και από την εμπεριστατωμένη εισαγωγή στον κατάλογο της κυρίας Καφέτση προκύπτει πως τα εκθετόμενα σχέδια αποτελούν μέρος μόνο των όσων εδώρησε η Σοφία Παρθένη. Ο κ. Παπαστάμος μιλάει για 750 σχέδια που, μαζί με 90 λάδια, απαρτίζουν τη δωρεά και δηλώνει ότι η έκθεση αυτή (και αντιγράφω): «...παρουσιάζει... έναν αριθμό (211) σχεδίων... το α' μέρος των σχεδίων του Κ. Παρθένη... ενώ τα υπόλοιπα σχέδια θα παρουσιαστούν σε έκθεση και κατάλογο που θα παρουσιαστεί αργότερα...».

Η κυρία Καφέτση δεν παρέχει πουθενά ενδείξεις για τα αντικειμενικά κριτήρια που χρησιμοποίησε στην οργάνω-

ση των έργων, ή ισοπεδώνονται στα απολύτως επεξεργασμένα έργα...».

Η «ανάγνωση» των σχεδίων που προτείνει βασίζεται σε θεωρίες αισθητικό-σημειολογικές και «αποδομητικές» που εφαρμόζονται ίσως πιο έγκυρα σε έργα τέχνης λογοτεχνικά παρά σε εικαστικά.

Αλλά κι αυτή η υποκειμενική εκλογή μιας αμυδρής μεθόδου θα είχε μεγαλύτερο βάρος αν ήταν γνωστό και σε μας ή μας εμφανιζόταν το σύνολο των σχεδίων της δωρεάς Σοφίας Παρθένη και όχι κάτι λιγότερο από το 1/3 του, κι αυτό επιλεγμένο, υποβέβη, από την κυρία Καφέτση, με τα ίδια κριτήρια, ή με την ίδια έλλειψη κριτηρίων, ώστε ακριβώς να στηρίζει τη θεωρητική ανάπτυξη της. Το πράγμα έχει βέβαια αυξημένη σημασία γιατί η δωρεά της Σοφίας Παρθένη αποτελεί κατά τεκμήριο σήμερα, στα 22 χρόνια από το θάνατο του πατέρα της, το μισό τουλάχιστον των έργων που ανευρέθηκαν στα κατάλοιπα του Κωνσταντίνου Παρθένη, και μοιράστηκαν υποθετω «κατ' ισομοιρίαν» ανάμεσα στα δυο παιδιά του. Πρέπει συνεπώς να υποθέσουμε ότι στη μερίδα του Νικολάου Παρθένη έπεσαν άλλα 750 περίπου σχέδια, εκτός από πίνακες, από τη δημιουργία του πατέρα του. Διότι από ιδιωτικές συλλογές και από

«Γέννηση της Αφροδίτης», λάδι σε πανί 162X58,5 εκ.

* * *

ή λίγο ταλέντο. Το 1903 ήταν ολότελα «σημερινή» η τέχνη τους. Έβλεπε προς τα μπρος. Δεν είχε παρά ελάχιστη σχέση με την τέχνη που φάνταζε παρωχημένη, όπως του Γυζή, και του Μονάχου γενικότερα πριν τον Καντίνσκυ και τον «Γαλάζιο Καβαλάρη». Τα χρόνια εκείνα, για το κοινό της περιφέρειας, η τέχνη της Βιέννης ξάφνιαζε ως «επαναστατική» όσο του Σεζάν ή των Φωβ. Η έννοια του μοντερνισμού (η «νεωτερικότητα» δεν μου φαίνεται προσφυής νεολογισμός) γεννιέται στο μάτι κυρίως του δέκτη-θεατή. Μεταβάλλεται από στιγμή σε στιγμή όσο μετακινείται το χρονικό σημείο από όπου θεάται κανείς ένα έργο. Ο βαθμός του μοντερνισμού αυξομειώνεται και από τη χρονική σκοπιά όπου τοποθετείται κανείς, και από τη χωρική - όχι μόνο στα μεγάλα κέντρα τέχνης αλλά και στην πορεία της τέχνης σε κάθε περιφερειακό κέντρο, όπου λειτουργούν διαφορετικοί ρυθμοί εξέλιξης.

Εάν για τον Έλληνα κριτικό του 1900 ως 1910 ο Παρθένος φάνταζε «μοντέρνος», για τον κριτικό του Παρισιού το 1910 θα φαινόταν όσο παρωχημένος όσο οι συμβολιστές και ο Πυβί ντε Σαβάν μετά την επανάσταση του κυβισμού. Για μας το σημείο από όπου κοιτάζεται το έργο του Παρθένου είναι η Αθήνα και η ελληνική κοινωνία της πρώτης 30ετίας του αιώνα στην περιφέρεια των κέντρων τέχνης, όχι η Δύση με τα κέντρα που άλλαζαν αλληπάλληλα - Παρίσι, Βιέννη, Βερολίνο, Μόναχο όπου οι τέχνες πέρασαν από διάφορες επαναστατικές μεταπτώσεις τις οποίες πήρε ειδηση η ελληνική τέχνη — αν τις πήρε καθόλου ειδηση — δεκαετίες αργότερα.

Δεν χρειάζεται να πούμε τον Παρθένον μοντέρνο για να υπογραμμίσουμε τον πρωταγωνιστικό ρόλο του στη σύγχρονη ελληνική τέχνη ως το 1940. Δεν έχουμε φτάσει ακόμα ως το σημείο να μπορούμε να αποτιμήσουμε τι ακριβώς έφερε — εισήγαγε κυριολεκτικά — στο ελληνικό εικαστικό κλίμα στέλνοντας από τη Βιέννη τους πρώτους του πίνακες για έκθεση στην Αθήνα το 1900 κιόλας (μόλις 22 χρόνων!). Δεν έχουμε παρά να διατρέξουμε τις εκπληκτικές διαπιστώσεις για τους πίνακες εκείνους, ευνοϊκές ή εχθρικές, που αμέσως προκάλεσαν πέφτοντας σαν ογκόλιθοι στα ήρεμα νερά μιας Αθήνας βαυκαλιζόμενης από το Μόναχο. Άλλους του πίνακες

«εισήγαγε» σε νεότερες εκθέσεις ως το 1903, όταν ήλθε και ο ίδιος, πρώτη φορά, στην Αθήνα. Ο τύπος είναι γεμάτος από τις έντονες αντιδράσεις ειδικών και μη, και σε αυτούς τους πίνακες. Οι αντιδράσεις με τη δυσμενή έννοια εξακολούθησαν ως το 1929 που εδόθησε να διορισθεί (όχι να εκλεγεί) στην ΑΣΚΤ, παρά τη σφοδρή αντίθεση του καθηγητικού κατεστημένου που νεροκουβαλούσε πάντα για το Μόναχο. Η μοντέρνα, διδασκαλία του Παρθένου έθρεψε στην ΑΣΚΤ τον Τσαρούχη, τον Δ. Διαμαντόπουλο, τον Εγγονόπουλο, τον Μόραλη (αφού είχε θρέψει ιδιωτικά τον Χατζηκυριάκο - Γκίκα κάμποσα χρόνια νωρίτερα) πριν γευθούν άμεσα οι ίδιοι τη σύγχρονη τους τέχνη στο Παρίσι, μεταλαμπαδεύοντας έτσι με τη σειρά τους το «μοντέρνο» της εποχής τους στους νεότερους τους, όχι τον μοντερνισμό αλλά την πιο σύγχρονη ζωγραφική.

Μόνο όταν γίνει γνωστό και μελετηθεί όλο το έργο του Παρθένου θα μπορέσουμε να σταθμίσουμε όχι εάν και πόσο μοντέρνος ήταν, αλλά για πόσο καιρό ο «μοντερνισμός» του έθρεψε τον «εκσυγχρονισμό» της τέχνης στην Ελλάδα, από μέσα από τον τόπο, παράλληλα προς τα στοιχεία τα φερμένα από το εξωτερικό.

Ός τότε, και προς τον στόχο αυτό, η δουλειά της Άννας Καφέτης αποτελεί ένα θετικό και σημαντικό βήμα.

Αθήνα 30.3.89

Αλέξανδρος Ξύδης

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

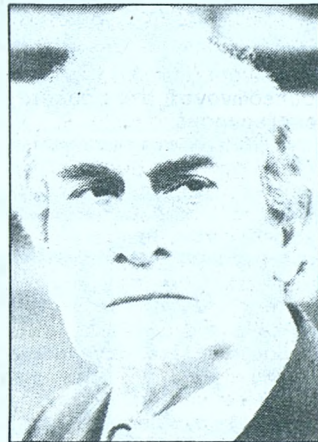
Στην κριτική μου για την έκθεση Σβορώνου - Κοκκινιδί (ΑΝΤΙ 398/24.3.88) οι τελευταίες 17 γραμμές της πρώτης παραγράφου έχουν παραμορφωθεί από τον γνωστό δαίμονα, τόσο ριζικά ώστε τις παραθέτω όπως τις είχα γράψει: «... άρχισε να δοκιμάζει τις δυνατότητές της σε κατασκευές (τις λέει η ίδια κολάζ), που έδειχναν μια ρωμαλέα μορφοπλαστική προσέγγιση, και το ξεπέρασμα κάθε στοιχείου διακοσμητισμού. Αυτή η μετάβαση από μια φάση αφαιρετικής δόμησης που δεν ήταν εγκεφαλικά υπολογισμένη, αλλά απέρρεε από την εσωτερική ανάγκη της να ξεφύγει από την επίπεδη και "ανέκφραστη" δουλειά των υφασμάτων, τελικά τη βοήθησε να προχωρήσει σε τρόπους που θα της πρόσφεραν αισθητική πλήρωση. Πιεζόμενη από την ήρεμη μανία της ζωγραφικής επενδύει τις κατασκευές της με τέτοια παθιασμένη ένταση που αγγίζει το δραματικό».

Α.Ξ.

Δuo συναυλίες της Κ.Ο.Α. Παλλάς 27 Μαρτίου και 10 Απριλίου 1989

Η 5η συμφωνία σε ντο ελάσ. του L. V. Beethoven (1770-1827) έχει επικρατήσει να λέγεται «συμφωνία του πεπρωμένου». Η εκτέλεσή της στη συναυλία της 27ης Μαρτίου με την Κ.Ο.Α. υπό την διεύθυνση του Α. Παρίδη, μας έκανε να νιώσουμε πόσο αδυσώπητα και χωρίς οίκτο είναι αυτά τα χτυπήματα στη θυελλώδη εμφάνισή τους στο Allegro της συμφωνίας (—τρία ό-

Α. Παρίδης

γδοα πάνω στο σολ και κατόπιν μι ύφεση— όπως είχε κάποτε ο Beethoven, έτσι χτυπά στην πόρτα το πεπρωμένο).

Η Κ.Ο.Α. με αυτή την εμφάνιση απέδειξε ότι μπορεί να ξεπεράσει τα μελανά της σημεία και στα χέρια ενός ικανού μαέστρου είναι σε θέση να σταθεί στο ύψος της σαν «Κρατική Ορχήστρα». Η εκτέλεση του σκοτεινού και μυστηριώδους Scherzo —όπως το χαρακτήριζε ο Μπερλιόζ— το παραλήρημα της χαράς στο θριαμβευτικό finale και γενικά η εκτέλεση της «συμφωνίας» αυτής που είναι το ποίημα της θέλησης, και το σύμβολο της υπεράνθρωπης δύναμης του Beethoven δεν είχε να ζηλέψει τίποτα από τις αντίστοιχες ξένων συμφωνικών (παραβλέπουμε βέβαια,

ένα μικρό «γλίστρημα» στα χάλκινα —στο πρώτο μέρος— χάρη της ολικής εικόνας).

Στη συναυλία είχαμε ακόμα, σε πρώτη εκτέλεση από την Κ.Ο.Α. το Adagio από την 10η συμφωνία (1910) του G. Mahler (1860-1911). Είναι το μόνο μέρος που θεωρήθηκε ολοκληρωμένο σε λεπτομέρειες —ο συνθέτης δεν πρόλαβε να τελειώσει τη συμφωνία— από τον Alban Berg και Ernst Krenek και πρωτοπαρουσιάστηκε το 1924. Θα ήταν —και είναι αντίστοιχα αυτό το μόνο σωζόμενο μέρος— το πιο προοδευτικό έργο του Mahler και τα στοιχεία που χρησιμοποιεί σε σχέση με την αρμονία, τη μελωδία και την ακουστική, δικαιολογούν τη φράση που ο ίδιος έγραψε στο χειρόγραφο της παρτιτούρας «Αντίο, μουσική μου για ήχορδα».

Και τέλος του S. Rachmaninoff (1770-1827) τη «Ραψωδία για πιάνο και ορχήστρα» πάνω σε ένα θέμα του Paganini. (Το θέμα παρμένο από το 24ο καπρίτσιο για βιολί του Paganini είχαν χρησιμοποιήσει και οι Σούμαν, Λιστ και Μπραμς σε έργα για πιάνο).

Η ραψωδία που αποτελείται από πρελούδιο 24 παραλλαγές και το φινάλε, έχει έντονο το δεξιότεχνικό στοιχείο. Η σολίστ Eleni Traganas απέδωσε πολύ καλά το έργο — αν και δημιουργήθηκαν κάποια προβλήματα ηχητικής ισορροπίας με την ορχήστρα.

Ο μεγάλος όμως εμψυχωτής και οδηγός υπήρξε ο αρχιμουσικός Ανδρέας Παρίδης. Γνωστός για τις αξιόλογες εκτελέσεις του επέβαλε για άλλη μια φορά την παρουσία του διευθύνοντος —σε κάτι άλλωστε που μας έχει συνηθίσει— χωρίς τη βοήθεια παρτιτούρας.

Στη συναυλία της 10-4-89 παρακολουθήσαμε μια από τις ωραιότερες εμφανίσεις της κρατικής μας ορχήστρας υπό την διεύθυνση του γεμάτου νεανικό δυναμισμό «ογδοντάχρονου» Ελληνορώσου αρχιμουσικού, Οδυσσέα Δημητριάδη.

Τα έργα που παρουσιάστηκαν:

«Μηνάς ο Ρέμπελος» —κούρσος στο Αιγαίο— (εμπνευσμένο από το ομώνυμο μυθιστόρημα του Κωστή Μπασιτά): Συμφωνικό ποίημα του πατριάρχη της ελληνικής μουσικής Μ. Καλομοίρη. Έργο που ανταποκρινόταν απόλυτα στο όραμα που είχε κάποτε διατυπώσει ο συνθέτης, να φτιάξει «μιαν αληθινά εθνική μουσική, βασισμένη από τη

"Ανοιξη" 902!

Η καλύτερη εποχή στα FM

**ΤΩΡΑ, ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ
ΚΑΘΕ ΩΡΑ
ΑΝΟΙΞΕ 902!**

Τώρα κάθε μέρα, κάθε ώρα, ο 902 Αριστερά στα FM, πιο ώριμος, πιο έγκυρος, περισσότερο ψυχαγωγικός, προσφέρει ένα νέο ραδιοφωνικό «μπουκέτο»: ΑΝΟΙΞΗ 902!

Νέο πρόγραμμα!

Ανανεωμένο και πιο πλούσιο, που καλύπτει τις αναζητήσεις και τις προτιμήσεις σας!

Νέοι συνεργάτες

Ηθοποιοί, στιχουργοί, τραγουδιστές, συγγραφείς, με πολύ ζωντάνια και ευαισθησία δημιουργούν μια «άλλη» ατμόσφαιρα!

Μοναδικά έγκυρος στην ενημέρωση!

Ερευνά, αποκαλύπτει, συζητά, ενημερώνει! Πάντα πιο τολμηρός, πιο γρήγορος, πιο ανθρώπινος!

Ολοκληρωμένος στη μουσική!

Πρωτοποριακός, ευέλικτος. Προσφέρει την πλουσιότερη μουσική δισκοθήκη!

Νεανικός!

Εισβάλλει στον κόσμο της ψυχαγωγίας, με χίλιες δυο εκπλήξεις και φρεσκάδα, προσφέροντας ώρες χαράς στους ακροατές του!

Ο «άλλος» σταθμός!

μία μεριά στη μουσική των αγνών δημοτικών μας τραγουδιών, μα και στολισμένη από την άλλη με όλα τα τεχνικά μέσα που μας χάρισε, η αδιάκοπη εργασία των προοδευμένων στη μουσική λαών...».

«Κονσέρτο για πιάνο και ορχήστρα αρ. 5 σε Μι ύφεση μείζ. (έργο 73) «αυτοκρατορικό» του Λ.Β. Μπετόβεν. Κονσέρτο γραμμένο σε συμφωνικό στυλ, θαυμαστό για την ισότιμη σύνδεση πιάνου και ορχήστρας (αφιερωμένο στον μαθητή του Αρχιδούκα Ροδόλφο). Σολίστ στο πιάνο η αρκετά εκφραστική Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου.

Και επίσης ένα από τα πιο αγαπημένα στο κοινό έργα η συμφωνία αρ. 6 σε σι ελάσ. «Παθητική» του Π.Ι. Τσαϊκόφσκυ. Συμφωνία που «συνδυάζει την απόλυτη δραματικότητα

λίγο τον διεθνούς φήμης αρχιμουσικό, από κάποια βιογραφικά του στοιχεία.

Ο Οδυσσέας Δημητριάδης γεννημένος το 1908 στο Βατούμ της Ρωσίας, από Έλληνες γονείς, από πολύ μικρή ηλικία άρχισε τις μουσικές του σπουδές. Τελείωσε τη «σχολή σύνθεσης» στο ωδείο της Τιφλίδας και «διεύθυνσης» στο ωδείο του Λένινγκραντ. Από το 1947 μέχρι το 1952 εργάστηκε σαν αρχιμαέστρος στην κρατική συμφωνική ορχήστρα της Γεωργίας.

Το 1958 του απονεμήθηκε ο τίτλος του «λαϊκού καλλιτέχνη της ΕΣΣΔ» μετά από τις επιτυχημένες παραστάσεις στο θέατρο Μπολσόι του μπαλέτου «Οθέλλος» του Αλ. Ματσαβαριάν, και κατόπιν σε σειρά επιτυχημένων περιοδειών μεταξύ άλλων

Οδυσσέας Δημητριάδης

τα με το συγκρατημένο πάθος και τον πλούτο των ιδεών με τη λιτότητα στην έκφραση» γεμάτη φορμαλιστικές καινοτομίες.

Η άρτια ερμηνεία της ήταν σίγουρα μια στιγμή θριάμβου για την Κ.Ο.Α. Ίσως είναι η μοναδική φορά που δεν μας επιτρέπεται να διαμαρτυρηθούμε για το ξέσπασμα των χειροκροτημάτων μετά την όντως εκπληκτική εκτέλεση του «Μεγάλου εμβλητικού» (Allegro molto vivace) στο 3ο μέρος.

Όπως είχε δηλώσει ο Ο. Δημητριάδης ήταν ένα όνειρό του να δώσει μια συναυλία στην Αθήνα για τους συμπατριώτες του προς τους οποίους πάντα τραβάει η καρδιά του.

Με την ευκαιρία αυτή του απονεμήθηκε από το δημοτικό συμβούλιο του Δήμου Αθηναίων, για την μακρόχρονη καλλιτεχνική του προσφορά, «τιμητικό μετάλλιο» ενώ αναγορεύτηκε σε επίτιμο δημότη.

Θα τελειώσουμε την αναφορά μας αυτή, γνωρίζοντας

διεύθυνε και την ορχήστρα της όπερας της Βιέννης. Το 1965 ορίστηκε ένας από τους πρώτους μαέστρους του θεάτρου Μπολσόι.

Την ίδια χρονιά ερχόμενος στην Ελλάδα διέθυνε την όπερα «Ντάμα Πίκα» του Τσαϊκόφσκυ. Έκτοτε από τις σημαντικότερες περιοδείες του θεωρούνται το 1969 σε Αμερική, Καναδά και Μεξικό και το 1975 σε Ισπανία και Γαλλία. Στην Ελλάδα είχε έρθει αρκετές φορές —και συνεργάστηκε με την Ε.Λ.Σ. «Το αρραβωνιάσμα στο Μοναστήρι» του Προκόφιεβ, «Το δαχτυλίδι της μάνας» του Μ. Καλομοιρη — «Ξανάγραψε» την κατεστραμμένη παρτιτούρα της όπερας «Φλώρα Μιράμπλις» του Σπ. Σαμαρά.

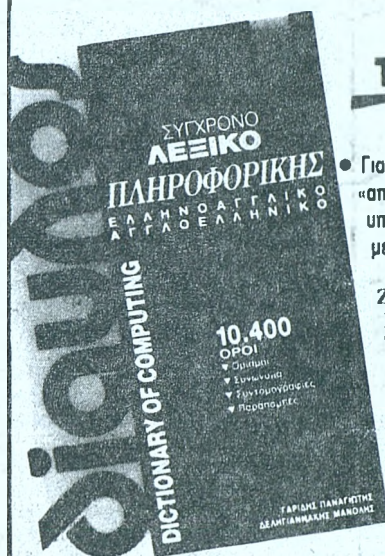
Πάνω στο έργο του Σπ. Σαμαρά ξαναεργάστηκε, γράφοντας μια νέα ενόρχηστρωση πάνω στον «Ολυμπιακό ύμνο». Εργασία που όπως δήλωσε την αφιερώνει στην Ολυμπιάδα του 1996.

Ν. Μητρόπουλος

ΓΙΑ ΝΑ ΓΡΑΦΟΥΜΕ ΚΑΙ ΝΑ ΜΙΛΑΜΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟ
ΛΕΞΙΚΟ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟ
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟ

ΤΩΡΑ σε όλα τα βιβλιοπωλεία

• Για να εισχωρήσετε στον «απρόσιτο» κόσμο των ηλεκτρονικών υπολογιστών και να εξοικειωθείτε με την ορολογία τους

ΖΗΤΕΙΣΤΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΤΕ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

δίαυλος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
Μαυρομιχάλη 60,
τηλ: 3636083 - 3607382

**Κυκλοφόρησε
ο 25ος και 26ος τόμος
του ΑΝΤΙ**

ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ '89

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΛΟΙΟΥ

**ΚΥΛΛΗΝΗ - ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ
F/B «ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ»**

**ΩΡΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΣ
ΑΠΟ ΚΥΛΛΗΝΗ 20.30**

**ΩΡΑ ΑΦΙΞΕΩΣ
ΣΤΟ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ 23.00**

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΘΕΣΕΩΝ:

**ΑΘΗΝΑ: SEVEN ISLANDS
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 10-12
ΤΗΛ. 3636607 - 3610822**

**ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ: SEVEN ISLANDS
ΤΗΛ. (0671) 22.00 - 24072/3**

ΒΙΒΛΙΟ

Η ψυχανάλυση αργώς σε αισθητικές περιπλανήσεις

**Η Μάρη Θεοδοσοπούλου
γράφει για την «Τέχνη
και Ψυχανάλυση» του
Πήτερ Φούλερ, μετ. Ηρώ
Κανακάκη, εκδ. Νεφέλη**

Ο Πήτερ Φούλερ, Βρετανός μαρξιστής, με πλήθος άρθρων και διαλέξεων στο ενεργητικό του, διαλέγει να εξετάσει το θέμα τέχνη και αισθητική από τη σκοπιά της ψυχανάλυσης —μοναδική επιστήμη που έχει ως αντικείμενο την υποκειμενικότητα. Το βιβλίο του —το πρώτο που μεταφράζεται στη γλώσσα μας από ό,τι μπορούμε να γνωρίζου-

με— «Τέχνη και Ψυχανάλυση» που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Νεφέλη, βασίζεται σε σεμινάρια που έδωσε το 1979 στην Αγγλία.

Αναλύει το ερώτημα της διαχρονικότητας της τέχνης με τρία συγκεκριμένα παραδείγματα από το χώρο των εικαστικών τεχνών το Μωυσή του Μιχαήλ Άγγελου, την Αφροδίτη της Μήλου και τέλος ορισμένους σύγχρονους αμερικανούς ζωγράφους. Στην κάθε περίπτωση χρησιμοποιεί διαφορετική ψυχανalyτική προσέγγιση. Ανεξάρτητα από τις επιμέρους διαφορές, μας ζητά να αποδεχτούμε με τη βασική θέση ότι η αισθητική εμπειρία εκπηγάζει από ασυνειδητες φαντασιώσεις και βιώματα που ανάγονται στους πρώτους μήνες της ζωής και επανενεργοποιούνται από την επαφή μας με το «καλό» έργο τέχνης. Θέση όχι αξιωματική αλλά ούτε ορθολογιστικά αποδεικνυόμενη, λιγότερο ή περισσότερο αληθοφανής ανάλογα με την προσωπική υποδομή του αποδέκτη.

Στο πρώτο κεφάλαιο —διάλεξη, τον απασχολεί η δύναμη που αποπνέει η μορφή του Μωυσή στο περιώνυμο άγαλμα του Μιχαήλ Άγγελου. Ό-

πως όμως και ο ίδιος παραδέχεται, από την αισθητική του αγάλματος ολισθαίνει σε ένα προσφιλέστερο γι' αυτόν θέμα, την ψυχοσύσταση του Φρόυντ. Σαν τέως ζηλωτής του φροϋδισμού, εμφορείται από υπερβάλλουσα ζέση να εντοπίσει παραλείψεις και αποσιωπήσεις στην αυτοανάλυση του Δασκάλου που οδήγησαν —κατά την άποψή του— σε επιστημονικοφανείς απλουστεύσεις και κάποτε παραμορφώσεις. Επαρκής γνώστης της φροϋδικής φιλολογίας, επιχειρεί μία σημειολογική ψυχανalyτική ανάλυση των δύο βασικών κειμένων που αφιέρωσε ο Φρόυντ στις εικαστικές τέχνες —«Ο Μωυσής του Μιχαήλ Άγγελου» και «Μια παιδική ανάμνηση του Λεονάρντο Ντα Βίντσι».

Στο δεύτερο κεφάλαιο, την τρομερή πατρική φιγούρα του Μωυσή, διαδέχεται «η πλασμένη από τη θάλασσα θεά», όπως τη συνέλαβε ο ποιητικός οίστρος του Ροντέν, Αφροδίτη της Μήλου. Ο Π. Φούλερ αναλύνει αρκετές σελίδες εξιστορώντας το θρύλο του αγάλματος και παραθέτοντας σωρεία λεπτομερειών από την αρχαιολογική γραμματεία.

Όλη αυτή η μακρηγορία, α-

ποσκοπεί στην προετοιμασία του αναγνώστη για να αποδεχθεί μία λίγο ακραία ερμηνευτική που στηρίζεται στις ψυχανalyτικές θεωρίες της Μελάνιας Κλάιν. Σίγουρα, απαιτεί καλή προαίρεση και φαντασία η μύηση στις απόψεις της βιεννέζας μαθήτριάς του Σαντόρ Φερέντζι —τολμηρή σκαπανέας στον ανδροκρατούμενο χώρο της ψυχανάλυσης. Αντίμαχος, στον τομέα της παιδοψυχολογίας, της πιστής στον πατρικό λόγο Άννας Φρόυντ —αφού άφησαν τους ενήλικες στην άλλη κυρία της ψυχανάλυσης, τη Μαρία Βοναπάρτη— μοιράστηκε μαζί της το αγγλόφωνο κοινό, δίνοντας οριστική ώθηση προς τις σχέσεις «βρέφους - μητέρας».

Δίκαια χαρακτηρίστηκε τρομακτική και απίστευτη η ιδέα ότι βρέφη έξι μηνών και μικρότερα δυναστεύονται από πρωτόγονα σαδιστικά σεξουαλικά φαντάσματα. Σύμφωνα με την κλαϊνική θεωρία, όταν διανύουν την «παρανοϊκή - σχιζοειδή» φάση —όπως ονομάστηκε σε αντιστοιχία με την κλινική ψυχιατρική περιπτώσιολογία— επιζητούν να αποσχίσουν με κάθε μέσο το μητρικό σώμα, ενώ λίγο αργότερα αναπτύχουν. Στο «καταθλιπτικό» στάδιο που συνή-

ΑΙΟΛΟΣ Τρέιμς ΚΟΥΚ

**ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΓΥΡΩ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Σόλωνος 114, 106 81 Αθήνα, ☎ 363.02.14

Πρωτοπορία

ΒΙΒΛΙΑ • ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ • ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ΕΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΠΑΝΤΑ
ΜΕ ΤΙΣ
ΚΑΛΥΤΕΡΕΣ
ΤΙΜΕΣ

ΛΕΩΦ. ΝΙΚΗΣ 3
(ΠΑΡΑΛΙΑ)
546 24
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ. 226.190

ΓΡΑΒΙΑΣ 3-5
ΤΗΛ. 3601.591
ΑΘΗΝΑ

θως ακολουθεί, διέπονται κυρίως από επανορθωτικές ορμές απέναντι στο κατακερματισμένο σώμα.

Κατά την άποψη που υιοθετεί ο Π. Φούλερ, η αισθητική απόλαυση που προσφέρει η Αφροδίτη της Μήλου, βρίσκεται ακριβώς στην εκδραμάτιση της «καταθλιπτικής» φάσης. Το στοιχείο του ακρωτηριασμού επαυξάνει τη θέληση γιατί ακριβώς αισθητοποιεί τις καταστροφές μιας φαντασιογενούς επίθεσης, γεγονός που επιτρέπει αργότερα τη νοητή επανόρθωση του κατεστραμμένου μητρικού συμβόλου.

Είναι προφανές πως και στις δύο περιπτώσεις ο Π. Φούλερ διαλέγει να εξετάσει έργα τέχνης που εναρμονίζονται με τις αντίστοιχες ψυχαναλυτικές θεωρίες χωρίς αυτό να αποδεικνύει τη γενικότερη εμβέλειά τους, πράγμα που άλλωστε δεν ισχυρίζεται ο συγγραφέας.

Στις δύο τελευταίες διαλέξεις, υπεισέρχεται στο χώρο της αφηρημένης τέχνης που, αν και απορρίπτεται από το σύνολο σχεδόν της ορθόδοξης μαρξιστικής κριτικής, προσφέρει με κάποια τουλάχιστον επιτεύγματα της αναμφισβήτητης ικανοποίησης. Ο συγγραφέας αδιάκοπα επανέρχεται στο κεντρικό συμπέρασμά του: η ψυχανάλυση σήμερα, απαλλαγμένη από τις στρουκτουραλιστικές προσθήκες των Γάλλων (Αλθουσέρ - Λακάν), ανοίγει το δρόμο στην κατανόηση της αισθητικής σε μια υλιστική βάση. Το κυρίαρχο στοιχείο που υποφώσκει σε ολόκληρη τη σύγχρονη ζωγραφική συγκομιδή, είναι η αέναη συγχώνευση του εσωτερικού - υποκειμενικού με το εξωτερικό - αντικειμενικό. Αυτό παραπέμπει σε ασυνείδητη παλινδρόμηση στις υποκειμενικές εμπειρίες του βρέφους που δημιουργήθηκαν πριν από το λόγο κι ακόμη σε συναισθήματα και εικόνες που εγχαράχτηκαν μέσα μας προ των λέξεων. Απόψεις που πρεσβεύει η ελάχιστη γνωστή στη χώρα μας — ίσως γιατί την επισκίασε η δημοφιλής αντι-ψυχιατρική των Λαϊνγκ και Κούπερ — βρετανική ψυχαναλυτική σχολή «σχέση-με-αντικείμενο».

Ο Π. Φούλερ μαρξιστής και φροϋδιστής, ανεξάρτητα με την επαναστατική του διάθεση απέναντι σε πειθαναγκαστικές οριοθετήσεις, καταλήγει το βιβλίο του συνταυρίζοντας στοχασμούς αυτογνωσίας του Μαρξ με μια καθαρά

φροϋδική, αισιόδοξη συλλογιστική.

Αφενός η ευρυμάθεια του συγγραφέα σε θέματα τέχνης και αφετέρου η μαρξιστική του παιδεία, η φροϋδική του κατάρτιση και η ψυχαναλυτική του εμπειρία, προσφέρουν στον αναγνώστη πλούτο γνώσεων και συγχρόνως τον εισάγουν καίρια στην ανεξάντλητη προβληματική επί θεμάτων αισθητικής. Γεγονός που παρακάμπτει τις τυχόν αντιρρήσεις για τις ενμέρει αυθαίρετες ψυχαναλυτικές ερμηνείες και τη συχνά υποκειμενική αξιολόγηση τάσεων και σχολών. Ακόμη βοηθά στην παράβλεψη των πολλαπλών — μερικές φορές εκτενών — παρεκβάσεων που μπορούν να δράσουν ανασταλτικά στη ροή της ανάπτυξης. Άλλωστε το υλικό πρωτογενώς συγκεντρώθηκε για να χρησιμοποιηθεί σε σμινάρια, λογικό λοιπόν το βιβλίο παρά τις αναθεωρήσεις και μεταλλαγές που επέφερε ο συγγραφέας, να διατηρεί κάποιες εγγενείς ατέλειες.

ΜΙΣΕΛ ΦΟΥΚΩ

Επιτήρηση και τιμωρία
Η γέννηση της φυλακής
Μετάφρ.: Καίτη Χατζηδήμου ·
Ιουλιέτα Ράλλη
Εκδ. Ράππα, Αθήνα 1989

Τα έργα του Μισέλ Φουκώ, που πέθανε πρόωρα και απροσδόκητα τον Ιούνιο του 1984 σε ηλικία μόλις 55 ετών έχουν τα περισσότερα μεταφραστεί και στη χώρα μας. Πτυχιούχος της φιλοσοφίας (1948) και της ψυχολογίας (1950) από την Ecole Normale Supérieure, με δίπλωμα ψυχοπαθολογίας (1952) και με διδακτορική διατριβή γύρω από την «Ιστορία της τρέλας κατά την κλασική εποχή» (1961), ο Φουκώ επεξέτεινε σταδιακά τα ενδιαφέροντά του σε ολόκληρο το χώρο των λεγόμενων «ανθρωπιστικών επιστημών» (ιστορία, ψυχολογία, κοινωνιολογία, γλωσσολογία, παιδαγωγική, ιατρική, ψυχιατρική, εγκληματολογία, ανάλυση των λογοτεχνιών και των μυθολογιών κ.ά.) και ίδιως στον τομέα της «Ιστορίας των Συστημάτων Σκέψης» που αποτέλεσε από το 1970 και το αντικείμενο διδασκαλίας του.

Έργα του, όπως η «Γέννηση της κλινικής» (1963), «Η αρχαιολογία της γνώσης» (1969), «Η Τάξη του Λόγου» (1971) και η «Ιστορία της σεξουαλικότητας» δείχνουν και με την απλή παράθεση των τίτλων τους, την ευρύτητα των προβληματισμών, την τερά-

η σύγχρονη
Εποχή σας
προτείνει

Σύγχρονη Λογοτεχνία

Νίκος Σκούτας
Ρίξε λίγο άσπρο μιν το φοβάσαι

Νίκος Σαραντάκος
Μετά την αποψίλωση

Πίτσα Σωτηράκου
Καιάδας Ι.Ε.

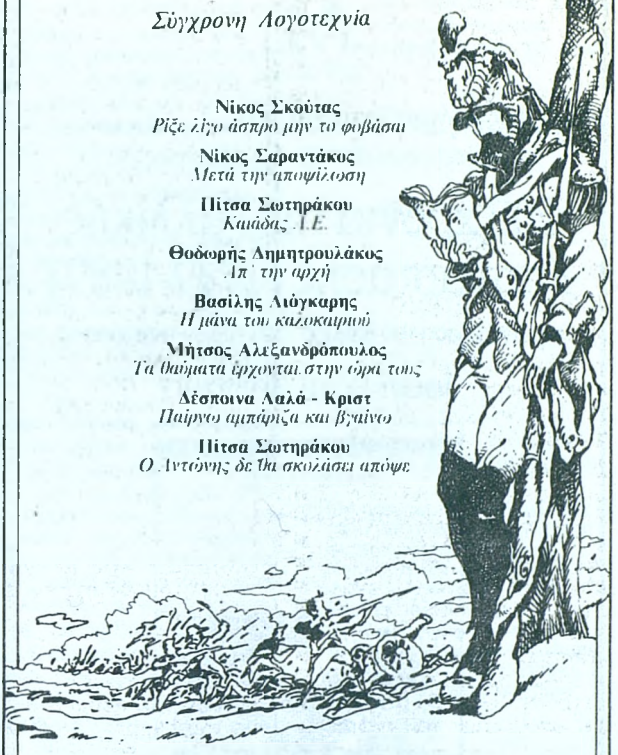
Θοδωρής Δημητρουλάκος
Απ' την αρχή

Βασίλης Λιόγκαρης
Η μίνα του καζοκαμινού

Μήτσος Αλεξανδρόπουλος
Τα θαύματα έρχονται στην όρα τους

Δέσποινα Λαλά - Κριστ
Παίρνω απάριζα και βγαίνω

Πίτσα Σωτηράκου
Ο Αντόννης δε θα σκολάσει απόψε

Εδίκων 130, 106 81 Αθήνα
Τηλ. 36.20.835-36.23.649

Κεντρική έκδοση: Ζαλόγγου 11
Τηλ. 36.15.617-36.48.713

ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ '89

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΛΟΙΟΥ

ΚΥΛΛΗΝΗ - ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ
F/B «ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ»

ΩΡΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΣ
ΑΠΟ ΚΥΛΛΗΝΗ 20.30

ΩΡΑ ΑΦΙΞΕΩΣ
ΣΤΟ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ 23.00

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΘΕΣΕΩΝ:

ΑΘΗΝΑ: SEVEN ISLANDS
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 10-12
ΤΗΛ. 3636607 - 3610822

ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ: SEVEN ISLANDS
ΤΗΛ. (0671) 22.00 - 24072/3

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Ιπποκράτους 8 - Αθήνα, τηλ. 362.73.18

Οι εκδόσεις ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ συμμετέχουν στις
εκδηλώσεις που γίνονται στη χώρα μας για τα

200 χρόνια της Γαλλικής Επανάστασης (1789-1989)

με την έκδοση του βιβλίου του Γάλλου συγγραφέα

Jean Paul Bertaud

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ (1789-1795)

Μετάφραση
Σταυρούλα Αλεξανδράτου - Δέσποινα Αγγελοπούλου

ΟΕΚΔΩΤΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

καρσολη & δημητρίου 12

152 32 χαλανδρι

τηλεφ. 68.13.222

ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

στη συμβολή του Φουκώ στη σύγχρονη σκέψη αλλά και την τόλμη του στην επεξεργασία «ευαίσθητων» για τις σύγχρονες κοινωνίες θεμάτων, όπως τα άσυλα φρενοβλαβών και οι φυλακές.

ΜΑΙΡΗ ΜΠΟΤΣΑ

Είδωλα πάλη

Εκδόσεις Ηριδανός, Αθήνα 1988

Σε μιαν διαρκή εναλλαγή πεζής και ποιητικής γραφής, η συγγραφέας επιτυγχάνει μιαν συναρπαστική ανάπλαση του λειτουργικού της ποιητικής δημιουργίας.

Το έντονο λυρικό στοιχείο συνυφάνει και κινεί το λόγο, συμπαρασύροντας τον αναγνώστη στα άδυτα των αισθήσεων και της έμπνευσης.

Δείγμα γραφής:

«Κέντημα του δέους, έως τη ρίζα του βλέμματος, που διπλώνει τους χάρτινους πόρους, καθώς αναδίνουν την αδρότητα του άδηλου πλαταινώντας, ελευθερώνει από τους μυχούς του σώματός του έμφοβη φλόγα πνοής κι όπως αναλώνει τους βυθούς της ομίχλης, σπέρνοντας τον μύθο και την μαντεία, λικνίζει τα σύννεφα που γαλουχούν την αστραπή της πραγματώσεως».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΟΚΥΡΗΣ

Ο κακός αέρας

Εκδόσεις Ύψιλον, Αθήνα 1988

Πρόκειται τόσο στη μορφή όσο και στο περιεχόμενο για ένα αντι-έπος, όπου με περισσή καυστικότητα και μέσα από τη διακωμώδηση της στείρας προγονολατρίας και των ηρώων - θρύλων αναφέρονται τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας.

Δείγμα γραφής:

«Οπότε

σήμερα Δευτέρα, και νωπή ακόμα η λιβανιά και αχώνευτη η κοινωνία, αύριο Τρίτη, όπου πέθανε ο Διγενής και Να την πέτρα όπου ακόμα δείχνουν τη σπαθιά του:

Τετάρτη, εδώ νηστεύουμε το λάδι

σε άλλα θα αμαρτήσουμε; Ας περιμένουμε την Πέμπτη, Και πάλι κάτι θα συνέβαινε μεσοβδόμαδα ασφαλώς,....».

Κ. ΔΙΓΚΑΒΕΣ

Ελληνικό και Διεθνές Αλμανάκ 1989

Εκδ. Μπαρμπουνάκη

Το μοναδικό βιβλίο γεγονότων στον ελληνικό χώρο. Ο Κ. Διγκαβές καταγράφει με συντομία τα συμβαίνοντα στην Ελλάδα και στον κόσμο στον

πολιτικό, οικονομικό, στρατιωτικό, επιστημονικό, πολιτιστικό χώρο και γενικά σε κάθε τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Μια χρήσιμη και εύχρηστη έκδοση.

TOM HORNER

Η ερωτική και σεξουαλική ζωή στη Βίβλο

Μετάφρ.: Τ. Δαρβέρης

Εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσ/νίκη 1989

Στο βιβλίο διερευνούνται οι συνθήκες, τα έθιμα και οι αντιλήψεις, που αφορούσαν τις ερωτικές και σεξουαλικές σχέσεις των λαών και των εποχών που αναφέρονται στην Παλαιά και στην Καινή Διαθήκη, με βάση πάντα και αποκλειστικά τα γραφόμενα στην Αγία Γραφή.

Ο συγγραφέας είναι προτεστάντης θεολόγος και το βιβλίο αυτό στηρίζεται σε όσα δίδαξε στη Θεολογική Σχολή της Φιλαδέλφειας την περίοδο 1957-69.

Στο γυναικείο κίνημα και στη θέση της γυναίκας στην Ελλάδα από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους μέχρι σήμερα είναι αφιερωμένο το τελευταίο τεύχος του τριμηνιαίου ολλανδόφωνου περιοδικού «Lychnari».

Το «Lychnari» εκδίδεται στην Ολλανδία με πρωτοβουλία του Συλλόγου Ελλήνων Επιστημόνων Ολλανδίας, του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών στο Άμστερνταμ και των Νεοελληνικών Σπουδών στο πανεπιστήμιο του Χρόνιγκεν.

Ημανόδιον
ΑΘΗΝΑ ΜΑΡΤΗΣ 1989

ΣΩΤΗΡΗΣ ΠΑΣΤΑΚΑΣ: Όλη ποίηση * ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ: Τα σμύρνα στην περιγραφή του Στίχου * ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ * ΕΡΙΚΟΣ ΜΠΕΛΙΕΣ: Δύο ποιήματα * ΑΡΓΥΡΗΣ ΧΙΟΝΗΣ: Τέσσερα ποιήματα * ΤΑΖΟΥΛΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Τέσσερα ποιήματα * ΝΙΚΟΣ ΡΕΓΚΑΣ: Τέσσερα ποιήματα * ΝΙΚΟΣ ΧΕΙΛΑΔΑΚΗΣ: Δύο ποιήματα

WALT WHITMAN
Στη γαλάζια άχνη της Όνταριο
«ΑΠΟΔΟΣΗ ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΕΡΗΣ»

ποιήματα * ΝΙΚΟΣ ΓΡΙΠΟΝΗΣΙΩΤΗΣ: Σμύρνα και τέρμα * ΧΡΙΣΤΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ: Δύο ποιήματα * ΜΙΧΑΗΛ ΓΚΑΝΑΣ: Ένα ποίημα * ΚΝΟΥΤ HAMSUN: Για τὴν Οὐρανὴν (Μετάφραση Γιάννης Βαρέλης) * ΤΟ ΜΕΤΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ: Ἀπ' ὅλη τὴν ἑκκρέση τῆς ἡλικίας γένους * Οἱ ΣΥΛΛΟΓΕΣ: Ποιήματα ἀπὸ συλλογῆς τοῦ 1988 * ΕΝ ΠΑΡΟΔῶ: Βιβλιοκρισίες, ἀντιγραφές, ἀπάντη: Γράφουν: ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΕΡΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΤΙΛΗΣ, ΝΙΚΟΣ ΛΑΖΑΡΗΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΝΑΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΛΟΥΚΗΣ, ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΠΕΚΑΤΟΡΟΣ

δια λογος

Η ΑΛΛΗ ΛΥΣΗ

● Για τον συνασπισμό και για την προοπτική μιας άλλης λύσης γράφει στο γράμμα που ακολουθεί η Βάσω Απαλοπούλου:

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,
Αφού γέλασα με την αποκριτική ένδυσή σου και αφού περιμένω να ξαναπέσω στη ζοφερή πραγματικότητα με την επόμενη έκδοση, σκέφτηκα να σου γράψω κάτι από αυτή τη ζοφερή πραγματικότητα.

Φαίνεται πως η «γραμμή» γενικώς στο ΑΝΤΙ είναι η ανάδειξη του Συνασπισμού ως μια εχέγγυα δύναμη για το πολιτικόν μας μέλλον!

Πείτε με εσείς —ω! ερευνητικοί δημοσιογράφοι...— καχύποπτη ή μίζερη ή... κλπ.

Αν ο Συνασπισμός δεν υποσχεθεί, εγγυάται τότε, ελάτε, δεσ τε πώς δουλεύουν π.χ. οι Δήμοι που ανήκουν στους ΚΚΕ σχηματισμούς - το ανήκουν με την έννοια της πλειοψηφίας. Πώς δουλεύει το ράδιο 5 (γράμμα της Βαλαβάνη σε πρόσφατο τεύχος...). Πώς δουλεύουν τον κόσμο με την κατ' επιφασήν διαφάνεια στις προσλήψεις κλπ. Ακόμα έχουμε περίπτωση Φωλόπουλου, περιπτώσεις μη επώνυμων συνδικαλιστικών παραγόντων που «χαντάκωσαν» παλιότερα εργαζόμενους με τις «γραμμές» που «κατέβασαν» εργαζόμενοι παραδοσιακά προσκολλημένοι στο ΚΚΕ πώς δουλεύει, τελικά, το συνδικαλιστικό (;) κίνημα, το «μαζικό» κίνημα.

Πώς δουλεύουν οι ΚΟΒΕΣ οι ΟΒΕΣ και τότε... έχουμε μια εγγύηση για το Συνασπισμό, «σπουδαία»!

Με μια λέξη: Ούτε το ΚΚΕ ούτε η ΕΑΡ αλλά ούτε και το ΚΚΕ-εσ., έχουν παρουσία στη βάση, στο κόμμα, ούτε το ΚΚΕ με τις χιλιάδες μέλη του, ούτε η ΕΑΡ με τις εκατοντάδες ούτε το —εσ.— με τις δεκάδες μέλη του. Κι ας «κατεβαίνει» το τελευταίο αυτόνομο.

Δεν είναι οι αντικειμενικές συνθήκες που θα φέρνουν ψήφους. Είναι ΚΥΡΙΩΣ οι υπο-

κειμενικές. Αυτό, αν και το λένε οι του ΚΚΕ, ποτέ δεν το αισθάνθηκαν ποτέ δεν το έκαναν πράξη...

Αν ήταν αρκετό, από τις αντικειμενικές συνθήκες να παίρνεις ψήφους, τότε και το '81 θα είχε το 17% και το '85 μεγάλα ποσοστά. Όπως η Δεξιά ευελπιστούσε το '85 να γίνει κυβέρνηση. Κι αυτή στο αντικειμενικό βασιζόταν. Δεν κοιτούσε τα χάλια της...

Όσο για το πολιτικό μας μέλλον, το μόνο που θα μας σώσει είναι η οργάνωση της βάσης του κόσμου σε κινήσεις (κινήματα) αντιεξουσίας αντικομφορμισμού ζωντάνιας —όχι πλαδαρότητας—, συλλογικά —καθόλου εγωκεντρικά—, υπεύθυνα, θεωρητικών καταρτισμένα, με μορφές όλο και πιο μοντέρνες, δουλειά ακούραστη.

Ποιοι θα κάνουν την αρχή; Όλοι αυτοί οι ανήσυχτοι αμφισβητίες πολιτικοποιημένοι και ακούραστοι νέοι. Νέοι που δεν βαρέθηκαν που δεν βολεύονται στο εύκολο και το ρουτινιάρικο. Νέοι μέσα και έξω από τις υπάρχουσες οργανώσεις. Από λίγους μεγάλους που επιμένουν να σκέφτονται και να δρουν. Όλοι αυτοί που είναι διασκορπισμένοι άρα μειοψηφία και περιθώριο. Που θα ξεκινήσουν αυτές οι κινήσεις; Από χώρους δουλειάς από πολιτιστικούς χώρους από συνοικίες υποβαθμισμένες.

Συνοικίες που δίνουν όλες τις αιτίες (μόλυνση, ανυπαρξία πράσινου, πολιτισμού, στέγης, κυκλοφοριακού χάους κλπ.). Συνοικίες που έχουν όμως το εξής προνόμιο: ο κόσμος γνωρίζεται σχεδόν. Όπως σε αυτές της Β' Πειραιά.

Ευελπιστώ και περιμένω τις κρίσεις και άλλων αναγνωστών σου αγαπητό ΑΝΤΙ.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία.

Βάσω Απαλοπούλου
Κερατσίνι

Υ.Γ. Στην φράση —ω! ερευνητικοί ρεπόρτερ— η ειρωνεία υπάρχει για ένα μόνο λόγο. Βρίσκετε και αποκαλύπτετε «μυστικά και ντοκουμέντα» της κυβέρνησης αυτής ή της προηγούμενης. Και ορθώς πράτετε. Το ερώτημα είναι γιατί όχι και σε αυτούς που αποτελούν μικρές κυβερνήσεις π.χ. στους Δήμους; Ξέρετε τι «ζουμί» θα βγάλατε;

ΔΙΛΗΜΜΑ ΨΗΦΟΥ

● Για το δилημμα της ψήφου στις εκλογές του Ιουνίου καθώς και για την μετα-ΠΑΣΟΚ εποχή μας γράφει ο κ. Περικλής Νικολακούδης στην επιστολή που ακολουθεί:

Σαν παλαιός κεντρώος και ειδικότερα της γενιάς του 114 και μέχρι πρότινος υποστηρικτής του καταρρέοντος ΠΑΣΟΚ, βρίσκομαι σε δилημμα για το τι να ψηφίσω. Σίγουρα πολλοί από μας έχουμε αλλεργία με το πρόσωπο του κ. Μητσοτάκη, συνδεομένο με τη λεγομένη αποστασία. Όμως είναι εύλογο το ερώτημα γιατί δεν δέχεται ο κ. Α. Παπανδρέου ανοικτή δημόσια συζήτηση επί του θέματος; Μήπως η εμπάθεια έχει δημιουργήσει πέπλα μυθοπλασιών γύρω από αυτό το ζήτημα;

Ένα πάντως είναι σαφές: το περιλάλητο «κίνημα» πρέπει να αποσυρθεί, τουλάχιστον για ένα διάστημα· ίσως αποδειχθεί πιο χρήσιμο για τον τόπο ως αντιπολίτευση, παρά ως κυβέρνηση (εάν, βεβαίως, επιδοθεί σε γνήσια περισυλλογή, με νηφαλιότητα). Η δε μετάβαση στη μετα-ΠΑΣΟΚ εποχή πρέπει να γίνει ομαλά και χωρίς κλυδωνισμούς. Καλώς ή κακώς, αυτό το εγγυάται αυτήν την περίοδο η μετριοπαθής παράταξη της «Νέας Δημοκρατίας». Όσο για την ψήφο στον κ. Μητσοτάκη (η οποία κάλλιστα μπορεί να είναι ψήφος

ανοχής-δοκιμής) δεν είναι κάτι τελεσιδίκιο: ας μην ξεχνάμε ότι σε δυο το πολύ χρόνια θα έχουμε και πάλι βουλευτικές εκλογές, εφ' όσον δεν θα είναι δυνατή η εκλογή νέου προέδρου της Δημοκρατίας υπό της προσεχούς Βουλής. Έως τότε, βλέπουμε.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία.

Περικλής Νικολακούδης
Καβάλα

ΜΙΑ ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

Με αφορμή την παρουσίαση του νέου βιβλίου της Βουλγάρας ψυχαναλύτριας Τζούλιας Κρίστεβα «Εν αρχή ήταν η αγάπη», από την κ. Μάρη Θεοδοσοπούλου (τχ. 391/30.12.1988), και στα όσα γράφονται εκεί για «το ταμπού της θρησκευτικής πίστωσης», ο Γιάννης Σπυρόπουλος μας γράφει:

Δεν διάβασα το βιβλίο της Κρίστεβα. Περιορίζομαι σε όσα σημειώνει η κ. Θεοδοσοπούλου σαν «λογική κατα-

ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ '89 ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΛΟΙΟΥ

ΚΥΛΛΗΝΗ - ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ
F/B «ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ»

ΩΡΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΣ
ΑΠΟ ΚΥΛΛΗΝΗ 20.30

ΩΡΑ ΑΦΙΞΕΩΣ
ΣΤΟ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ 23.00

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΘΕΣΕΩΝ:

ΑΘΗΝΑ: SEVEN ISLANDS
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 10-12
ΤΗΛ. 3636607 - 3610822

ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ: SEVEN ISLANDS
ΤΗΛ. (0671) 22.00 - 24072/3

Ξενοδοχεία ΚΑΡΑΒΕΛ

ΑΘΗΝΑ - ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Για κάθε εκδήλωση και με την καλύτερη περιποίηση.

CARAVEL HOTEL

Για Συνέδρια, Δεξιώσεις, Εκθέσεις, Τσάγια, Χορούς, Επιδείξεις, Γάμους, κ.λ.π. για εξυπηρέτηση 10 έως 2000 ατόμων, με ασυναγώνιστες τιμές και ποιότητα.

CARAVEL HOTEL

Για Γυμναστική γυναικών και ανδρών, κολύμπι στην κλειστή θερμαινόμενη πισίνα, σάουνα, μασάζ, τζόκινγκ, αισθητική, υδρομασάζ, υδροθεραπεία.

CARAVEL HOTEL

Για φιλοξενία στα 520 δωμάτια και σουίτες, με κλιματισμό, Έγχρωμη Δορυφορική τηλεόραση, 24 ώρες υπεραυτόματο τηλεφωνο, 100% πυρασφαλές και αντισεισμικό, με πάρκινγκ, έξω από το δακτύλιο.

CARAVEL HOTEL

Ρουμ Σέρβις, Εστιατόριο Lido, Disco Αμαλία, Μπαρ Κωνσταντινούπολη, Lord Byron Piano Bar, Καφετέρια, 12 Αίθουσες Δεξιώσεων.

ΚΑΡΑΒΕΛ

Βασ. Αλεξάνδρου 2Α
ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 7290721-9
7290731-9
Telex 214401 CHGR
Fax 7236683

κλείδα του βιβλίου», ότι δηλαδή «η ψυχανάλυση μπορεί να φανερώσει το "εικονικό - φαντασιακό" παιχνίδι που συγκαλύπτει κοινωνικά ή θρησκευτική πίστη και με αυτή την ισχύ να εκμηδενίσει την αναγκαιότητά της». Ακόμη ότι, «υπόσχεται να ανασυστήσει, η ψυχαναλυτική διαδικασία, τον "υπεράνθρωπο" ή σεμνότερα τον "νέον" άνθρωπο, ικανό να αντιμετωπίσει την αποξένωση και τις φαντασιώσεις του...».

Το θέμα δεν είναι βέβαια καινούργιο. Δεν είναι η πρώτη φορά που προβάλλονται τέτοιες απόψεις για να τις διαψεύσει η καθημερινή πραγματικότητα, και η βιβλιογραφία γύρω από αυτό είναι πλούσια. Θα παραλείψω κάθε τι άλλο και θα αναφερθώ μόνο στο πολύκροτο βιβλίο του πατέρα της ψυχανάλυσεως S. Freud: *Die Zukunft einer Illusion* (Το μέλλον μιας αυταπάτης), που εκδόθηκε πριν εξήντα χρόνια (1928), με σκοπό να καταφέρει καίριο πλήγμα κατά της θρησκευτικής πίστεως, γιατί «αυταπάτη θεωρούσε ο Φρόυντ και οι ψυχαναλυτές της πρώτης σχολής της Βιέννης τη θρησκεία και τη θρησκευτική βίωση και ζωή. Κυκλοφόρησε και στην Ελλάδα από τις εκδόσεις Γκοβόστη σε μετάφραση Θ. Παπακωνσταντίνου. Στο βιβλίο αυτό οι θρησκευτικές αντιλήψεις περιγράφονται σαν κατάσταση νευρώσεων και παιδικής νοοτροπίας. «Μπορούμε», έγραφε, «με τη μελέτη της ψυχανάλυσεως να καταλήξουμε σε νέα επιχειρήματα για να χτυπήσουμε τις θρησκευτικές αλήθειες».

Και όμως το βιβλίο αυτό, που τόσο διαφημίστηκε την εποχή εκείνη, όπου ο «φροϋδισμός» βρισκόταν στο απόγειο της δόξας του, ο γηραιός συγγραφέας του, ο ίδιος ο Φρόυντ, το αποκέρυξε πριν καλά-καλά στεγνώσει το μελάνι του τυπογραφείου.

Θα αναφερθώ σε κάτι που δεν είναι ίσως ευρύτερα γνωστό στην Ελλάδα. Πρόκειται για τη μαρτυρία του Γάλλου ψυχιάτρου René Laforgue, μαθητή του Φρόυντ και θερμοῦ θιασώτου των ιδεών του. Σε άρθρο του με τίτλο *Υπεράνω του επιστημονισμού. Ο Φρόυντ και ο μονοθεϊσμός. Η ψυχολογία της αξίας*, που δημοσιεύθηκε το 1949, στο ψυχαναλυτικό περιοδικό «Ψυχή» (Αριθ. 27-28, Ιαν. - Φεβρ. 1949, σελ. 1 κ.ε.), διηγείται, ότι διάβασε το βιβλίο αυτό του Φρόυντ «με το ζήλο νεοφώτιστου, ο οποίος θεωρεί Ευαγ-

γέλιο κάθε γνώμη του δασκάλου του». Μόλις το διάβασε έφυγε αμέσως για το Μπερχτεσγκάτεν, για να συναντήσει το Φρόυντ και να του εκφράσει όλη του την ευγνώμοσύνη, για το ηθικό σθένος του, τη διεισδυτική στάση του και την περιφρόνησή του προς τις αυταπάτες. Να ήταν άραγε σύμπτωση, ότι από το ίδιο εκείνο κέντρο εκπορεύθηκε και η εθνικοσοσιαλιστική μανία εναντίον του Χριστιανισμού και τον *Μύθον του 20ού αιώνα* του Ρόζεμπεργκ;

Η συνάντηση αυτή, όπως διηγείται ο νεαρός Γάλλος ψυχίατρος «είχε τη μεγαλύτερη απήχηση σε μένα και δεν είναι ίσως υπερβολή αν πω, ότι άσκησε αποφασιστική επίδραση στις κατευθύνσεις που έλαβαν όλες μου οι μετέπειτα ψυχαναλυτικές έρευνες». Ο Φρόυντ έθιξε αμέσως το θέμα του βιβλίου του: «Είναι το χειρότερο βιβλίο μου!», είπε στον κατάπληκτο μαθητή του. «Δεν είναι πια ένα βιβλίο του Φρόυντ αυτό. Είναι το βιβλίο ενός γέρου». Και πριν προλάβει να συνέλθει από την έκπληξή του ο συνομιλητής του, του λέει, τονίζοντας μια-μία τις λέξεις του: «Λοιπόν, ο Φρόυντ είναι νεκρός πια και, πιστεψέ με, ήταν αληθινά ένας μεγάλος άνθρωπος. Λυπάμαι ιδιαίτερα που δεν τον γνώρισες νωρίτερα». Στην ερώτηση, που μπόρεσε να αρθρώσει ο Laforgue, «τι σας κάνει, κύριε καθηγητά, να λέτε αυτά τα πράγματα», ο Φρόυντ απάντησε: «Έχασα τη δύναμη της διεισδυτικότητάς μου, της διαύγειάς μου».

Και συνεχίζει ο μαθητής του Φρόυντ: «Ήμουν σαν χαμένος μπροστά σε αυτόν τον άνθρωπο, που σήκωνε το δικό του πένθος, και ο οποίος τόσο ευγενικά προσπαθούσε να με προφυλάξει από αυτά που τυχόν θα έγραφε στο μέλλον». Αργότερα, ένας από τους καλύτερους μαθητές του Φρόυντ, έλεγε στον Laforgue: «Ο Φρόυντ είχε δίκιο, είναι το χειρότερο βιβλίο του».

Τελειώνοντας την αφήγησή του ο Γάλλος ψυχίατρος σημειώνει: «Αν τήρησα σιωπή μέχρι τώρα για τη συνδιάλεξή μας αυτή, αυτό συνέβη γιατί χρειάστηκε σε μένα τον ίδιο, όλος αυτός ο χρόνος για να αντιμετωπίσω με σαφήνεια τα προβλήματα αυτά».

Πέρα από την παραπάνω σπουδαία και πολύτιμη μαρτυρία, υπάρχει και άλλη, που προέρχεται από τον ίδιο τον Φρόυντ. Στο βιβλίο του *Moïse et le Monothéisme*, Paris 1948, γράφει για το *Μέλλον μιας αυταπάτης*: «Τώρα, ό-

πως και άλλοτε, αμφιβάλλω για την ίδια μου την εργασία και δεν αισθάνομαι, όπως κά-
θε συγγραφέας οφείλει να αι-
σθάνεται, στενό σύνδεσμο με
το έργο μου. Εξαιτίας του θέ-
ματος που επέλεξα, εμφανίζε-
ται η αμφιβολία μου και άρχι-
σα να διερωτώμαι, αν πέτυχα
την υποστήριξη της θέσεώς
μου» (σελ. 90-91).

Και οι δυο αυτές μαρτυρίες
είναι πράγματι συγκλονιστι-
κές. Βλέπουμε τον πατέρα και
θεμελιωτή της Ψυχανάλυσε-
ως Σ. Φρόυντ να αποκηρύττει
το βιβλίο του - σταθμό για την
εποχή εκείνη, αμέσως μετά
την έκδοσή του, και να λέει ό-
τι δεν τον αντιπροσωπεύει.
Και όμως με το βιβλίο αυτό ε-
πιχειρήθηκε τότε, χωρίς επι-
τυχία, όπως και σήμερα, μετά
από εξήντα χρόνια, με το βι-
βλίο της Κρίστεβα, στην προ-
κειμένη περίπτωση, να απο-
δειχθεί ότι η επιστήμη και η
ψυχαναλυτική μέθοδος, είναι
σε θέση όχι μόνον να εκμηδε-
νίσουν την αναγκαιότητα της
πίστεως αλλά και να την αντι-
καταστήσουν πλήρως.

Η πίστη είναι παγκόσμιο
φαινόμενο. Τρεις, τουλάχισ-
τον, προτάσεις αποτελούν
αντικείμενο πίστεως όλων
των λαών, σε όλες τις εποχές,
και σε όλα τα γεωγραφικά μή-
κη και πλάτη. Η πίστη σε μια
υπέρτατη δημιουργική δύνα-
μη, η πίστη στην επιβίωση του
ανθρώπου, στην αθανασία δη-
λαδή, με τούτη ή εκείνη την
έννοια, και η πίστη στη δυνα-
τότητα της επικοινωνίας του
ανθρώπου με την υπερτάτη
αυτή δημιουργική δύναμη, με
μέσον το βωμό, το ιερόν. Αυ-
τό το τελευταίο, άλλωστε, εί-
ναι και ψηλαφητό γεγονός. Ο
Πλούταρχος ομολογεί ότι δεν
βρήκε πουθενά «ανίερν πό-
λιν».

Η αντικατάσταση αυτής της
πίστεως από την επιστήμη
δεν μπορεί να επιτευχθεί και
τούτο, γιατί η επιστήμη κινεί-
ται σε διαφορετικό επίπεδο α-
πό αυτή. Πώς θα αποδείξει η
επιστήμη τις παραπάνω προ-
τάσεις ή πώς θα τεκμηριώσει
επιστημονικά την απόρριψη
τους αφού είναι έξω από το
πεδίο του επιστητού, και ανή-
κουν στη σφαίρα της μεταφυ-
σικής. Η αρχή του παντός
π.χ., είναι θέμα μεταφυσικό.
Είτε αποδεχθούμε την ύπαρ-
ξη Θεού - δημιουργού του
σύμπαντος, είτε απορρίψου-
με την ύπαρξή του και αποδε-
χθούμε την αιωνιότητα της ύ-
λης, κάνουμε και στις δυο πε-
ριπτώσεις μεταφυσική. Και η
μια και η άλλη πρόταση είναι
αντικείμενο πίστεως και όχι ε-
πιστήμης.

Γιάννης Σπυρόπουλος

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819
72.49.300 — 72.48.240

- Συντακτική επιτροπή:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ
ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ
ΧΡ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ
- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Σύμβουλος έκδοσης:
ΔΗΜ. ΚΑΚΑΒΕΛΑΚΗΣ
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ» Α.Ε.
Λ. Ηρακλείου 145
Τηλ. 25.15.340

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο
εκφράζει τις απόψεις του
συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέ-
φονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.650 δρχ. -
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 25
ετήσια: δολ. 50
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 28
ετήσια: δολ. 57

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.32.819
- Για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λασσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

Έκδόσεις Στιγμή

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

Γεωργίου Χορτάτση

ΕΡΩΦΙΛΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Στυλιανός 'Αλεξίου - Μάρθα 'Αποσκήτη

'Ιωάννη 'Ανδρέα Τρωίλου

ΡΟΔΟΛΙΝΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Στυλιανός 'Αλεξίου Μάρθα 'Αποσκήτη

Στυλιανοῦ 'Αλεξίου

Η ΚΡΗΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ

Μελέτη φιλολογική και ιστορική

Οδύλλιαμ Σαίξπηρ

ΣΟΝΕΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΕΠΙΛΟΓΗ-ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Στυλιανός 'Αλεξίου

ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΟ ΑΝΤΙ

ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ '89

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΛΟΙΟΥ

ΚΥΛΛΗΝΗ - ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ F/B «ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ»

ΩΡΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΣ
ΑΠΟ ΚΥΛΛΗΝΗ 20.30

ΩΡΑ ΑΦΙΞΕΩΣ
ΣΤΟ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ 23.00

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΘΕΣΕΩΝ:

ΑΘΗΝΑ: SEVEN ISLANDS
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 10-12
ΤΗΛ. 3636607 - 3610822

ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ: SEVEN ISLANDS
ΤΗΛ. (0671) 22.00 - 24072/3

Χαρ. Τρικούπη 22 106 79 Αθήνα, Τηλ.: 36.27.153 · 36.19.138

για παιδιά 4-9 ετών

Εκδόσεις Κέδρος
Γ. Γενναδίου 3 – Τηλ. 36.02.007

Ι. Ασημακοπούλου – Τ. Μοσχοδίτη

**Πάσχα
Πρωτομαγιά**

Ένα πρωτότυπο βιβλίο για
στολίδια – κατασκευές.

Η εταιρία των πέντε ηπείρων

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

ΕΙΝΑΙ ΠΟΥ ΞΕΡΕΙ...

ΑΠΛΩΝΕΙ ΤΟ ΧΕΡΙ ΤΟΥ

ΑΡΓΑ, ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΑ.

ΔΟΚΙΜΑΖΕΙ...

Η ΓΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ

ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΟΝ ΣΥΝΑΡΙΠΑΖΕΙ.

ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΟΣ

ΕΧΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ,

ΣΙΓΟΥΡΕΣ

ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ.

ΕΙΝΑΙ ΠΟΥ ΞΕΡΕΙ

ΝΑ ΣΥΝΤΡΟΦΕΥΕΙ

ΤΙΣ ΔΙΚΕΣ ΤΟΥ ΣΤΙΓΜΕΣ.

ΜΕ ΚΟΚΚΙΝΟ ΚΡΑΣΙ.

μπουταρί

